

SISTEM DE PARTID - III

1931- 1932

SISTEM DE PARTID - III.....	1
1931- 1932.....	1
Ricoeur /.....	6
Adevărul și sinteza politică.....	6
Guvernul Iorga- Argetoianu . Legislatura I .Sesiunea extraordinară .iunie '31.....	7
1.) Octavian Goga (P.P.-Averescu) , discurs la Mesaj, 25 iunie 1931.....	7
Goga -Iorga / '31.....	7
▫ Locul partidelor politice.....	8
2.) I.G.Duca (PNL-1) , declarație la mesaj, 25 iun.'31.....	9
▫ Avertisment !.....	9
3.) Gh.Brătianu, declarația la mesaj, 25 iunie 1939.....	9
▫ Partidele.....	9
4.) Eduard Mirto,(PNȚ) declarație la mesaj, 26 iunie 1931.....	10
▫ Partidele.....	10
5.) C.Stere (PȚD) , declarație la mesaj, 26 iun.'31.....	10
▫ Partidele politice.....	10
6.) George Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 26 iun.'31.....	11
▫ Sistemul de partide.....	11
▫ PSD.....	11
▫ PNȚ.....	12
▫ Compromisul politic.....	12
▫ LANC.....	12
▫ "Socialiști" - "Comuniști".....	13
7.) I.G.Duca * , replică la discursurile lui Cuza și Goga , 30 iun.'31.....	13
▫ PNL.....	13
▫ Sistemul de partide.....	13
* Notă.Al Topliceanu.....	14
8.) dr N.Lupu (PȚ) , discurs la mesaj , 30 iun.'31.....	14
▫ Partidele.....	14
9.) I.Petrovici (ex-PP, ex-PNȚ, "Neînregimentării ") , discurs la mesaj, 1 iul.'31.....	15
▫ Prodomo: " neînregimentării ", " inadaptații ", "migratorii".....	15
▫ "Coeziunea" partidistă?.....	16
▫ Prodomo : dinamica ideilor - nestatornicia aparentă.....	16
10.) I.Isac (Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31.....	17
▫ Politicianismul românesc.....	17
▫ Liga contra cametei.....	17
11.) Teodor Fischer * (P.N.Evreesc) , declarație la mesaj, 1iul.'31.....	18
▫ Partidul evreesc.....	18
12.) Emil Ottulescu (Liga "Vlad Țepeș " , raportor la Răspuns la mesaj).....	18
▫ Partidele politice.....	18
▫ Partidele.....	19
13.) Nicolae Iorga , prim-ministru, ministrul Instrucțiunii publice și culte,.....	19
▫ Mărturisire de credință: în serviciul Suveranului.....	19
▫ Guvern de"tehncieni".....	20
▫ Titulescu : Tratatavele interpartidiste.....	20
▫ Partidele.....	21

14.) I.Th.Florescu (PNL-3) , discurs la mesaj, 2iul.'31.....	21
▣ "Omul Liber".....	21
▣ Apostolul, moralistul, savantul , Iorga	22
15.) Senator Traian Alexandrescu (independent, raportor la Mesaj) , 21 iul.'31.....	22
▣ Partidele.....	23
▣ Moravuri politice.....	23
▣ Rivalități, dușmăanii, calomnii	23
▣ Antipartidism = spirit civic ? !.....	23
16.) M.Manoilescu ("migrator" , ex-PNȚ, ex- PP; ministru la Comerț și industrie) ,.....	24
▣ Partidele.....	24
▣ Partidele în ierarhia politică.....	25
.....	25
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	25
.....	26
17.) Al.Otetelișanu (PP) , discurs la mesaj , 24 nov.'31.....	26
▣ Atăcarea partidismului	26
▣ Rolul partidelor.....	27
▣ Rolul partidelor politice - continuare -.....	28
18.) C.A.Spulber (Liga Vlad Țepeș , Partidul Conservator) ,.....	28
▣ 10 nov.'31 Congresul P.Conservator.....	29
▣ Partidul Conservator - continuare -.....	30
19.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31.....	30
▣ Iorga : ideea de partid.....	30
▣ Argetoianu- ideea de partid.....	31
▣ PNL: Stînga democratică burgheză.....	31
▣ Viabilitatea partidelor.....	32
▣ Revenirea la regimul constituțional	32
20) V.Gh.Ispir, (Grup liberal "independent" -4) , Discurs la mesaj, 30 nov.'31.....	33
21.) C.Toma (PNL-2), discurs la mesaj, 2 dec.'31.....	33
▣ Partidele în regimul constituțional.....	33
▣ Regimul Iorga.....	34
22.) ACCUza (LANC) , discurs la mesaj, 3 dec.'31.....	34
▣ Limbajul, stilul politic.....	34
▣ PNL -1.....	35
▣ PNL: terorizarea Coroanei.....	35
▣ Partidele.....	36
▣ Problema jidovească.....	36
▣ Guvernul Iorga	36
23.) IGDuca (PNL) , Replică - protest , 3 dec.1931.....	37
▣ Partidele în sistem.....	37
▣ Regim constituțional.....	37
24.) Corneliu Zelea -Codreanu (Gruparea "C.Z.C") , discurs la Mesaj, 3 dec.'31.....	38
▣ Antisemitism ? -Nu, naționalism românesc ! (Vezi pe larg la fișier G.de F).....	38
▣ Partidele politice.....	38
▣ Democrația	39
▣ PROGRAMUL.....	40
25.) C.Ifrim * (raportor la Mesaj) , discurs -concluzie , 3 dec.'31.....	40
▣ Iorga - Partidele.....	41
▣ Carol II -partidele politice.....	42
▣ Iorga -Partidele politice.....	42
▣ Partidul Naționalist Democrat.....	43
▣ Discordia dintre partide	43
▣ Dacă ... dacă	44
▣ Scăderile partidelor politice.....	44
▣ Posteritatea.....	44
26.) Iorga ,(prim ministru, ministru Instrucțiune, Culte, Artă) discurs - final.....	45

▣ Partidele.....	45
▣ Moravuri politice.....	46
▣ Mitică ; miticisme.....	46
▣ "Specialiști " versus "agenți electorali".....	46
27.) 1Congresul V al P.C.din România , lângă Moscova, 3-24 dec.'31.....	47
Rezoluția Congresului V PCR / 1931.....	48
▣ Partidele politice.....	48
Mihai Topa ("Artur") 1931 (Raportul în problema națională).....	48
▣ Iredentism bolșevic.....	48
▣ Sarcinile PCR în " problema națională ".....	49
▣ Problema Națională.....	49
▣ Lozincile PCR.....	49
28.) G.Ștefănescu-Goiceanu (PT-Lupu) , la conversiune , 5 , 6 martie '32.....	50
▣ Pozițiile partidelor față de conversiune.....	50
▣ Sistemul de partid.....	50
29.) Criza din Partidul Poporului , 22 martie '32.....	51
30.) S.Mehedinți , (independent, "neînregimentat") "Frațiuni politice" , febr.'32.....	51
▣ Regimul constituțional și partidele.....	51
▣ Sistemul de partide sub vot universal.....	52
▣ Salvarea în viitor : autoritatea și moralitatea politică.....	52
▣ Rotativa !.....	52
▣ Moralitatea politică.....	52
▣ Suveranul să ia "crucea" (autoritatea).....	53
▣ Imoralitatea politică.....	53
31.) O.Goga (PP) , Circulară către președinții organizațiilor județene și.....	54
32.) Rev."Parlamentul românesc" , opinii , //clasă-doctrină-partid // , iun.'32.....	54
1.) Porsena : "De la conservatism la bolșevism [maximalism] " (p. 11-12).....	54
▣ Socialism - Bolșevism.....	55
▣ Viitorul.....	55
2.) IDSuchianu " Funcțiunea modernă a partidului politic " (p.13-14).....	56
▣ Partidul politic.....	56
▣ Dreptul și Politica.....	56
▣ Funcția partidului politic.....	56
3.) M.Ralea , " Poporanism și țărănism"(p. 2).....	56
4.)Alexandru Topliceanu , "Partidul Național Liberal" (p. 4).....	57
▣ Partid-Clasă.....	57
33.)Congresul regional PNT(Vechiul Regat) Discurs I.Mihalache, V.Madgearu.....	57
Virgil Madgearu :.....	57
▣ Organizatorice.....	57
Ion Mihalache - președintele PNT.....	58
▣ Partidul Național-Țărănesc.....	58
▣ Schimbarea guvernului !.....	58
▣ Descoperirea Coroanei.....	58
▣ Coroana.....	58
▣ Legea electorală.....	58
▣ PNT- organizare- program - perspective.....	59
34.) " Congresul noului Partid național-agrar ".....	59
Goga / apr.'32.....	59
▣ Criza partidelor vechi.....	59
▣ Partidele noi.....	60
▣ Ruperea de PP.....	60
▣ Partidul Național Agrar.....	60
35.) Banchetul revistei liberale "Democrația" .Declarațiile lui IGDuca , 14 apr.'32.....	61
Duca / apr.'32.....	61
▣ Doctrina național-țărănistă.	61
▣ Doctrina liberală.....	61

▪ Misiunea specialiștilor.....	62
▪ Cultura , intelectualitatea.....	62
36.) " Liberalii au început campania de răsturnare" , 18 apr.'32.....	63
Duca / 18 apr.'32.....	63
▪ Curente subversive.....	63
▪ Dreptatea și legitimitatea PNL.....	64
37.) Campania partidului liberal pentru răsturnarea guvernului, 8 mai.'32.....	64
I.G.Duca:.....	64
▪ PNL revendică guvernarea.....	64
38.) O.Goga, discurs la întrunirea PNA de la Ploiești, 8 mai '32.....	65
▪ Partidele politice.....	65
▪ P.N.A.....	65
39.) O.Goga, discurs la Congresul regional al PNA, Craiova, 15 mai'32.....	65
▪ Partidele politice.....	66
40.) Întrunire PNL, Brăila , Duca, Tătărescu , 15 mai'32.....	66
41.) Congresul liberal din Ardeal, Declarații IG Duca și Gh.Tătărescu, 22 mai'32.....	66
Gh.Tătărescu	66
▪ PNL în Ardeal.....	66
▪ Monarhia constituțională.....	67
▪ Curente anarhice, extremiste.....	67
IG Duca / 22 apr.'32.....	67
▪ Ardealul, ardelenii	67
42.) Alex.Topliceanu "Partidul Național Liberal" , iun.'32.....	67
▪ Burghezia - PNL.....	68
▪ PNL: Liberalism - Intervenționism.....	68
▪ Capitalul străin.....	69
▪ Politica economică liberală.....	69
.....	70
Căderea guv.lorga.....	70
Eșecul lui Titulescu.....	70
Guvern de "alegeri" Vaida	70
.....	70
43.) a) PNȚ și criza de guvern , 1-6 iun.'32.....	70
b) "Triumful d-lui Maniu " (N.R.A.).....	71
c) Declarațiile lui Iuliu Maniu . Gara Cluj, din tren . 7 iun.'32.....	71
Maniu / iun.'32.....	72
▪ Coroana.....	72
▪ PNȚ.....	72
▪ Regionalism provincial.....	72
44.) Întrunirea C.Ex. al PNȚ- Expunere I.Mihalache . Moțiune , 8 iun.'32.....	73
DR Ioanițescu, Virg.Potîrcă și șefii organizațiilor județene.....	73
▪ Moțiunea PNȚ / 8 iun.'32.....	73
45.) Întrunirea PNȚ, Culoarea de "Verde" , duminică, 12 iun.'32.....	73
Madgearu / iun.'32.....	74
Guvern de uniune națională.....	74
▪ PNL.....	74
46.) Întrunire PNȚ : culoarea de Galben, 13 iun.'32.....	75
47) Campania electorală , 24-25 iun. iun.'32.....	75
48) Manifestul electoral PNȚ, 26 iun.'32.....	75
49.) Întrunirea PNȚ(Dobrescu, Popovici , Mihalache, Madgearu, Maniu), 27 iun.'32.....	76
Mihalache / 27 iun.'32.....	76
▪ PNȚ - PNL.....	76
▪ Programul PNȚ : stat național-țărănesc.....	77
▪ Monarhie constituțională.....	78
Madgearu / 27 iun.'32.....	78
▪ Controlul averilor publice.....	78

▪ Școala "țărănistă".....	78
Maniu / 27 iun.'32.....	79
▪ Carol al II-lea.....	79
▪ Guvernul Vaida -Voevod.....	80
50) Întrunirile PNȚ din județul Argeș, Pitești, 10 iul.'32.....	80
51.) Partidul Național-Țărănesc, față de celelalte patide.....	81
▪ Căderea guvernului Iorga.....	81
▪ Trecutul Partidului Național.....	81
Propagandă retro ' / 1932.....	82
▪ Consiliul Dirigent.....	82
▪ Pacostea guvernărilor liberale și averescane.....	82
▪ Unirea cu țărăniștii din Vechiul Regat.....	82
▪ Relele făcute de partidul liberal.....	82
▪ Partidul Averescan zis al poporului.....	83
▪ Un om fără astîmpăr :dr.N.Lupu.....	83
▪ Socialiștii.....	83
▪ Comuniștii	83
▪ Un om mort: O.Goga.....	84
52.) Congresul Partidului Liberal Democrat , 20 iun.'32.....	84
I.Th Florescu.....	84
▪ Liberalii.....	84
▪ Cît mai multe partide.....	84
-----	85
Căderea guvernului Iorga.....	85
Eșecul Titulescu.....	85
Guvern de "alegeri" Vaida.....	85
-----	85
53.) Campania electorală , // PNȚ / PNL-1 / PNL-2 / PP / PNA / PSD / LANC /.....	85
54.) Alegerile din 17 iul.'32 // reprezentarea partidelor pe provincii și județe // '32.....	85
MUNTENIA ȘI OLTENIA , 17 județe.....	86
MOLDOVA - 14 județe.....	92
TRANSILVANIA, 20 județe.....	97
BANAT , 3 județe.....	106
BASARABIA , 9 județe.....	107
BUCOVINA , 5 județe.....	112
DOBROGEA, 4 județe.....	115
55.) Disensiuni , pertractări, zvonuri, polemici , în PNȚ , privind formarea guvernului.....	116
56) Șefia PNȚ.Partidul îl vrea șef pe Ion Mihalache.....	118
57.) Ședința Comit.Execut. al PNȚ, 1 - 2 aug.'32.....	119
▪ Mihalache.....	119
▪ Vaida / 1 aug.'32 :.....	119
▪ Ion Mihalache / 1 aug.'32.....	119
Iuliu Maniu / 1 aug.'32.....	120
▪ Motivația retragerii.....	120
▪ Meritele lui Mihalache.....	120
▪ Regimul Iorga.....	120
▪ Regele.....	120
▪ Regimul constituțional.....	121
▪ Rolul lui Mihalache și Vaida.....	121
▪ Propria conștiință.....	121
58.) Garda de Fier în alegeri , iul.'32.....	121
Dimineața / iul.'32.....	122
▪ Cochetăria guvernului cu Garda.....	122
G. de F. / iul.'32.....	122
▪ CZCodreanu (Garda de Fier).....	122
Codreanu / retro.....	124

▣ Asasinarea lui Manciuc / retro '.....	124
▣ Invalidarea alegerilor ! Amenințări !.....	124
▣ Guvernul Vaida.....	124
▣ Guvernul Iorga.....	124
59.) Al.Vaida Voievod , discurs concludiv privind alegerile , 2 august 1932.....	124
* Notă- Leonte Moldovan.....	125
▣ Polemică despre mentalitatea liberală	126
▣ Polemică despre guvernul Iorga.....	127
▣ Răsturnarea guvernului Iorga.Rotativa.....	127
▣ Polemică despre ardeleni.....	128
b) la Senat.....	129
("Dimineața", 4 aug.1932).....	129
" Un proces istoric în dezbaterile Senatului "	129
▣ Răfuiala cu Lupu.....	131
▣ Regele Carol.....	131
▣ Elogiul electorului țaran.....	132
.....	132
Guvernul Al.Vaida Voievod , 10 aug.- 11 oct.'32 Vezi fișierul următor.....	132
.....	132

- vezi fișierul următor -

Ricoeur /

Adevărul și sinteza politică.

Politica are o vocație și o capacitate fundamentale de a reuni interesele și sarcinile existenței omenești .

În puterea politică se înnoadă destinul unui ansamblu geo-istoric : cetate, națiune, grup de popoare.

Viața în stat este o totalitate conținătoare în raport cu religia, moravurile, științele și artele.

Este o răscruce a politicului cu diferitele ordine de adevăr.

Nu există problemă care să fie neutră din p.d.v politic.

Filozofia istoriei este nervul sintezei politice ,după cum teologia a fost nervul sintezei clericale.

Acest paralelism funcțional între unitatea clericală și unitatea politică a ceea ce e adevărat, această similitudine între instrumentele sau organele unității , între teologie și filozofia istoriei , se traduc printr-o ciudată asemănare în regnul minciunii :

/ supunere abilă și neascultare vicleană ;

/ propagandă îndemnată de a mînuie toate sforile psihologice;

/ cenzura opiniilor divergente ;

/ punerea la index a cărților și filmelor ;

/ coagularea unei mentalități impermeabilă la critica externă ;

/ transformarea perversă a îndoielii socratice ,într-o autocritică care restaurează "ortodoxia" o clipă clătinată.

Istorie și Adevăr.

Istoria retrospectivă (pe care o scriu istoricii) , este posibilă datorită istoriei care a avut loc (pe care au făcut-o oamenii).

Dacă există mai multe lecturi posibile ale istoriei ,este poate datorită faptului că există mai multe mișcări întrepătrunse ale "istoricizării".

Noi urmărim simultan mai multe istorii ale căror perioade ,crize, răgazuri, nu coincid.

Noi înlănțuim ,abandonăm, și reluăm mai multe istorii ,ca un jucător de șah care joacă mai multe partide ,reînnoind firul cînd cu una cînd cu alta.

Noi **presupunem** că există o **traiectorie continuă, o unică durată** , care **sincronizează istoria** . Este o tenace **ILUZIE DESPRE TIMP**. În realitate, noi împrumutăm **intuițiile mecanicii** , de unde luăm **modelul mișcării uniforme și continue**.

Marea "**simfonie a istoriei**" (de care vorbește Sf. Augustin) este structurată după **nenumărate axe**

care au **felul lor propriu de a se înlănțui și de a dura** . Se pot scrie **mai multe istorii** : a tehnicii, a muncii, a claselor, a civilizațiilor, a dreptului, **a puterii politice**, a ideilor, a filozofiei. **ISTORIA se pluralizează ca și ADEVĂRUL**. Această **rădăcină problematică** ar trebui să amorseze critica internă a tuturor **pretențiilor de a rezolva prin ISTORIE problema unității ordinilor de adevăr**.

Guvernul Iorga- Argetoianu . Legislatura I .Sesiunea extraordinară .iunie '31

1.) Octavian Goga (P.P.-Averescu) , discurs la Mesaj, 25 iunie 1931.

(DAD, MO 9 , șed. din 25 iun.'31, p. 288-300)

N.Iorga - replici, intervenții .

[**LD**: text integral xeroxat la **fișier PP-Averescu** Dispersat problematic .

Supratitlurile, parantezele, colorările , îmi aparțin.

Un veritabil dialog **Goga -Iorga**, deosebit de clarificator]

Goga, primit cu aplauze de deputații PP și PT-Lupu, uneori PNL-2, rareori PNȚ, în funcție de obiectul criticii]

[**LD** :Atenție ! surprinde faptul că , în alegerile din iun.'31, prin postulatele anti-partidiste care s-au emis, **numărul partidelor și grupărilor sporește fenomenul fărâmițării lor**, ca efect al campaniei antipartidiste.]

Citeva exemple, unde clivajele sunt , parcă, mai frecvente .

Jud.Făgăraș , 11liste : PP, PNL-2, **Un.Naț.**-Iorga+PNL-1 + P.Germ. ,

Independentă (Sidon Turcea) , PTĐ+ Liga contra cametei, P.Maghiar,

Gruparea Corneliu Codreanu , PT-Lupu, Gruparea naț-țărăn. Dr.Cîrje, PSD

Jud. Ciuc , 7 liste : **Un.Naț.**-Iorga+PNL-1+P.Germ. , PP, BMȚ (PCR) , PT-Lupu, PNȚ, PSD,P.Maghiar.

Jud. Satu Mare, 10 liste:**Un.Naț.**-Iorga + PNL-1+P.Germ , P.Evreesc, BMȚ(PCR) ,

Gruparea Corneliu Codreanu, P.Magh, PP, PNȚ, PT,

Jud.Odorhei , 11 liste : PP, BMȚ(PCR), **Un.Naț.**-Iorga+ PNL-1+P.Germ., PNȚ,

PSD, P.Evreesc, PT, PNL-2, PTĐ+ Liga c.cametei, P.Magh.Democrat

Jud.Mureș , 10 liste : PP, **Un.Naț.** -Iorga+PNL-1+P.Germ, PNL-2, BMȚ, P.Evr.,

PSD, P.Mag., PT, Gruparea c.Codreanu

Jud.Timiș -Torontal, 11 liste : PP, PNL-2, **Un.Naț.**+PNL-1+P.Germ. , PNȚ, BMȚ,

P.Evr., P.Magh., LANC, PSD, PTĐ+Liga, PT.

Jud.Ilfov, 11liste: **Un.Naț.**-Iorga + PNL-1+P.Germ , PP, PNL-2, PNȚ, P.Evr., PSD,

LANC, BMȚ(PCR); PT-Lupu, PTĐ- stere-Isac, independ. (Anghelache)

Jud.Tutova , 8 liste : **Un.Naț.**-Iorga+PNL-1, PP, PNL-2, Gruparea C.Codreanu,

PTĐ+Liga, PT-Lupu, P.Evr.

[.....]

Goga -Iorga / '31

▀ Locul partidelor politice

-Goga: Își exprimă nedumerirea în care s-a aflat la constituirea guvernului.

Și-a zis că "**acest guvern** este într-o **dilemă** , întrucât privește rostul său ."

Sau este "un guvern dictatorial" sau va fi un "guvern de alegeri " S-a înșelat !
"D-voastră ați luat de la început o postură de luptă împotriva partidelor politice "

-Iorga : "Toată viața !"

-Goga : " Dați-mi voie , dle profesor Iorga , ca eu să fiu apărătorul acestor organisme, pentru că în definitiv **ce sunt partidele politice ?**

Sunt emanațiunea directă și logică a dreptului de vot."

-ACCuza : "Contestăm !"

-Goga : " În orice regim constituțional există partide politice , pentru că cetățenii cari au drept de vot, **se constituie** în puterea **intereselor** lor, în temeiul unor **programe** , în **categorii politice** care au interese de apărare.

-A lupta contra partidelor politice , ce înseamnă ?

-A lupta contra totalității cetățenilor din țară cari au preocupări politice.

-Înseamnă, dle profesor, **a adopta o formulă de pur individualism politic .**

-Înseamnă a comite **un act de nihilism politic.** Dvs ați zis într-un manifest electoral :

< voi distruge partidele politice prin înfometare ! >

-Iorga : "Nu, îmi dați voie, **aceasta n-am spus-o.** Dați- mi voie să **rectific.**[...]

Ați găsit această frază în **interview-ul** acordat reprezentantului **ziarului vienez**

"Neue Freie Presse" , și eu nu sunt responsabil pentru felul cum se redă un interview pe care nu l-am dicat ; și pe lângă aceasta, (☹️ pînă acum,

nici o națiune inteligentă n-a spînzurat un om pentru o vorbă de spirit. "

-Goga : (☹️ " Nici noi nu vom face asta " [.....]

Iorga : " Eu sunt foarte bucuros să existe .Este o teorie veche pe care am discutat-o cu Ion Brătianu, cînd era aici.[...] Dvs sunteți mult mai puțin tolerant decît dînsul .

(**ilaritate**) Am discutat cu dînsul și **i-am spus:**

<Dle Brătianu, **cine poate fi contra partidelor ?** Dar eu sunt istoric , eu am scris istoria tuturor partidelor din România.

Numai cît **eu înțeleg partidul politic în alt fel** decît îl înțelege foarte multă lume. Nu înțeleg ca noi cu toții, să fim înscrîși pe liste ca țigani.

[...] **Eu înțeleg să fie o mîină de oameni cari fac politică.**

Așa se face în Anglia, în Franța, oriunde [...] >

("**Partidele politice de la noi nu sunt partide , sunt clanuri** , cum sunt clanurile albaneze.[...] din nefericire , această **concepție sud-estică , orientală, balcanică,** este la originea partidelor noastre, cu o deosebire că înainte o practicau boierii , cu **eleganță și nobleță**, și pe urmă (☹️ **au practicat-o fără eleganță și fără nobleță , oameni care nu sunt măcar boieri.**

De aceea **sunt nu în contra partidelor ci contra iluziei de partid din această țară** , unde **rar sunt partidele** care ar putea să înfățișeze un **program** , ci teoria existenței partidelor. **Aceea nu există."**

-Goga : Din primul moment **Iorga** , dînd deoparte partidele politice,

"s-a gîndit cu ce trebuie să le înlocuiască .Și atunci d-sa - nu știu de unde i-a venit această **inspirație** , de la ideologia care este îmbibat deceniul din urmă , **fascistă** , de o parte, **sovietcă** , de altă parte ? - **s-a gîndit la asociațiunile profesionale.**

(Iorga a scris despre bresle, dar asta era istorie, nu pot înlocui partidele !

Aceste asociațiuni n-au izbutit să-l ajute politicește, și au fost manifestări ilariante.☹️ Bucureștiul era plin de asociațiuni, se multiplicau ; erau cam 102.

☹️ Capitala bîjbîia de oameni "fericiți " ;în frunte cu reprezentanții clerului, învățămint, pe grade ;morari mari și morari mici ; moașe...

Iorga le promitea mandate ...

Iorga : "Eu lucrez pentru viitor și multe idei , de care rîde acum ușurătatea națională, **se vor judeca cu mai multă serozitate , după cîteva decenii.**

[...]☹️ dvs **liberi sunteți să rîdeți** de ce vreți ,cum dvs. dle Goga ,

să provocați cu ce vroiți **rîsul unei părți din minoritate ;**

dar a recunoaște că **există într-o țară interese în afară de interesele politice** și a sta de vorbă cu reprezentanții acestor interese , [...]

este un lucru mult mai puțin ridicol decît vi se pare dvs.Eu țin la un lucru:

de mine să nu rîdă conștiința acestei nații , cei care sunt interesați,

pot să rîdă totdeauna.[...] Ești un om de spirit ,
de ce faci să rîdă oamenii cu gîdilici ? (😊😊😊)

-Goga : 😊☞ "Nu-i gîdil ; sunt **inferioritățile lor intelectuale** , declarate de dvs., care-i mișcă și ce pot face dacă **amicii mei toți rîd , probabil toți sunt inferiori** ... [.....]

-Goga: "Partidele politice , de a căror moarte se vorbea,și a căror condamnarea era rostită la tribunalul de gîndire al d-voastre, **partidele politice au ieșit întărite din această încercare .**

-Lupu : 😊☞ "Afară de unul **[PNT]** care stă acolo și tace și nu zice nimic. " (😊😊😊)

-Goga : "S-a dat examenul [...]suntem cu certificatul în regulă , recunoscut de opinia publică. Un învățămînt pentru viitor : **este o greșală să se creadă că în viața politică se poate trece peste partidele politice** [...] (p.293-297)

Goga -Iorga / iun.'31

2.) **IGDuca (PNL-1) , declarație la mesaj, 25 iun.'31**

Duca / '31

▣ **Avertisment !**

" Tot astfel se pot discuta și judeca în chipuri deosebite formele exterioare pe care viața noastră de stat le-a îmbrăcat în evoluția ei de la renașterea României contemporane pînă azi, dar **PNL nu poate opri gîndul său la amintirile bune a unor regimuri trecute străine** și , statornic credincios ideologiei sale democratice ,

vede , mai mult decît oricînd, în respectul Constituției și al regimului parlamentar , întemeiat pe partide , garanția propășirii generale și a ordinii publice "**(aplauze PNL-1)**

"Pe această cale ,România s-a înălțat treptat pînă la unitatea națională.

Sub egida acelorași conducători politici , ea poate să ajungă la temeinica ei consolidare în viitor ." [.....]

IGDuca / 25 iun.'31

3.) **Gh.Brătianu , declarația la mesaj, 25 iunie 1939.**

(DAD, MO 9, șed. din 25 iun.'31, p. 287-288)

Gh.Brătianu / '31

▣ **Partidele**

"Trebuie să recunoaștem , însă, că din aceste alegeri ,

ideea de partid n-a ieșit înfrîntă , și că astfel,

în ceea ce privește **organismele politice care au cîrmuit** și

care **vor mai cîrmui Regatul, națiunea** trecînd peste unele scăderi și rătăcir,

inerente acțiunilor omenești, **a știut să deosebească partea însemnată ,**

pe care partidele politice au avut-o în crearea ,

propășirea și consolidarea statului român "(aplauze PNL-2)

"Din rezultatul acestor alegeri , și în deosebi din izbînda pe care incontestabil

noi am reputat-o, vom trage totodată **învățămintul că o înnoire a partidelor,**

nu numai în **programele lor**, dar în **spiritul și metodele lor**, este și va

fi tot mai mult considerată și apreciată de massa electorală a țării întregi " **(aplauze la PNL-2)**

Gh.Brătianu /iun.'31

4.) **Eduard Mirto,(PNT) declarație la mesaj, 26 iunie 1931**

(DAD,MO 10, șed. din 26 iun.'31, p. 316-317)

[LD: De la 20 iun.'31, Maniu se retrăsese de la conducerea PNT, din parlament, și trăia retras la Bădăcin .Vezi la fișier PNT]

Mirto / iun.'31

▣ Partidele

Un regim parlamentar real implică necesitatea unor **partide puternice și bine organizate** ,
(aplaude pe băncile opoziției) **capabile să-și asume răspunderile constituționale** ,
spre a păstra intacte **prestigiul și autoritatea Coroanei** ,
și să suporte ele singure uzura inevitabilă a guvernărilor .
(apaluze prelungite la opoziție, strigăte de bravo)
Numai în modul acesta se poate menține **autoritatea de stat**.
Autoritatea nu este exercițiul brutal sau capricios al unei puteri arbitrare ,
ci **încrederea și supunerea consimțită a cetățenilor** ,
bazată pe **disciplina politică și socială** izvorită din **dreapta aplicare a legii** " **apaluze la PNȚ**)
Mirto / '31

5.) C.Stere (PȚD) , declarație la mesaj, 26 iun.'31

(DAD, MO 10 , șed. din 26 iun.'31, p. 332-333)

[**LD** : în momentul când i se dă cuvântul lui **Stere** , membrii majorității părăsesc incinta .
Această "execuție " pe care Iorga o prelungeste și prin proaspeții săi partizani parlamentari ,
dă măsura urii pătimase de care putea fi dominat apostolul neamului.
Discursul lui Stere, însă, este o **consistentă analiză doctrinară**
privind "**experimentul**" **guvernării Iorga**.] (Vezi pe larg și context la fișier **PȚD-Stere**)
[.....]

" **PȚD**, zămislit ca o **reacțiune împotriva metodelor de guvernământ**,
cari au fost **aplicate de la război încoace**, cu părere de rău este silit să constate
că **aceste metode** -- care au dus la **zdruncinarea** întregului nostru edificiu politic și economic,
prin **compromiterea** ordinii de drept , prin introducerea **regimului de silnicie și ilegalitate** ,
caracterizat prin dezordine administrative , prin abuz de putere și arbitrar-au fost încă **aggravate**
prin soluțiunea dată crizei de guvern , în urma retragerii cabinetului național-țărănesc.
[.....] " **Actualul guvern** însă **a nesocotit** , chiar **prin condițiunile** în care a acceptat să fie
constituit , ca și **prin toată acțiunea** desăvârșită de atunci , **aceste imperative** categorice ale
momentului istoric."

Stere / iun.'31

▣ Partidele politice

"În adevăr, o **națiune** nu se înfățișează ca o masă amorfă și omogenă.
Ea constituie un **organism viu** cu **multiple și variate necesități**
a căror **echilibrare armonioasă** constituie o condițiune însăși de viață.
" Aceste necesități sunt reprezentate prin **gruparea variilor interese și aspirațiuni** sociale
de către diferite **partide politice**.
" **Raportul de forțe între aceste partide** -- schimbător și curgător prin firea lucrurilor --
stabilește echilibrul necesar în fiecare fază a dezvoltării naționale .
Acest echilibru însă **nu poate rezulta din nesocotirea funcțiunilor constituționale ale**
partidelor.
Acordul dintre voințe într-un stat , nu poate în adevăr , decurge **din abdicarea partidelor** .
Din renunțarea lor la reprezentarea intereselor ce le sunt încredințate ,
ori **din încălcarea credințelor și programelor lor politice** ,
ci , dimpotrivă, numai prin **acțiunea vie** și prin **afirmarea energică** în fața corpului electoral
a tuturor programelor de guvernământ , pentru ca ,
prin libera expresiune a voinții naționale , să fie **determinată** pentru fiecare din ele ,
partea lor de contribuțiune la acțiunea de stat."

C.Stere / iun.'31

6.) George Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 26 iun.'31

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .

Sublinierile, supratitlurile, semnele , îmi aparțin .

Spre deosebire de alți parlamentari, care au recurs la scurte declarații ,

Grigorovici rostește un **amplu și exhaustiv discurs de gen.**

Din toate p.d.v. , discurs de referință.Vezi context și pe larg la **fișier PSD]**

[.....]

Grigorovici / iun.'31.

▣ Sistemul de partide.

PSD nu vede **mari diferențe între partidele burgheze.**

Toate se bazează în **alegeri, pe țărănime.**

Programele lor, dacă sunt sincere , sunt analoage : PP și PNT , PNL-1, PNL-2 ...

" Toate aceste partide nu se prea deosebesc și, dacă este vorba de combaterea noastră,

sunt chiar la fel. Excepție a făcut , ce e drept, PNT la începutul venirii la putere

și mai ales în timpul din urmă al **opoziției sale , atunci când ne-am alăturat și noi**

la lupta aceasta și **am crezut un moment că vine marele potop democrat** care va înneca ,

în sfârșit, **oligarhia putredă din România. " (apaluze PSD) [.....]**

D.Goga a făcut o apărare a ideii de partid , față de formațiunea d-lui Iorga ...

afirmînd că este o dictatură.

Goga a greșit însă afirmînd că partidele burgheze și-au făcut datoria

"Îndată ce s-a ivit ideea de fascism și de dictatură , partidele care au existat în această țară

și în acest Parlament **ar fi trebuit să se unească toate contra acestei primejdii ,**

care dorea să distrugă partidele ca atare.

Însă partidele nu au făcut acest lucru.Ulterior abia încep să înțeleagă ce s-a întîmplat .

Treaba lor.Noi, social-democrații , am știut ce este și am dat ,

într-un manifest împrăștiat pretutindeni , **sfatul cum trebuie procedat.[.....]**

Grigorovici / iun.'31

▣ PSD.

"Partidul nostru, **partidul social-democrat** , are , ca mai toate partidele,

ca și cele burgheze, în timpul de față,după război, **un fel de criză.**

Pe oricare partid care există,**îl amenință spargerea în două."**

Avem PNL 1 și PNL-2 (ilaritate) ; avem PP averescan, care a fost odată

partid,iar astăzi este o rămășiță (ilaritate) ;

avem PNT , împărțit în mai multe fracțiuni ;

"Tot așa am pățit-o și noi , când **ne-am împărțit într-un partid comunist și**

într-un partid social democrat , ieșind de la aceeași origină.

Am stat 8 ani deoparte și am așteptat pînă să se limpezească această luptă

înăuntrul partidului nostru.Astăzi clarificarea s-a produs și putem să urmăm iarăși drumul

pe care l-am lăsat cu 8 ani în urmă, fiindcă **nu puteam conduce un partid**

care avea **două curențe tactice** și **două păreri deosebite** în ce privește lupta noastră revoluționară.

"Dlor deputați, **noi, social-democrații , suntem de fapt comuniști [.....]**

"Deosebirea dintre comuniști , cum suntem noi,

și între **comuniști , cum sunt bolșevicii din Rusia , este clară.**

Noi suntem comuniști democrați , ne apropiem în metode de a ajunge la ținta

noastră , de metodele aceleiași democrații de care se folosește democrația

țăărănească și oricare partid adevărat democrat burghez,

în timp ce **bolșevicii sunt comuniști fasciști.** Ei ne numesc pe noi social-fasciști ;

de fapt , ei sunt comuniști fasciști fiindcă **vor să lucreze cu forța minorității ,**

pe care o numesc ei **minoritatea conștientă.**

Aceeași metodă o au fasciștii din Italia și cam aceeași metodă o are astăzi

așa-numita majoritate a **guvernului actual [Iorga - !!!] [.....]**

Grigorovici / iun.'31.

▣ PNȚ

PNȚ la începutul venirii la putere și mai ales în timpul din urmă al opoziției sale , atunci când și PSD s-a alăturat la luptă, pentru că a crezut un moment că "vine marele potop democrat" care va înneca ,în sfârșit, "oligarhia putredă din România. " (apaluze PSD)

☞ "Cu părere de rău am văzut că **PNȚ n-a avut nici timpul , nici conducerea , nici omogenitatea necesară ca să îndeplinească** cele mai **principale cereri și făgăduințe** pe care le-a făcut .[.....] ☞ **Nu a fost la înălțimea îndeplinirii , dar nimeni nu a avut dreptul să-l distrugă în mod neconstituțional, așa cum s-a făcut.**
Grigorovici / iu.'31

▣ Compromisul politic.

[LD: frumoasă pledoarie la care , în mare, subscriu.Ar fi fost bine dacă o atare atitudine ar fi caracterizat și alți politicieni]

"Noi, din punctul acesta de vedere, când ne-am întâlnit în țara aceasta unită, și vă aduceți aminte că ne-am dat o întâlnire reprezentanții tuturor provinciilor, și că am spus : <Nu ne cunoaștem încă bine, fiți cu luare aminte unul față de altul, să găsim o cale de compromis ca să ne unim, să punem bazele acestui stat românesc , în viitor, în bună înțelegere și conlucrare cu toții , fără deosebire de partid.V-am declarat că chiar PSD e gata să conlucreze pentru a pune bazele acestui stat . > Din care cauză ?

Fiindcă bazele unui stat sunt comune tuturor partidelor .

Deabia dacă bazele sunt gata , deabia dacă clădirea constituțională este perfectă, luptele partidelor , care au mare însemnătate în viața unui popor și a unui stat , își găsesc terenul firesc.

Toată viața noastră și toate luptele noastre sunt conduse de compromisuri .

Oamenii care nu înțeleg compromisul , nu sunt capabili să facă politică.

Oamenii năîngi care nu se acceptă ideea de compromis , nu sunt capabili de o conducere de partid.

Nu vorbesc de compromisul compromițător , de compromisul fără caracter, ci de compromisul care dă și care ia, care are ținta comună , care există în orice stat și societate."

mod neconstituțional, așa cum s-a făcut. [.....]

Grigorovici / 'iun.'31

▣ LANC

[.....]**d-nii de la LANC** sunt niște **premergători primitivi ai luptei de clasă.**

[.....]" Așa că **populația primitivă românească** nici n-are expresiune

în limba ei **de capitaliști**.În unele părți le zice **jidani** , în alte părți le zice **greci**, după cum este obiceiul în popor, **neavînd alți exploataatori**, de la începutul formării acestei societăți,

decît pe aceștia cari , din întîmplare, au avut capitaluri. "[.....]

Grigorovici / iun.'31

▣ "Socialiști" - "Comuniști"

" Dlor deputați, noi nu suntem prietenii comuniștilor bolșevici.

Comuniștii bolșevici au o metodă de luptă care nu este a noastră.

Ei vor o revoluție permanentă, cu toate că trăim într-un stat democrat , cu drepturi electorale egale,

și se pot impune reforme care ne duc spre o evoluție lentă și normală.

"Noi, din această cauză, cu cîștigarea democrației , nu avem nici o pricină să pornim la revoluție sîngeroasă.

Concepția asta poate s-o aibă rusul, pentru că rusul a trecut de la țarism ,

deadreptul, sărind peste toate etapele de evoluție,și **numai printr-o revoluție**, la conducerea socialistă.

"Noi nu avem fazele acestea.Noi am trecut mai departe și **am ajuns la democrație** , care este **baza evoluției socialiste.Socialismul** nu sare dintr-o dată, ci **trece prin democrație**. **Democrația** este pentru noi **zăgazul cel mai sfânt și cel mai bun** , însă ea trebuie să fie respectată **pentru a ajunge în mod pașnic la acele mari reforme care ne duc la un stat social și democrat."** (aplauze la PSD)

Grigorovici / iun.'31

7.) **IGDuca *** , replică la discursurile lui **Cuza și Goga** , 30 iun.'31

(DAD, MO 12, șed. din 30 iunie, p. 372- 373)

Primit cu aplauze de băncile PNL, își cere scuze că a lipsit cîteva ședințe.

Cuza s-a ocupat de " **dinasticismul**" PNL iar Goga de "**mîndria**" PNL.

Duca / iun.'31

▣ **PNL .**

Goga s-a preocupat de **mîndria PNL**. (Vezi fișier PNL)

Cartelul PNL-guv.lorga.(vezi fișier PNL)

"stranie concepție manifestați, d-le Goga, cînd **afirmați** că **cel care este arbitrul situației politice** , este cel care **a închinat steagul partidului său** "

- **Gr.Trancu -lași:** ☞ "**Demnitatea și puterea** sunt două lucruri diferite ."

▣ **Sistemul de partide.**

Duca : "**Adevărul** este că ☞ **d-voastre ați sperat cu toții** , după 8 iunie anul trecut, că **steagul PNL va rămîne închinat** pentru totdeauna în viața polotică a acestei țări, și ☞ **nu vă convine să vedeți că acest steag filfiie tot mai mîndru deasupra PNL**.

" Goga a avut o singură **idee politică**, dar și **aceea eronată** : că prin semnarea cartelului , **PNL a dat o lovitură vieții partidelor**, deoarece **acest guvern este hotărît să desființeze partidele politice** .

"Întîi, **eu sunt convins absolut** , mai cu seamă din convorbirea pe care am avut-o cu d. profesor

lorga, că **gîndul d-sale nu este de a distruge partidele politice**,

pentrucă dacă ar fi fost acesta, **nu ar fi invitat partidele politice cu loialitate**

să colaboreze cu el . (aplauze la majorități și PNL)

Dar cunosc și **concepțiile d-lui Argetoianu** , pe care nu numai că mi le-a explicat,

dar le-a spus tuturor.**D-sa crede că este nevoie astăzi** , în situația grea în care se află țara,

trecător, de un guvern în afară de partide, care să asigure însă pentru un **viitor apropiat reîntoarcerea la guvernele de partid**.

Singurii , cari , în această privință, ☞ **s-au afirmat împotriva partidelor politice**

sunt domnii de la **liga "Vlad Țepeș"** . Dar eu am avut **o speranță** , care cred că

s-a și realizat în parte: **că prin colaborarea d-lor**, cu un partid politic în alegeri,

se vor convinge că partidele politice nu sunt așa de rele cum își închipuiesc

și că între alte bunătăți , au și pe aceea de a putea contribui cîndva la înlesnirea

reușitei electorale a tuturor.[....] **Eu am convingerea adîncă** , după rezultatul

alegerilor, că **aceste alegeri și acest cartel au contribuit să reînvieze și**

partidele politice ale căror speranțe începuseră să se evaporeze!

(aplauze la majorități și PNL) Iar pe de altă parte , nu vreau să fiu perfid ,

dar sunt **unele fenomene** care mă fac să mă întreb dacă astăzi n-a venit

pofta să creeze partide politice chiar acelora cari pînă mai ieri s-au rostit

împotriva lor."

De aceea, îl ruga pe Goga ☞ **să nu mai facă tirade** pe chestiunea partidelor...

"declar , în mod hotărît și solemn , de la această tribună , **dacă vreodată**

viața partidelor și viața constituțională a acestei țări , bazată pe partide,

ar fi serios amenințată - ceea ce nu este cazul astăzi -

eu voi fi luptătorul cel mai energic pentru apărarea vieții constituționale și a vieții de partid " (apluze la PNL)

De aceea deplînge urmărirea succeselor de "oratorie meschină", de "intrigărie de rînd între partide" ci să dezbată problemele țării.

☞ " Credeți dvs. că țara se preocupă , în momentul de față,

de asemenea intrigării ? (apluze la majorități și PNL) De compulsările de text, pentru a pune în contradicție pe unii și pe alții , de povestiri mai mult sau mai puțin meșteșugite a evenimentelor la ordinea zilei ? "

La geutățile României, ale Europei, "dă-mi voie d-le Goga să **te privesc cu compătimire** cînd singura d-tale preocupare e ☞ **să debitezi meschinării de la înălțimea cestei tribune. "**

(apluze prelungite, îndelung repetate, la PNL și majorități , proteste la PP) I.G.Duca / 30 iunie '31

* Notă.**Al Topliceanu**

Provocat de A.C.Cuza și O.Goga, **șeful PNL a ridicat mînușa**. A explicat lapidar că și atunici (iun.'30) și acum (iun.'31) , PNL a fost loial. **Importante sunt opiniile sale despre partide.**

Bune sau rele -a spus el - ele **sunt indispensabile** , ca exponente ale corpului electoral.

Unii -care au trecut prin mai toate partidele - acum au devenit **adversari ai lor.Ion Petrovici** , în 15 ani de cînd face "politică" a colindat în toate partidele .

Eminentul profesor de morală de la București, și-a schimbat credințele, mai des decît pălăriile .

Duca a pus lucrurile la punct arătînd că **nu-i loc de jocuri periculoase**.

(Rev."Parlamentul Românesc " , nr.20, 6 iul.'31, p. 4-5)

Duca / iun.'31

8.) dr N.Lupu (PT) , discurs la mesaj , 30 iun.'31

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, pp. 362- 372)

[LD: cu zeflemeaua care-l caracteriza, el ironizează pe președintelui Camerei Pompeiu , care le atrăsese atențiunea că 1minut de discurs era evaluat la 1000 lei ; voia să facă o scurtă declarație dar s-a gîndit că ceea ce vrea să spună să nu devie anacronic la toamnă ; că , poate la toamnă va fi alt guvern ; că trebuie să-și explice poziția și locul , deoarece lorga spusese că se miră că nu este pe banca ministerială...]

Lupu / iun.'31

▣ **Partidele .**

"Partidele sunt însăși baza de existență a mecanismului vieții constituționale.

Fără partide nu se poate să existe **nici regimul republican , nici monarhie constituțională.**"

" Dvs deserviți Coroana atunci cînd, servindu-vă de scăderile din timpul din urmă ale partidelor - dvs , în mod ipocrit, **veniți și le atăcați. Și ce veniți să spuneți ? Liga ? ea nu este tot partid ?**

Prin urmare **vreți să puneți în locul partidelor tari , alte partide prăpădite , pipernicite,fără nimic. "**

Partidele acestei țări nu pot fi privite sub unghi pătimaș al vieții de după război, după 10 ani de exercițiu greoi al votului universal,

ele se privesc în perspectivele timpului și a istoriei și **nu este român**

care să nu recunoască marile merite ale lui Ion Brătianu și Kogălniceanu,

Ion Brătianu care a întemeiat România Mică și Ionel Brătianu ,

care a avut un rol atît de mare la întemeierea României Mari (apluze la PNL)

Nu este un om care să nu fie mîndru de **vechile partide conservatoare**

și să nu se mîndrească cu un **Titu Maiorescu, un Carp, un Lascar Catargiu** , cari au aparținut partidelor politice conservatoare românești.

Faceți o crimă de les naționalitate cînd vă privați mai mult de jumătate ,

de trei sferturi din țara întreagă. Trebuie să reveniți la realitate ,
să intrați în viața constituțională normală, pentru că acesta este **singurul drum drept**,
care ne poate scăpa de primejdii mari, cari ne amenință din toate părțile.
Noi în lupta noastră, vom fi în permanență pentru popor, cu poporul și prin popor,
și **nu vom merge cu dvs., cari sunteți fără popor, contra poporului,**
și de multe ori mai mult pentru dvoastră, decât pentru popor și nu voi vota Adresa. "
(apaluze la PTJ) (p. 371) Lupu / iun.'31

9.) **I. Petrovici (ex-PP, ex-PNT, "Neînregimentații ") , discurs la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO. 14, șed. din 1 iul.'31, p. 412-415)

[LD : nici nu știu la ce grupare și la ce fișier să-l pun. Spre deosebire de 1928,
când și-a motivat **plecarea din PP**, prin **adeziunea la programul și principiile PNT**,
de data asta este un **fervent susținător al guvernării în afara partidelor,**
a guvernării lorga , explicit,

căutându-le **antecedente, precursori, motivații și legitimitate.**

Autointitulându-se ca făcând parte dintre **"neînregimentații"** , **"migrator"** emblematic,
etichetat în epocă ca făcând parte din categoria **"fripturiștilor"** ,
egalat sau întrecut doar de **Argetoianu și Manolescu ...**

nu se poate spune că nu era un **redutabil teoretician , dedicat ad-hoc cauzei pe care o**
servea.

Și de data aceasta , **o face cu brio** , încât este viu aplaudat de guvern și majorități]

[.....]

Petrovici / iun.'31.

▣ **Prodomo: " neînregimentații " , " inadaptații " , "migratorii"**

" Însă ceea ce **cred** e că **este echitabil** ca , **din când în când măcar**, [!?!]

să se constituie și **formațiuni de guvern** cu oameni **din afara partidelor** .

Pentru că, în țara aceasta , pe lângă oameni înregimentați în partide,

se găsesc multe elemente destoinice , cu rîvnă și pricepere de a lucra pentru țară,
cari **nu sunt înregimentați în partide.**"

-Oteteleşanu (PP) : ☺☞ Sau au trecut prin diferite partide.

-Petrovici : "Sau nu s-au putut adapta în partide , dle Oteteleşteanu.[...]

Sunt oameni care **nu se pot adapta** vieții de partid, **unii care nu s-au înscris** nici o dată în
partide

[...] alții care **au încercat și n-au putut** .

Pentru că **în partide se cere o condițiune** , pe care nu o poate îndeplini toată lumea și anume ,
să lauzi tot ce este la tine și să critici tot ce este al adversarului.

(aplauze la majorități și LANC)

De ce nu admiteți atunci că **există o speță cît de redusă de oameni obiectivi și**
imparțiali, care **nu se pot adapta la aceste condițiuni** și care **au preferat** să rămînă
în afară de partide , sau cari , **cu această mentalitate**, dacă s-ar fi înscris în partide ,
cu siguranță că **ar fi vegetat la coada cluburilor.**

Ei bine, din moment ce **există această categorie de oameni** , destoinici și cu posibilitate de a-și
servi țara , înseamnă că aceștia **nu trebuie folosiți absolut niciodată ? [...]**

Nu este pletoră de talente și valori în țara aceasta , **ca să eliminăm o întreagă categorie** ,
pentru motivul că **nu figurează în registrul unui club politic.**"

/ Se va zice : **astfel de oameni pe ce se sprijină ?**

" Se sprijină pe masa de cetățeni neînregimentați.

Credeți dvs. că **cetățenii** înscriși în partidele politice **istovesc toată masa cetățenească ?**

Chiar existența partidelor politice postulează existența unei mase de cetățeni neînregimentați.

[...]

Toate partidele se adresează simultan pe **masa imensă**

de neînregimentați (apaluze la majorități) [...] care rămîne **rezervorul vieții noastre politice**

Ex. Prin 1918-1920, generalul **Averescu** nu avea partidul organizat

și a repurtat **cele mai frumoase izbânzi în alegeri !**

Iar când și-a organizat partidul , n-a mai avut același succes ! [.....]

/Prietenul Goga spune că este o majoritate cu **oameni luați de pe la alte partide**

,repetînd o condamnare a celor care trec de la o formațiune la alta .

" dar ... cum se face că **fiecare partid osîndește pe cel care pleacă ,**

însă **primește cu brațele deschise pe cel care vine la dîșii !**" (aplauze la majorități)

/ "Vă mărturisesc că ☺☹ părăsirea unei grupări politice

nu are pentru mine caracterul unei **abjurări de credință religioasă ;**

pentru că să fim sinceri , ☺☹ este greu să spunem despre **cele mai multe partide**

că au o doctrină . (413-414) [.....]

Petrovici / iunie '31

▣ **"Coeziunea" partidistă?**

/ **Goga a spus că majorității îi lipsește coeziunea.**

Dar oare **partidele au totdeauna coeziune ?**

/ În 1920 , guvernul Averescu a avut inițial o majoritate "gelatinoasă",

dar după un an și jumătate ... era atît de solidară , încît cu excepția lui

GGMironescu (care a trecut în guv.Take Ionescu) , apoi va trece în PNR ,

iar acum este prețuit în PNȚnu s-a produs nici o fisură.

/ **Coeziune în PNL?** (**ilaritate** ☺☺☺) , împărțit în două tabere ...

- **ITFlorescu** : " în trei !" (**ilaritate** ☺☺☺)

/ **Coeziune în PNȚ ?** mentalitate identică ?

Anul trecut un coleg de PNȚ i-a spus că a făcut greșala de a se declara

"național -țărănist "; trebuia să se declare **ori una ori alta ,**

altfel risca să fie al nimănui ! (**ilaritate** ☺☺☺) (p. 414) [.....]

Petrovici / iun.'31

▣ **Prodomo : dinamica ideilor - nestatornicia aparentă .**

"Vă mărturisesc că **părăsirea unei grupări politice** **nu** are pentru mine caracterul unei **abjurări de credință religioasă ;** pentru că să fim sinceri , este greu să spunem despre cele mai multe **partide** că **au o doctrină .**

Partidele, și în special partidele burgheze , au un fel de **principii generale**, mai mult de natură filozofică, care sunt **identice** la toate.

Încolo, ele **trăesc în ficțiune de evenimente , își dibuesc** cu mare greutate **soluțiunile**,

și, de multe ori, **oscilează** în opinii de la un pol la altul.

S-au condamnat oamenii politici cari **își schimbă concepțiile.**

Dar nu s-a observat că această schimbare este în legătură cu evoluția ideilor,

Pentru că dacă **omenirea întreagă își schimbă mereu concepțiile,**

" de ce nu se permite același lucru unui individ izolat ? "

El avea **respect** pentru **statornicia politică,**

dar ea **nu era " însușirea cardinală a omului politic " ,**

iar **constanța în prietenie** , era un lucru **"secundar"** .

Istoria judecă oamenii după fapte și nu după grupul din care au făcut parte .

Istoria admiră pe **Disraeli** , nu dă importanță că a fost întîi radical și

apoi a devenit șeful conservatorilor.

Iar **Gladstone** , a fost întîi conservator, și a devenit șeful liberalilor.

Henric IV a fost un rege mare, deși a abjurat de 3 ori confesiunea catolică

și a trecut la confesiunea protestantă. (p. 414)

I.Petrovici / iul.'31

10.) **I.Isac (Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 1 iul.'31, pp 418- 422)

[LD : nu uita, a fost cartelat cu Stere .Va trebui să revezi în ce măsură **Liga asta a fost organizație "legală "**, sub influență PCR, sau asta a fost doar o gogoasă a istoriografiei

comuniste;

în mare măsură, tonul și cartelul cu Stere i-au creat o atmosferă ostilă în Parlament]
Isac / iul '31.

▣ Politicianismul românesc.

" Toate mijloacele de luptă ale politicianului duc la ură de moarte , la intrigă și la destrămare .

Politicianul face **paradă** oriunde , în orice situație, **de simțăminte dinastice și patriotism**. [...]

Pentru politicieni **batjocorirea acestor simțăminte** este singurul lor apanaj politic. [...]

Distrugeți politicianismul și lucrurile în țara românească se vor îndrepta.

Partidele politice , ca să fie de folos statului , **să-și facă primenirea morală**

cu orice sacrificii de moment, **să se curețe de oamenii de afaceri,**

de elementele dizolvante cari activează prin **intrigă și ură pentru destrămare** [...]

prin **campanii de defăimare reciprocă** , a făcut să se acrediteze în opinia publică

că ele sunt **simple bande organizate** ca să exploateze în folosul lor veniturile statului. [...]

Partidele politice **au fost orbite de patima puterii** ,

au urmărit **distrugerea reciprocă** , cu schimbarea regimurilor,

tot felul de sisteme au fost inventate ca **să nu rămână nimic în picioare din ce a făcut**

adversarul , așa am ajuns la situația nenorocită că **poporul**, cel mult țărănimea și muncitorii [...]

se găsesc astăzi în fața unei **clase conducătoare** împărțită în **tabere de ură, incapabile să conducă statul.** "

Isac / iul.'31

▣ Liga contra cametei

[.....]

lorga : Dar **este de mirat** cum poți afirma d-ta lucrurile acestea.

Eu nu aș vrea să am conștiința d-tale față de poporul românesc, pe care îl înfățișezi așa, **semănând anarhia și ura împotriva statului și împotriva claselor conducătoare.**

Ești liber să citești mai departe , dar sunt dator să spun de la locul meu că **faci o faptă rea.**

(**aplauze**) [...] **un îndemn** către cele mai **urite fapte** împotriva ordinei.

Durerile se aduc cu duioșie și nu cu ură.[...] iar nu **strigătele acestora de mînie** , care nu vor aduce **nici un bine nimănui.** (**aplauze la majorități și LANC**) [.....]

Isac / iul.'31

11.) Teodor Fischer * (P.N.Evreesc) , declarație la mesaj, 1 iul.'31

(DAD, MO 14, șed. din 1 iul.'31, pp 415- 418)

[LD: face mai întâi **o mică dizertație** privind noțiunile controversate la ordinea zilei, destul de interesantă. Apoi citește **Declarația**. Sublinierile, supratitlurile, colorările ,îmi aparțin]
(vezi xerox integral)

[* LD: rev. "cultul mozaic" , dec.'88 ,evocă faptul că **T.Fischer**

a adus **adeziunea pop. evreesci la Unire** , la Consiliul Dirigent, - Sibiu - ?1919 ?

Eu nu am document]

T.Fischer / iul.'31

▣ Partidul evreesc.

[LD: **atenție, atenție la nuanțe** ; **atenție la accepțiunea dată patriotismului "românesc "** prin prisma sionismului ; **atenție la doctrina sionistă, în context românesc.**]

"Apariția partidului evreesc în arena politică a țării , **angajarea** hotărâtă a forțelor lui spre a duce în alegeri **o luptă proprie** în împrejurări din cele mai vitrege,

și realizarea din partea lui a unui **succes electoral desăvîrșit**,

constituiesc fapte cari trebuiesc privite și apreciate sub două aspecte.[....]

prin unirea cetățenilor evrei din toate provinciile țării

într-o **singură și unitară organizațiune politică,**

cu centrul aflător în **Capitala țării**, în anul 13 din viața României întregite, **ultimele consecințe** formale ale marilor transformări istorice din care ea a ieșit, au fost **trase în mod definitiv** și de către **elementele populației evreești din teritoriile alipite**

și astfel **s-a făcut un pas înainte** pe drumul de consolidare al unității statului român."

(**vezi pe larg la fișier Evrei**)

T.Fischer / iul.'31

12.) **Emil Ottulescu** (**Liga "Vlad Țepeș "**, raportor la Răspuns la mesaj),

discurs concluziv, 2 iul.'31

(DAD, MO 16, șed. din 2 iul.'31, p. 449- 458)

[LD : **atenție ! Dacă poți să tragi vreo concluzie privind **caracterul conservator al regimului iorghist**,**

din argumentele grupărilor eclectice care i-au format suportul în guvern și în parlament.

Ottulescu reprezintă o părticică din acest mozaic .

Se urcă cu sfială la tribuna unde au vorbit atîția oratori iluștri, cu experiență parlamentară.

El este doar prima oară parlamentar.Pentru că mulți oratori au contestat

oportunitatea și legitimitatea guvernului Iorga,el vrea să demonstreze contrariul.

Urmează **argumentarea , dispersată problematic :**

regim PNȚ / eșec Titulescu /Guvern Iorga / **păcatele partidelor** /

Monarhia-restaurația / Regionalism- ardelenii / Minorități / Parlamentul - majoritățile /

Liga Vlad Țepeș / alegeri / Discurs integral xeroxat.)

Ottulescu / iul-'31

▣ **Partidele politice**

Goga a făcut **teoria partidelor politice** ...revendicînd pentru ele dreptul exclusiv

de a guverna țara ... **Gîlceava partidelor**

-DRIoanișescu (PNȚ) : "Este normal ! "

-Ottulescu : ☹️😊 " Și nu a lipsit mult ca să-l auzim pe d. Goga spunîndu-ne că

partidele politice sunt organizațiuni de drept divin (**ilaritate pe băncile PP**) ,

după ce , din p.d.v. constituțional , d-sa le-a justificat necesitatea și oportunitatea "

-Goga : "Am spus eu că partidele sunt de drept divin ? [...] Faceți proces de intenție ?

-Ottulescu : citează și tîlmăcește cuvintele lui Goga .

DRIoanișescu : ☹️😊 "Pe tema aceasta l-am auzit vorbind pe d. **Petrovici**,

și el are talent, dle Ottulescu ![.....]

Ottulescu : " Îmi pare rău că **nu pot să fiu de părerea dvoastră** ,

în teoria partidelor politice , așa cum ați exprimat-o de la această tribună.

Pentru mine [...] **partidele sunt bune sau rele** , după **ideile** pe care le reprezintă.

Înfăptuirile sunt în funcție de idei.

O înfăptuire bună fără idei nu poate să existe.

Partidele politice mai sunt **în funcțiune și de persoanele** pe care le compun.

"Ele au adus servicii mari țării, mai ales înainte de război.

"Partidele au guvernat și vor mai guverna această țară " (**aplauze la Vlad Țepeș**)

Chestiunea se pune că, ☹️**după "nenorocita" guvernare PNȚ** , se putea aduce un partid ,

în stare să facă **"operațiunea chirurgicală necesară "** (p. 452) [.....]

Saint Aulaire / iun.'31

(cf. E.Ottulescu)

▣ **Partidele**

< **Nu știu** dacă **oamenii politici români au cusururi** , dar , **dacă le au**,

n-am avea noi dreptul să-i învinuim , **căci acele cusururi sunt și ale noastre.**

Subordonarea intereselor naționale calculelor de partid, jertfirea binelui public pentru

rivalități personale **,se întîmplă**, oare , în România, sau în **Franța ?**

Nevoia de **a schimba părerile** , pentru a nu schimba partidele politice și **de a fi necredincios**

idealului, pentru a fi credincios carierei, nu este , de asemeni, **marfă pariziană ? "**
În sfârșit, **luxul învrăjbirii în timp de pace, uniunea sacră în timp de primejdie ,**
înviorarea pe pragul mormântului, sunt însemnate și ele cu **marca noastră,**
și dovedesc ,poate , la București, **frăția franco-română .> (p. 455)**
E.Ottulescu , raportor / iul.'31

13.) **Nicolae Iorga , prim-ministru, ministrul Instrucțiunii publice și culte,**

Discurs concluziv, dezbaterile la Mesaj, 2 iul.1931
(DAD, MO.16, șed.din 2 iul.'31, pp 459- 464)

[LD : Discurs integral xeroxat .În computer, integral la **fișier PND .**

Iorga este , ca totdeauna. Mai puțin transpare ipostaza de prim-ministru.

Despre guvernul pe care-l conduce, despre programul de guvernare, nu spune mai nimic.

Ca opozant, altă dată, spunea mult mai multe.

România patriarhală- este esența doctrinei xpuse.

Este - deși nu o spune explicit - exponent nostalgic al **conservatorismului ,**

cu nuanțe personale , originale, istoriciste, morale.

Hotărât să servească Suveranul , el este mîhnit de ingraturile și atacurile adversarilor,
pentru că nu i se recunosc fie legitimitatea, fie prestigiul, fie meritele.

Dar nu dă sentințe tranșante contra partidelor, contra guvernărilor de partide.]

Iorga / iul.'31

▣ **Mărturisire de credință: în serviciul Suveranului .**

[.....]Dar cînd cineva se găsește aici [**banca ministerială**] , trebuie să-și aducă aminte
că **ministrul** este acela prin care **Suveranul guvernează**, nu aș zice totdeauna
prin care Suveranul vorbește, dar este omul , care, cîtă vreme este **în serviciul Suveranului ,**
nu poate să fie în serviciul partidului său, chiar dacă îl are.

Prin urmare , îmi pare foarte bine că eu mă găsesc în situația unui **om**

chemat în afară de situația de partid, pe care pot să o am, și, deci,

mie îmi este mai ușor să reprezint de aici , ceea ce trebuie să reprezinte întotdeauna

un Președinte al Consiliului [.....]

Iorga / iul.'31

▣ **Guvern de "tehnicieni"**

[LD: din nou,trebuie să purced la o atentă operație de analiză dificilă prin meandrele
întortocheate

ale frazei lui Iorga. Dar și de data asta , vorbele lui trădează gîndul lui pregnant, care ,
în ultimă instanță, l-a impus regelui Carol]

[.....]

" **Cînd a venit d.Titulescu a doua oară ,[1931]** a venit la mine și **mi-a arătat intențiile sale ,**

[.....] atunci **mi-am permis și față de Regele Carol ,** pe care l-am cunoscut multă vreme ,
mi-am permis **să-i fac un raport** și în raportul acesta am spus că,

(1) **dacă** este vorba de **un guvern al tuturor partidelor , cu șefii ,**
așa cum îi cunosc pe șefi , **nu cred că este posibil .**

(2) **Dacă** este vorba de **un guvern al tuturor partidelor, fără șefi**
nici așa nu cred că este posibil.

(3) Iar **dacă** este vorba de **oameni care să se priceapă la departamentul lor,**
["tehnicieni"] oameni luați și din partide și din afară de partide,
cred că este posibil. [.....]

L-am citit d-lui Titulescu .Îmi aduc aminte că d. Titulescu a spus :

dar **dacă** nu se poate ajunge la realizarea unui **guvern al tuturor partidelor**

- pentru că d.Titulescu nu se gîndea la oameni în afară de partide -

dacă nu se poate ajunge potrivit punctului unu și doi , **ci numai potrivit cu al treilea ,**
oameni pricepuți la departamentelor lor,

dacă acest punct trei ar fi ținut în seamă și s-ar forma un guvern ,

acest guvern înțelegi d-ta să fie prezidat de mine ?

Atunci am luat condeiul , cu d.Titulescu lângă mine , și am adaos că,
dacă se constituie un astfel de minister , singurul posibil după mine ,
oricine nu poate să se simtă decît **onorat** că ar avea ca **președinte**
pe un om de valoare lui Titulescu .

Am scris și am trimis scrisoarea la Palat. [...]

Iorga / iul.'31

▣ **Titulescu : Tratativatele interpartidiste .**

" Am fost chemat în urmă de acolo , de la țară. [...]

"În loc de aceasta , m-am trezit cu altceva, cu adunarea tuturor șefilor de partid.

Erau cu toții acolo și a venit Maiestatea Sa.

Dacă o spun, nu este nici o indiscreție ; s-a afișat de mai multe ori, nu odată:

de două ori apelul pe care l-a făcut MSR la partide.[...]

Maiestatea Sa ni-a spus aceste cuvinte , pe care , eu, ca istoric, și ca bun
cetățean al acestei țări nu le pot uita .Ne-a spus - a spus tuturor-
nu se poate să se mai meargă mai departe așa.

Prin urmare, oricine are conștiința datoriei sale față de țară ,
trebuie să se unească într-un guvern de reparare a situației materiale și
morale detestabile , din acel moment.

"Nimeni dintre șefii de partide prezenți nu a luat cuvîntul.

"Și atunci , am luat cuvîntul și am spus aceste cuvinte :

< Deși nu reprezintă gruparea cea mai importantă aci, ☺☞ dar fiindcă toată lumea tace ,
eu trebuie să spun din partea mea un lucru :

atunci cînd d. Titulescu mi-a cerut să-lajut ca ministru, l-am răspuns că nu pot;
cînd îmi poruncește Maiestatea Voastră , eu stau la dispoziția Maiestății Voastre ,
în orice condițiuni și în orice loc. > (aplauze la majorități) [...]

Iorga / iul.'31

▣ **Partidele**

" [...] Maiestății Sale mi-am permis să-i spun , nu o dată,
dar aproape de cîte ori am onoarea să-L văd pe Maiestatea Sa ,
că eu nu trebuie să fiu considerat ca un om de partid,
cum nu trebuie să fie considerat nimeni între noi, în legătură cu partidul său.

Dar va zice cineva : îl am sau nu-l am ? Pe mine , aici,

cînd stau la locul acesta și cu misiunea aceasta ,
nu mă privește ce partid am avut sau ce partid am,

și nu trebuie să privească pe nimeni , fiindcă orice om cuminte consideră pe cineva
nu potrivit cu cu persoana lui, ci potrivit cu rostul pe care-l îndeplinește.

Însă rostul pe care-l îndeplinim aici, nu este un rost de partid,
și nu înțelegem a fi judecați decît potrivit cu acel rost ."[...]

/ S-a prezentat la toți oamenii politici , călcîndu-le pragul, fără să-i jignească;

/ Le-a explicat scopul guvernului său : uniunea națională;

/ Nu s-au putut face "înțelegeri " cu toată lumea : ex. nu a putut da PT -Lupu
, partid vrednic , dar mic , 170 de mandate ... și ,supărat, au rupt legăturile (p. 463)

" Încheind, ce ni se poate cere nouă, în ce privește dăinuirea acestui guvern,
care nu este dușmanul niciunei alcătuii de partid ?

Căci dacă partid înseamnă un număr de oameni cari lucrează pentru țară ,
fără să aibă în prima linie dorința de a înscrie toată țara în registre
și de a împărți funcțiuni la toți cei care au valoare electorală , bine;

dar eu, care cu toate partidele istoriei universale am văzut mișcările istoriei universale,
cum aş putea să am nebunia de a spune că e mai ușor să iei oameni izolați ,
decît atunci cînd oamenii sunt strînși într-un mănunchi ?

Partidele legiune merită tot respectul , și partidele vechi au fost partide legiune.

E vorba numai să se întoarcă la ceea ce este mai mîndru și mai frumos în trecutul lor

(apaluze la majorități) , iar **partidele care sunt numai o gloată** ,
partidele aeste **să-și dea osteneala** să meargă pe drumul acela de
credință dezinteresată, de iubire între toți legați împreună,
cari singure pot fi la baza unui partid." (apaluze la majorități) (p. 464)
Iorga / iul.'31

14.) I.Th.Florescu (PNL-3) , discurs la mesaj, 2iul.'31

(DAD, MO. 16, 2iul.1931, pp 465-471)

[LD: discurs integral xeroxat. **Fișier PNL-tehașist** .În calculator, l-am dispersat problematic, avînd în vedere discursul său cu multe paranteze, cu multe momente "retro", fiind deseori **în polemică cu Iorga**. I se dă cuvîntul la insistențe, cf. Regulamentului , deoarece Ottulescu (raportor) și Iorga (primministru), își rostiseră discursurile concluzive și Adresa fusese votată.Fusese ales **deputat de Tîrnava Mare** .

Interesantă figură parlamentară și de presă care , cu al său ziar "**Omul liber**" , păstrînd proporțiile, ar putea fi inclusă la ceea ce acum se numește "**societatea civilă**" . Din categoria "intelectualilor politicieni " cu "voce" , fără priză în masse, dar cu mare influență în rîndul tineretului etc etc.]

Th.Florescu /iul.'31

▣ "**Omul Liber**"

Fusese ales **deputat de Tîrnava Mare** , deci în Ardeal.

În acest județ, după 1919, el **crease PNL**, din însărcinarea lui Ionel Brătianu.

Acolo **a muncit 12 ani**, la unificarea sufletească cu Vechiul Regat ,
ajutînd din averea lui personală școli și biserici.A înființat noi **școli, tribunal, judecătoria rurale, liceu și școală de comerț** la Mediaș;
era cunoscut și iubit de țărani ; de aceea fusese ales.]

[.....] "**Eu sunt un om descătușat de partide**, reprezint **un curent de opinie**, mai mare sau mai mic, mai mic decît al d-voastră, mai mic decît al tuturor, dar **am și eu convingerile și părerile mele**.[...]

Eu reprezint o grupare independentă , cu aceleași drepturi ca toate partidele , și **nu înțeleg** de ce se face față de mine **un act de brutalitate** pe care cu toții îl veți regreta .[.....]

"Cum s-au comportat partidele față de apelul la conciliațiune , eu cred că nu mai trebuie să insist căci am avut cu toții zilele acestea **spectacolul trist al certurilor violente dintre partidele de opoziție** , care ne arată **profundele lor disensiuni**."

În ce priește **mica grupare de opinie publică** , pe care am onoarea să o reprezint, ea nu are să-și reproșeze nimic.**Timp de doi ani**, atît prin ziarul nostru , "**Omul liber**" , cît și prin **întruniri publice**, am cerut **un guvern de destindere patriotică**, un **guvern de înfrățire**.Doi oameni au fost slăviți și cîntați mai mult în ziarul și întrunirile noastre:d.**Nicolae Iorga** și d.**Nicolae Titulescu** " (apaluze) (p. 465)

Florescu / iul'31

▣ **Apostolul, moralistul, savantul , Iorga .**

"**Frumoasele cuvinte** pe care le spunea d. **profesor Iorga** cînd era **în opoziție**, atît la **Mesajul partidului liberal**, cît și la **Mesajul partidului național-țărănesc**, acele **frumoase și morale lecțiuni** pe care le propovăduia atunci, noi vrem ca și **guvernul d-sale să le aplice** și cu ele să însănătoșească starea bolnavă a națiunii noastre.[.....]

- **Iorga** / despre partide , 1928

Iar pentru a termina , **d-sa plesnea acest bici în fața băncii ministeriale** ,
vorbînd despre noile achiziții ale partidelor :

< **Ați adăugat ce, la partidul d-voastră ?** Ați adăugat la partid **fugarii de oriunde**,
fugarii care veneau **cu rușinea steagului lor înfășurat , pentru avantaje materiale**. >
Nici nu se poate critica mai nemiloasă și totuș, toți l-ați aplaudat ,

pentru că **vorbea un apostol , un om cinstit și patriot."**

-Iorga / 1931 : " **N-am rugat pe nimeni, absolut pe nimeni, să părăsească partidul** său.Dacă se găsește un singur om în majoritate , care să să-mi spuie că i-am cerut să-și părăsească partidul, eu vă cedez acest loc pentru care aveți toate calitățile pentru a-l ocupa.[...]

În ceea ce privește **adeziunea cuiva la partide așa de schimbătoare** - și pentru că d-voastră cunoașteți atât de bine literatura franceză : < si mouvements >-

prin urmare, când este vorba de partide așa de schimbătoare ,
înțelegeți foarte bine că **mie îmi este tot una** dacă **un om de treabă vine de unde nu era nimic sub un nume** și de unde , sub un alt nume , tot era nimic, **începe a fi ceva de când a venit la mine."**

-Florescu : " [...]**acei care au venit la d-voastră și vi s-au atașat sufletește ,** să nu vă pomeniții cu **unii dintr-înșii făcînd cu ochiul la acel centru [PNL-1]** care se spune că **la toamnă vă va da lovitura de grație."**

-Iorga : "Nu-i nimic,dacă poate, n-are decît să o dea. " (p. 470)

I.Th.Florescu / iul.'31

15.) **Senator Traian Alexandrescu (independent, raportor la Mesaj) , 21 iul.'31**

(DS, MO 11, șed. din 1 iul.'31, pp. 224- 229)

[LD : se prezintă ca **om care a stat departe de luptele de partide ,** căruia **politica i-a fost " total indiferentă "**. Este avocat .

Dar , deloc înțîmplător ales raportor la Mesaj în Senat,

face un **rechizitoriu vitriolant** regimului partidist constituțional.

Alegerea lui Alexandrescu ca raportor în Senat , la fel ca a lui Ottulescu în Cameră, este o dovadă ideatică a **intențiilor lui Iorga** de a intimida-anihila acțiunea partidelor , de a distruge sistemul constituțional existent .]

senator **Alexandrescu** / iul.'31

▣ **Partidele**

[LD: încîteva momente el precizează, accentuiază, că nu este înregimentat în nici o formațiune politică .

Ține foarte mult la independența sa]

dr.Angelescu , în numele PNL, a **afirmat** că **viața noastră politică trebuie să se sprijine pe partide.**

Va discuta **valoarea politică** a acestei afirmațiuni în actualele conjuncturi ale **vieții noastre constituționale** , atunci cînd va examina concepțiunile exprimate în această materie de **reprezentantul PNL** de sub președinția d-lui **George Brătianu, g-ral Arthur Văitoianu** ,

și de către **reprezentantul Ligii Vlad Țepeș, I.Glogoveanu** . (p. 227)

[...] Mai profund, de acest aspect se va ocupa ministrul **Mihai Manoilescu**.

"Afirmațiunea categorică și tranșantă a d-lui **dr Angelescu** se găsește, însă,

în contrast cu acea a d-lui Arthur Văitoianu , exponentul celui de al doilea partid liberal,

care recunoaște , cu o sinceritate ce îi face cinste ,

că **partidele trebuie să-și reînnoiască programele și metodele de a activa în viața publică "**

" Ideea exprimată de **purtătorii de cuvînt ai celor două partide liberale,**

trebuie conciliată cu **impresionantele declarațiuni** , făcute de la această

tribună de **reprezentantul Ligii Vlad Țepeș, d-l senator I.Glagoveanu,**

scumpul și eminentul nostru coleg." [.....] În numele Ligii Vlad Țepeș ,

d-l Glagoveanu a arătat , cu drept cuvînt că **toată situațiunea economică**

de astăzi este **datorită în întregime rivalității dintre partide. "**

El personal, nu este dușmanul partidelor, ele au făcut și lucruri bune.

☞ **Dar confruntarea din Cameră, Duca - Gh.Brătianu -Goga ,**

a fost **"penibilă ."** Are toate motivele să se ralieze la dureroasa constatare ,

făcută de Glagoveanu. (p. 228)

senator **Alexandrescu** / iul.'31

▣ **Moravuri politice.**

▣ **Rivalități, dușmăanii, calomnii .**

"Nimic nu poate fi mai **deprimant** decât această **lipsă de unitate sufletească !**
Ce disensiuni, ce dușmăanii ireductibile, pot despărți , în chip atât de profund,
pe fiii aceleași țări ? În haosul și îngrijorarea , ce a cuprins astăzi toate spiritele ,
nu se poate găsi oare , o formulă de apropiere și de concordie ? [.....]

"Nu vi se opresc bătăile inimii și nu vă îngheață sîngele în vine
cînd zăriți că se profilează , de acolo , dintr-o anumite parte a cerului european,
[Pericolul comunist.] silueta roșie care a început să-și arunce deja **umbra sinistră asupra**
statelor ? Nu intuesc partidele marele pericol ? "

Alexandrescu / iul.'31

▣ **Antipartidism = spirit civic ? !**

"În spiritul public începe să-și facă loc concepțiunea că **partidele politice** nu mai sunt simple
nomenclaturi ale vieții constituționale.

Țara pretinde, și cu drept cuvînt, ca ele **să devină organe de evoluțiune sănătoasă**
și de muncă fecundă pentru promovarea marilor probleme și marile nevoi ,
cari au fost lăsate, prea multă vreme, în suferință. **(apaluze)**
Partidele nu pot abandona rolul acesta , fără urmări grele pentru viitorul și existența lor.

"Acea ce poate da **forța și autoritatea unui partid nu poate fi**
☞ **nici exercițiul silnic** și lucrativ al puterii , ☞ **nici prestigiul izolat**
și fatalmente vremelnic al unei strălucite personalități,
☞ **nici cultivarea gloatelor**, agitate de **instincte și de impulsunile veții vegetative** ,
care se aruncă, periodic, ca asupra unei prăzi copioase , pe bugetul țării.[.....]

" Organizațiunile robuste de cluburi și disciplina de partid sunt, astăzi,
☞ **un ciment prea slab** ca să mențină **coeziunea** între elementele , pe cari, fatal,
le fărîmîtează spiritul vremii și o superioară conștiință civică ,
ce cuprinde, încetul cu încetul, **sufletul fiecăruia dintre noi.**

☞ **Trăim în vremea prăbușirii miturilor.**

☞ **Partidele** au existat pînă acum, ca **un mit al vieții constituționale.**

Ele trebuie să se transforme într-o realitate.

Menținerea lor în această atitudine de **harță permanentă** și de **negațiune**
este **echivalentă cu un act de sinucidere .**

În ce mă privește, eu cred că **partidele nu au dreptul să se sinucidă.**

Eliminarea lor din mecanismul vieții de stat se face **pe calea firească a perimării**
și disparițiunii ideologiilor ce au constituit sufletul și **singura lor rațiune de a fi "**
(apaluze prelungite) [.....]

" Dacă sinugașii sunt îngropați dincolo de cuprinsul cimitirelor, **partidele**,
ce s-au suprimat singure, ☞ **își vor găsi mormîntul în pagina disprețului ,**
rezervată de istorie acelor care **s-au jucat cu sufletul și viitorul popoarelor "**
(apaluze prelungite) (p. 229)

Tr.Alexandrescu , raportor Senat / 2 iul.'31

16.) **M.Manoleescu** ("migrator" , **ex-PNT**, **ex- PP**; ministru la **Comerț și industrie**),

discurs concludiv la Senat, 1 iul.'31 . (DS, MO 11, șed. 1 iul.'31, pp 230- 237)

[LD: opinia mea este că **asocierea numelui lui Manoleescu** la denumirea guvernului lorga
ar fi mai potrivită.În primul rînd, ca ,pe atunci, **principal pion al regelui Carol ;**
apoi, în ipostaza de **unic păstrător de portofoliu** în guvernul precedent și prezent ;
ca **doctrinar** al **parlamentului corporatist** și al unor **teorii economice** originale.
Faptul că Argetoianu a fost apelativul adăugat , ține mai mult de culisele guvernării]
[.....]

▣ Partidele

[LD :Speculații, exemplificări , simplificări, numai pentru a demonstra că partidele , în fond, nu numai ca nu sunt necesare, dar sunt si... daunătoare !]

Unde este locul și rolul partidelor ? Cine concentrează opiniile ?

Cine dă continuitate opiniilor politice ?

"Partidele organizează pe cetățeni ; îi organizează într-un fel de continuitate personală .Ele, tocmai prin caracterul lor permanent, nu organizează opțiuni schimbătoare , de la un ceas la celălalt al țării ."

"De esență constituțională este numai acordul opiniei cu guvernul, indiferent de felul cum este organizată opinia.

Există situații când se produce **un declaj** fie între opinia reală (a țării)

și opinia parlamentului trecută prin egoismul de partid,

fie între opinia majorității și guvern ..

[face o analogie între asociațiile anonime pe acțiuni și adunarea generală]

Mai este și aspectul aritmetic al organizării partidiste.

Din cetățenii cu drept devot, doar **10, cel mult 20 % sunt organizați în**

partide. Și atunci....

"marile masse care decid în toate alegerile generale ,

massele care fac acea opinie înaintea căreia se descoperă legea pozitivă și spiritul constituțional

,

sunt libere și în afara partidelor. " (apaluze frenetice) (p. 232) [.....]

Manoilescu / iul.'31

▣ Partidele în ierarhia politică

Partidele au incontestabil **rostul lor** , nu atât cum îl definește litera Constituției ,

cît **cum l-a definit istoria.** Nu este vorba atât de obligațiuni constituționale ,

cît de **anumite funcțiuni organice** necesare , pe care partidele le împlinesc în viața țării :

funcțiunea de educație și de lămurire a opiniei publice ;

funcțiunea de simplificare a vieții politice și de stabilizare .

Există totuși [...]un adevăr elementar și anume că **într-o țară trebuie**

o anumită erarhie de valori.

Țara, partidele, instituțiunile, oamenii , nu pot fi clasați la întâmplare .

Între ei trebuie pusă o ierarhie [...]Nu putem uita această ierarhie;

nu putem uita ce este scopul și care sunt mijloacele.

Țara este scopul, partidele sunt mijloacele.

Nu putem să ridicăm partidele ca entități în fața țării , care să trateze dintr-un egoism al lor ,

țara, de la egal la egal.[....]

Este aci **nu o luptă în contra partidelor**, dar **contra** a ceea ce s-ar putea numi

cu un barbarism încă nefolosit la noi - **partidismul, exagerarea partidelor.**

[....] Și atunci **noi [guvernul lorga] , fiindcă suntem un guvern de opinie ,**

reprezentăm în mod firesc într-o anumită măsură , o reacțiune care există în însăși atmosfera publică ,

o reacțiune împotriva exagerărilor partidismului.

Noi [guvernul lorga] nu dorim și n-am urmărit gîndul nebunesc al distrugerii partidelor ,

ci acela al **atenuării caracterului exagerat** , al partidelor ,

în unele probleme naționale.Nu suntem împotriva partidelor,

ci după cum cum a explicat de atîtea ori președintele nostru de Consiliu ,

împotriva primatului partidelor, și a unei precăderi a partidelor care a trecut cîteodată

dincolo de limitele interesului strict național."[.....]

În vremuri normale , partidele pot să-și desfășoare netulburat activitatea [...]

În vremuri hotărît anormale , în vremuri de război,

viața partidelor este suspendată.Principiul colectiv strivește orice încercare

de eliberare și de mișcare a individualităților.

Vremurile pe care le trăim noi , **nu sunt vremuri normale.**

Nu sunt nici vremuri anormale, în înțelesul absolut al vremurilor de război.

Sunt , însă, trebuie să o recunoaștem , **atunci când privim și la răsărit** [pericolul comunst!] , dar chiar și la **unele transformări** pe care să se producă **în apus**, [pericolul fascist?] **sunt vremuri seminormale .**

Și atunci, în aceste vremuri seminormale , **este potrivit , este indicat ,** ca **să se atenueze** ceea ce este **prea ascutit , prea aspru ,** în viața de partid și în luptele de partid.

Acesta este singurul nostru gând pe care îl supunem cu curaj și sincer în fața țării și în fața dvs. **Cere acest lucru necesitatea națională** și, într-un anumit sens, **o cere decența.**"(p. 233)

M.Manoilescu / iul.'31

Gvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

17.) Al.Otetelișanu (PP) , discurs la mesaj , 24 nov.'31

(DAD, MO 6, șed. din 24 nov.'31, p. 63- 67)

[LD: urcînd la tribună, ACCuza îl ironizează că a fost aplaudat doar de Trancu-Iași . Otetelișanu spune că ,deși a mai fost parlamentar, este prima oară cînd ia cuvîntul la Mesaj . Xerox incomplet.]

Otetelișanu / nov.'31

▀ **Atăcarea partidismului .**

Guvernul Iorga și-a asumat **misiunea** de a transforma radical viața politică prin **desființarea partidelor.**

La 18 apr.'31, Iorga declara presei străine (publicat de "Neamul Românesc"

la 20 apr.) : < Sistemul de partide , la noi în România, nu va putea să dispară decît printr-o înfometare foarte lungă .>

Iorga : "Dle Otetelișanu îmi dați voie să fac **o îndoită declarațiune :**

Întîiu, eu n-am dat nimic scris reprezentanților presei străine ; eu am avut o conversație cu dînsii ,

am făcut fele de fel de glume , fiindcă nimeni nu mă poate împiedica de a păstra și ca ministru, temperamentul pe care l-am avut totdeauna

Așa că **nu este un text autentic** și nu vă puteți sprijini pe dînsul.

☺☞ Mai tîrziu am învățat că în contact **cu ziaristii din străinătate** este mult mai bine **să se dea un text scris**, cum este acela pe care l-am dat presei din Paris.

Așa că nu este un text autentic.

Al doilea, eu fac deosebirea pe care am făcut-o și înainte , **deosebirea între partide**,

care sunt **un grup de oameni sprijiniți pe un program** cu dorința de a folosi țării

-și eu am dorit totdeauna ca toate partidele noastre să fie așa , să ajungă să fie așa -

și între **partidele cari se găsesc pe baza tradițională românească** - care o știți

dvs. și pe care o știu și eu - și pe care este inutil să o mai repet.

Vă puteți închipui că **nu poate fi vorba de înfometare**

atunci cînd este vorba de **un partid de idei.**

Partidul de idei poate să nu ajungă la guvern nu știu cîtă vreme , și nu se sfîrîmă ,

☺☞ Dar **un partid care are în vedere satisfacțiuni bugetare** , dacă îl ții în opoziție o bucată de vreme , evident că **se sfîrîmă prin înfometare .**

Prin urmare , nu am putut vorbi de **partide** cari reprezintă **un crez de idei**

și **un devotament nobil** față de interesele țării

și **ascultare disciplinată față de șefii lor.**

Care sunt **asa** și care sunt **altfel**, nu mă întreba pe mine . "

(ilaritate☺☺☺ și aplauze la majorități)

Otetelișanu : ☺☺ mulțumește , numai că el a cules acea frază din ...

"**Neamul Românesc.**" ...

-Iorga : "Uite **dvs.** , cari stați în jurul unui om eminent , cum este d.**mareșal Averescu**,

☺☺ **fără nici o speranță de a ajunge vreodată la guvern**, meritați toată admirația mea "

(mare ilaritate☺☺☺ , aplauze la majorități)

-Gr.Trancu-Iași : ☺☺ "Așa cum **au stat partizanii dvs. în jurul dvs. atîția ani** "

(aplauze la PP)

-Iorga : " **Eu nu scriu ziarul meu , eu nu corectez ziarul meu.**

El este redactat foarte inteligent de un eminent membru al majorității ,[]

care nici el **nu poate să verifice fiecare lucru** care a fost luat din alte ziare "

-Otetelișanu : "[...] Dlor, chiar dacă d. primministru ne spune : <nu am vrut să distrug

partidele politice > , totuși, din **ambianța** în care d-sa a venit în fruntea țării și

în fruntea guvernului, a rezultat că ☺☺ **în țară a început o acțiune împotriva partidelor politice.**

Și eu nu pot, ca reprezentant al unui partid politic , să nu viu și să arăt

☺☺ **greșitul curent** pe care unii au vrut să-l creeze în opinia publică **împotriva partidelor politice...**

-ACCuza : Va să zică constatați că există un asemenea curent ?

-Gr.Trancu-Iași : Pe care au vrut să-l creeze...anturajul guvernului..

-ACCuza : "Eu , de 40 de ani , lupt să creez un asemenea curent.**Și am reușit .**"

(ilaritate☺☺☺)

-Otetelișanu : Nu ați reușit, și o să vă demonstrez ... (p. 65)

Otetelișanu / nov.'31

▣ Rolul partidelor

Două obiecțiuni au fost aduse partidelor politice :

De ordin constituțional : ☺☺ **Constituția nu vorbește despre ele.**

Prin urmare , **se poate guverna fără ele.**

-ACCuza : Foarte adevărat !

-Otetelișanu : "**Este o eroare profundă**, a se crede că viața politică în țara noastră și

în toate țările , care sunt organizate constituționalicește ca noi,

s-ar putea dispensa de partidele politice .

Constituția cuprinde **principii** care trebuiesc realizate.

Principiile pe cari le cuprinde Constituția noastră , care este **o constituție democratică** ,

o constituție care se întemeiază pe **forma de guvernămînt monarhică , dar democratică** ,

sunt următoarele :

În țara noastră sunt alătura **două forțe** : este , pe de o parte , forța pe care Constituția

o numește **suveranitatea poporului** ; Mai există încă o forță : **Suveranul ."**

Peste forța aceasta nu puteți trece.Între aceste două forțe **sunt diferențe .**

Forța poporului rezidă în **număr** . Cine are mai multe voturi la urne ,

înseamnă că este mai apreciat, mai agreat, mai de încredere .

Suveranul - are ca criteriu de judecată **rațiunea**. El apreciază , cercetează ,

observă evenimentele politice din țară, prin **inteligenta** Lui, prin **experiența** Lui,

prin **puterea** Lui de pătrundere .Consilierii pe care îi are , sunt trecători.

Ideal este ca **Suveranul** să reușească **să se informeze direct** .

☺☺ "Vai de țara aceea în care s-ar interpune , între Suveran și popor ,

anumite persoane , care să se transforme în informatori permanenți ."**[Camarila !]**

Pentru ca poporul să-și poată exercita suveranitatea, să se poată pronunța conștient,

trebuie să existe **"îndrumători ai poporului "** , **"conducători ai poporului"** .

"În statele constituționale, democratice, rolul acesta de îndrumători ,

rolul acesta de **luminători** ai masselor îl joacă **partidele politice."**

-ACCuza : " Este o tristă iluzie , pe care o aveți , d-le Otetelișanu "

-Gr.Trancu-Iași : " Dar adevărata iluzie "

-Otetelișanu : " Cei care luptă împotriva partidelor politice [...]

☞ **fac un mare păcat față de țară** și, dacă această luptă este conștientă , atunci înseamnă că ☞ **ei vor să pregătească dictatura.**

În ziua când **partidele politice ar fi scoase din viața publică,**

în ziua în care **poporul ar fi lăsat singur să judece evenimentele ,**

în ziua aceea ☞ **ar începe să domnească anarhia,**

simțindu-se nevoia să se vină cu un **guvern de mînă tare,**

☞ **adică să se ajungă la dictatură.**

-dr. V.Trifu : " Poporul are mai mult bun simț decît partidele politice "

Otetelișanu : " Nu întrebuințați numai **cuvinte vagi ,**

pentru că numai cu astfel de cuvinte vagi ☞ **vreți să induceți în eroare opinia publică."**

Dacă Constituția nu vorbește despre partidele politice, viața noastră publică nu se

poate dispensa de ele, încît în **reforma electorală , printr-o lege ordinară,**

acolo se vorbește de **partide , explicit.**

Otetelișanu / nov.'31

▣ Rolul partidelor politice - continuare -

A doua obiecțiune adusă partidelor , de fapt, este că **ele au guvernat rău,**

au dus **țara la prăpastie,** că și-au hrănit **clientele politică,**

călcînd interesele generale ale țării .

-A.C.Cuza : "Acesta este adevărul"

-Otetelișanu : S-au tras concluzii de la cazuri izolate ; chiar dacă unele partide sau toate partidele

, au greșit în unele acte ale lor, "**nu se poate trage concluzia că ☹☞ toate partidele politice sunt rele**

și că, prin urmare , ☹☞ **ele trebuie să fie scoase din rîndul factorilor politici ai unei țări "**

-Voci majorități : ☹☞ Tăslăuanu ! Goga !

-Otetelișanu : este posibil să se conteste **rolul pe care l-au jucat partidele politice ,**

atît în **epoca de aur a Regelui Carol I ,** cînd s-au realizat atîtea mari opere în domeniul politic,

cum este neatîrnarea, proclamarea regatului și mobilizarea din 1913,

care ne-a dat Dobrogea Nouă ? Sau este posibil să contestăm **rolul partidelor**

politice în acea epocă cînd s-a ajuns la **dezvoltarea admirabilă , economică,**

a țării noastre ?

-Voci majorități: ☹☞ " **Au degenerat de atunci "**

-Otetelișanu : " Și dacă ne referim la **epoca Regelui Ferdinand I ,**

pe care a-și numi-o epoca de glorie a neamului nostru, este posibil să se conteste

partidelor politice că ele au îndeplinit **un rol istoric în această epocă ?!"**

Se pot aduce critici partidelor politice ; **partidele politice au păcătuit** din cauza

a **două rele :** au fost prea multe **ambii personale** între conducătorii lor ;

a fost prea multă **clientelă politică ,** de satisfăcut .

Ambițiunile au dus la **fărîmițarea partidelor politice,**

declanșînd apoi **demagogia** și mărin **clientelismul .**

-Voci majorități : Foarte bine ! (**apaluze la majorități**)

Otetelișanu : ☹☞ "... dar de aici să se tragă concluzia că partidele politice

sunt inutile în această țară, este o generalizare care nu corespunde unei mentalități obiective.

Tot ce **se poate cere partidelor politice** este **să înlăture răul sau relele ,**

să înlăture tot ce este **ambiție personală,** tot ce este **clientelă politică,**

să caute să ajungă să domine partidul și conducătorii partidelor să nu se lase

a fi dominați de masa partidului .Aceasta este **educația** pe care trebuie să o facă

partidele politice [...] dar aceste partide **nu pot fi excluse de la viața publică"**

-ACCuza : " Cine să facă educația partidelor politice ? "

-Otetelișanu : Conducătorii partidelor ...

-Dr.V.Trifu : "Ar fi mai sigur să se deparatizeze "

-G.A.Cuza : " Conducătorii sunt prizonierii partizanilor lor."

-Otetelișanu : " Acesta este cercul vițios.Eu vă arăt relele și vă spun remediile" (p. 65-66)

18.) **C.A.Spulber (Liga Vlad Țepeș , Partidul Conservator) ,**

discurs la mesaj, 24 nov.'31

(DAD, MO 6, ședința din 24 nov.'31, p. 74- 77)

[LD : marchează transformarea Ligii "Vlad Țepeș" în **Partidul Conservator**.

Motivul principal: posibilitatea de a fi chemat la putere ;

Conversiunea datoriilor agricole - piatra de încercare ;

Programul și principiile PC - analogie cu PC englez ;

liberalism clasic + partid de ordine + nonintervenționism

Spulber / 24 nov.'31

▣ **10 nov.'31 Congresul P.Conservator.**

[LD: Explicația politică cea mai penibilă cu putință, făcută de un "țepist" submediocru, încât este de mirare că a fost desemnat să fie "purtător de cuvânt" ...

S-ar putea ca să fi fost o strategie deliberată , dar oricum , debutul lor ca partid a fost penibil...

Singurul lucru meritoriu, sinceritatea : **ca Ligă, nu puteau fi chemați la putere , ca Partid, da !**

Este evident că **ascensiunea lor în parlament** , prin tactica lui Iorga, **le-a deschis apetitulul .**]

"Sunt două săptămîni exact de cînd adică la **congresul** grupării noastre am proclamat , pentru prima oară ,

ideea și direcțiunea conservatoare ; ne vedem abordați cu zîmbete de zdrobitoare superioritate

,
cu această întrebare : ☺☞ **A, vasăzică, partid ?!**

Partidiștii vor să spună că **sunt surprinși** de această **flagrantă inconsecvență**

a noastră **de a adopta astăzi , ceea ce combăteam ieri .**

D-lor, **nici umbră de inconsecvență**. Noi am spus-o de atîtea ori și oral și în scris ,

dar se vede treaba că este evoie să o strigăm să fim auziți ,

am spus că **ceea ce am combătut totdeauna nu au fost partidele politice**

în sensul clasic al cuvîntului , căci Liga Vlad Țepeș nefiind o academie ,

nu s-a ocupat de partidele politice **în sensul de entitate de drept public**.

Liga Vlad Țepeș este o **creațiune practic națională** , [?!?]

care **s-a ocupat cu lucruri concret naționale**. [?!?]

Liga Vlad Țepeș **s-a ocupat cu partidele noastre politice degenerate** , [?!?]

cum sunt adică **partidele politicianiste**.

Prin urmare atunci cînd noi **avem intențiunea de a înființa un partid** ,

este evident că nu-l vom înființa **în sensul acesta de partid politicianist**.

[...] **ligă** ori **partid** , noi rămînem **ireductibilii adversari** , care am fost de la început, **ai acestor partide**.

-IIMirescu (PSD) : "Dacă ar învia Vlad Țepeș v-ar detesta "

Spulber : "Dar, va zice cineva : **de ce totuși partid ?** Desigur că este o chestiune

De administrație internă a organizației noastre.[...] **voi divulga motivul acesta .**

D-lor, noi **ne-am zis că o ligă** , care prin definiție ,

este o organizație temporară și are o acțiune strict determinată ,

nu ar putea să fie chemată la cîrmă , pe cînd **un partid, da**.

Este evident că ☺☞ **onorabilele partide democratice** vor fi **surprinse neplăcut**

de a afla că ☺☞ **pot să aibă un competitor nou la guvernarea țării**.

Pot să le liniștesc. D-lor, **niciodată nu vom cere** - termenul este "a cerși " -

nici cu violența disperatului , nici cu lingușirea pocăitului , **nu vom cere puterea**.

Dar noi ne-am zis : **s-ar putea întîmpla** foarte bine ca la un moment dat

acela care deține constituționalmente dreptul de a chema la cîrma țării ,

să se adreseze nouă.

Nu suntem **nici mai proști, nici mai răi** decît dvs."

-Al Lucian (PSD) . " Nu fiți îngrijorați ! " (**mare ilaritate** ☺☺☺)

-Spulber : "Iată d-lor , **eventualitatea** care a determinat **această transformare în partid**. "

Dar de ce tocmai **partid conservator** ?

D-lor, răspunsul este simplu : **ca o reacțiune imediată la deslănțuirea spre stînga a partidelor democratice. [!?!]**

D-lor, evident că **nu** poate fi vorba de **o castă medievală** , sau **o clasă închisă**, așa cum le place amicilor noștri malițioși să ne prezinte. Din contră - și nu este deloc un paradox - **partidul nostru conservator** va fi un **partid democrat**, în sensul clasic al cuvîntului. Partidul acesta are ca formulă **egalitatea la punctul de plecare [!?!]** [...] **nu însă și egalitatea la punctul de sosire . [!?!]** Sau formula : **fiecăruia după meritul său, nu însă fiecăruia după trebuințele sale**, așa cum este **teoria partidelor comuniste . (! ☺ ! ☺ !)** (p. 74) [.....]
Spulber / nov.'31

▀ **Partidul Conservator - continuare -**

[LD: atenție ! analogia cu **partidul conservator englez** este de luat în seamă ?

"Liberalismul clasic" revendicat de P.C, este un paradox ?

Există vreo **continuitate** între doctrina dispărutelor partide conservatoare și noua formație ?]

-**Nichifor Robu** (LANC) " Dar se va chema tot **Vlad Țepeș** ?"

-**Spulber** : " Ce vă închiețați de detalii de acestea ? [...] partid sau ligă

noi avem pur și simplu aceleași intențiuni [...] numai că **adăugăm ceva: dezvoltăm** ceea ce este necesar , pentru **a transforma o organizație temporară** , cum este o ligă, **în una permanentă. Este o suprapunere de intențiuni și de aspirațiuni naționale"**

Partidul Conservator **admite clasele sociale** , nu însă dinamice [!?!] ,

pe care **o admit socialiștii** , a acestei clase, **adică lupta de clasă**, această **ipocrită formulă** , care , în definitiv, **tinde a distruge pe toate celelalte** , **pentru a ajunge la dictatura unei singure clase** , a **proletariatului**.

-**Al. Lucian** (PSD) : " Nu simții greutatea contradicției ? "

-**Spulber** : " O afirmi d-ta, dar aș vrea să văd formulată contradicția

Luptele acestea de clasă sunt înlocuite la noi cu **cooperarea de clasă** și cu **armonia de clasă**.

Partidul conservator are un program , cel al **liberalismului clasic** pe care însă

☺☺ I-au uitat de mult **liberalii** ; el vrea **respectul proprietății** , **respectul convențiilor**, care nu este decît un alt aspect al proprietății, și vrea **un minimum de intervenționism**.

-**V. Gh. Ispir** (PNL ?) : "V-au influențat alegerile din **Anglia**, acolo însă este alta situația.

Spulber : "Vă înșelați ; așa de puțin am fost impresionați , încît trebuie să știți că **doctrina aceasta a partidului conservator** , era **de la început în intențiile și în aspirațiile Ligii**.

Liga noastră s-a născut cerînd **apărarea autorității** , care, în adevăr, este **singura condiție pentru a se ajunge la ordine**, care ordine la rîndul ei este **postulatul partidului conservator** . **Noi eram predestinați să evoluăm** cu principiile noastre , mai curînd sau mai tîrziu, **în partid conservator."**(p. 75)

C.A. Spulber / nov.'31

19.) **Victor Iamandi** (PNL) , **discurs la mesaj, 25 nov.'31**

(DAD, MO 7, ședința din 25 nov.'31, p. 93- 102)

[LD : text integral xerox. Lipsesc citeva fraze de inceput .

Supratitlurile, colorările , parantezele, îmi aparțin.

Discurs dispersat problematic la fișierele respective .

Metodic, fără menajamente , spulberă opera de **guvernare cu "tehnicieni "** ;

face pentru **Iorga și Argetoianu** portrete politico-morale zdrobitoare;

pledează , cu argumente imbatabile , pentru **guvernarea democratică, partidistă** ;

izbutește un **discurs opozant antologic**.

Este remarcabilă argumentația lui pentru **a reaseza PNL în adevărata lumină** ,

image îndelung falsificată, maculată , în **continua campanie antiliberală**

dusă de **adversari, fie ei averescani, cuziști, național- țărăniști, Iorga și alții ...]**

▣ Iorga : ideea de partid.

Străduințele lui Iorga ar fi trebuit să conducă la creațiuni puternice , dar " **variația lor și dese schimbări ale d-sale** , pe linia politică a țării, **au zădărnicit** încheierea serioasă și permanentă a unei **organizațiuni reale** - în schimb **marele nostru istoric**

☺☞ a fost întotdeauna **șef de partid**.

"Dacă am urmări **zigzagul acestei evoluțiuni**, am vedea că **d. Iorga** , în intervalul dela **1906 pînă la 1930**, ☺☞ a creat cel puțin **vreo 15 formațiuni politice** , pe toate **denumindu-le partide politice**, desfăcîndu-le noaptea , pentru a le reface a doua zi.

"În ultimul timp, ☺☞ d-sa **făcea apologia statului corporatist**

- mi se pare chiar în cursul anului 1930 - , pentruca , **după ce a ajuns la guvern**, în chip neașteptat , să încuviințeze d-lui **Munteanu-Râmnic organizarea partidului său** , întrebuițînd, bine-nțelese, ☺☞ **aceleași mijloace** întrebuițate de toate partidele , pentru realizarea acestui scop.

Prin urmare d-Iorga a avut ☺☞ o **atitudine mereu schimbătoare** , **față de oportunitatea pe care o reprezintă partidul politic**.

"Temperamentul său atît de viforos și variabil , evident, **era greu să se acomodeze cu principiile rigide** ale organizațiunilor de partid și **cu disciplinile** care trebuiesc păzite , chiar și atunci cînd rolurile sunt mai mici, necum atunci cînd sunt mari. Și angajează răspunderi.

☺☞ Oricum , însă, **nu se poate nega că d.prim-ministru Iorga a disprețuit partidul politic**.

D-sa a luat **atitudine ostilă față de ideea de partid** , numai pentrucă nu a izbutit să-și întemeieze o organizație puternică." (p. 94)
lamandi / nov.'31

▣ Argetoianu- ideea de partid.

" **Dar d. Argetoianu ?** Care au fost raporturile între d-sa și partidele politice ?

A fost d-sa adversar al partidelor politice ?

Cine nu știe că d-sa a fost **un adevărat maestru în utilizarea partidelor** pentru **atingerea scopurilor personale urmărite ?**

"Nu voi mai face aici tabloul **pregreșărilor [peregrinărilor] sale pe la diverse partide** ale țării.

A făcut-o aceasta în ședința de ieri d.Otetelișanu.Am însă la dispoziție scrisoarea sa - **celebra scrisoare adresată d-lui I.G.Duca în 1927** - prin care , cerînd **înscrierea în partidul liberal** ,

d. Argetoianu face **apologia ideii de partid** într-un chip cu totul impresionant."

Citește doar **finalul** pe care-l consideră un fel de "legămînt de conștiință" , o "mărturisire de credință" :

Argetoianu / retro ' 27

< **Dacă** nu mi-a fost dat să clădesc din temelii , în slujba țării și a neamului, așa cum am încercat întotdeauna să o fac, **mulțumesc lui Dumnezeu** că îmi îngăduie **să-mi sfîrșesc zilele într-o casă curată și cinstită** , și **cu conștiința împăcată a datoriei împlinite** . >

(**aplaude prelungite la PNL**)

-**Voce din majoritate** : " **Errare humanum est**. "

-**lamandi** : " Da, ☺☞ dar d. Argetoianu a greșit de prea multe ori.

Cu aceeași dezinvoltură a trecut **de la conservatori la averescani**, la 1918, de acolo, la 1923, **s-a unit cu d.Iorga**, formînd **Partidul Național al Poporului** ; [...]
după aceea a trecut în **Partidul Național** , creînd șefia bicefală a acestui partid, în persoana d-lor Iorga și Maniu ;în sfîrșit, mai tîrziu, în 1927,[...]

a venit cu această scrisoare în care face apologia **partidului liberal** și **apologia memoriei lui Ion Brătianu** ... (p. 94)

lamandi / nov.'31

▣ PNL: Stînga democratică burgheză.

" **Formula** în care îmi îngădui să sintetizez acest **imperativ al zilelor de astăzi** , care ne poate cere chiar sacrificii , este : **spre stînga**.

Spre stînga democratică și burgheză ,căci numai astfel se va putea înfăptui acel **echilibru social**, fără de care nu e posibil **să se meargă înainte**."

" **Partidul național-liberal** se găsește în această privință **pe linia tradițiilor sale**. **La 1917**, cînd am introdus în Constituție **exproprierea** , am realizat **o revoluție pașnică** , dar **proprietatea a căpătat un caracter social**. Aș putea să amintesc că la **1900** ,au intrat în partidul liberal **foștii socialiști** , numiți apoi **generoși**.

-ACCuza : " "I-a numit Dimitrie Sturdza"

-----lamandi : " **Acei socialiști** care au intrat în partidul liberal , la 1900, au fost **elementele pe care s-a sprijinit Ion Brătianu** în **pregătirea treptată și sistematică a celor două mari reforme**, **a exproprierii și a votului uniwersal**.

Dacă **Ion Brătianu** , în acțiunea lui, **a ținut socoteală de cadrele vechi** ale partidului, de **acei care reprezentau biruința concepțiunilor burgheze** în viața de stat a României , **el s-a sprijinit** însă și **pe ideile înaintate ale generațiunii aceleia de gînditori** și oameni de bună credință , cari o constituiau **frații Radovici , George Diamandi , Morțun** și,dlor, trebuie să o spunem , recunoscînd și acordînd fiecăruia meritele reale pe care le are, și **d. Stere** , fiindcă **a avut un rol însemnat în partidul liberal în această direcție**. **Aceștia, împreună cu Ion Brătianu, au pregătit reformele , care au dat baza democratică a României de astăzi**."

" De aceea **lozinca : spre stînga** , nu numai **corespunde** unei **necesități poruncitoare a timpului** , nu numai **corespunde** unei **situațiuni mondiale** îndeobște recunoscută, dar **corespunde și tradițiunii partidului** din care am onoarea a face parte.

(**apluze la PNL**)

lamandi / nov.'31

▣ **Viabilitatea partidelor.**

" **S-a încercat** , d-lor deputați, **o luptă împotriva partidelor** , **s-a urmărit discreditarea și desființarea lor**.

"**Guvernul actual** a voit să dovedească prin acțiunea sa - astăzi complet compromisă - incapacitatea partidelor. "**N-ați izbutit** d-lor prin tentativa d-voastră **decît să ne întăriți poziția și rostul** " (**apluze la PNL și PNT**)

Partidele există pentru că ele sunt **organisme cărmuitoare** ale statului și **nu sunt improvizații** de la o zi la alta.

Partidele politice sunt **rezultatul unei evoluțiuni îndelungate** ale țării , ele **reprezintă interesele sociale și economice** în plină și continuă mișcare ale nației și ele constituiesc , sub această formă, **forțele diriguitoare ale destinelor obștești** "

(**apluze PNL și PNT**)

" În această privință trebuie să ne felicităm , că **din vechea viață politică a Regatului a rămas**

, cu toată autoritatea , cu toate puterile și cu posibilitatea mereu sporită de acomodare la realitățile schimbătoare ale vieții sociale

- **organizația intactă a partidului național-liberal**. "(**apluze la PNL**)

" D-lor, **suntem doritori ca și partidele** cari au venit și **cari s-au format după aplicarea inițială a votului uniwersal**, să-și găsească un **loc cît mai definit** , cît mai **statornic** și cît mai **serios** în viața politică a acestei țări ."

"**Dar a se stăruî în această acțiune de desființare a partidelor**, a se încerca să se pună în **locul lor combinațiuni hibride și fără sens**, aceasta **n-o putem admite** ." (**apluze la PNL**) (p. 101)

lamandi / nov.'31

▣ **Revenirea la regimul constituțional .**

"Să se reintre , d-lor deputați, în normal.

Partidele politice să fie reintegrate în rosturile lor , căci forța și prestigiul lor astăzi,
după eșuarea experienței ce s-a încercat , sunt **mai impunătoare ca oricând.**

Suntem pentru continuitatea vieții constituționale , așa precum o stabilesc tradițiile acestei țări , precum o cere democrația biruitoare pretutindeni.

Opinia publică este alături de noi.

Ea așteaptă **reluarea firului rupt** de întâmplările regretabile din ultimul timp."

[.....]

D.președinte al Consiliului **se compară cu o scîndură** care plutește pe apă.

Chiar dacă această scîndură nu ar fi putredă, cum este, **ea nu poate fi suportul**
pe care să se ridice **edificiul consolidat al statului român"** (**apaluze la PNL**)

Iată d-lor care este gîndul nostru , opinia noastră cinstită, despre d-voastre.

Și iată de ce , scoborîndu-mă de la această tribună , **socot că guvernul ritmului nou,**

☹️ este una din **experiențele nenorocite** , cari s-au făcut pe socoteala țării.

Mai curînd sau mai tîrziu , ☹️ **această experiență va trebui să înceteze,**

pentru **a lega firul continuității**, fără de care viața acestui stat nu poate fi dusă mai departe .

Iamandi / nov.'31

20) **V.Gh.Ispir, (Grup liberal "independent" -4) , Discurs la mesaj, 30 nov.'31**

(DAD, MO11, șed. din 30 nov.'31)

[LD: fișă.nexeroxat .Profesor de teologie .Ca student, a făcut parte din PND-Iorga ; apoi, din PNL ('19-'30) ; apoi din PNL-georgist ('30-'31) ;

apoi "grup independent" ,pro-iorghist ('31-'32)]

El făcea o încercare de **categorisire a partidelor în curenți :**

/ **Curent de dreapta ,conservator** : Liga Vlad Țepeș (P.C) , P.P-Averescu, LANC ;PND-Iorga

/ **Curent de centru** : PNL-1, PNL-2, PNL-4 (în care se includea) ,

/ **Curentul de stînga** : PNȚ- , PT-Lupu, PȚD-Stere,

PSD, PCR .

[**LD: dacă aceasta era prisma unui contemporan, eu completez o posibilă categorisire :**

/ **Extrema dreapta : LANC, Garda de fier ,**

/ **Dreapta , conservatoare : PC- Filipescu , PND -Iorga, PNA-Goga ;**

/ **Centru dreapta : PNL-1, PNL-2 , PP-Averescu ; PNȚ (aripa liberală)**

/ **Centru stînga : PNȚ (aripa radicală) , PT -Lupu, PȚD-Stere ;**

/ **Stînga : PSD**

/ **Extrema stînga : PCR**

21.) **C.Toma (PNL-2), discurs la mesaj, 2 dec.'31**

(DAD, MO 13, șed. din 2 dec.'31, p. 266-267)

[LD : critică guv.Iorga că nu a realizat colaborarea preconizată;

Consideră că, deoarece Duca , fără știrea partidului, a făcut cartel cu guvernul,

PNL nu are drept moral să se plaseze în opoziție;] Xerox parțial.

Toma / dec.'31

▣ **Partidele în regimul constituțional.**

"În cadrul așezămintelor constituționale ,

voința națiunii și-a găsit totdeauna **expresiunea ei firească în partidele politice.**

☹️ **Evenimentele din urmă au încercat să înfățișeze credința că această idee s-ar fi clătinat**

sau ar fi naufragiat. Oameni sau grupări mai mult sau mai puțin politice sau tehnice,

au afirmat că greutățile în care se află țara , toate **suferințele** în care se frămîntă

și toate **ticăloșiile** vieții publice , **ar fi datorite partidelor politice** , ☹️ făcînd din ele **șapii**

ispășitori... -

☹️" Alții, atribuind partidelor politice aceeași răspundere, nu proclamau dreptul desființarea, ci cereau numai înlăturarea lor pentru un timp.S-a mai spus , de la înălțimea acestei tribune [...]

☹️scîndura de salvare [Iorga] , după ea, haosul și catastrofa ... "

-Iorga : "Nu a fost aici, ci la adunarea majorităților..."

C.Toma : ... Dar s-a amintit de la înălțimea acestei tribune de oratorii care au vorbit.
D-voastră ați spus-o acolo"

-Iorga : "Eu am făcut-o , alții au stricat-o!"(p. 266)

C.Toma / dec.'31

▣ Regimul Iorga.

-C.Toma : " Dacă amintesc de această scîndură , nu amintesc decît ca o nedumerire.

De ce scîndura a fost aleasă ca simbol al salvării ? Nu cumva pentru că scîndura plutește la întimplare și se poate asemana cu un regim fără program ?

E o întrebare și o nedumerire.

☹️" Sau un regim fără cîrmă , care se aseamănă mai bine cu o scîndură care plutește. [...] Evenimentele s-au însărcinat cu desmințirea acestor credințe, pe care încearcă grupări și oameni să o înfățișeze.Evenimentele s-au însărcinat cu această răsturnare , fiindcă regimul , prezidat de această mentalitate, trebuia după formula curentă ,

să se adapteze la realitate; trebuia să fie confirmat de votul națiunii.

☹️Împrejurarea aceasta a pus guvernul în penibilă situație de a constata că națiunea era împărțită în curenți , a căror expresiune erau partidele politice.
Atunci, apel la partidele politice.

Așa îmi explic apelul făcut de d.președinte al Consiliului , la partidele politice , cu scopul de a-i asigura partidele o înțelegere electorală și un sprijin parlamentar , care să permită președintelui , prezidat de d.profesor N.Iorga , o acțiune de guvernare."

Nu mai discută cine a fost de vină că acordurile nu s-au putut încheia.

Vrea să amintească doar că se cerea partidelor două lucruri :

- 1.Să sprijine un regim care le atribuia toate nenorocirile țării !
- 2.Să recunoască că sunt incapabile să guverneze țara !

Se putea încheia un acord în asemenea condițiuni ?!

☹️ Puteau să subscrie partidele la propria lor incapacitate de guvernare ?!

Dar , în orice caz, gestul profesorului a fost o confirmare a necesității partidelor .

-Iorga : " Nu, iată ce a însemnat : continuarea ideii Maiestății Sale.[!?!]

(apaluze la majorități) (p. 266)

C.Toma / dec.'31

22.) ACCuza (LANC) , discurs la mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 287- 297)

[LD : ultima zi de dezbateri la Mesaj.În ciuda rugăminții președintelui Camerei, de a vorbi scurt, pentru că erau încă mulți înscriși,

ACCuza ține , încă o dată, cel mai lung discurs din sesiune .

Atacă ,în principal, 2 probleme: partidele și chestiunea evreească.

Pentru că este bătrîn, pentru că apără,pe rînd, pe rege, guvernul, pe Iorga, majoritatea parlamentară ... este ascultat cu bunăvoință.]

ACCuza / dec.'31

▣ Limbajul, stilul politic

"Die președinte, d-lor deputați, față de unele situații și stări politice, nu sunt decît două atitudini: tragedia și ironia. [...]

" Au venit aci diferiți reprezentanți ai partidelor.

Cel din urmă a fost d.dr.Lupu., tragedian prin temperament . (ilaritate ☺☺☺)

Unii sunt tragedianți fiindcă sunt poeți: ☹️iubitul și marele poet Octavian Goga,

proclamă de la tribună că noi trăim într-o perioadă prerevoluționară .

☺☞ Dar vine alt tragediant și spune: nu, nu este prerevoluționară, ci este latentă;

☺☞ Iar altul - d.dr. Lupu, ca doctor - vine și stabilește diagnoza:

revoluția este sporadică ;

☺☞ și pe urmă sfârșește cu **declarațiuni , cu atacuri deghizate,**

☺☞ care **regret că au fost uneori aplaudate** de unii dintre d-voastre [din majoritate] ,
care se înțelege , nu ați avut nici o intenție , dar așa, v-a luat înainte avântul d-voastră,

☺☞ și **vorbește de lucruri la care nu s-a gândit nimeni:**

de dictatură , de restabilirea monarhiei absolute și așa mai departe.

Ei bine, d-lor, **aceasta este atitudinea tragediantă** de care vorbesc.

Cum voiți să mă prezint eu față de aceste atitudini , eu care sunt ironic ?

Eu rîd și caut să împiedic în modul acesta ca situațiunea să nu fie complicată

☺☞ de acei care **ar trebuie să contribuie la lămurirea ei.**" (p. 287)

[.....]

ACCuza / dec.'31

▣ PNL -1

" [...] **opозиția național-liberală** a trecut prin **două perioade :**

perioada din sesiunea trecută , pe care aș putea-o numi

perioada motanilor pocăiți (mare ilaritate ☺☺☺)

și perioada aceasta , începutul acestei sesiuni,

pe care o voi numi **perioada mătrelor răzvrătite. (mare ilaritate ☺☺☺)**[.....]

☞☞ **Acum** , din primul moment ce ați venit în această Cameră, imediat, cu cea mai mare nerăbdare ,

veniți fără motiv, să vă aruncați asupra băncii ministeriale , punînd pe unii tineri [lamandi]

,
☺☞ cari , desigur, că **n-au autoritatea** voită sau recunoscută în această materie,
să vorbească de o stare etică , sau de împrejurări morale, de o situație morală,
care vă împiedică pe d-voastre să continuați colaborarea cu guvernul . "

(**apaluze la majorități, întreruperi la PNL**) (p. 288) [.....]

ACCuza / dec.'31

▣ PNL: terorizarea Coroanei

" Însă vă trebuia o **temă teoretică**.Care este tema teoretică ?

Neconstituționalitatea acestui guvern !

În sesiunea motanilor pocăiți , era **constituțional ;**

în perioada mătrelor răzvrătite ,este **anticonstituțional . "**

(**apaluze prelungite la majorități și LANC**)

"D-lor , se înțelege , eu aș trece cu vederea această atitudine a d-voastră,
dacă n-ar fi **un gînd ascuns** în dosul acestei atitudini .Care este gîndul ascuns ?

☞☞ **Gîndul ascuns** este : **să terorizați Coroana , ca întotdeauna.**

" Guvern neconstituțional ! Așadar, **cine a făcut guvernul anticonstituțional ?**

Guvernul, care este nevinovat ?Nu! **Regele !** Prin urmare , guvern neconstituțional !

Regele n-a respectat Constituția ! Și aceasta cadrează cu cealaltă notă ,

că i se zice :**guvern de dictatură . "** (p. 288)

[.....] D-lor, care este **scopul d-voastră ?**

☞☞ **Să răsturnați acest guvern, să dizolvați acest Parlament** [.....]

[.....]

[LD : ACCuza este mereu întrerupt de liberali, este apărat și încurajat să continue

"rechizitoriul antiliberal " de către PTTopa (vicepreșed.Camerei) și de membrii majorității ;

toată chestiunea este scandaloasă, huliganică, degradantă.... ;

Astfel se transforma ,treptat-treptat , campania contra lui Duca ,

în una dintre cele mai odioase înscenări politice , puse la cale de adversarii interesați ,

și speculată de Carol , avînd sfîrșitul fatal în dec.1933]]

☞☞"Ce mai reprezentați d-voastre toți reprezentanții partidelor ,

decît reprezentanți ai unor partide , din p.d.v. moral, falite ?

☞ **Ce autoritate aveți dvs să pretindeți conducerea acestei țări, împotriva unui om de onoare și de înaltă autoritate , care este d. prof.lorga [...] eu aş vrea să ajung la o concluzie politică , în deosebi care vă interesează pe dvs.**

☞ **Şeful dvs. , d IGDuca, nu are autoritatea să pretindă a guverna această țară (întreruperi la PNL) după atitudinea de la 8 iunie , asupra căruia nu revin.[...] (întreruperi la PNL) (p. 292)**

ACCuza / dec.'31

▣ Partidele

George Brătianu a amintit marile fapte ale partidului liberal.

"Eu am să-l răspund iarăşi cu repetarea cuvintelor lui **Petrache Carp**, cînd a fost vorba de războiul de independență, cînd a spus că **războiul l-a făcut Regele și dorobanțul.**

Ei bine, d-lor, ☞ **marile fapte n-au fost îndeplinite de partide, ci de avîntul națiunii "** (**apaluze prelungite la majorități și LANC**)

-Voce PT: "Fără conducători"

-ACCuza : "Conducătorii au corespuns avîntului acesta al națiunii , cum a fost la realizarea Unirii , dar nu partidele au realizat Unirea.[...]"

☞ **Partidele au compromis faptele mari**

pe care le-a săvîrșit națiunea în avîntul său." (apaluze la majorități și LANC)

-C-Toma (PNL-2) : "Aceasta este istorie?"

-ACCuza : ☞ " **Da, acesta este adevărul: ați compromis Unirea săvîrșită în 1859, prin noaptea de trădare din 11 februarie 1866 ."**

lorga știe că la 3 apr. 1866 a pornit acea mișcare separatistă de la Iași, Sustînută de bani rusești..

☞ **"Ați compromis Unirea, ați compromis apoi Monarhia,** prin proclamarea rerubicii de la Ploești , din 1870, de către partidul liberal..

-Voce PNL: ☺☞ **"La Ploești a fost și Cațavencu "**

-Cuza : ☞ **Ați compromis Dinastia , prin atentatul de la 1871, în sala Slătineanu, cînd regele era să plece din țară... ☞ Ați compromis reforma rurală [...]**

☞ **Ați ruinat țara; ☞ ați distrus clasele organice ale nației românești ;**

[.....] ☞ Ați dus țărănimea într-o stare de profundă mizerie. (p. 290)

ACCuza / dec.'31

▣ Problema jidovească.

LANC cere **rezolvarea problemei jidovești, prin eliminarea jidanilor."**

"Aceasta este cauza de conflict între noi și dvs ; nu alta.

Cine ni se pune deacurmezișul , în momentul cînd luptăm ca să rezolvăm această mare problemă, îl considerăm ca dușman și ne va găsi pe noi ca dușmani hotărîți.

Nu admitem ca dvs. să faceți politică antinațională , susținînd pe jidani și vă prevenim că se apropie timpurile cînd această mare problemă națională , astăzi cu caracter internațional , va fi rezolvată ."

"Dacă dvs nu mă credeți, dacă dvs stați încă sub presiunea acestei mentalități de frică, de îndoială, apoi eu, am să vă reamintesc că , pe cînd la 1879

ni s-a impus modificarea art.7 din Constituție,

de către toate puterile întrunite la congresul de la Berlin,

azi, în acelaș Berlin, triumfă programul nostru în întregime

și la primăvară Hitler va fi stăpîn în Germania." [...]

ACCuza / dec.'31

▣ Guvernul lorga .

" Am ajuns la limita cuvîntării mele.Țin să vă declar că,

politica noastră nu este politica actualului guvern. (exclamări)

Între d. profesor prim-ministru lorga și între mine, **este o deosebire de metodă :**

d. profesor **Iorga** procedează după metoda pozitivă a realizării binelui;
eu, urmez metoda negativă : ☞ a distrugerii răului.

" **D. profesor Iorga**, cu răspunderea d-sale de șef al guvernului,
procedează conform politicii sale. **Noi, cei de la Ligă, urmăm politica noastră.**
Nu voim să solidarizăm guvernul și pe nimeni cu această politică.
Dar veți înțelege , ☞ că noi nu putem părăsi politica noastră ,
tocmai în momentul cînd ea este pe cale să se realizeze aiurea.

" **Ar fi o extremă rușine** ca să se agite această mare problemă jidănească în Germania,
unde există **1 la sută jidani** și să nu existe în România ,

☞ **unde jidanii au complectă stăpînire** asupra pămîntului, asupra industriei
și asupra orașelor , așadar, în parte, asupra culturii.

"De aceea , **noi ne considerăm aici că îndeplinim o mare misiune națională**
și vă rugăm pe d-voastră, **dacă nu vreți să intrați în conflict cu noi,**

☞ **să nu ne împiedicați și să nu vă opuneți la realizarea acestei politici ,**
care interesează toată nația românească.

☞ **Iar dacă veți încerca, pe căile d-voastră, să ne opriți de la rezolvarea acestei probleme,**
să știți că ☞ **vom merge împotriva oricui, pentru a realiza ceea ce credem noi**
că este **binele nației românești , primejduită astăzi în existența ei."**

ACCuza / dec.'31

23.) **IGDuca (PNL) , Replică - protest , 3 dec.1931**

(DAD,MO 14) , șed. din 3 dec, p.298- 321)

[**LD : Duca fusese atăcat dur de AC Cuza, în absența lui - fusese suferind -**
pe problema "șahului " dat la Rege , de intenția de a răsturna guvernul , ș.a ;
Iorga , se întrebasese dacă împărtășește părerile amicilor politici
(în legătură cu discursul lui Tătărescu , lamandi sau cu ceva spus de Incuț) ;
ora este târzie ; senatorii liberali intră în incintă ;în Parlament sosește Duca ;
atmosfera se tensionează ; persoanele străine sunt rugate să părăsească incinta ;
chestorii sunt invitați să ia măsurile necesare ;se așteaptă o "bombă" .]

Duca / dec'31

▣ **Partidele în sistem.**

" Dar mai este încă **un motiv , mai însemnat** , poate , decît toate celelalte ,
pentru care socotim **imposibil să votăm Mesajul Tronului și**
să adoptăm o altă politică decît aceea pe care v-am anunțat-o.

D-le primministru, dvs **ați spus** : în această țară , pe de o parte ,
sunt eu ultima speranță - ați spus mi se pare, ultima scîndură -
de partea cealaltă haosul.

☞ "**Noi protestăm cu energie împotriva acestei alternative.**

În această țară **există o Constituție și partidele politice ,**
pentru a asigura aplicarea ei normală și cinstită." (**aplauze la PNL**) (p. 300)

Duca / dec.'31

▣ **Regim constituțional**

Atunci concluzia firească este că, fără întârziere , **să reintrăm în practica tradițională**
a regimului nostru constituțional. (**aplauze la PNL**)

Acest sistem este acela pe **baza căruia stă statul român.**Acesta este sistemul care **a asigurat**
acestui stat , **70 de ani de neîncetat progres și de glorioasă înfăptuire.** (**aplauze la PNL**)

În această perioadă, cum este firesc să fie în orice acțiune omenească ,
au putut să fie clipe de scădere .

Au putut să fie **momente de greutate [...]**

În acest sistem **a putut să fie umbră** , dar a fost și lumină.

Acest sistem, în orice caz, ne-a adus de la două Principate robite , la România Mare

a visurilor noastre împlinite.

☞ **Concepției d-voastră**, experienței pe care o reprezentați, **noi opunem** cu toată hotărârea aplicarea strictă și fecundă a **sistemului nostru constituțional**.

(**apaluze și ovațiuni prelungite**, la PNL)

-Iorga : “ Dle președinte și onorată Cameră, ☺☞ văd aici **tot Senatul** ,

☺☞ văd **o întreagă nație în tribune** , care așteaptă de la mine **un spectacol**.

Nu-l pot da.Regret foarte mult ; puținele mele aptitudini pentru tragedie , de o bucată de vreme, **le-am pierdut**. Dați cuvîntul oratorului următor, și, foarte simplu, foarte onest, **voi răspunde la sfîrșit.”****apaluze prelungite, ovații, la majorități**

-C.Spulber (Liga Vlad Țepeș) : ?? “ **Jos frazeologia politicianistă !”**

Duca / 3 dec.'31

24.) **Corneliu Zelea -Codreanu** (**Gruparea “C.Z.C”**) , **discurs la Mesaj**, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 304-306)

[LD: **cel mai tînăr deputat ; prima oară în Parlament ; ultima zi de dezbateri la Mesaj ; vorbește după deputatul evreu , Samuel Singer.Ridică , punctual , cîteva probleme : jidanii // mizeria-sărăcia - conversiunea // partidele politice // democrația // corupția// . Prezintă apoi **Programul mișcării** .]**

“ Dle președinte, d-lor deputați , eu **sunt cel mai tînăr** dintre dvs și reprezint **o mișcare tinerească**.

M-am ridicat aici prin **propiile mele puteri**, fără ajutorul și fără sprijinul nimănui.

[...] ☺☞ “ **Cred** că actualii **conducători** ai României Mari **se vor obosi să mă asculte și pe mine**,

ca unul care sunt **exponent al generației tinere** , generație **zbuciumată** , generație despre care s-a vorbit atîtea, generație **martirizată** , aș putea spune : **răstignită**.

☺☞ “ **Cred** că este bine ca onorata **Cameră** să aibă puțină **bunavoință** pentru a ne asculta și pe noi, deoarece socotesc că , este bine ca **conducătorii de astăzi să știe** care este **zbuciumul**, cari sunt **părerile**, care este **orientarea politică** a generației care, cu voia sau fără voia dvs., **trebuie să vă urmeze mîine pe aceste bănci.”**

☞ “ În orice caz, țin să **afirm de la început** , că **noi nu suntem o generație așa cum ne cunoașteți dvs** dintr-o ☞ **anumită presă** .[.....]

Și ca să fixez **punctele cardinale** , în scurt, voi spune : **nu este** nici o generație **imorală**, nu este nici una **fără Dumnezeu**, nici una **republicană** sau **antiregalistă**.

Fixez acest punct în : **Dumnezeu, Patrie, Rege, Familie proprietară și Armată** care să garanteze existența statului român.”[.....]

CZCodreanu / 3dec. '31

☞ **Antisemitism ? -Nu, naționalism românesc ! (**Vezi pe larg la fișier G.de F**)**

“Dlor deputați, **generația** aceasta a noastră **trece ca o generație antisemită**.

[.....]☞☞ “ Eu, d-lor, **am să pun această problemă în cîteva linii** , pentrucă **sunt șeful unei mici grupări**, și **trebuie să-mi dezvolt punctele mele de vedere**.

[.....] “Ei bine, d-lor, **nu se poate neglija această problemă** și nu se poate spune de nimeni că ea nu este **problema dominantă a politicii României moderne**.

☞☞ **Cu noi se săvîrșește același lucru** care s-a săvîrșit cu **Pielele Roșii din America** de nord :

☞☞ ne găsim în fața unei **invazii străine** și **avem tot dreptul și avem și datoria , să ne apărăm Patria .”** [.....]

Codreanu / dec. '31

☞ **Partidele politice.**

“ D-lor deputați, aproape întreg **obiectul principal**

în **discuțiile la acest Răspuns al Mesajului**, a fost :

suntem contra desființării partidelor sau pentru desființarea partidelor?

În această privință eu vă spun **punctul meu de vedere !**

Cine este acel care trebuie să hotărască desființarea sau nedesființarea partidelor ?

☞ **Puteți dvs** să le desființați sau să le înființați ? **Nu ! [!!!]**

Cel care trebuie să hotărască e **poporul** , e țara flămîndă și goală.

În momentul acela [???] cînd va trebui să se hotărască ,
poporul va vedea dacă trebuie să le desființeze sau nu .

☞ În orice caz,vă spun că **poporul nu iubește partidele politice.**

Acesta **este un lucru precis [!!!]** și dvs, într-un regim democratic,

☞ **nu vă puteți menține** la conducerea statului în **contra voinței poporului.**

Aceasta este **iarăși precis.[!!!]**

“ Mai este încă ceva .Spunea cineva [Victor Iamandi] : **partidele** nu sunt
născute dintr-o improvizație , ele sunt **rezultatul unei evoluții.**

Da, **și eu sunt pentru această teorie**, și eu aplic partidelor **legea evoluției.**

☞ **Partidele**, ca și toate lucrurile de pe lumea aceasta, **se nasc, se dezvoltă și mor.**

☞ **Cred că partidele nu sunt forma superioară a perfecției,**
care **să fi cîștigat dreptul la nemurire.**

“Mai este încă **o chestiune , de ordin extern** .Dvoastre vedeți foarte bine
că **întreaga opinie publică** din Europa **se îndreaptă către extreme.** [!!!]

Ei bine, **extremele acestea** , ca două pietre de moară,

☞ **vor măcina încetul cu încetul toate partidele.**

- **Ed.Mirto** (PNT) : “**Ce vor pune în locul lor**, vrem să știm? “

-**CZCodreanu** : “ **Aceste partide se vor măcina.** D-lor deputați, priviți în Europa.

“Sunt **două extreme** puternice: **extrema dreapta** și **extrema stîngă** ,
care se întăresc; la un moment dat, **una din acestea va învinge.**

“Ei bine , eu **vă întreb pe dvs.** , mai ales pe dvs. care tot timpul

☞ ☺ **v-ați plecat în fața Europei** și ați tremurat la cea dintîi adiere de vînt ;
întro Europă, în care învinge una din extreme,

☞ **d-voastre veți putea să rezistați curentului acestei Europe ?**

“ În ceea ce privește **orientarea noastră** ,

dacă este chestiunea **să alegem între cele două extreme** ,

suntem între cei care credem că Soarele nu răsare la Moscova, ci la Roma.”

[LD : era în 1931.După venirea lui Hitler la putere , va folosi aceeași metaforă
cu soarele răsărind la Berlin]

“ Noi credem că părinții noștri, **străbunii noștri [romanii]** , care **ne-au adus pe pămîntul acesta,**

[**LD: ulterior , el va fi tot mai mîndru de origina dacică**] **oasele lor**, cel puțin din mie în mie de ani,

ne trimit cîte un sfat bun, în ceasurile grele și dureroase.”

“În fapt , d-lor, asupra partidelor , **generația noastră** - privind din afară - **constată :**

☞ Că un **partid politic** este **o societate anonimă de exploatare a votului universal ;**

☞ Că **toate partidele sunt democratice** ,deoarece **utilizează votul universal în acelaș mod;**

☞ Că **neglijează interesele poporului și ale Patriei** ,
satisfăcînd numai **interesele particulare ale partizanilor ;**

☞ Că **democrația este iresponsabilă** , îi lipsește puterea sancțiunii

☞ Că **toate partidele fac fărădelegi** , se dau pe față unele pe altele,
nimeni **nu aplică sancțiuni** în contra alor săi , fiindcă îi pierde ,

nici contra adversarilor,fiindcă ei dețin la rîndul lor , fărădelegile lor.(p. 305-306)

▣ **Democrația .**

“**Democrația** văzută de afară ne dă impresiunea unei **vaste complicități în fărădelege.**

Concluzia : ☞ **democrația este incapabilă de autoritate.**

Și încă ceva - am să vă servesc **o chestiune** care poate **multora n-are să vă placă** -

vă rog, d-lor **să ne tolerați ca să fim severi** , intransigenți în tot ce interesează fie națiunea românească ,

fie cîntea. “ **Declar aici că democrația e pusă în slujba marei finanțe naționale sau internaționale jidovești .”**

▣ PROGRAMUL

“ D-lor, în consecință , noi venim cu câteva **soluțiuni practice** , care poartă nota tinereții :

☞ **Cerem** introducerea **pedepsei cu moartea** , exclusiv pentru manipulatorii frauduloși ai banului public. “ (**apaluze pe mai multe bănci**)

-V.G.Ispir : “ Dle Codreanu, d-ta **te intitulezi creștin** și apărător al ideii creștine .

Îți aduc aminte - eu sunt profesor de teologie - că **susținerea acestei idei este anti-creștină.**” (**aplauze**)

-Codreanu : “ Dle profesor, dați-mi voie să vă spun : când este chestiune să aleg între moartea , **dispariția țării mele și aceea a țîlharului,** eu prefer moartea țîlharului și sunt mai bun creștin , dacă nu permit ca țîlharul să nenorocească țara, și să mi-o ducă la peire “ (**aplauze pe multe bănci**)

☞ **Cerem** revizuirea și **confiscarea averilor** celor care și-au furat țara săracă “ (**aplauze, strigăte de bravo**)

Cerem tragerea la **răspundere penală** a tuturor **oamenilor politici** care se vor dovedi că au lucrat în **contra țării** , sprijinind afaceri necorecte particulare “

(**apaluze pe multe bănci**)

Cerem împiedicarea pe viitor a **oamenilor politici** de a mai face parte din **consilii de administrație**

ale diferitelor bănci sau întreprinderi “ (**apaluze pe multe bănci**)

Cerem protecțiunea muncii naționale.

Să se declare **dreptul de prioritate** în toate domeniile de muncă fizică și intelectuală , pentru **elementul românesc.** “ (**apaluze**)

Cerem alungarea **cetelor de exploatatori** nemiloși, care au venit pe pămîntul acesta **să exploateze bogățiile solului și munca brațelor noastre.**

Cerem declararea **teritoriului României ca proprietate inalienabilă a neamului românesc.**

Cerem **trimiterea la muncă** a tuturor **agenților electorali**

și **stabilirea unui comandament unic[?]** ,

căruia **să i se supună** într-un singur gînd, **toată suflarea românească.** ”

Dacă conducătorii țării sunt în momentul de față **împiedicați ca să ia măsuri întregi din cauza Constituției** sau **a legilor în vigoare**, atunci noi suntem de părere

☞ **să se dizolve Corpurile legiuitoare**

să se facă apel și să se concheme **Adunarea constituantă** ,

pentru ca **poporul să desemneze pe acel care va fi chemat**

să ia toate măsurile necesare pentru **salvarea României.**” (p. 304-306)

(**aplauze pe mai multe bănci**)

C.Z.Codreanu / dec.'31

25.) **C.Ifrim** * (**raportor la Mesaj**) , **discurs -concluzie** , 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 311- 317)

[LD: este clar că face parte din discipolii lui Iorga și ACCuza, ca “sămănătorist” și ex- PND-ist ; ca raportor la mesaj , își construiește toată pledoaria

mai puțin pe contrareplici doctrinare ,

cît pe **patetice argumente morale și afective.**

Pare a fi foarte sincer, **apără** din toate puterile **guvernul Iorga -Argetoianu** și **ideea guvernului în afară de partide** , atribuind partidelor toate relele .]

[* Autoprofil moral-politic / **Ifrim**

Generația ”Sămănătorului”

“... sunt unul dintre aceia care , în marginele modestelor mele puteri ,

mi-am făcut datoria față de neamul meu, de pe cînd eram student,

ucenicul profesorilor Iorga și Cuza, și pînă astăzi.

Prietenii mei de la Iași, știu că , sacrificînd toate interesele mele,

de familie și personale, am căutat , ca în spiritul marilor mei îndrumători,
să duc ,de la război pînă astăzi, **o acțiune de luminare și înfrățire** ,
în fruntea aceluia modest așezămînt de cultură populară din Iași, **Ateneul Tătărași.**
(**aplauze la majorități**)

“ ...Era student, la **1910** , cînd s-a întemeiat **Partidul Naționalist-Democrat**
de sub șefia d-lor **Iorga și Cuza** . Atunci **s-a declarat** , pentru **întîiaș dată** ,
☞ **lupta deschisă împotriva partidelor vechi, așa zise istorice.** ” (p. 313)

“ **Nu mai sunt** astăzi nici în **partidul profesorului Iorga** ,
nici în **Liga profesorului Cuza.**

Dar nu pot să nu **recunosc că ceea ce este mai bun în sufletul meu** ,
lor le-o datorez. Și nu pot iarăși să nu **recunosc că, ceea ce am înfăptuit** ,
în acea acțiune de înfrățire , desfășurată , atît cît s-a putut,
în **Basarabia** în deosebi, în **Bucovina** ca și în **Ardeal** ,
am făcut-o , în spiritul lor “ (p. 314)

“ **Eu fac parte** din acea **generație** care, ca și alte generații,
a crescut la **școala de înalt patriotism a profesorilor Iorga și Cuza.**
(**aplauze la majorități**) . **Generația** aceea care , de pe băncile liceului , citea cu sete ,
Semănătorul, ce o chema către izvorul de viață veșnică , care este **țărînimea** .

Generația aceea ce a urmărit cu entuziasm **lupta ce s-a dus la 1906**, pentru
afirmarea **drepturilor limbii românești** ;
generație care a organizat la **1909 primul Congres Studentesc** ,
cînd pentru **întîiaș dată** s-au strîns laolaltă , într-o frățească îmbrățișare ,
studenți de pe întreg pămîntul stăpînit de români :

din **Ardeal** ca și din **Bucovina** ; din **Basarabia** ca și din **Macedonia** .

Pentru aceasta, d-lor, eu mă trudesc , prin slabele mele puteri ,
să **dau glas acestei generații** din care fac parte.

Am impresia că nu mă aflu la o tribună , ci pe un amvon ,
unde **conștiința îți poruncește să vorbești**

așa cum gîndești și cum simțești.” (p. 315)]

lfrim / dec.'31

■ Iorga - Partidele

“În ceea ce privește situația politică, **s-a obiectat guvernului** prezidat de d.profesor
Iorga : ☞ **că ar fi venit la putere ca un guvern de sfidare a partidelor politice.**

“S-a spus de onorații reprezentanți ai **PNL** , de supt șefia d-lui **Duca** ,
accentuînduîndu-se în deosebi de d.deputat **Tătărăscu** ,

☞ **că acest guvern nu are autoritate** nici înăuntru , nici în afara țării.

“ S-a afirmat de d.deputat **Mihalache** , în numele **PNȚ** că guvernul Iorga

☞ **nu are bază parlamentară , ba i s-a tăgăduit** tot de d-sa pînă și **programul.**

“ Obiecțiunea cea mai accentuată a fost făcută de d.deputat **Tătărăscu** ,
anume că ☞ **guvernul Iorga a venit cu hotărîrea de a desființa partidele politice** ”

De aici , **o acțiune solidară a partidelor , împotriva acestui guvern.** “

Îmi pare rău că sunt nevoit să revin asupra unor lucru care s-au spus în această Cameră.

Totuși, nu pot să nu reîmprospătez în memoria dvs. ,fără a mă face cu orice preț apărătorul
guvernului,

ci numai **din respectul adevărului,**

☞ **netemeinicia criticilor** cari s-au adus aici ,chiar de către **acea**

care **aveau datoria de a sprijini acest guvern.** [**PNL**]

Pentru că eu socotesc , d-lor deputați, că din moment ce **cineva a acceptat**
să candideze pe listele “Uniunii Naționale”, cunoscînd programul formulat de
acest guvern , **o datorie de conștiință și loialitate impunea**
sprijinirea guvernului, în îndeplinirea aceluia program. (**aplauze la majorități**)

"Cu atît mai mult se impunea această sprijinire ,cu cît e la înțelegerea tuturor , că ,
în timp de **6 luni** , **nu se putea cere acestui guvern** să facă ceea **ce nu s-a făcut** ,
în țara aceasta , **în decursul a 13 ani** , de la război și pînă astăzi. “ (p . 312)

lfrim / dec.'31,retro'30, retro'27

▣ Carol II -partidele politice

Într-o vreme de **grea cumpănă** pentru țara aceasta ;
într-o vreme cînd la **primejdia stărilor economice** se adăugau
atîtea alte **primejdii de ordin moral și social**; cînd jos, în lumea satelor,
☞ se trezise **neîncrederea completă față de partidele politice** - și să adăugăm ,
sus, aceeași ☞ **neîncredere față de Înalta Regență** - în acel moment de neîncredere
și descurajare obștească , s-a petrecut un fapt care a umplut de speranță și de bucurie nația
întreagă :

Reîntoarcerea Principelui Carol în Țară “

(**aplauze prelungite , îndelung repetate, la majorități)**

Nația românească a văzut în acesta **un semn al providenței; o plinire a destinului istoric.**

“ Sunt dintre aceia cari, ca toți bunii fii ai neamului acestuia , văd în MSRegele Carol al II-lea,
pe **Regele predestinat de a ne da o Românie întărită sufletește ,**

prin cultură și dreptate obștească “ (aplauze)

“ **MSRegele Carol al II-lea** s-a întors cu dorința vie de **a reda încrederea țării și**

☞ **a pune capăt , pentru un răstimp, luptelor fără istov dintre partide.**

Vroia , prin aceasta, iubitul nostru Suveran , **să execute și o dorință testamentară**
a augustului său părinte , marele **Rege Ferdinand. “**

Citește dintr-un articol pe care **MSRCarol** l-a publicat în revista franceză

“ **La Revue de Vivants”** , cu ocazia **morții lui Ferdinand :**

< Toată viața Sa, **Ferdinand I** a predicat **încetarea luptelor dintre partide, unirea.**

El dorea , cu pasiune, să se poată forma un **guvern de concentrare națională,**
cărui să-i fie permis de a aplica **un program lipsit de tendințe de partid.**

A fost **o mîhnire** continuă , pentru Dînsul, **de a nu fi putut reuși.>**

“**În spiritul acestui dor neîmplinit** al regelui întruchipător de neam,

a stăruit MSRegele Carol , pentru un acord între partide, pentru un guvern de colaborare ,
chiar din primul timp al sosirii Sale în Țară. “

lfrim / dec.'31

▣ Iorga -Partidele politice

S-a insistat asupra faptului că guvernul Iorga a venit cu hotărîrea de a desființa
partidele politice ! Acest lucru a fost spus de către reprezentanții partidelor
de opoziție.(Tătărescu, Otetelișanu)

“**Noi am rămas surprinși , cu bună credință ,**

căci nu știm de unde s-au născocit asemenea învinuiri.”

[LD :**chiar nu are logică ! pînă acum s-a străduit să demonstreze această dorință !**

Dar și “partidiștii” , parcă erau paralizați ! Totul era tratat emoțional !]

-**Otetelișanu (PP) :**” Ori de cîte ori se ridica o acuzație de la tribună împotriva
partidelor politice , **întreaga majoritate, în picioare, aplauda .**

☞ Prin urmare **sunteți un Parlament** care susțineți un guvern **în contra partidelor .“**

-**Ifrim :** Otetelișanu a vorbit de “ **anemiarea partidelor “** ; Tătărescu de “**partidofobie**”
dar ... **Iorga** i-a răspuns : <...cum ași putea socoti partidele inutile, cînd eu singur am un
partid ? > , iar **Argetoianu** a făcut parte dintr-un partid...

-**Otetelișanu :** Din toate partidele !

Ifrim : “Nu interesează asta .Ceea ce **este sigur** este că nici **d.Argetoianu nu vrea**
moartea partidelor.” Atunci poate **Liga Vlad Țepeș ?**

“Se știe că această Ligă, ea însăși e pe cale de a deveni un partid

În numele Ligii Vlad Țepeș, **Spulber** a afirmat clar că a combătut

partidele “degenerate” , “politicianiste” ,

nu partidele ca entitate de drept public.

“ Se impune de precizat un lucru : ☞ **lupta împotriva partidelor politice** nu se duce de acum ,
de la venirea la cîrmă a guvernului Iorga.**Ea este cu mult mai veche.”**

Ifrim / dec.'31, retro'1910

▣ Partidul Naționalist Democrat

“ ...Era student, la **1910** , cînd s-a întemeiat **Partidul Naționalist-Democrat** de sub șefia d-lor **Iorga și Cuza**. Atunci **s-a declarat** , pentru înțiaș dată , **luptă deschisă împotriva partidelor vechi, așa zise istorice.**”

-VGIsipir .” În contra sistemelor acestor partide”

-Ifrim : “ Negreșit, **contra sistemelor politicianiste** , ale acestor partide , sisteme pe care le cunoașteți cu toții și le condamnați cu toții “[...]”

Însăși **Tătăărăscu** recunoaște < excele , erorile și scoborîrile > partidelor ;

Otetelișanu de < ambițiunile personale dintre conducători > , de < supralicităția și demagogia politică > .” **Atunci iată-ne de acord.**

Cum a spus și **Iorga** < **partide de doctrină** și de unire pentru scopurile țării , **da** ;

☞ **Partide exploatarea bugetului, nu .>”**

În sprijinul celor susținute s-ar putea aduce și comenta unele definițiuni asupra partidelor politice.

ACCuza , la 1910 , la crearea PND , rostea o **admirabilă definiție :**

<grupare de individualități conducătoare, în slujba binelui obștesc. >

Sociologul Gusti , în introducerea la doctrinele politice , arăta diferența dintre partidele de program și partidele oportuniste :

< partidul de program urmărește guvernarea ca mijloc ,

pentru a realiza programul său ; **partidul politic oportunist,**

urmărește guvernul cu singurul scop , de a guverna> (**citează masiv**)

Printre **metodele** folosite de **partidul oportunist** , Gusti menționează :

arta de a insinua , a seduce , a place ;

arta de a calomnia , a minți , a mistifica ;

arta de a intriga ;

☞ **“Cele mai mari rele** , în țara noastră , să recunoaștem,

ne-au venit din oportunizarea partidelor politice.

Acest oportunism se strecurase și în vechile partide , așa zise istorice.

De la război încoace , **în urma acordării votului obștesc,**

☞ **partidele politice, și vechi și noi,** au fost **invadate de acest oportunism.**

Șefii de partide , cu **statele lor majore** , au fost **terorizați neconținut de clicile electorale** , care i-au împiedicat de a face tot binele care ar fi putut să-l facă “ (**aplaude la majorități**) (p. 313)

” Faptul că în rîndul unor partide se produc **curente de regenerare** , acțiuni de **transformare** , dovedește că **partidele se îndepărtează de la caracterul lor doctrinar și programatic,**

pornind pe pantele oportunismului” (p. 313-314)

Ifrim / dec. '31

✧ **Discordia dintre partide .**

“ Au trecut 13 ani de la războiul de întregire a neamului. Multe s-au schimbat în timpul acesta! O singură stare de lucruri **a rămas neschimbată :**

☞ **lupta partidelor noastre politice.**

Lupte înverșunate , care de multe ori **au întrecut orice măsură.**

Atîta energie vrednică de o cauză mai bună , **s-a mistuit și se mistuie în lupte dintre frați.**

Spre răul acestei țări! Spre amărăciunea și descurajarea celor mulți.

☞ **“Mă întreb cum a fost cu puțință această luptă fără răgaz,**

după marea minune a întregirii neamului ?

Doară **epoca aceasta** pe care am trăit-o noi , cu toate amărăciunile și necazurile ei ,

va rămîne cea mai strălucită a istoriei noastre ,

iar noi, cu voia sau fără voia noastră , **vom fi socotiți marea generație**

a înfăptuirii idealului național ! “ (**aplaude la majorități**)

☞ “Și atunci , d-lor deputați , stau eu cu mîntea și conștiința mea și **mă întreb :**

în fața acestei minuni , căci a fost , să o recunoaștem cu toții ,

minune ceea ce Dumnezeu a făcut cu neamul nostru . Cîți dintre noi cu 15-20

de ani în urmă și-ar fi închipuit că vom ajunge să întrunim , la o altă deputații Vechiului regat cu deputații provinciilor cîmpite ? [.....]

Și atunci , dați-mi voie d-lor deputați , să **mă întreb :**

☞ **cum se face** că după marea minune pe care Dumnezeu a făcut-o cu neamul nostru ,
nu a fost chip ca de la război încoace , în curgerea a **13 ani de suferinți obștești** ,
☞ **partidele noastre politice să ajungă la un armistițiu** ;
☞ **la o curmare temporară** măcar a acestor **lupte frățești** , spre binele întregului neam ? “
(**aplauze la majorități**)

M-am întrebat deseori **cum s-a putut ca** , încă de **a doua zi după războiul** nostru mare și sfânt
să nu se fi încheiat o înțelegere între partide ?

☞ Cum de **nu a fost cu puțință** ca în **timp de 13 ani** ,
partidele să ajungă la o înțelegere temporară , căci atunci, de sigur,
nu ne-am găsi astăzi în situațiunea în care ne frământăm ? (**apaluze la majorități**)

Era o datorie sacră pentru partidele politice , acest **popas de reculegere** ,
de pietate, încă de a doua zi după încheierea războiului , **față de cele 800.000**
de morminte ce au închise pe vecie floarea eroică a armatei române .

Nici nu se uscase bine pământul de pe mormintele lor ,

☞ **noi am reînceput , cu înverșunare , luptele frățești !**

La frontul de iubire și de jertfă al războiului , noi am răspuns , de a doua zi,

☞ **cu frontul de ură și de luptă al partidelor noastre politice !** “ (p. 315)

lfrim / dec.'31

▣ **Dacă ... dacă ...**

▣ **Scăderile partidelor politice**

▣ **Posteritatea**

“ Doamne ! Ce s-ar fi întâmplat **dacă** , în bună înțelegere ,
partidele ar fi pornit acțiunea de **lecuire a rănilor războiului** ? ;

dacă , în bună înțelegere , ar fi căutat **să topească granițele vitrege** ,
în focul iubirii de neam ? (**apaluze strigăte de bravo la majorități**)

și al unei conștiințe , mereu sporită, prin **cultură și prin frăție** ?

Ce s-ar fi întâmplat **dacă** , în bună înțelegere , partidele s-ar fi ocupat **de problema minorităților**

Avem aproape [LD:text ilizibil ! 2sau 4 ,sau 9 milioane] de minoritari,

și sunt **mulți dintre dînșii care puteau fi apropiați și pe care i-am îndepărtat** ,

prin luptele dintre partide și printr-o supralicităție , împotriva intereselor superioare a statului .

(**aplauze**)

Ce s-ar fi întâmplat **dacă** , în înțelegere frățească , partidele politice ar fi mers

în lumea satelor , ca de acord **să facă reforma agrară** ?

Să o facă **complectă** , cum trebuia , din primul moment ? [...]

dacă am fi făcut această mare reformă , **pe deplin, din primul ceas,**

dînd plugărimii creditul necesar,

și puțința unei **munci raționale a pământului** ?

Și **dacă** , în aceeași frățească înțelegere între partide,

s-ar fi dus **în lumea cuminte și înțeleaptă a satului**, ca prin muncă

comună, **să o pregătească** pentru exercițiul **votului obștesc,**

silindu-se să-i facă **pe săteni mai buni, mai luminați** ?

Noi am dus , însă, în lumea aceasta prea înțelegătoare a satelor ,

patimile și înverșunările politice ! ??Ne-am dus **să-i facem mai răi,**

să-i otrăvim cu vrajbele și luptele dintre noi ! (**apaluze la majorități**)

??Să-i facem **arbitrii greșelilor și păcatelor noastre** ,

de multe ori exagerate. ”

“ Să ne întrebăm cu toții, d-lor deputați, în ceasul acesta al reculegerii ,

ce s-ar fi întâmplat dacă toate acestea **partidele politice le-ar fi săvîrșit** ,

de acord și în cea mai frățească înțelegere ?

O, desigur multe, foarte multe din relele și viciile de care suferim , nu și-ar fi aflat loc !

☞ **Patimele luptelor politice au făcut mult rău țării noastre**, abia reîntregită.

“ **Istoria de mîine** , cînd se va scrie , și **se va scrie la ceasul cuvenit,**

va arăta viitorimei că în epoca aceasta de strălucire și de înălțare ,
pe care noi cu toții am trăit-o,

☞ **a fost o parte de umbră și de coborîre : luptele noastre politice.”**

El se întreba , de multe ori, dacă nu visează, că s-a împlinit România
întregită ! **“Căci cine ar fi crezut**, la începutul războiului,
că vom putea realipi și **Basarabia și Ardealul ?** (**aplauze prelungite**)

“ Cîți din noi n-au avut momente de zdruncinare sufletească ,
atunci cînd se credea primejduită însăși ființa statului nostru ?

“Și cu toate acestea, **cît de îndurător a fost Dumnezeu cu noi !**

☞ **Și cît de lipsite de înțelegere și de îndurare au fost
partidele politice față de această țară !”** (p. 314-315)

C.lfrim /raportor/ dec.'31

26.) **Iorga** ,(prim ministru, ministru Instrucțiune, Culte, Artă) **discurs - final**

dezbatere Mesaj, 3 dec. '31

(DAD, M O 14, șed. din 3 dec.'31, p 317- 319)

[LD: xerox integral.În calculator, la **fișier PND- Iorga**]

Iorga mîhnit, furios, jignit, ofensat, supărat , contra-atacînd !

Discurs patetic, prin excelență moral-politic , apărîndu-și mai mult statutul intelectual-cultural
decît guvernarea .Primit cu aplauze prelungite, ovații , de majorități .

Deși declară că nu intenționează să jignească pe nimeni, vorbește foarte “de sus”,

ironic,disprețuitor,caustic, la adresa celor care , în vreun fel,

au contestat legitimitatea și competența echipei sale de guvernare .]

Iorga / 3 dec.'31

▣ **Partidele**

“Die președinte, d-lor deputați, am făgăduit la sfîrșit cîteva cuvinte simple și oneste.

Le rostesc după **7 ceasuri** de discuții , în care , și astăzi ,

nu a fost nici o **nedreptate** care să nu mi se fi făcut ,

nu a fost nici o **ofensă** de care să fiu cruțat.

Inspirîndu-mă însă de la caldele cuvinte ale raportorului [**Ifrim**] în care era o înțelegere

așa de largă a **nevoii de unire între noi**, pentru a trece împreună prin momentele acestea grele ,

voi căuta să înlătur din aceste puține cuvinte tot **ceea ce ar putea jigni** pe cineva.

Și să mi se îngăduie încă un lucru : să nu împart pe partide observațiile mele .

Pentru mine, de foarte multă vreme , **partidele acestea se confundă** .

Se confundă și **prin idei**, care sunt **comune**,

și după **ton**, care este **acelaș**,

și prin **intercirculația indivizilor** în aceste partide .

Altfel, **am tot respectul pentru dîsele** Dar eu le văd ca **un singur mare partid** ,

de care eu **mă apropiez cu sentimente amicale** pe care le-am avut totdeauna,

și aș fi dorit , fără îndoială , **să mi se răspundă tot așa**.

Dar eu n-am puțința de a schimba firea nimănui .” (p. 317)

Iorga / dec.'31

▣ **Moravuri politice**

Dealtfel, **violența** cu care **am fost atăcat și eu personal**

și **această formație de oameni de merit și de oameni de treabă**,

care-mi fac onoarea de a sta lîngă mine, se explică: **Este un vechi obicei al țării.”** (p. 317)

Iorga / dec.'31

▣ **Mitică ; miticisme**

[.....]

Prin urmare, **eu sunt deprins cu obiceiul unei nații serioase** ,

care nu ia nimic în serios, și nu mă supăr deloc ,

fiindcă eu țin la câteva lucruri serioase , chiar atunci cînd toată lumea ar rîde de dînsule [.....] Nu cu zeflemismul pe care l-am apucat eu , ci cu convingerile de care a rîs toată lumea o bucată de vreme și pe care generația mea a izbutit să le impună opiniei publice , s-a făcut jertfa cea mare a războiului pentru unirea neamului “ (apaluze la majorități) (p. 317)
Iorga / dec.'31

▣ “Specialiști “ versus “agenți electorali”

[Iorga plătește aici toate polițele adversarilor și-și apără, unul cîte unul, colaboratorii]

“ Se crede că este foarte spiritual să spui într-una : <ritmul nou > , <specialiști > .

Eu cunosc această boală : uneori ajunge pînă la patologie.[.....]

Dacă i-aș întreba de ce rîd , n-ar fi în stare să spună.

“ Specialiști ?! Apoi dacă a fost o vreme de probleme tehnice , această vreme este acum actuală,

care nu este de fraze, ci de probleme tehnice.[.....]

“S-a manifestat aci o credință curioasă :

da, specialiștii sunt foarte buni ,

dar să li pui un agent electoral, ca șef.

Da, foarte mulți specialiști s-au pretat la așa ceva.

Acum, cu părere de rău, nu mai sunt dispuși. (apaluze la majorități) .

Nici eu nu sunt dispus să devin secretarul general al unui învățător

[LD: aluzie Mihalache ?] care ar face demagogie ,

nici unul din dumnealor nu ar consimți să-și închine tot capitalul de cunoștințe

unei improvizații politice de ultima oră .” [aluzie la Gh.Brătianu ? la C.Z-Codreanu ?]

“ Dar nu numai că s-a făcut haz pe socoteala specialiștilor,

dar s-a mai enunțat încă o teorie foarte interesantă.

Omul de cultură nu are dreptul să se amestece în politică. [!!!]

Dar asta am auzit-o eu , doar :

cîte șiruri de ignoranți nu mi-a servit-o timp de treizeci de ani de zile ?

(apaluze la majorități)

“ Eu nu am înțeles niciodată de ce a ști înseamnă a nu putea,

și a nu ști însemnează a avea o valoare activă.[.....]

“ Mă pun la adăpostul președintelui Masaryk, pentru a scuza prezența mea

pe o bancă pe care se vede că ocupațiile mele științifice și literare o dezonorează ,

dar pînă nu mi s-a spus aici , nu mi-am dat seama.

Am reexaminat cazul, am găsit un sprijin , și, ce voiți ? Perseverez !” (p. 318)

Iorga / dec.'31

27.) 1Congresul V al P.C.din România , lîngă Moscova, 3-24 dec.'31

(Arhiva CC al PCR, arhiva ISISP, "Scînteia " etc etc.)

(Arhiva CC al PCR, fond 1, mapa 330/ 1931)

[LD : pentru a "salva" , cît de cît, prestigiul partidului, istoriografia comunistă a încercat să prezinte Congresul al V-lea PCR ca avînd și unele "merite" .

În realitate , acest congres nu s-a deosebit de celelalte, dimpotrivă,

prin accentul pus pe rezolvarea "leninistă " a problemei naționale -

cu dreptul la autodeterminare pînă la despărțire de statul român a naționalităților -

este o dovadă peremtorie a rolului antinațional asumat de PCR .

Promovarea unui pseudo- revizionism de tip bolșevic (care nu urmărea

nici reîntoarcerea Transilvaniei la Ungaria, nici a Dobrogei la Bulgaria)ci ascundea, în fond ,

tendențele imperialiste sovietice , care vizau - în perspectiva revoluției mondiale sau

în conjuncturi favorabile - expansiunea în Europa sud-estică ,

fie sub forma unei Republici Federative Balcanice,

fie a uneia în care să fie încorporate teritorii din România , Polonia și Ungaria ...

care urmau să fie **încorporate în URSS** .

Astfel se explică și toate aparentele bîlbîieli, și schimbarea lozincilor de la o etapă la alta, și îndcățiile contradictorii către PC din țările vizate, și , la un moment dat, lichidarea "garniturilor " de care s-a folosit .

Participanții la congresul V al PCR , au constituit o asemenea "garnitură"]

(**Vezi pe larg la fișier PCR**)

/ Din cei **38 de delegați** (24 cu drept de vot deliberativ , 14 cu drept de vot consultativ) , fie reprezentanți ai Kominternului, fie din PC din URSS, Ucraina , Polonia, Ungaria, Bulgaria, Țările Baltice, Finlanda ,ș.a.fie ai P.C . din România.

Sovieticul Manuiski, bulgarul Dimitrov, maghiarul Béla Kuhn ("Schlosser") , polonezul Al.Danieluc- Ștefanski ("Gorn")

Din România ,reprezentînd provinciile sau organizațiile , printre alții :

recentii invalidați de Parlamentul român, **Lucrețiu Pătrășcanu** ("Mihalcea"-București)

și **Imre Aladar** (" Aurel" -organizații de masă) .[.....]

Alexander Danieluc-Ștefanski ("Gorn"),Congresul V

" De pildă, **organizația de partid din Basarabia cuprinde peste 300 de membrii**,

iar **Uniunea Țăranilor Revoluționari** , aproximativ **200**.

Organizația de **partid dobrogeană** (fără consomol) - **peste 200** ,

iar **DRO** -ceva mai puțin de **600**.

Situația este ceva mai bună la "**Vizvolenie**" , în Bucovina" [.....]

Eug.Iacobovici (Raportul privind situația organizatorică a PCR)

"Partidul are aproape **97 de celule de stradă**, **77 celule la sate**

și numai **41 celule de întreprinderi**. [**Total 215 celule**]

Pînă astăzi, **nu avem** încă organizații de partid consolidate

în centrul industrial în Vechiul Regat

(Valea Prahovei) , n-avem organizație în **valea Trotușului** (Bacău,Buhuși) [...]

Organizația principală de bază , în întreaga Internațională Comunistă,

în toate partidele comuniste, și în partidul român, este fixată **celula de întreprindere**. [...]

☞ Aici este **slăbiciunea partidului nostru** că noi **pierdem timpul**

cu crearea celulelor de stradă.[...]

Trebuie spus că PCR este un partid al naționalităților asuprite ,

pentru că **ceea ce avem, este în provinciile noi**, ☞ și **cel mai slab**

este acolo unde partidul trebuie să fie cel mai tare, **în Vechiul Regat**. " [.....]

Iacobovici / congr.V, 1931

"**Celor care nu le place să stea în țară , pleacă în străinătate**,

intră în partidul rus sau alte partide comuniste, și **partidul nostru aprobă acest lucru**.

Avem **sute de elemente care au dezertat din Basarabia**

și care sunt **membri partidului comunist rus, german, etc**.pe bază că înainte el ,

înainte, a fost membru la oartidului comunist din România.

Și s-a creat o situație că **în emigrație s-a format un al doilea partid**,

contra partidului din țară , (cazul Balthazar) ,

iar pe de altă parte, **elementele bune** , care au trebuit să plece în emigrație,

au fost neglijate de partid.

Avem zeci de tovi în Uniunea Sovietică, în Franța, Germania, etc." [.....]

☞**Alexandru Ștefanski ("Gorn")**

" Am arătat încă la începutul cuvîntării mele ,

că **partidul nostru din România este puțin numeros**, dar,

ceea ce este mai important, că **nucleul său proletar** ☞☞ **este foarte slab**

printre proletariatul român din marea industrie." [.....]

Rezoluția Congresului V PCR / 1931

▣ Partidele politice

" **Atacul principal** al partidului trebuie să fie îndreptat , înainte de toate ,

contra Partidului Național Țărănesc, ca **dușmanul cel mai puternic și periculos la țară**,

și , în special , **așa-zisei aripi de stînga** (steriști, lupiști) ,
precum și **împotriva organizațiilor fasciste** (cuziști, garda de fier) care în ultimul timp ,
pătrund tot mai mult la sate , și **contra social-fasciștilor**. " [.....]

Mihai Topa ("Artur") 1931 (Raportul în problema națională)

▣ Iredentism bolșevic

"Dacă trecem în relief **rezoluția Congresului al II-lea și al III-lea** ,
vedem că , cu toată situația favorabilă obiectivă ,
în perioada **cînd mișcarea național-revoluționară încă era în fierbere**,
cînd erau **frecături** nu numai între **massele trudite ale națiunilor asuprite și ocupanți** ,
dar chiar și **între burghezia națională** [ardeleni , basarabeni, bucovineni]
și cea română ,
Congresul al II-lea , cu toate că s-a ținut cu 2 ani după Rezoluția Cominternului pe chestia
națională,

a subapreciat aceste mișcări scoțînd niște rezoluții neclare,
spunînd **că chestia națională va fi rezolvată după revoluție** și
în unire cu **Federația Republicii Balcanice**.

Această poziție a Congresului al II-lea ne dă cea mai **crasă dovadă luxemburghism** ,
de subapreciere a acestei forțe motrice a revoluției.

☞ Mai subliniez că **Congresul al II-lea n-a pomenit nimic**
de ocuparea silită a teritoriilor subjugate , dînd în mod indirect
aprobarea lui la ocuparea provinciilor de către imperialismul român.

Dar **nici Congresul al III-lea** a partidului **nu a lansat lozinca** care să aibă ceva comun
cu **punerea chestiunii naționale** , dînd în loc de < **autodeterminare pînă la despărțire** >
lozinci < practice > , ☺☞ ca < **egalitatea națiunilor** > ,
care ne dovedește cît de **străpuns social-democraticește era partidul nostru**.

Deabia la **al IV - lea Congres** [1928] s-a pus **adevărata linie** în chestia națională ,
lansînd **lozinca principală** < **autodeterminarea popoarelor pînă la despărțire** > ,
făcînd **o cotitură enormă pe drumul ideologic al partidului** ,
☞ fiindcă , **practic, partidul încă nu s-a pus pe această linie** .

Mihai Topa / Congr.V , 1931

▣ Sarcinile PCR în " problema națională "

" Noi trebuie să clarificăm în partid locul și **însemnătatea mișcării**
național-revoluționare , în **planul nostru strategic general** .

[...]Aceasta înseamnă că **mișcarea național-revoluționară din România**,
care a cuprins milioane de oameni ai națiunilor asuprite,

este una din **forțele motrice ale revoluției burghezo-democratice** , ce vine.

[...] Trebuie să punem **lozinca leninistă de autodeterminare pînă la despărțire** ,
fără adăugiri și tăieri.Noi trebuie să lămurim că această lozincă **însemnează " :**

a) lupta contra ocupației române .

b.) autodeterminarea liberă și nestingherită a națiunii asuprite
în privința existenței sale de stat.[.....]

☺**Béla Kun (Komintern)** Congresul V PCR / 1931

" Noi trebuie să punem **problema autonomiei** , după **lozinca** noastră de bază

a autodeterminării .Acestei lozinci nu trebuie să i se opună lozinci parțiale ,
ci trebuie să se formuleze și aceste revendicări, iar pe această bază să fie mobilizate masele largi

,
arătîndu-se în același timp că

rezolvarea definitivă a problemei naționale ,
va fi numai rezolvarea sovietică. "

Gheorghe Dimitrov (Komintern) , Congresul V PCR / 1931

" După război, îndecursul unui șir de ani, ☞ nu am văzut ca
proletariatul națiunii dominante din România să fie mobilizat

împotriva **ocupării unor regiuni străine** ,
mpotriva **asupririi popoarelor din Dobrogea, Basarabia ,Bucovina , Transilvania.**
[.....]În Basarabia , în Dobrogea, **au fost create organizații revoluționare .**

☞ Trebuie să spunem însă că **ele n-au fost create din inițiativa partidului și sub conducerea lui**, ci au fost create chiar **împotriva conducerii oportuniste a partidului.**

☞ Din această cauză, **s-a ajuns** la o înstrăinare a acestor organizații ,
la **substituirea partidului de către aceste organizații revoluționare .**
SRK [țărani rev.din Basarabia] **înlocuiește partidul** , de asemenea și **DRO.**

În felul acesta , ☞ **n-am avut nici partid adevărat ,**
☞ **nici organizație național-revoluționară în Basarabia și Dobrogea.**" [.....]
Rezoluția Congresului V PCR / 1931

▣ Problema Națională

"Partidul Comunist din România este unicul partid care luptă pentru adevărata eliberare națională.

Lozinca principală a partidului , care mobilizează masele populare cele mai largi ,este **lozinca leninistă de luptă petru dreptul națiunilor asuprite la autodeterminare pînă la despărțire de statul român.**[.....]

☉**Elena Filipovici** ("Smaranda ")

▣ Lozincile PCR

" Congresul al V-lea dă linia justă și 5 lozinci fundamentale:

contra dictaturii fasciste ;

ziua de 8 ore ;

pămînt țăranilor ;

autodeterminare pînă la despărțire ;

apărarea URSS .

Aceste lozinci trebuie să fie pentru noi farul de luptă, care să ne învețe că lupta de zi cu zi s-o transformăm într-o luptă la o treaptă superioară pentru **cucerirea puterii , desăvîrșind revoluția burghezo-democratică.**" [.....]

Congresul al V-lea PCR

28.) **G.Ștefănescu-Goiceanu (PT-Lupu) , la conversiune , 5 , 6 martie '32**

(DAD, MO 54, șed. din 5 mart.'32, p. 2041- 2082)

[LD:Xerox integral.Cel mai lung discurs.P.d.v. **radical-țăranist** ; deputatul , evident, pune mult suflet și zel pentru problemă.A fost foarte activ ,participînd , în țară, la toate întrunirile unde s-a dezbătut chestiunea.Stăpînește - economic, juridic, social - toate argumentele pentru susținerea tezelor țăraniste.

Face un **rechizitoriu vehement la adresa PNL,**

partid considerat (prin ideologie,doctrină, program, politici , guvernări antiagrariene)

vinovat și **responsabil pentru starea rea a agriculturii și a plugarilor.**

Susține legea -Argetoianu (pentru principiul revoluționar) , îl **măgulește pe Iorga** pentru a-i cîștiga bunăvoința, face **lungi digresiuni laterale**, este pasional, pătimaș, dar ... eclectic și subiectiv.]

Goiceanu / mart.'32

▣ Pozițiile partidelor față de conversiune

-**PNL** a luat o atitudine tranșantă împotriva guvernului Iorga, care preconiza conversiunea, deoarece era **împotriva oricărui intervenționism.**Logic.

De aceea **s-a opus** și la **Legea contra cametei.** Logic.

D. Xeni se îngrozea ieri și spunea: <Putem să ajungem și la confiscarea averilor, după teza d-voastră! > Conversiunea i se părea o teză romantică, primejdioasă, care ducea la dezastrul creditului...

Pamfil Șeicaru : Cum explicați dvs. atitudinea aceasta de intransigentă apărare a intangibilității creanțelor , cu **acțiunea începută în septembrie** , anul trecut, la Tîrgu Jiu , **de către d.Tătărăscu**, și declarațiile mult mai categorice făcute de d.Tătărăscu , tot în septembrie , anul trecut ? Vedeți, **este un dualism de atitudini.**

Alimănișteanu : Ce a vorbit d.Tătărăscu în septembrie anul trecut, **era cu asentimentul nostru.**

-I.Th.Florescu : Dar nu erau conforma cu declarația de la legea cametei.

-Goiceanu " Incontestabil că a fost în atitudinea PNL o convertire de ultim moment, a cărei explicații trebuie să o aflăm...

[**Urmează o polemică între Iovipale(PNT) -Zaharia(manoilescian) - Goiceanu (PT)** privind ideea **conversiunii-Manoilescu** ,dacă era "personală" sau era a PNT-ului]

-Iorga : " Dle Goiceanu, ce am înțeles eu : **conversiunea asta are mai mulți tați și un tată intercalat** [Carol? Argetoianu ?] , dar numai **cel intercalat contează ."**

(**ilaritate** 😊😊😊)Dvs.care reprezentați pe unul din tații inițiali ...

-Goiceanu : Dvs[PNL] , de sub șefia d-lui Duca, **ați vrut triumfuri de partid peste durerile reale ale țării...** (p. 2072-2073)

Goiceanu /

▣ **Sistemul de partid.**

" **Partidul liberal** este un **partid natural** ,un partid **așezat pe o o clasă economică bine distinctă,**

a burgheziei bancare financiare...El apără interesele clasei și interesul finanței pe care o reprezintă...

-ACCuza . ☞"Teoria dvs. este cam riscată cu privire la PNL, că ar fi un partid natural.

Goiceanu : Dle Cuza, **partidele naturale** , după opinia profesorului Iorga, sunt acele partide cari **se sprijină pe clase economice bine diferențiate.**

Ori, este incontestabil că măcar în această privință trebuie să recunoaștem un drept pe care îl are **această puternică organizație politică ,**

de a avea la bază **o clasă economică burgheză financiară,** bine diferențiată.

-ACCuza :Un substrat de politicieni organizați, iar nu al unei clase oarecare.

Al.Alimănișteanu : Dle profesor, **toate activitățile acestei țări rezidă în partidul Liberal.**Toate valorile, tot ce reprezintă **viața activă și productivă** este în partidul Liberal.

-ACCuza :Intră și **băncile și fabricile.**

Goiceanu : **Partidul socialist** are în substrat **clasa muncitoare .**

PNȚ pretinde că are ca substrat clasa țărănească , partidul **Liberal este național și cuprinde toate clasele.** (p. 2072)

Goiceanu / mart.'32

29.) **Criza din Partidul Poporului , 22 martie '32**

(Rev."Parlamentul românesc" , nr.8-9, 22 mart.'32)

Criza de metodă și de direcție din sînul PP este cea mai **recentă** , dar nu și cea finală, din crizele ce au bîntuit partidele politice.Se vor mai produce încă altele , nainte de a se îndeplini , noua stratificare a claselor și a partidelor în România.

Criza din PP este total **neașteptată , rapidă** în desfășurare, și **radicală** în urmări.

De mareșalul **Averescu** se spunea că **personifica sîngele rece și răbdarea ,** că-și chibzuia hotărîrile , că-și pregătea făptuirile;

De **Goga** se spunea că, spirit creator, **vedea just, clar, cuprinzător.**

Și unul și altul au mers prea departe , mai zorit decît ar fi dorit fiecare.

Cine va cîștiga sau cine va pierde... se va vedea.

"Așa **hărțuit și sfîrțicat dinăuntru și din afară** cum a fost PP în cei **12 ani ai existenței sale,** este într-însul **o forță de viață și de durabilitate** care amendează fundamental

☞vechea constatare după care **e foarte ușor de a dărîma dar greu de clădit.**

"De aici înainte, separat sau întrunite în "front unic" ,

☞**partidele "mari" se vor izbi mai dureros decît oricînd de PP ,**

odată revenit pe liniile mari ale chemării sale politice "
Parlam.Rom., / mart.'32

30.) S.Mehedinți , (independent, "neînregimentat") "Frațiuni politice" , febr.'32

(Rev. Parlamentul românesc", III, 7 febr.'32)

[LD: Răspunde la o anchetă inițiată de revistă.

Ilustrează **ostilitatea față de guvernările de partid și starea de spirit antipartidistă**
în cercurile universitare și academice. Accent deosebit pe **moralitatea politică**.
Sugerează **regim de autoritate regală , revenirea la rotativă , regenerarea partidelor**
și **oameni politici corecți.]**

Simion Mehedinți / febr.'32, retro 1866

▣ Regimul constituțional și partidele.

Cuvîntul "fracțiuni politice" este la ordinea zilei .Corespunde realității , sau nu ?

☞ "Este sigur că **partidele noastre au fost altceva decît cele din apus.**"

Cînd s-a început renașterea politică în Principate (de massa poporului
nu putea fi vorba !) **minoritatea conducătoare s-a împărțit în două :**

Unii voiau **europenizarea** ("roșii" , liberalii) ;

☞ "Înnoirea " s-a ispărvit în clipa(într-o noapte !) cînd "am căpătat" **o Constituție .**

Prințul Carol debarcase la Severin, era pe drum, cu Brătianu,

și trebuia să depună la sosire jurămîntul." Pe ce ?

Roseti l-a invitat pe **Carada**, care , în mare grabă, a adaptat **un text belgian**,

a doua zi **Constituția** fiind gata .

☞ "Sub regele Carol I , **cele două partide** s-au luptat , apoi , **nu pentru Constituție,**
ci pentru guvern. (Rosetache ce a mai zbirnîit cîte ceva !) Lupta s-a dat **pentru putere.**

Cine era chemat la putere, avea partid .

Șeful de partid, era fac totum.Bătrînul **Brătianu, Catargiu**, numeau miniștrii

pe cine voiau .Șefii și acoliții lor făceau și desfăceau toate,

☞ **nici vorbă de viață de partid !**

Aceasta a fost realitatea în timpul domniei regelui Carol,

care s-a străduit să țină echilibrul dintre ele .

Simion Mehedinți / febr.'32

▣ Sistemul de partide sub vot universal.

După război, condițiile s-au schimbat în mod radical.

De la colegii (cu cîteva sute sute , chiar zeci de voturi , în fiecare județ) ,

am ajuns la zeci de mii de voturi !

Înseamnă că prin asta **s-au întărit partidele ?**

☞ "Nici vorbă de așa ceva [...] **partidele sunt pe cale de destrămare .**

Liberalii se prezintă cu **două nuanțe** : vechi și noi ;

Național-țărăniștii au **cîteva nuanțe** principale și cîteva secundare .

Averescanii, cîți au mai rămas după 1927, au și ei **două nuanțe**;

Și mai sunt și o sumedenie de **partide mici și cele minoritare.**

☞ "**Fracționarea** vieții politice este deci **evidentă.**

În loc de două partide , bune , rele - cum erau pe vremea lui Carol I -

avem **sub Carol al II-lea o destrămare a organizărilor de partid "**

Simion Mehedinți

▣ Salvarea în viitor : autoritatea și moralitatea politică.

☞ Dezagregarea nu este un semn de sănătate, ar trebui să dea de gîndit.

Poporul își pusese nădejdea în Rege și specialiști , personalități, tehnicieni...

☞ "**Dar ultima experiență [Guvernul Iorga] a curarisit definitiv** spiritul public
și de această **iluzie.**

Acum rămîne în picioare doar **puterea permanentă a Suveranului** deoparte,

și **slăbiciunea fracțiunilor politice**, de cealaltă parte .
Mehedinți / febr.'32

▣ Rotativa !

Ce-i de făcut ?

" Rămîne deci **o singură posibilitate** : restaurarea măcar a **două partide viabile**,
adică întoarcerea la **sistemul lui Carol I** ,
dar cu o notă nouă, care să însemneze un progres real față de vechiul regim."

☞ "**Regele Carol I** a fost un Suveran **prea tolerant** [...]

Eminescu l-a numit < Carol Îngăduitorul > Aici a fost **deficitul** cel mare
al celui dintîi rege al României. Cu viața lui sfîntă, El avea dreptul
să fie mai selectiv în ce privește valorile politice. Dar n-a fost .
Cînd P. Carp l-a zis : luați crucea și urmați-mă ! suveranul ar fi putut scăpa
politica țării ☞ de **paraziții, șmecherii, fonfii și flecarii** pe care îi
stigmatizase Eminescu.

S. Mehedinți / febr.'32

▣ Moralitatea politică.

" **Munca trebuie acum reluată**, legînd firul chiar de acolo de unde s-a rupt.

☞ **Am păcătuit prin lipsa unui regim moral în politică**,

numai prin autoritate morală ne putem întrema. [...]

Căci înainte de a fi bolnav și sărac bugetul țării românești ,

☞ **a fost sărac** - grozav de sărac - **sufletul acelora caare au tolerat** rînd pe rînd
jefuirea statului în folosul partizanilor ."

[**dă exemple : petrolul, pădurile, metanul, Reșița, etc etc.**]

☞ "Așa dar **sigur - absolut sigur - partidele politice au jefuit statul .**

☞ **Conducătorii partidelor** , fie direct, fie indirect, prin **rușele** lor, prin **băncile** lor,
prin **consiliile de administrație**, prin **falimentele** care au interesat banii contribuabililor,
prin **risipa** lor sub toate formele, **au dus bugetul la aman**,
iar **viața politică la fracționare**, prin reacțiunea oamenilor cinstiți,
care au căutat să se opună exploatării politice.[...]

Începem să ne dăm seama că **moralitatea în politică nu e un lux, ci o necesitate** ,
ca și igiena în viața de toate zilele."

Simion Mehedinți / febr.'32

▣ Suveranul să ia "crucea" (autoritatea)

"Atunci, ce mai rămîne de făcut ?

E o singură scăpare : **inițiativa Suveranului** , sus,

și reconstituirea vieții de partid într-un regim , ca acela pe care îl preconizase Petre Carp
cînd a zis: luați crucea și urmați-mă! Dar aceasta n-o poate îndeplini decît **un om nou**.

☞ A pune ca sindici ai falimentului tocmai pe acei care au provocat falimentul,
asta ar fi nu numai o totală absurditate, dar și o mare primejdie... [...]

Carol al II-lea nu mai poate fi "Îngăduitorul" , căci aceasta ar însemna să continuăm
mai departe cu bugetul falimentar de azi și cu **organizări de partid** unde să aibă cuvînt și

☞ **cei care au scandalizat conștiința publică.**

Suveranul e silit să înceapă întremarea vieții de stat ,

printr-un mare act de purificare ,

punînd înainte oameni cu obrazul curat și mîinile curate." [.....]

"Așa dar , dacă voim ca România întreagă să nu se fărîme , **după Carol I , Îngăduitorul,**
trebuie să vină Carol al II-lea , pilduitorul sever ,
de cîte ori e vorba de interesele statului."

Simion Mehedinți / febr.'32

▣ Imoralitatea politică.

Cititorul se poate întreba :

ăsta să fie leacul care să vindece păcatele politicii românești ?

Oare **moralitatea conducătorilor e cea dintîi condiție** , pentru ca să înceapă reforma ?

"Fără cea mai mică șovăire , **răspundem : da.**"

☞ Fiindcă din lipsa moralității a venit "**bugetul sărăciei**" ,

☞ "**conversiunea mizeriei**" și toate celelate pecingini care ne desfigurează.

☞ "**Cine dă vina pe criza mondială** , dacă nu e mărginit, **e un vulgar ipocrit.**"

Criza putea afecta Anglia, nu a afectat Serbia, putea să nu afecteze nici România, țară de plugari mici, agrară...

Criza a slujit doar să dea la iveală ☞ **fantastica risipă a partidelor care au jefuit statul.** [...]

[**LD: toate aluziile sunt cu precădere la adresa PNTJ, a lui Maniu !**]

☞ Căci **nu poți fi om cinstit** , cînd privești cum 3 ani de zile se umple țara de maculatura coroanelor ,pe care o înfunzi apoi la Banca Națională.

☞ **Nu ești om de treabă** , cînd sfeterisești terenurile petrolifere , ca să ajuți bănci de partid.

☞ **Nu ești corect** , cînd te speli pe mîini , dar lași pe frate, pe văr sau nepot , , unii s-au ascins și în dosul nevestelor lor - ca să speculeze bunul public...

☞ Poți să fii **mut și impasibil ca un sfinx** , sau poți să te zbîrlești ca un **arici**;

☞ poți să te juri pe toți sfinții , că trăești ca **schivnicii** , mîncînd pîine uscată și rădăcini.

Dar **dacă tu și tovarășii tăi sunt sateliții băncilor și ai consiliilor de administrație**, devastînd direct sau indirect averea statului,

cel dintîi vinovat ești tu, care ai tolerat.Cine tolerează, consimte.

Simion Mehedinți / febr.'32

31.) **O.Goga (PP)** , Circulară **către președinții organizațiilor județene și**

membrii Comitetului Executiv PP , 3 mart.'32

(AIC, Fond Casa Regală, dosar nr.14 / 1932, fila 1-4)

[**LD: Scrisoare semnată O.Goga**]

"Iubite amice" ,

Spune că are o sarcină dureroasă .

☞ **Președintele partidului, Averescu**, de aproape un an, prin atitudinea sa "**tulbură , consecvent și metodic, tradiționalul respect care a înconjurat Coroana la noi .**"

☞ "**Ziarul "Îndreptarea"** ,s-a transformat într-un monitor subversiv, care răscolește opinia publică , **știrbind prestigiul Coroanei.**"

Toți sunt nedumeriți de atitudinea generalului.

Pentru PP, aceasta este o zguduire de credință !

PP este dator să stea alături de Tron, va asculta oricînd chemarea Regelui.

☞ **Mareșalul Averescu** a lansat în ziua de **1 mart** a.c. o Circulară [**LD: n-o am**] **către șefii organizației noastre** , așezîndu-se în calea evoluției firești a PP.

☞ Ni se dă "**psihiologia tulbure a unui mic egocentrism** rănit în așteptările lui " și , în mod arbitrar, **i se interzice partidului " o ideologie pînă bine de curînd unanim mărturisită .**"

☞ **D-sa exclude** în mod dogmatic **colaborarea patriotică cu alte formațiuni , cu care ne înrudit prin idei . [???]**

☞ **Declară** chiar că, **cît va conduce PP, nu va fichemat la guvern .**

Atunci unde va fi chemat ? ! Ce rost mai are PP ?!

"De aceea, **am consultat majoritatea covîrșitoare a fruntașilor noștri** și ne-am hotărît **să cerem reîntronarea logicii în rîndurile noastre.**

Întemeiat pe **dreptul meu de fondator al PP,**

îmi iau libertatea de a **convoca Comitetul Executiv**

care **să decidă de atitudinea președintelui său.**

Comitetul Executiv îl convoc pentru **12 martie** , ora 11 a.m.

În sala de sus a **restaurantului Enescu "O.Goga** .

32.) **Rev."Parlamentul românesc"** , opinii , //clasă-doctrină-partid // , iun.'32

Porsena , Suchianu, Ralea, Topliceanu

("Parlamentul Românesc " , an III, nr.21-22, iun.'32)

[**LD: Notez opiniile lor nu atât pentru contribuția lor doctrinară, propriu-zisă, ci pentru a semnală preocuparea pentru atari probleme , la o revistă - oglindă a parlamentarismului românesc.]**

1.) **Porsena** : "De la conservatism la bolșevism [maximalism] " (p. 11-12)

[LD:eu încerc să pun pe două coloane]

Între doctrina **conservatoare** și **bolșevism** (în traducere latină , în accepțiunea de maximalism) , este același antagonism ca între **pace** și **război**.

"Conservatismul afirmă un **echilibru permanent** ,o **ponderație** și o **măsură** întemeiată pe **evoluția lentă și fără spasmi**.

Bolșevismul este **revoluția convulsivă** , **nerăbdarea** și **intemperanța** de a **dărîna totul** pentru a **clădi totul de la început**."

Conservatismul nu intenționează să se anchilozeze în formule eterne , imuabile, dar **nu renunță la o instituție socială** decît sub **presiunea necesităților inoxerabile** , cînd instituția a devenit caducă, putredă, imposibil de menținut.

Bolșevismul este tinerețea în acțiune , imboldul de schimbare, propulsiunea socială, fără de care , s-ar conserva la infinit ceea ce nu se mai poate conserva.

Conservatorii reprezintă pe **fericiții posesori** ("leati possidentis") ce nu au interes de schimbare .

Revoluționarii sunt exponenții ideologici ai **flămînzilor și însetaților de pîine, dreptate și libertate**.

Fără conservatism, impaciența revoluționară n-ar crea **nimic statornic**.

Fără bolșevism, e de temut că fericiții posesori **n-ar renunța niciodată la ceva** , în folosul celor ce nu posedă nimic.

Între conservatism și ideea revoluționară **deosebirea nu este de program, cît de temperament, de metodă**.

Fără bolșevismul tuturor timpurilor (bolșevismul creștin care a desființat sclavia; bolșevismul burgheziei care a înlăturat feudalismul) , **conservatorii n-ar fi acceptat ideea înnoirii** ;

sistemele noi au fost totdeauna **opera oamenilor noi**.

Din luptele dintre aceste două curente, **se naște progresul social** , ambele elemente avîndu-și utilitatea lor."

Porsena /

Libertatea - Egalitatea - Proprietatea

Făcînd o evocare a luptei dintre conservatism și revoluționism în evoluția societății omenești , după ce se oprea fugăr la epoca sclavagistă și feudală,

Porsena stăruia asupra **epocii moderne** , care-și datora toată propășirea exclusiv **capitalismului**.

El explica că ideea de **proprietate și libertate** - cei doi stîlpi ai capitalismului - a dus spre **metamorfozarea ei spre proprietatea cîtorva și libertatea celorlalți de a muri de foame**.

Porsena / '32

«**Socialism - Bolșevism**

Ori, omul perfect conștient voiește întreaga lui **libertate** , **imposibilă** din cauza **inegalității condițiilor de viață**.

Egalitatea înaintea condițiilor de viață - este singura în măsură să permită **triajul nefalsificat al inegalităților naturale** .

Socialismul , cu doctrina **maximalist-bolșevică** , luptă pentru realizarea acestui deziderat

ideal.

Bolșevismul rusesc este primul care , în timpurile moderne,
a experimentat și aplicat în stil mare , și nu fără succes [??]

o nouă formă de societate umană ,
prin care a năzuit **egalizarea înaintea condițiilor de viață** .

Procedeul bolșevicilor ruși , nu va mai fi urmat [?!?] , dar

" fără revoluția lor înneacă în sânge , fără sacrificiul expiator , **nici ideea n-ar fi trăit.**"

Încît, bolșevistă sau nu , **"reforma apropiată a omenirii** - lentă și evolutivă-
va trebui să fie totuși , maximală, integrală."

Porsena / '32

▣ Viitorul

[LD: utopism ? **stîngism intelectual** ? disperarea ca efect al crizei?

Fac o legătură cu **"chibușismul" evreesc** actual din Israel]

Trecerea treptată a întregii averi naționale în mîinile statului ,
capabil astfel să asigure **viața fiecărui cetățean** și să ridice **nivelul de civilizație**
într-o singură generație.

Selecțiunea naturală a copiilor spre școlile de cultură generală ;

copii de la 7 ani crescuți în **școli-interne de stat**;

individul , devenit **plugar sau meseriaș** în averea Statului ;

Individul cu cerebralitatea evoluată , devenit **intelectual**,

va fi plătit mai bine , **va guverna.** [??]

Aceasta va fi **victoria ideii de dreptate și libertate** .

Această reformă, la care se va ralia **conservatismul** [??] ,care,
totdeauna a comportat **o idee de "noblețe intelectuală , de aristocrație a sufletului "** ,
va înnobila omenirea.(Porsena)

2.) **IDSuchianu " Funcțiunea modernă a partidului politic" (p.13-14)**

[LD: în **polemica privind viabilitatea partidelor politice**,
atît de intensă în regimul iorghist, a intervenit și el, în calitate de redactor sau colaborator
permanent la revistă.]

Suchianu /'32

▣ Partidul politic.

În epoca modernă postbelică (contemporană) , **partidul** este necesar ,reprezintă
o realitate politică fundamentală , legătura permanentă dintre guvernare și masa electorală.

☞☞ Se confruntau **două concepții extreme - marxistă și oportunistă** - după care **partidul**
ar fi un **simplic instrument de ajuns la putere** , conform zicalei < **pleacă tu să mă așez eu !** >

Exista , însă, **o concepție "de mijloc"** : nici instrumentul unei clase,

nici o simplă bandă de soldați politici rîvnind la cucerirea puterii, **ci o rațiune de existență** ,

bazată pe **o ideologie și program definit**, avînd ca activitate principală

construcția politică a societății.

Suchianu / '32

▣ Dreptul și Politica

▣ Funcția partidului politic.

Sunt **două concepte , cu funcții -tendință** , în viața unei societăți.

Dreptul - reprezintă societatea în **aspectul său static**, funcțiunea juridică

avînd ca scop păstrarea statu-quo-ului de drept (conservarea complexului de reguli juridice
date de constituție, legislație, regulamente etc.) .

Politica - reprezintă **aspectul dinamic** al statului, care are ca obiectiv principal schimbarea ,
modificarea , dreptului, a ordinii prezente.

De aici, **esența progresistă , inovatoare, a activității politice ,** care dă și **cheia înțelegerii** esenței intime a **misiunii partidului politic :** **organ permanent ,** aproape profesional, suplu și capabil **să traducă în realități militante și imanente ,** **revendicările și nevoile de schimbare** care apar în societate , făcînd **legătura dintre guvern, parlament și masa cetățenilor.** În această viziune , **faptul că fiecare partid ,** **cînd vine la putere ,** introduce **o avalanșă de legi ,** nu era o slăbiciune, ci o **activitate normală** a unui partid , **a politicii în acțiune.** (Suchianu)

3.) **M.Ralea , " Poporanism și țărănism"(p. 2)**

Majoritatea ideologiilor politice s-au format din **"aluviuni foarte diferite " .** Tocmai de aceea, pentru **istoricul doctrinelor sociale ,** n-ar trebui să fie o surpriză **descoperirea "celor mai eterogene influențe" ,** venite din **"puncte de origină foarte dispersate " ,** chiar dacă, la un moment dat, **doctrina** respectivă are **aparența unui complex încheiat al unui " program de partid."**

4.)**Alexandru Topliceanu , "Partidul Național Liberal" (p. 4)**

Topliceanu / '32

▣ **Partid-Clasă**

În cadrul partidelor politice reale, **stratificația de clasă nu era orizontală.** Din **același partid politic** făceau parte **oameni din diverse clase sociale.** Adesea, în aceste partide, erau înregimentăți **oameni al căror loc ar fi fost mai potrivit în tabăra adversă,** într-un partid **cu o ideologie și o structură apropiată clasei sociale** din care făceau parte .
/ Așa se explică faptul că în **partidele socialiste** - partide de clasă, prin excelență - există **oameni** care prin **naștere, cultură și avere ,** nu au **nici o legătură cu mentalitatea mișcării maselor proletare**
/ În vechiul **partid conservator** - exponență politică a plutocrației agrare și-au găsit loc **oameni străini** sufletește de **ideologia conservatoare ,** partidul dînd impresia unei stratificații verticale .În realitate, indiferent de compoziția cadrelor, **sus, la conducerea partidului, stratificația era orizontală,** și **ea hotăra atitudinea partidului** în chestiunile mari ,
"intrușii" neavînd cuvînt hotărîtor, sau ,fiind subordonați apărării propriilor interese boierești.
Boierii și-au angajat avocați în stare să le apere cauza mai bine decît ei înșiși (un Take Ionescu, un George Panu) , pe care i-au plătit cu bani și onoruri.
Și totuși... Take Ionescu n-a putut ajunge la conducerea partidului ci s-a mulțumit ca "secund" al lui Gh.Cantacuzino sau lancu Lahovary...
pentru că nu făcea parte din clasa conservatoare...
/ **Exponent politic al burgheziei naționale,** PNL a înțeles în totdeauna că nu există alt ideal permanent decît **"Statul și Națiunea română " .**
Este tot așa de adevărat că, în urmărirea acestui ideal, **preocuparea sa de căpetenie** a fost **îndreptată spre burghezie,** deoarece :
- inițial, **victoria ,** pe terenul libertăților , **cu ea a cîștigat-o;**
- treptat , **această burghezie i-a fost recunoscătoare ,** găsind în el sprijin ;
- mai mult, cu timpul, chiar dacă stratificația socială a partidului este verticală, **burghezia a reușit să-și asigure** - pentru ea și în folosul ei - **supremația în stratificația orizontală a conducerii partidului .**
" Din toate acestea a izvorît **puterea, viabilitatea, consecvența partidului,** singur în stare să aibă **o linie de conduită unitară,** îndreptățit la încredere .
Și aceasta și pentru că **n-a avut prejudecăți doctrinare ,** a fost în **continuă prefacere ,** în pas cu cerințele schimbătoare. " (Topliceanu)

33.)Congresul regional PNT(Vechiul Regat) Discurs I.Mihalache, V.Madgearu

Alegeri pentru **organele provinciei** și pentru **CCExecutiv PNT** 1 aprilie 1932
("Dimineața", 28, nr.9077, 2 apr.1932)

[LD: **mobilizarea PNT pentru declanșarea crizei de guvern , preluarea guvernării, alegeri generale.]**

Virgil Madgearu :

▣ Organizatorice .

Arată că **fuziunea PNT** a fost **cel mai însemnat act politic** de după război.

☞ **Fuziunea** ,însă, a marcat **o pauză în organizarea partidului**,

iar **o altă pauză** a fost provocată de **guvernare. [?!]**

"**Organizarea** noastră se întemeiază pe **celula sătească**,

trece la **organizațiile județene și provinciale** și ajunge la

conducerea centrală pe temeiul încrederii masselor populare . "

" Felul cum s-a întocmit guvernul Iorga, arată că **PNT trebuie să reînceapă lupta pentru reîntronarea regimului constituțional .**

"**Să ne revizuim cadreale** , pentrucă nu ne putem prezenta în fața țării decât **strânși uniți în jurul ideologiei partidului.**" [.....]

Ion Mihalache - președintele PNT

▣ Partidul Național-Țărănesc

" Rostul congresului este gospodăresc."**Partidul** , perfect unitar ca program și tactică , **e bazat pe ideea descentralizării ,ca organizare.**

După **congresele județene**, urmează acum **congresele provinciale** ,

după care va veni **congresul general.** " [.....]

"**A demisionat din fruntea noastră un președinte stimat și iubit**, pe care , în unanimitate, îl dorim **din nou, în fruntea partidului.**"

(**asistența, în picioare , aclamă numele d-lui Iuliu Maniu**)

Mihalache / apr.'32

▣ Schimbarea guvernului !

"Înțelegem să **cerem guvernul** nu pe bază de pretenție , ci **pe bază de soluție și forță politică** în sprijinul acestei soluții.

Vom fi în curînd în această situație , față de cei doi factori : **Regele și Țara** .[.....]

☞ **Guvernul** de azi este **în afara regimului constituțional** , atît prin felul cum a făcut alegerile, cît și prin modul în care a **guvernat.**[.....]

Mihalache / apr.'32

▣ Descoperirea Coroanei .

" **Regele** are dreptul să-și aleagă miniștrii săi .**Dar această alegere trebuie să fie urmată de ratificarea liberă a națiunii.** Acesta este **spiritul constituționalismului sincer** , pe care-l **servește partidul nostru.** [.....]

Mihalache / 1 apr.'32

▣ Coroana .

" Guvernul acesta mai face marea greșală de **a descoperi Coroana.**

Neavînd credit nici înlăuntrul țării, nici în afară , guvernul consumă

dintr-un **patrimoniu scump** ce nu le aparține lor, ci nouă, tuturor, și pentru strălucirea căruia , luptăm cu toții.Nu sunt prieteni ai principiului monarhic

acea care caută **să separe voința Coroanei de voința Țării."**

Mihalache / 1 apr.'32

▣ Legea electorală

" **"Legea electorală de astăzi trebuie înlăturată.**

Aceasta este și în interesul Coroanei și al Țării.

" **Prima electorală este imorală și apolitică.**

Ea a fost **o pavăză a lui Ionel Brătianu** împotriva "prințului" Carol [**?!?**]

Țara voia guvernul ei și regele ei. Brătianu nu voia guvernul lui și Regele lui.

Aici e obârșia legii actuale electorale .

Pentru ce ar mai fi necesară prima , azi ? Contra cui ? Împotriva partidelor populare ?

Dar ele sunt populare pentru că le vrea Țara. Mai pavăză în inima țării, în jurul Tronului, ca noi, nu există. Prima ar putea fi **o pavăză a neputincioșilor.**

Țara nu poate intra în normal cu această primă între Țară și Tron.[.....]

Mihalache / 1 apr.'32

▣ PNTJ- organizare- program - perspective

" **Partidul național-tărănesc** se frământă să-și întocmească **programul** și să-și desăvârșască **organizarea**. Este ușor să vii la guvern. Dar e greu să-l păstrezi.

"**Vom veni la guvern ; vom veni și prin soluțiile** ce vom prezenta și

prin reazămul puternic al partidului nostru și forțele sale,

opinia publică și încrederea Coroanei, al cărei devotați sinceri suntem, dar fără pitititudini [**?!?**] ,

ca unii care nu avem a ne reproșa anumite atitudini din trecut.

"**Cei doi poli ai activității noastre sunt și rămân :**

Democrație țărănească și Monarhie constituțională. "

(**Mihalache a fost îndelung aplaudat**)

I. Mihalache / 1 apr.'32

34.) " **Congresul noului Partid național-agrar "**

Declarațiile d-lui **Goga** . Moțiunea. Banchetul. Duminecă, 10 apr.'32

("Dimineața" , an 28, nr.9087, 12 apr.'32. reportaj+ foto)

Deschiderea congresului .

ICA Tanasiu : C.Ex. al PP , întrunit în ziua de sâmbătă , **12 mart.'32,**

și fiind prezenți **2/3** din numărul total ce alcătuiesc acel comitet,

precum și fiind reprezentate **2/3** din totalul organizațiilor din țară,

au proclamat în unanimitate pe d. Goga ca președinte al Partidului poporului,

în locul d-lui mareșal Averescu.[**!!!**]

În calitatea mea de fost președinte al ședinței din 12 martiemartie ...

am plăcuta datorie de a propune congresului - în conformitate cu statutele partidului -

ratificarea alegerii făcută în persoana d-lui **Octavian Goga ."**

☉ **Octavian Goga** : " Îndeplinindu-se toate formele statutare,

declar ședința **congresului partidului poporului** deschisă.

Primul cuvânt îl închinăm **primului cetățean al țării [Regele] (aplauze)** .[.....]

Goga / apr.'32

▣ Criza partidelor vechi.

[**LD: atenție la nuanță ! el nu este partizanul non- partidismului,**
ci numai al "**partidelor vechi** "]

"**Opinia publică,** căutând să stabilească **răspunderile acestui declin evident**

al prestigiului nostru de stat, **fără o cercetare mai adâncă a lucrurilor,** aproape a uitat un moment

că **partidele politice sunt rezultanta logică a unei vieți constituționale,**

☞ și însăși **ideea negațiunii dreptului lor la existență ,**

s-a lansat cu oarecare **răsunet** în aprecierea maselor.

" O necontestată **criză a partidelor s-a deschis la noi,**

☞ **lipsindu-se** astfel spiritul public de **necesare puncte fixe**
în orientarea lui, **slăbirea accentuată** în resorturile politice ale țării ,
a fost consecința firească a acestei devalorizări,
☞ pe baza căreia **curente subversive au înaintat și s-au întărit**.
La rîndul lor **partidele**, știți bine, au încercat să acrediteze **legenda**
că o precisă **lipsă de acord a Coroanei** ,
ar fi rezonul de competență al pulverizării lor continue .
"Fenomenul just, sesizat de intuiția mulțimii, **n-a fost bine lămurit** ,
nici de o parte , nici de alta. **În realitate** , cauza e mult mai simplă.
☞ Ea rezidă în **vechimea acestor organisme perimate** , și ca **doctrină** și ca **proceduri**.
Anahronice în structurile lor, **fără putință de adaptare** la necesitățile prezentului,
fluturînd dintr-o inerție de gîndire **formule întîrziate**,
☞ **partidele politice actuale sunt destinate disoluției**.
Prin evaporarea lor , se lichidează trecutul, ale cărui lozinci născute odinioară
din forme de viață ce azi nu mai sunt , s-au proiectat încă asupra împrejurărilor schimbate ."
Goga / apr.'32

▣ **Partidele noi.**

"O **primenire** a vieții noastre politice **se impune cît mai grabnic**,
dacă vrem să scăpăm de serioase zguduiri , cu urmări incalculabile.
O religie nouă trebuie să salveze aici fondul de credință al unei **societăți învinse**.
Dilema e limpede : **sau** e în stare **clasa conducătoare** să găsească în ea
suficiente energii latente , pe care, răscolindu-le , **să aibă puterea de a se**
smulge de sub apăsarea formulelor învechite,
creindu-și astfel **o platformă proaspătă** de strîngerea rîndurilor, - **sau**
țara se va angaja pe povîrnișul curentelor extremiste,
tocmai în prima perioadă a existenței de stat,
care ar fi fost predestinată consolidării ei naționale.
În orice caz, **un cuget onest și clar**, descifrînd tainele de laborator ale politicii românești,
după un deceniu de dibuire, **are posibilitatea de a fixa diagnoza** :
reînvierea ne-o poate aduce ,
sau apariția fulgerătoare a unei **personalități mesianice** necunoscute încă,
menită **să strîngă la olaltă** , printr-o chemare profetică, tot ce a rămas bun și curat, -
sau ralierea vrednicilor capabile într-o **solidaritate militantă** ,
aducînd odată cu experiența trecutului și **purificarea unei conștiințe pocăite** ,
în pragul dezastrului.
Deslegarea **cea dintîi e de domeniul hazardului**,
cea de a doua ,stă în puterile noastre."
Goga / apr.'32

▣ **Ruperea de PP.**

[**LD: pur și simplu ! precum îmbrăcarea unei haine noi ... ar putea semnifica**
și renașterea unui alt trup ! Goga nu era un om fără trecut, fără răspunderi,
făcuse parte din acea **"clasă conducătoare "** (pe care o învinovăța)
fusesse fruntaș al PP, fusesse în guvernele Averescu !]
" Din ziua în care **ne-am desfăcut de vechea conducere** , simțim că suntem datori
să punem pecetea gîndului nostru pe toate năzuințele viitoare.
Lăsăm pe seama îndrumării de ieri , întreaga recunoaștere ,
dar și întreaga răspundere pentru toate actele săvîrșite .
Vrem să se știe că după ce **am executat o separație** cu respectul formelor
cari au certificat dreptatea noastră, noi suntem hotărîți să **nu mai privim înapoi** ,
spre **o concepție care nu ne aparține**."
Goga / apr.'32

▣ **Partidul Național Agrar**

[LD: subtilă invitație la ... opera de racolare din "partidele vechi" ...
a dizidenților, a transfugilor, a rătăciților, a migratorilor...]

" Pe temelia partidului care ne-a urmat, noi vrem să acumulăm puteri proaspete
și să le însușim de o sete creatoare.

Pe cîmpul de ruine din față, se găsesc **atîtea elemente** cari se cer să-și îndeplinească
rolul util pentru o resurrecție politică.

Avem planul bine definit înaintea noastră - simțim și fluidul dătător de viață care ne bate la tîmple.

Ei bine, **din materialul propriu**, din pietrele unghiulare,

din cărămizile sănătoase ale clădirilor dărîmate, ca și **din chiagul cel mai recent**
al frămîntărilor actuale, noi vrem să clădim **o construcție nouă."**

PNA, Goga / 10 apr.'32

35.) Banchetul revistei liberale "Democrația" .Declarațiile lui IGDuca , 14 apr.'32

("Dimineața", 15 apr.'32)

Au luat parte : fruntașii liberali, membrii ai org.de tineret, intelectualitatea partidului,
foștii demnitari , actuali parlamentari .

⊙IGDuca : **"Democrația"** are drept scop să mențină veșnic trează
flacăra **credințelor național-liberale**. " De la întemeierea ei , acum 20 de ani [deci din 1912] ,
menirea ei a fost să contribuie la **eleborarea , precizarea, și răspîndirea doctrinei partidului**.
Astăzi, mai mult ca oricînd, **viața publică a României** este caracterizată
printr-o lipsă îngrijorătoare a doctrinelor politice .[...]

" În afară de **socialiști**, cari reprezintă o doctrină , pe care poți s-o dezaprobi ,
dar nu poți s-o conștii ;

în afară de **conservatori** , care reprezintă o ideologie în sine bine definită
și în afară de **național-țărăniști** , despre a căror doctrină voi vorbi pe dată,
cine, care din formațiunile ce se agită în arena noastră politică ,
poate invoca măcar aparențe doctrinare ?

☺☞ **" Guvernul ? El nu reprezintă o doctrină . El reprezintă o experiență ,**
experiența tehnicității, nenorocită prin toate urmările ei.

☺☞ **Partidul poporului ?** El n-areprezentat nici odată o doctrină.El a reprezentat totdeauna o
popularitate.

☺☞ **Partidul național -agrar ?** El reprezintă cel mult o pretenție ."
Așa fiind , ce pot fi aceste formațiuni în viața normală a unei societăți ?

Incidente sau experiențe, accidente sau iluzii.

În alte incinte, ne vom război cu ele , în măsura în care avem datoria către țară ,
către fireasca ei dezvoltare , să purtăm atari lupte.

Duca / apr.'32

▣ Doctrina național-țărănistă.

"Oricît de adversari ne-ar fi, ei reprezintă curențe sociale reale.

Dar **doctrina lor** trece în momentul de față printr-o **criză**.

Lupta de clasă de la care au pornit **a fost părăsită** ,

iar **formula de conciliațiune** precisă ,

între **tendințele extremiste ale țărănismului regătean** și

între **conservatorismul clerico-burghez al naționalismului ardelean**,
n-a fost găsită.

Doi ani de nereușită guvernare , pe de o parte, **un an de neîncetate ciocniri** în opoziție,
pe de altă parte, n-au fost de natură a înlesni **acest proces de lămurire și de definitivă**
cristalizare."

Duca / apr.'32

▣ Doctrina liberală

" **Templul național -liberal** se reazămă pe cele **5 coloane fundamentale** ale crezului nostru :

**ideea națională, ideea democratică, ideea de ordine, ideea de progres ,
ideea de înfrățire socială.**

Înăuntru acestui **cadru bine fixat** , partidul nostru își urmează senin drumul,
adaptându-i la fiecare pas soluțiile nevoilor societății românești.

**" Nu veți găsi la noi -oricare ar fi domeniul la care v-ați opri -
nesocotirea cerințelor progresului.**

Nici o idee nouă nu ne sperie. **Nici o inovație n-o respingem ,
întru cît nu trece de hotarele proprietății individuale . [!!!]**

**" Naționalismul nostru e viu. El nu admite transacții cînd e vorba
să apărăm caracterul unitar al Statului și să reintegrăm neamul nostru,**
oropsit de o prea lungă și prea strigătoare nedreptate istorică,
în drepturile lui firești, politice, economice și culturale ;
dar veți afla pururea în rîndurile noastre, **respectul ce se cuvine tuturor naționalităților și
confesiunilor**

**de pe teritoriul României întregite, precum și grija ca , în orice împrejurare ,
România să pună aspirațiunile ei , în concordanță cu marile curente
ce frămîntă omenirea modernă."**

**"Ideea de ordine o apărăm cu hotărîre . Dar doctrina noastră politică
ne va opri totdeauna s-o transformăm într-o unealtă de sugrumare a libertăților
și a principiilor democratice care ne stăpînesc.**

**"Iar idealul nostru democratic , dovedit prin atîtea înfăptuiri istorice,
ne împiedică să alunecăm , ca alții, pe povîrnișul demagogiilor distrugătoare.**

**"Și mai presus de toate, nu veți vedea partidul național-liberal ațîțînd unele împotriva altora ,
diferitele clase , nici apărînd interese sociale în dauna celorlalte.**

Credința noastră în **nevoia înfrățirii sociale** ne va îndemna în toate,
să luptăm pentru **armonizarea intereselor** în joc, convinși că numai astfel
se pot împiedica ciocnirile funeste și se asigură înfăptuirile rodnice."

[Duca](#) / apr.'32

▣ Misiunea specialiștilor

" Inspirîndu-vă de la aceste idei fundamentale ale doctrinei național-liberale,
d-voastră de la **"Democrația"** - economiști, juriști, profesori, tineri dornici de muncă
- **examinați toate problemele** la ordinea zilei, **cercetați nevoile agriculturii**
care multă vreme ca fi temelia organizării noastre economice,

/ priviți totdeauna cerințele industriale pe care nu le putem nesocoti,

/ analizați sub toate aspectele **problema creditului**, azi mai acută ca oricînd,

controlați din nou , la lumina posibilităților, **revendicările noastre culturale.**

/ Gîndiți-vă permanent la organizarea producției și la mijloacele ei de desfacere ,

din nenorocire lăsate în voia celor mai condamnabile improvizări ;

/ Dați idei cooperative care conciliază atît de fericit interesele celor **doi factori ai producției ,
capitalului și muncii.**

/ Propovăduiți nevoia imperioasă a **spiritului de continuitate ,**

/ combateți fără cruțare **legiferomania patologică** care ne roade ;

/ spuneți tuturor că **economia și ordinea** fac mai mult decît toate teoriile

pentru restabilirea încrederii și consolidarea finanțelor publice.

**Conducerea partidului vă va urmări eforturile și vă va ajuta oricînd cu sfaturile experienței
ei. "**

[Duca](#) / apr.'32

▣ Cultura , intelectualitatea.

Nu este împlător că la acest banchet participă atîția **reprezentanți autorizați și străluciți
ai culturii române, profesori universitari, ingineri, medici, mebrii ai corpului didactic
secundar,**

institutori și învățători."Am considerat încă din tinerețele mele că **suntem sortiți
unui viitor cultural mai însemnat decît viitorul nostru politic,**

cel dintîi fiind condiționat de însușirile neamului nostru , pe care le consider infinite, pe cînd cel din urmă , fiind în funcție de posibilitățile noastre politice care, prin situația noastră geografică și numerică, **sunt fatal mărginite.**

Azi mai puțin decît oricînd, **nu voi renunța la visul meu de o viață întreagă.**

În revista "Democrația" veți găsi încă o tribună pentru **propovăduirea idealurilor dvs.**

"Convins că în luptele la care pornim și pe care trebuie să le purtăm pentru consolidarea Patriei întregite pe temeiul Constituției și al aspirațiilor vremurilor - partidul liberal se poate încrede cu toată însuflețirea în forțele intelectuale și în însemnătatea culturală pe care o reprezentați - îngădiți-mi să vă salut cu mîndrie și să vă mulțumesc cu recunoștință "

Duca / 14 apr.'32

36.)" Liberalii au început campania de răsturnare" , 18 apr.'32

București ,sala Eforie, **GDuca** , 17 apr.'32

("Dimineața" , 28, 9094, 19 apr.'32 , reportaj+ foto)

📍 **IGDuca**

"V-am chemat ca să pornim la lupta cea mare pentru răsturnarea guvernului și salvarea țării. Situația e prea îngrijorătoare , primejdia prea mare , ca partidul liberal să nu-și facă datoria. [...]"

Duca / 18 apr.'32

▣ Curentele subversive

"Din nenorocire, și aceea e din cele mai rele , incompetență, lipsă de unitate și mai presus de toate ,

lipsă desăvîrșită a principiului de autoritate.Să ne mai mirăm deci, dacă în această atmosferă ,

criza morală se manifestă pretutindeni cu atîta intensitate ?

Să fie surprinzător că atîtea curente subversive se ivesc și ridică semeț capul ?

Comuniștii, pe de o parte ; **"Garda de fier"** , pe de alta , **se agită neturburate ,**

mărind haosul și trezind la toți oamenii conștienți legitime îngrijorări."

Duca / 17 apr.'32

▣ Pretendenții la guvernare .

După un an de experiență, s-a ajuns la "tehnicitatea fără tehnicieni" .

☺☞ **" Deasupra ruinelor tehnicității române, răsună sinistru vaietele ministrului de finanțe , care plînge că trebuie să poarte , cel puțin, povara a șapte ministere "**

Știa că **se vorbește iar de un "guvern personal" .**

☺☞ **"Pretenția celor care nu reprezintă nimic " ,**

putea să însemne mai mult decît " un partid cu un trecut glorios" ,

era **o concepție "împotriva căreia se răsvrătește**

cel mai firesc simțămînt de logică omenească."

☺☞ **"Da, desigur, în vremurile postbelice , asistăm la spectacolul tuturor pretențiilor.**

Știu că **ficțiunile se cred mai mult decît realitatea, [aluzie la G de F ?]**

și cioburile, mai mult decît vasul din cari au fost sparte .[aluzie la PNL-3, PT. PNA]

Știu că **toate vechiturile, se pretind noutăți , [aluzie la Liga Vlad Țepeș, devenită P.C.]**

toate crengile uscate , falnice tulpine [aluzie la diverse dizidențe]

și toți purtătorii greșelilor trecute , apostolii înoirilor viitoare .[aluzie la Goga]

Pentru aceasta nu trebuie mult : e destul să **schimbi o titulatură , să șoptești pe la ureche**

că ai făgădueli cari nu s-au dat , să faci zgomot , să ai puțină imaginație poetică

și să zgîndări fripturisme latente."

Duca / 17 apr.'32

▣ Dreptatea și legitimitatea PNL

Face un **apel direct** la MSR : **dreptate pentru PNL ! :**

PNL este gata , prin trecutul său de realizări deoarece :

/ trecutul său de realizări; rădăcinile din țară ;

/ oameni adunați în jurul său;

/ Program de guvernare solid ;

/ Deplină comunitate de gândire și unitate în partid ;

"Mergeți din om în om, și din casă în casă, întoate unghiurile țării, duceți cuvântul și credința noastră.

Goarna a sunat ,drapelul e desfășurat ! Prin urmare , înainte ! La luptă și prin luptă, labiruință " IGDuca / 17 apr.'32

37.) Campania partidului liberal pentru răsturnarea guvernului, 8 mai.'32

Marea întrunire de la **Cernăuți** .**Declarațiile d-lui IGDuca** , șeful partidului liberal.

(Dimineața" , 28, 10 mai'32, reportaj I.Kososki)

[LD: În lupta deschisă pentru răsturnarea guvernului, după întrunirea de la București , liberalii au ținut la **Cernăuți** prima lor **adunare regională**.]

La întrunire :

⓪**I.Nistor** (șeful liberalilor bucovineni)

☞ Salvarea nu poate veni de la **partidele extremiste , cuziste și comuniste, care seamănă ura de clasă și de rasă**.[.....]

⓪**Mircea Djuvara** (organiz.din Oltenia) : Populația trebuie să-și hotărască ea singură soarta.

Mulți "interesați" au vorbit de "falimentul partidelor " .

☞ **Partide ca cel cuzist și comunist** sunt grupări sortite falimentului, căci prin **programul lor ar aduce nenorocirea țării**.[.....]

⓪**Eug.Titeanu** (tineretul din Vechiul Regat) :

☞☞ **De la 1928 încoace, România a fost aruncată pradă politiciii încercărilor ;**

☞☞ **Politica celor care au compromis democrația** , ducînd-o aproape de cimitir ; [.....]

I.G.Duca:

▣ **PNL revendică guvernarea**

[.....]

"Partidul național-liberal socotește înlăturarea guvernului actual,

ca o adevărată și imperioasă necesitate națională.

Întemeiat pe **trecutul său**, pe **programul său**, pe **experiența** și pe **puterea lui**, **e gata să ia răspunderea situației.**

Nu ne ascundem nici una din greutățile răspunderii pe care o revendicăm.

Dar dacă țara are ncredere în noi, este fiindcă știe că **noi am fost chemați**

să o cîrmuim tocmai **în ceasurile** în care furtunile s-au deslănțuit cu mai multă putere asupra ei.

Avem convingerea că, prin **principiile noastre**, prin **soluțiile noastre concrete** ,

în fie ce chestie, prin **statul său major**, prin **aparatul politic** de care dispunem

pînă în cea mai depărtată comună, prin **voința noastră** hotărîită de a jertfi totul interesului obștesc,

nimeni nu e mai în măsură decît noi să stăpînească greutățile zilelor de azi,

să restabilească încrederea în domeniul economic și **ordinea**

în administrația țării și în finanțele publice." [.....]

PNL/ IGDuca / 8 mai'32

38.) O.Goga, discurs la întrunirea PNA de la Ploiești, 8 mai '32

("Dimineața" , 10 mai.'32)

[LD : "Dimineața" semnalase cu cîteva numere în urmă, pe de o parte, faptul că **Goga** a fost primit în **audiență la Rege**,

pe de altă parte, că **la banchetul** de la "Palermo" ,
ar fi spus că < **În mai puțin de o lună ,Bucureștiul va fi la ordinele noastre .>**
La Ploiești , el lansează **campania de răsturnare a guvernului...**]
Goga / 8 mai '32

▣ Partidele politice

[LD: Goga se prezintă ca un " imaculat " !

Ca și când nu a făcut parte din Partidul Național, apoi din P.Poporului,
din guvernul Averescu !]

" **Partidele politice** care au gospodărit această țară de la război încoace,

☞ **sunt vinovate de situația de azi.**

☞ **Partidul liberal** este născut în vechiul regat.**Orizontul lui** pleacă de la **București**
și se oprește la Predeal sau Brașov.

☞ **Partidul Național din Ardeal** , vede numai **de la Satu Mare la Brașov.**

Țara, în momentul când s-a strâns laolaltă , **trebuia să fie una singură, nu fragmentată."**

☞ În P.Poporului, Averescu : "**M-am despărțit în ziua când m-am convins**
că mareșalul nu mai vede limpede, nici situația politică, nici datoriile sale
față de acela [Carol] care sintetizează
interesele vitale ale neamului și întrupează ideea națională."

Octavian Goga / 8 mai'32

▣ P.N.A

" **Partidul Național Agrar** , de curînd înființat , s-a hotărît să stea de vorbă cu Țara.

Aceasta este datoria noastră , după ce am lămurit Capitala.

Credem că **partidul trebuie să se înfățișeze** și să spunem **cine suntem și ce vrem.**

Partidul nostru **nu este o combinație trecătoare** ,

ci este o **emanațiune a masselor** populare din această țară.[.....]

"Punem **ideea agrară**, punem **pămîntul, la baza politicii noastre** ,

80 la sută din această țară , trăesc din sînul acestui pămînt.

☞ **Este o anomalie** că într-o asemenea țară să existe

un **credit industrial** și **să nu existe un credit agricol.**

Aceasta ar fi de ajuns ca să arătăm **rostul nostru și baza noastră de luptă."**

☞ "**În Ardeal** s-a făcut **demagogie** când s-a arătat

că s-a făcut **naționalizarea industriilor moștenite** de la vechiul imperiu
austro-ungar . ☞ **E falsă această credință.**

☞ "**Nu s-a făcut nimic serios** pentru **emanciparea economică a Ardealului**

de la război încoace, pentru **ca industria Ardealului să fie scoasă din raza de influență**
a Buda- Pestei, spre a intra în **zona de influență a Bucureștiului**.[.....]

M-am angajat să propag adevărurile mari ale țării mele.

În momentul când m-am angajat în această luptă situația mea este :

sunt mai curat decît alții și nu mai prost decît ei; în trecutul meu ,

sunt mai multe picături de lumină decît în trecutul lor ;

am văzut în problemele mari mai limpede decît alții."

Goga / 8 mai'32

39.) **O.Goga**, discurs la Congresul regional al PNA, Craiova, 15 mai'32

("Dimineața", 28, nr.9119, 17 mai'32)

Este **primul Congres regional al PNA.**

O.Goga : Noul partid s-a hotărît să ia "**drumul mărturisirilor publice**"

dealungul țării.Ca partid nou, " **nu revendică nici una din înfăptuirile trecutului** " .

PNA are două importante principii: **pămîntul și națiunea.**

Goga / 15 mai'32

▣ Partidele politice.

☞ **PNL** a fost un **importator de clișee din străinătate** ;
☞ **P.Conserv.**,(vechi) nu a putut face **legătura dintre pământ și sufletul poporului**;
☞ **PNR** (Ardeal) **nu- și mai avea rostul** după unire;
PȚ (vechiul regat) **nu-și mai avea rost** după împroprietărire;
Iorga nu este un creator de curente, ci un "profitor"
"PNA , nou înființat, ține să dreagă ceea ce alții au stricat."
PNA, Goga / 17 mai'32

40.) Întrunire PNL, Brăila , Duca, Tătărescu , 15 mai'32
(Vezi la PNL-1)

41.) Congresul liberal din Ardeal, Declarații IG Duca și Gh.Tătărescu, 22 mai'32

("Dimineața", 28, nr.9126 , 24 mai'32)

[LD: **Ca și la Brăila, Tătărescu are " partitura " dură . Duca - nu știu dacă prin temperament sau ca strategie psiho-politică- este ferm dar ... atent, reținut]**

☉ **Moșoiu** : după război, **PNL a trecut prin două etape** :

înfăptuirea unității naționale, și culturalizarea țării .

Acum este **a treia etapă : lupta pentru răsturnarea guvernului.**

☉ **I .Inculeț** : ☞ Sub actualul guvern, **Basarabia este desconsiderată** materialicește, școlile i se închid ; oamenii provinciei,din administrație și parlament, înlocuiți cu niște necunoscuți;

actualul guvern luptă pentru pulverizarea partidelor.

☉ **I.Nistor** : ☞ **Bucovina a devenit** , din grădină veselă, **tristă și posomorită**;

trebuie combătute tendințele regionaliste.

☉ **C.Brătianu** : ☞ Avem un guvern al neputinței ;

☉ **Eug.Titeanu** (noua generație) :☞ " În procesul acesta de **falsificare a vieții constituționale** , se aud multe goarne , printre care noi deslușim **gorniști foarte vechi.**

În lupta politică, **optica noastră tinerească , socotim sprijinul Ardealului**

ca hotărâtor , prin **vitalitatea** românească și prin **mândria** care n-a cunoscut frângerea șirei spinării,

decît pe roată.**Intransigența aceasta noi o dorim."**

Gh.Tătărescu .

▣ **PNL în Ardeal**

" Se cuvine **să punem în lumină însemnătatea acestei zile**, zi dătătoare de **mari nădejdi pentru viitorul liberalismului**, în care **reprezentanții** tuturor claselor, ai tuturor profesiunilor și ai tuturor breslelor din aceste ținuturi, **s-au adunat aci**, pentru a dezbate **problemele Ardealului**, și , în același timp, pentru a **afirma încrederea** lor însuflețită în **programul și hotărârile partidului liberal.**

"Acum 12 ani, **deabia puteam găsi propunători** pentru **primii noștri candidați**, iar **astăzi cînd stăm înconjurați de atîția fruntași printre fruntași ai vieții ardeleni**, nu știm dacă suntem la un congres de partid sau la un congres național - mai ales cînd, prin **problemele ce-ați dezbătut**, și prin **soluțiile ce-ați propus**, nu ați reprezentat numai aspirațiile partidului liberal,

ci aspirațiile ,idealurile, și sufletul Ardealului însuși" (aplauze)

Zi prevestitoare de biruință, ce va încununa lupta începută !

Ce este această luptă ? Am definit încă de la început țelurile ei : **înlăturarea guvernului și curmarea unei experiențe politice "** (aplauze) [.....]

Tătărescu / 22 apr.'32

▣ **Monarhia constituțională.**

Rezultat primejdios , fiindcă Suveranul nu trebuie să poarte răspunderea actelor guvernelor sale.

Acesta este **principiul de bază al tuturor monarhiilor constituționale** și acesta este **principiul de bază al Constituției noastre.**

Numai practicînd acest principiu , **s-au putut apăra monarhiile** , împotriva tuturor curentelor destructive , numai practicînd acest principiu, **s-a consolidat monarhia noastră**, și **s-a legat indisolubil dinastia** de sufletul poporului nostru.[.....]

Tătărescu / 22 mai'32

▣ **Curente anarhice, extremiste.**

Criza de încredere și descoperirea Coroanei, a dus la întărirea curentelor anarhice.

Nemulțumirile acumulate și vacanța autorității guvernamentale,

au creat **o atmosferă** în care se dezvoltă **fermenți**

care **alimentează curentele de extremism și de dezagregare.**

Rezultatele ultimelor alegeri parțiale[**Neamț și Tutova**.**Aluzie la CZCodreanu și I.Zcodreanu**] sunt **semnul vizibil al acestui proces primejdios**,

și **pe graficul mișcărilor extremiste** - de la unire și pînă astăzi -

anul de guvernare tehnică va fi marcat cu **o linie suitoare vertiginoasă** , reprezentînd astfel **maximum de anarhizare** , cu minimum de consolidare."

IGDuca / 22 apr.'32

▣ **Ardealul, ardelenii .**

A venit special la Cluj, nu pentru o întrunire publică, ci **pentru un congres** , în care să se sfătuiască cu **organizațiile din Ardeal**, atît pentru **problemele generale** , cît și pentru **cele specifice**.

Conducerea PNL va examina propunerile și soluțiile aduse, cu cea mai caldă simpatie.[...]

Și fiindcă sunt aici, în inima Ardealului, dați-mi voie să adaug :

[**Aluzie evidentă la Maniu !**] nu coborîți marea problemă constituțională , care privește, deopotrivă, tot românismul,

la proporțiile înguste a unei probleme regionaliste .

Dar totdeodată , **PNL opune tuturor formulelor de regionalism dușmănos**,

și de **exclusivism distrugător**, ca un imperativ categoric pentru toți ,

lozinca mîntuitoare și a tot stăpînitoare a unității noastre suflețești :

O țară, un suflet !" Iată idealul care trebuie să ne conducă.

Fiți pretutindeni apostolii acestui ideal .[.....]

PNL/ Duca / Tătărescu / 22 mai'32

42.) **Alex.Topliceanu "Partidul Național Liberal" , iun.'32**

(Rev. " Parlamentul românesc" , an III, nr.21-23, iun.'32, p. 7)

[LD: articolul apărut în vara '32 cînd, în polemici , multe voci considerau încheiată cariera politică a PNL.] (**Vezi pe larg la Fișier PNL**)

Exponent politic al burgheziei naționale, PNL a înțeles în totdeauna că nu există alt ideal permanent decît **"Statul și Națiunea română "** .

Este tot așa de adevărat că, în urmărirea acestui ideal,

preocuparea sa de căpetenie a fost îndreptată spre burghezie, deoarece :

/ inițial, **victoria** , pe terenul libertăților , **cu ea a cîștigat-o**;

/ treptat , **această burghezie i-a fost recunoscătoare** , găsind în el sprijin ;

/ mai mult, cu timpul, chiar dacă stratificația socială a partidului este verticală,

burghezia a reușit să-și asigure - pentru ea și în folosul ei -

supremația în stratificația orizontală a conducerii partidului .

" Din toate acestea a izvorît **puterea, viabilitatea, consecvența partidului**, singur în stare să aibă **o linie de conduită unitară**, îndreptățit la încredere .

Și aceasta și pentru că **n-a avut prejudecăți doctrinare** , a fost în **continuu prefacere** ,
în pas cu cerințele schimbătoare. "
Topliceanu / '32

▣ **Burghezia - PNL**

A încerca fixarea **ideologiei partidului liberal** la noi,
a stabili **înfăptuirile lui** - potrivit acestei ideologii - este **echivalent** cu cercetarea **creerii, ridicării și rolului** jucat de **burghezia română în viața economică și politică a României**.

Chiar dacă în PL exista o aparentă **stratificare verticală** , în fruntea ierarhiei **stratificația era orizontală** , acolo **dominînd și hotărînd** **"exponența politică a burgheziei românești ."**

Chiar dacă în lunga-i carieră politică ,**PNL a înfăptuit** și lucruri vizînd rezolvarea problemelor **altor clase sau pături sociale**, aceasta nu reflecta decît **grija-i permanentă de a menține burghezia** - fie și prin concesi - la locul de frunte **în conducerea țării."**

Chiar dacă , **exponenți ai burgheziei sînt răspîndiți și în alte partide și grupări**, (cum este cazul **burgheziei ardelenesti din PNT** care , **prin mentalitate, ideologie și interese ar fi trebuit să fie în PL** , celelalte **grupări** fiind pur și simplu **"personale"** , crengi rupte din tulpină, nu partide reale.)
Topliceanu / '32

▣ **PNL: Liberalism - Intervenționism**

La baza ambelor **ideologii ale PL** , a stat "**ideea națională**".
Urmărind **evoluția politică a statului român modern**, ea trebuie **împărțită în două** :

Pînă la independența politică - dominată de **ideea liberalismului clasic**,
cu unele corective și exagerări inerente ;

Partidul liberal s-a născut din **necesitatea cuceririi libertăților politice ale statului român** (pe care conservatorii erau gata să le sacrifice) .
Ideile liberale se pot găsi perfect încadrate în "**Proclamația de la Islaz**" (9 iun.'30) ,
și "**Proclamația de independență**" (9 mai 1977)

Formula era **<Prin libertate, la deplina dezvoltare a naționalității ! >**

I.Brătianu pleda încă din 1853 ("Republica română", Bruxelles,)
pentru **scoaterea națiunii române de sub stăpînire străină**,
spre dezvoltarea unității ei integrale și armonice .

După cîștigarea independenței - dominată de **ideea conservatoare intervenționistă** ,
în materie economică. Conducătorii PL și-au dat seama că

"Un stat național nu se poate numi independent ,
dacă viața lui economică nu este deplin națională și
independența politică, fără independența economică,
nu poate exista."

[LD :atenție ! în sfîrșit **cineva pune punctul pe i !**

Însfîrșit, **cineva** are bunul simț de a spune **lucrurile pe nume !**

În sfîrșit, **cineva poate teoretiza** , legitima și justifica , fără false ipocrizii politice,
naționalismul economic al PNL !]

Acest lucru **a fost înțeles în România doar de liberali** ,

☺☞ și cine ar încerca să explice opera de înfăptuire a PL ,
prin prisma doctrinei liberale, n-ar putea ajunge la concluzii serioase,
ci la deziluzii , la un paradox.

Nici exproprierea , nici cooperația, nici băncile populare,
nici naționalizarea subsolului, nici protecționismul vamal...
nu se pot încadra în doctrina liberală.

" De la constituirea statului român , în urma **războiului Independenței** ,
nimic nu este mai străin partidului liberal ,

☺☞ decît principiile fundamentale ale liberalismului economic.

Acesta este adevărul incontestabil "

☹️☹️ Și deși, în această perioadă, **liberalii au adoptat definitiv titulatura de Partid Național Liberal**, ☹️☹️ cel de-al doilea termen era depășit , mai potrivit ar fi fost titulatura de "economic"
Topliceanu / '32

▣ Capitalul străin

Liberalii nu s-au lăsat intimidați de **acuzele de "xenofobie"** .

Ionel Brătianu declara în Cameră , la 1900 : < Statul are dreptul și datoria de a se preocupa în ce scop vin capitalurile străine:

dacă vin pentru a pune în valoare munca și bogățiile naționale, asociindu-se cu dînsa și lăsînd, în schimb, o valoare echivalentă [...]

orice om de Stat **trebuie să se gîndească la încurajarea lor** .

☹️☹️ **Dacă însă întreprinderile au de scop** să speculeze și să sece unele bogății , fără a lăsa valoarea corespunzătoare în loc, desigur **nu e politică sănătoasă a Statului să le încurajeze.**>

Partidul liberal a rămas, în vorbă și faptă, deplin consecvent acestor principii față de capitalul străin , atrăgînd , pentru asta ,

atît **aversiunea "presei înstrăinate"** ,

cît și **cercurile interne și străine** aflate sub influența directă a **capitalului colonial**.

Aceste principii pot fi încadrate în doctrina liberalismului ? "Categoric , nu!

De acest liberalism poate fi vorba doar în statele mari, industrializate :

☹️☹️ **" Interesul lor hotărîtor este ca , în toate celelalte state,** să existe **relațiunile cele mai liberale**, pentru a-și asigura **dominația economică**, pot avea la îndemînă pieți consumatoare [...]"

Topliceanu / '32

▣ Politica economică liberală

Național-economică -protecționistă

O economie națională românească , **nu putea porni de la baza burgheziei** (aproape inexistentă) .

A fost deci natural să se înceapă prin dezvoltarea unei agriculturi sănătoase ,

posibilă prin **înstărirea țărănimii** (de aici :legea rurală din 1864 ;

vinderea moșiilor statului în 1876, 1888; înființarea Creditului funciar rural -în 1873;

casele de credit agricol - 1881)

De abia mai tîrziu - prin 1877 - s-a pus deschis problema creeri și încurajării industriei naționale

(lucru imposibil pînă la înlăturarea Convenției cu AustroUngaria , încheiat sub Lascăr Catargiu la 1876,

"convenție ultraliberală" , în sensul liberalismului clasic,) și inaugurarea **protecționismului industrial**.

După 1918, politica **PNL păstrează același caracter :**

național-economic-protecționist (Creditul Industrial, legea minelor etc.) ,

☹️☹️ **în totală contradicție cu "liberalismul clasic"** .

O economie națională puternică, o industrie cu adevărat națională,

păstrarea intactă a surselor **de bogăție națională** -

asta au vrut și **Ionel Brătianu, și Vintilă Brătianu**.

Datorită acestei politici , s-a format și consolidat burghezia românească."

Topliceanu / iun.'32

Căderea guv.lorga

Eșecul lui Titulescu

Guvern de "alegeri" Vaida .

43.) a) **PNȚ** și criza de guvern , 1-6 iun.'32

("Dimineața " , 5 - 8 iun.'32 ;)

b) "**Triumful d-lui Maniu** " (N.R.A.)

(Rev."Parlamentul românesc", 21-22, iun.'32, p. 1)

c) "**Declarațiile lui Maniu**, Cluj, 7 iul.'32

("Dimineața", 8 iun.'32)

a) **București** .

De la Dinu Brătianu, Titulescu s-a dus la locuința lui GGMironescu , unde se afla și I.Mihalache, Ed.Mirto, Armd.Călinescu și M.Ghelmegeanu. **Titulescu** le-a comunicat că

Regele l-a însărcinat cu formarea unui **guvern de concentrare** , cerându-le participarea PNȚ la un atare guvern. **Mihalache și GGMironescu** i-au răspuns că nu-i pot da un răspuns oficial , pînă la sosirea în capitală a lui **Maniu și Vaida**, dar că în partid există o atmosferă favorabilă participării la un atare guvern.

Cluj, 2 iun.

Palatul Regal a chemat telegrafic în Capitală pe toți comandanții corpurilor de armată din Ardeal. G-ral Prodan (comand.Corp 6 , Cluj) a plecat spre București .

La amiază , **Iuliu Maniu** (care se află la Bădăcin) și **Vaida** (care se afla la Cluj)

au primit cîte o telegramă de la **Titulescu** ,să vină urgent la București .

Maniu a părăsit Bădăcinul , venind cu automobilul la Ciucea, unde s-a îmbarcat în acceleratul de București. În gara Cluj, Maniu a fost așteptat de numeroși frunțași ai PNȚ din Ardeal, în frunte cu Vaida. Vaida și alți frunțași ardeleni s-au îmbarcat în vagonul de dormit , spre București.

București , 4-5 iun.

PNȚ se menține în aceeași atitudine : este **partizanalul călduros al unui guvern de concentrare**.

În răspunsul dat lui Titulescu , ca și în audiența la Rege, conducătorii PNȚ s-au declarat

gata să dea tot concursul lui Titulescu.În caz că Titulescu nu va accepta,

PNȚ este dispus să participe la un **guvern de concentrare mai mică**, cu partidele mai mici, condus de **Al.Vaida -Voevod**.

b) "**Triumful d-lui Maniu** " (N.R.A.)

(Rev."Parlamentul românesc", 21-22, iun.'32, p. 1)

"Marea personalitate politică a **șefului necontestat al Ardealului** și al **partidului național -țărănesc**, a fixat de mult atențiunea generală.[...] **omul** acesta în care **s-a întrupat ceva din cele două spirite politice** , **Machiavel și Metternich**.

" Cu nealterată obiectivitate am cercetat și **atitudinea profund legalistă** a șefului acesta care **ocupă singur** , de la moartea lui I.C.Brătianu și a Regelui Ferdinand,

primul plan al scenei politice românești ,

și **acțiunea lui dozată alchimic** și condusă cu un **ascuțiș psihologic** de fin cazuist.[...]

" Subliniind **precauțiunea** cu care d.Maniu a trecut, politicește , în Vechiul Regat, **izolarea sa** de partidul liberal, și **refuzul repetat** de a lua personal răspunderea guvernării , pînă dincolo de **momentul istoric în care a obținut definitiv cuvînt hotărîtor** , noi am arătat atît **laturea fecundă** cît și **cea negativă** a acțiunii d-lui Maniu.

" De la început însă i-am dezvăluit **vigoarea atacului ocolit** și ne-am gîndit , cu o plăcere care e numai a noastră , la ziua cînd d.Maniu va ieși victorios din **marea încordare în care a fost factor determinant** .

"În adevăr nu se putea ca **cel dintîi prim-ministru român** care , pe temeuri de drept și în bune forme occidentale ,

vorbise de la egal la egal Regelui în numele Națiunii pe care o reprezenta , atunci când restabilirea < continuitatea de drept a monarhiei și asigura o armonioasă colaborare între Rege și Națiune prin respect reciproc > , nu se putea ca acela care **a știut să vorbească în numele Națiunii**, să nu fie recunoscut și pe mai departe , ca **un adevărat conducător al ei.**" [....]

" Gestul d-lui Maniu de a se retrage în claustrul de la Bădăcin, a primit în fine compensațiunea vizată.

D.Maniu , dublat azi de d.Vaida, și mîine ,poate, de d. Titulescu sau Mironescu sau Mihalache, **a văzut limpede , a acționat bine și a îndestulat ,** cu rezultatul care a surprins toată lumea politică.

Nu l-am crezut înfrînt pe d.Maniu odinioară. Ne îngăduim însă luxul de a **nu-l socoti învingător**, așa precum o dorim noi.

Triumful d-sale de azi , pe deplin meritat , **va trebui degrabă împlinit [...]**

Fi-va , pînă la urmă, d.Maniu la înălțimea rolului ce și-a asumat ?

Dacă ar depinde numai de d.sa.... "

c) Declarațiile lui Iuliu Maniu . Gara Cluj, din tren . 7iun.'32

(N.Ionescu , "Dimineața " , 9 iun.'32)

Cu acceleratul de seară ,întorcîndu-se de la București, **Maniu** a trecut prin **Cluj**, mergînd spre Bădăcin. A fost întîmpinat de numeroși fruntași ardeleni și de presă.

Solicitat, a făcut următoarele **declarații** :

" Întreaga țară trebuie să fie recunoscătoare MSRegelui pentru soluția

pe care a dat-o crizei politice care bîntuie țara de un an de zile :

demiterea guvernului Iorga -Argetoianu care a încurcat treburile țării într-o formă fără precedent ,

pentru **dizolvarea corpurilor legiuitoare** ieșite din teroare și fraudă și

pentru trecerea în mod clar pe **terenul constituționalismului** .

Maniu / iun.'32

▣ Partidele - alegerile

" Este o profundă greșală deci, a se pomeni în aceste alegeri , de **partid guvernamental și partid de opoziție**. De această dată **partidele** n-au să se răfuiască cu guvernul , ci au **să se războiască între ele**, prezentîndu-și fiecare **programul politic și metodele de guvernare** pe care intenționează să le pună în practică.

Ar fi de dorit ca acest lucru să-l facă **în formă cît mai civilizată** ,

potrivit **spiritului tolerant și civilizat** al poporului românesc și

ferindu-se de exagerările importate din alte țări,

ale căror condiții de viață nu se potrivesc cu împrejurările noastre, extrem de critice pentru însăși ființa noastră națională.

" Eu cred că toate partidele trebuie să se bucure de această soluție.

Mă miră că celelalte partide , aproape zece la număr,

care au fost **invitate să-și trimită miniștri și observatorii lor în guvernul actual,**

n-au răspuns acestei invitări.

Făcînd contrariul, **ar fi condus ele alegerile** prin numărul preponderent al miniștrilor în guvern ceea ce partidul nostru și d.Vaida ar fi primit cu plăcere.

Celelalte partide ar fi putut face acest lucru cu atît mai ușor,

cu cît **nici unul dintre ele n-a contestat persoana d-lui Vaida**

și n-au avut **nici o rezervă față de spiritul său de imparțialitate** și,

cu atît mai puțin, au fost în stare să propună MSRegelui sau partidului nostru

o altă persoană pentru această grea misiune."

" Partidul național-țărănesc care în principiu, **a fost pentru un guvern de partid ;**

care **s-a declarat gata de a lua răspunderea** situației pentru că a fost sugestionat astfel de patriotismul și altruismul său politic care i-a caracterizat activitatea timp de 85 de ani ,

- a fost gata , totuși, să primească un guvern de concentrare a tuturor partidelor ,

o concentrare mai mică, sau un guvern electoral prezidat de d. Titulescu ,

cu compoziția pe care ar fi dorit-o d-sa.

Este foarte dureros că celelalte partide n-au urmat aceeași cale și s-au lăsat îndrumate de alte considerente , care ar trebui să fie lăsate departe de preocupările cari au să îndrumeze viitorul unui neam. "

Maniu / iun.'32

▣ Coroana

" Desfășurarea evenimentelor în ultimul timp și guvernarea nenorocită Iorga -Argetoianu au început să sape **un abis între Coroană și națiune.**

"Misiunea istorică a guvernului Vaida este ca nu numai **să oprească adâncirea abisului ,** ci și să facă posibilă **reconstituirea cidului ,** care încheagă într-o singură forță , **Coroana și poporul.**Fiecare cetățean cinstit îl va felicita pe d.Vaida de această operă, și-i va sta în ajutor , ca s-o realizeze. "

Maniu / iun.'32

▣ PNȚ

" În primul rînd, și de această dată , **PNȚ** aduce cele mai **mari sacrificii** pe altarul patriei, **lipsindu-se în campania electorală de atîtea forțe de propagandă** și ,mai ales, de **neîntrecutul luptător Vaida -Voevod,** cît și de ceilalți **membri ai guvernului actual.** "[...]

" În special **PNȚ** va trebui ca - în disciplina de fier și în deplină solidaritate - **sub luminata conducere a d.lui Mihalache,** - lăsînd deoparte orice considerații locale și vremelnice

- **să dea lupta energică dar ordonată , pentru ducerea la victorie a steagului său,** dînd pildă și altora cum o națiune de obîrșie nobilă , știe să-și afirme conștiința sa națională și cetățenească."

Maniu / 7 iun.'32

▣ Regionalism provincial.

" În mod deosebit, **alegătorii din Ardeal , Banat ,Basarabia și Bucovina,** vor trebui să-și dea seama că au ocazia atît de binevenită **să-și dea mîna** în lupta electorală , pentru ca prin rezultatul alegerilor , **să asigure drepturile și interesele juste** ale acestor **provincii căzute ,** în contra voinței des exprimate a Regelui, **la rangul de colonii ."** [**Atenție LD !**]

" Alegătorii din noile provincii îndeosebi trebuie să fie conduși de **instinctul lor sănătos** pentru a se strînge în **jurul steagului PNȚ** și în jurul acțiunii sale electorale , **pentru a scăpa astfel pe Suveran de sfătuitoarii de pînă acum [Atenție LD !]** care au adus țara , împreună cu toate provinciile , în situația dezastruoasă în care se găsește ."

" Precum vedeți, **plec la Bădăcin și aștept desfășurarea evenimentelor.**

Sunt și voi fi pînă la moarte membru al partidului național-țărănesc.

Voi vota la alegeri pentru el, iar în decursul campaniei **electorale**

voi sta la porunca conducerii partidului , în primul rînd al iubitului nostru **Ion Mihalache. "**

44.) Întrunirea C.Ex. al PNȚ- Expunere I.Mihalache . Moțiune , 8 iun.'32

("Dimineața" , 9 iun.'32)

LD: Atenție ! Titlul este acesta.Dar , în realitate, este o întrunire a regătenilor.

Maniu plecase la Bădăcin iar la ședință nu sunt semnați ardelenii, basarabenii și bucovinenii . Poate să fi fost prezenți șefii județeni .Din document reiese clar că **PNȚ nu era pregătit să vie la guvernare ;că își amîină din nou congresul ;**

că există mai multe centre de putere ;

că Mihalache - Maniu - Vaida era un " triumvirat" care imprima partidului "tricefalie"

Meritul de a-i păstra unitatea , revine , exclusiv , lui Mihalache.

Pe 8 iunie s-a întrunit **C.Ex. al PNȚ, prezidat de Mihalache,** la clubul central

din str. Clemanceau . Au participat : GGMironescu, Gr.Iuniuan, Virg.Madgearu, Ed.Mirto,

DRloanițescu, Virg.Potîrcă și șefii organizațiilor județene.

✧ **Moțiunea PNȚ / 8 iun.'32**

"**Comitetul executiv central al partidului național-țărănesc** , după ce a ascultat expunerea d-lui Ion Mihalache, despre situația politică , exprimă **omagiile sale respectuoase Coroanei**, care a dorit să strîngă la olaltă și să solidarizeze toate forțele politice ale țării.[.....]

" Constituindu- se în astfel de împrejurări **guvernul electoral Al.Vaida- Voievod, Comitetul se mîndrește** că onoarea prezidării unor alegeri libere revine **vicepreședintelui nostru** ,

strălucitul exponent al Ardealului , pe veci integrat în cuprinsul hotrărelor românești și **reprezentant al celui mai puternic partid politic** , singurul care a făcut alegeri libere. [...]

" Autoriză **Delegația Permanentă** a partidului a exercita **depline puteri ale Comitetului Central** , pînă la sfîrșitul campaniei electorale , **amînînd lucrările pregătitoare ale congresului partidului pînă la toamna viitoare "**

PNȚ/ 8 iun.'32

45.) Întrunirea PNȚ, Culoarea de "Verde" , duminică, 12 iun.'32

("Dimineața " , 14 iun.'32)

Sala teatrului Marconi din Calea Griviței.

Virgil Madgearu

"Ne-am adunat azi aici ca să vă arătăm , înainte de începerea campaniei electorale, **rostul schimbării de guvern**. Înainte de căderea guvernului **se părea că toată lumea este unanimă în necesitatea schimbării regimului**.

" Experiența de **14 luni a tehnicienilor** , dovedise că **n-au nici o legătură cu straturile poporului și nici o coordonată legislativă**.

Era **o contrazicere de la un ministru la altul** în toată politica lor și se vedea sfîrșitul apropiat al consolidării făcută de guvernul național țărănesc.

" **Era un acord** care cerea **reîntoarcerea la viața constituțională** , așezarea guvernării țării în baza unui guvern constituțional ales.

Cînd a căzut guvernul, toate partidele aplaudau , au admis normalizarea vieții politice. **Aceasta a ținut însă foarte puțin**, cîteva zile, după ce MSRegele a chemat pe d.Titulescu pentru a face un guvern de concentrare."[.....]

Madgearu / iun.'32

Guvern de uniune națională

[LD: Atenție la nuanțe ! Preocupări de "imagine" !]

" **Gîndul patriotic al MSRegelui** s-a oprit la hotărîrea de a încerca

un guvern de uniune națională care, desigur,

nu aduce mai multă capacitate decît un guvern de partid puternic ,

dar naște nădejdea de mai bine, liniștește și înlesnește

ca doctorii să poată căuta în liniște bolnavul. Iar în afara lui , **impresia că suntem oameni serioși,**

că nu sunt lupte și dispute între fracțiuni.

Partidul liberal a dat însă concurs guvernului Iorga -Argetoianu ,

a împiedicat guvernul de uniune națională, și tot răul din cele 14 luni lor se datorează.

Atunci d.Titulescu găsea cu ușurință credit, iar țara ar fi fost salvată.[...]

Tîrziu de tot s-au pocăit liberalii ."

Madgearu / iun.'32

▣ PNL

[LD: Atenție la înverșunarea lui Madgearu !]

"De ce n-a revenit liberalilor succesiunea și s-a ajuns la formula Vaida ?

Partidul liberal nu putea lua succesiunea, mai întâi , că **ar fi fost o imoralitate**

ca cei care au împiedicat un guvern de uniune națională și au sprijinit guvernul personal al d-lor Iorga -Argetoianu , să vină la guvern.Nu se putea , pentru că **ar fi fost**

o primă de încurajare dată sabotorilor guvernului de uniune națională ,

cerut de toată opinia publică. **În virtutea căror drepturi cere partidul liberal puterea ?**

Își închipuie bătrânii liberali că mai sunt ce au fost , dar nu mai sunt !

Ei care **s-au sprijinit pe o industrie artificială și bănci** , pe baza spoliațiunii statului și a consumatorilor, **distruge timp de 40 de ani viața statului.**

Partidul liberal a avut **cîteva decenii monopolul puterii în țară** , monopolul **finanței** și al **industriei.**

Unul din motivele campaniei împotriva mea - și care este o cinste pentru mine -

e că am luat tîrnăcopul să dărîm [LD !!!] , iar resturile ce au mai rămas

au fost aruncate la dărîmături de criză.Astăzi , substratul partidului liberal formează dărîmăturile.

Partidul național -liberal **avea ideologia industrializării , prigonind agricultura.**

Anumite **straturi subțiri erau protejate în dauna mulțimei**, care era persecutată.

Partidul național -liberal **a avut un naționalism feroce** .[LD !!!]

Toate acestea au murit. [.....]

Liberalii n-au nici credință , nici program. [LD !!!]

Murind **Vintilă Brătianu , ultimul creier, liberalii nu mai au nimic.** [LD !!!]

Ne-a fost adversar , dar Vintilă Brătianu avea creier, studia programul și problemele.

Murind el, care-l programul partidului liberal ? [...]

Programul înseamnă soluțiuni , nu înșirui de vorbe.[...] Partidul liberal n-are program [?!?]

și în virtutea cărui program să li se dea puterea ? Sunt supărați ? De ce ?

Au guvernat din 14 ani, 10 , iar noi 2 ani și jumătate.De ce dar se cred nedreptățiți ?

Pot ei cere acum puterea ? **Dar unde au ei organizații ? Poate ceva în Vechiul Regat .**

Însă în Basarabia , Bucovina și Ardeal , nu. Atunci cum vor face alegerile ?

Să violenteze alegerile în provincie ? **Liberalii sunt un partid regionalist , regățean,**

și să violenteze acum provinciile , cînd se agită chestia revizuirii tratatelor ? [LD!!!]

Într-un guvern de concentrare pot intra, dar **singuri să guverneze, nu "**

Madgearu / 12 iun.'32

46.) Întrunire PNȚ : **culoarea de Galben, 13 iun.'32**

(Dimineața " , 14 iun.'32)

Sala " Eintracht " .Prezidează comandor **Chiriță Vasilescu.**

Virgil Madgearu :

[LD : repetă , ideile de la întrunirea de la Marconi ; atac principal, anti-PNL ;]

"Îmi iau angajamentul în fața opiniei publice că PNȚ nu-și va începe guvernarea pînă cînd nu se va vota legea controlului averilor .

Madgearu / 13 iun.'32

47) Campania electorală , 24-25 iun. iun.'32

("Dimineața", 26 iun.'32)

Cluj.

Sediul PNȚ , str.Regina Maria .

/ **Iuliu Maniu** a sosit cu automobilul. **Consfătuire : M.Popovici, Emil Hațiegan, Gh.Crișan**

(secretar general pentru Ardeal)

S-a hotărît candidatura unor tineri : **dr.A.Buteanu** (dir.de cabinet la Președinția Consiliului de miniștri),

prof.Jinga, dr.Pavel Pavel, dr.Cornel Bleahu etc etc.

Seara , au plecat spre București, unde vor depune candidaturile județelor ardelene.
/ Se semnalează trecerea în PNȚ , a **doi liberali ardeleni : dr. Teodor Mihaly,**
(ex primar al Clujului, ex parlamentar) și prof. univ. **V.Meruțiu** (fost deputat)

Sibiu.

VVTilea (subsecretar de stat la Președinție, și la Presă) **a pornit prin județ,**
întîmpinat în comune de cetățeni, cu pîlcuri de **călăreți**, îmbrăcat național,
cu **drapele și fanfare**.La **Alțina** , **a botezat** copilul preotului Delașcu ;
a participat la o întrunire săsească ; la **Nocrich** , întîmpinat cu însuflețire ;
la **Rășinari** , la o mare adunare unde a vorbit părintele Simonetti , etc.etc...

Buzău

Vii nemulțumiri la alcătuirea listelor de candidați.**Pompiliu Ioanițescu** , în locul lui **Alecu Mihăilescu**

(căruia , în compensație , i s-a oferit președinția Camerei de comerț dar el a refuzat.)
Campania electorală / iun.'32

48) Manifestul electoral PNȚ , 26 iun.'32

("Dimineața", 27 iun.'32)

"Guvernul supranumit al tehnicienilor s-a prăbușit la 1 iunie."

" Venit la cîrmă acum un an cu sprijinul partidului liberal,
s-a menținut cu acest sprijin , și **în guvernare și în parlament** și
în **administrația țării [!]**

S-au dus cu toții laolaltă , înfierăți că **au amăgit și țara și Coroana .[!]**

Lasă în urma lor **o moștenire cumplit de grea.**" [.....]

Partidul Național Țărănesc va trebui să-și ia răspunderea

în mijlocul unor **uriae greutăți**.El este hotărît să închine țării puterile sale de lucru,
împlетindu-le într-o **strînsă și frățească colaborare** de zi cu zi cutoate forțele ei,
pînă la cele mai depărtate periferii -

pe drumul constituționalismului și parlamentarismului.

În prima guvernare am făcut unele începuturi ale **noii alcătui de Stat** ,
pe care acum ne vom sili **să o desăvîrșim :**

Am asigurat libertățile țării , desființînd starea de asediu și cenzura.

Am scos jandarmeria din politică .

Am dat putință satelor, comunelor județelor și orașelor, să se administreze libere,
prin aleșii lor, acordînd **autonomia administrativă**.[.....]

Am început ușurări în plata datoriilor [...]

Legea contra cametei, a scăzut dobînda de la 40% la 14 % .

Am aprovizionat populația muritoare de foame cu 14.000 vagoane de porumb

Am schimbat semințele rele cu cele bune [.....]

Am împedicat guv.lorga de la multe greșeli [.....]

Am cerut și obținut reducerea datoriilor agricole pentru țărani,

la legea conversiunii [.....] **salvînd și băncile populare** [.....]

"În această înțelegere , **PNȚ înfățișează țării un program de soluții imediate** ,
pentru a stăpîni sufernțele priciunuite de criză și **un program de măsuri generale**
menite să asigure funcționarea și dezvoltarea normală a statului , precum și propășirea națiunii"

(Vezi pe larg la fișier PNȚ)

Manifest electoral PNȚ , 26 iun.'32

49.) Întrunirea PNȚ (Dobrescu,Popovici , Mihalache,Madgearu,Maniu), 27iun.'32

("Dimineața", an 28, nr. 9159, 28 iun.'32, reportaj, disursuri, foto)

Sala "Vox" (Eforie) , pe Bulevardul Elisabeta .

Manifestare grandioasă, ca înainte de '28, cînd era în opoziție.

Peste 20.000 de cetățeni din Capitală, Ilfov și Vlașca, au ținut să defileze în fața
d-lui **Maniu** ,și a celorlalți fruntași, adunați în balconul **clubului central** al PNȚ ,

din str.Clemanceau.Timp de 3 ore, mulțimea imensă a înțesat în întregime bulevardul Elisabeta și Calea Victoriei . Circulația a fost închisă.

În fața **Palatului Regal**,demonstrații au izbucnit în urale.**Suveranul** a ieșit în balcon, fiind ovaționat îndelung. Cf.hotărîrii guvernului, de neamestec în alegeri, n-a participat la întrunire **nici un membru al cabinetului** .

Președinția adunării -Virg.Madgearu. Vezi pe larg la fișier PNȚ

☉I.Mihalache (ex-ministru, ex-președinte PNȚ) :

urează bun-venit vlăscenilor, ilfovenilor, cetățenilor Capitalei.

" Ați aflat **vestea cea nouă: PNȚ are iarăși în mînă cîrma țării** ,

prin încrederea Coranei.Pe cît se arată semnele țării și aici și pretutindeni,

nu este nici un pic de îndoială că **în curînd țara va face dovadă de deplina ei încredere** , din nou, **în PNȚ și în conducătorii lui**.[.....]

Mihalache / 27 iun.'32

▣ **PNȚ - PNL**

S-a deschis drumul nostru și s-a închis drumul PNL (aplauze prelungite)

S-a deschis drumul nostru , pentru că și **Majestatea Sa** , ca și **întreg poporul** , [...]

doresc un guvern constituțional. [...]

Pentru că **noi singuri aducem ceea ce trebuie : program și forță**. [.....]

S-a închis drumul lor [...] Pentru că era **o situațiune falsă să aduci PNL**

să facă astăzi alegeri libere , pentru alt regim decît cel de acum un an,

pentru care **tot el a făcut alegeri**, și tot el și-a luat răsplata,

căci **nu s-a prăbușit numai guvernul Iorga-Argetoianu** , [...] dar s-au prăbușit

și acei care acum un an **au amăgit țara, au torturat-o și au falsificat** voința țării.

Este imoral ca acești oameni [.....] **au impus regimul Iorga -Argetoianu**

[...] alegeri silnice, necinstite , pentru ca să aibă 47% .[.....]

"Și atunci **în mod firesc s-a impus** la cîrma țării **un partid politic** care,

prin **îndoita încredere, a Coroanei și a țării**, și prin forța sa proprie, **să poată răspunde**

și de **greutățile zilei** și să poată garanta **consolidarea liberă a națiunii** ,

sub toate formele sale , adică și în **viața parlamentară** , și în **viața administrativă**.

Este **de mirare** cum partidul liberal , cu trei zile înainte de venirea noastră la

putere, considera regim constituțional căderea guvernului Iorga [...]

cum îndrăznesc să spună că venirea noastră este **o întreită sfidare ?** [...]

ei sunt solidari cu guvernul trecut de **neexecutarea alegerilor** pentru consiliile

comunale și județene. Un singur argument se invocă **în favoarea lor :**

alegerile eparhiale. Este de prisos să mai arăt cum s-au făcut, de cine s-au făcut

pentru ca ridicolul în toată strălucirea lui la iveală.[...]

Partidul liberal s-a plîns, a amenințat și s-a consolată.

Sunt cele trei caracteristici ale slăbănogului.[...]

Odinioară era singura putere a țării. Astăzi a rămas ultima rezervă a țării.[...]

A venit ceasul să se plîngă și el. Odinioară se plîngea toată țara, și nimeni nu auzea.

De ce s-a plîns ? Pentru că **nu i s-a răspuns** cum se cuvine **la lealitatea lui**.

" Preferăm să nu discutăm despre acest lucru .Este mai bine , pentru că s-ar socoti

că facem într-un fel de **supralicităție de dinasticism** . Or, este mai prejos de demnitatea noastră.

Sunt lucruri care se țin în suflet, **nu se trîmbează pe uliți**, că se diminuează

și se banalizează.**Lealitatea și credința sinceră în Coroană se arată prin fapte** ,

nu prin declarațiuni, cîteodată **platitudini și lingușiri** și cîteodată, **amenințări**.

"Și au amenințat.Au amenințat: < **Nu vom cruța nimic și pe nimeni** >

" Îi așteptăm la luptă. [...] luptă dreaptă, luptă cinstită, luptă pe față.

Refuzăm să credem în șoapte, [...] care mișună în cafenele și pe pe străzi.[.....]

"Odinioară avea doi stîlpi puternici : aparatul de stat și banca.

Aparatul de stat, tot, ținut în buzunar, începînd cu Coroana și continuînd cu

Armata, și celelalte așezăminte , încep să simtă că sunt ale țării.

Băncile ? Pe ruinele partidului liberal cîntă o cucuvaie. Degeaba își ia aere de vultur rănit. S-a dus ; ce a fost n-o să mai fie. "

" **A venit ceasul țării libere** și țara liberă se mișcă prin aceste forturi." [.....]

Mihalache / 27 iun.'32

▣ **Programul PNȚ : stat național-țărănesc.**

"**Programul nostru ?** Așteptăm și așteaptă țara programul celorlalte partide, care au deschis focul. La focul lor, noi răspundem cu **programul nostru**.

Precum ați văzut [...] **două ținte** pe care vrem să le aplicăm :

întîi este ținta permanentă, transformarea totală a statului român , din vechi stat bancar cu forțe confiscate de sus în jos, **într-un stat liber**, de jos în sus.

[.....]

"Vom căuta , **în locul statului bancar [!!!]** ,

să așezăm statul național-țărănesc." [.....]

[.....]

"**Nu vă speriați cei de la oraș, de acest program rural.**

Ce sunt orașele decît **centre de lumină și de schimb** .

[...] Într-o **țară de țărani săraci**, care n-au ce schimba, **nu se pot dezvolta orașe** [...] ci dezvoltare atrofiată, ajutorare a coteriilor și clientelei după uliță și din cafenele, cu bani din bugetul statului. [.....]

Nu neglijăm orașele ; tocmai pentru că știm că lumina curge de la orașe spre sate , **ne adresăm intelectualilor de la orașe** și-i chemăm în sprijinul nostru pentru **împrăștirea întunericului** și pentru **alungarea sărăciei** de la sate.

Mihalache / 27 iun.'32

▣ **Monarhie constituțională**

[**LD: limbaj metaforic, insinuări voalate, care trădează însă intențiile de a "corija" tendințele Palatului și a camarilei**]

"**Iată arhitectura de stat țărănească**, la care ne obligăm să lucrăm cu toată rîvna noastră.

[,,,) vrem să-i punem **așezăminte solide**,

un regim monarhic constituțional,

făcînd zid în jurul Coroanei cu îndoita menire :

pe de o parte, **să apărăm Coroana de influențele acelor** care ,

știînd că nu găsesc forțe proprii acasă la ei, **[camarila]** ar căuta să **utilizeze forța împrumutată a Coroanei** și să **consume din capitalul acestei Coroane**,

în același timp să ne facem zid împotriva acelor **inconștienți , clevetitori**

și **amenințători [republicani ? anarhiști? sau cine ?]** ,

care nu-și dau seama că, într-un **stat țărănesc, în coasta Rusiei,**

regimul constituțional este cel mai puternic **scut** , pentru ca construcția sa ,

să se facă într-o **atmosferă sănătoasă**. [.....]

⊙**Virgil Madgearu** (ex-ministru, secretar g-ral al PNȚ)

[**LD: discurs lung, masiv, argumentat . A fost o evidentă repartizare de " roluri" ,**

încît Madgearu nu se mai ocupă , de data asta , de problemele economice și de program.

Nu voi prelua repetițiile , voi nota doar eventuale accente noi.

Bine înțeles, și de această dată, ele sunt la adresa ...PNL]

Vezi text integral în plicul de presă]

Este sortit PNȚ-ului să vie la putere în vremuri grele. Așa a fost în 1928, așa este și acum.

Madgearu / 27 iun.'32

▣ **Controlul averilor publice**

"Întrucît **nici unul** dintre național-țărăniști **nu a fost pînă acum luat de guler**

ca om incorrect [dar Boilă ?!] cum se poate ca **partidul liberal**,

partidul care **timp de 5 decenii a sleit toată vîlaga țării** prin **exploatarea**

bugetului, cum se poate ca **partidul lui Tancred Constantinescu** și

al celorlalți Constantinești, cum se poate ca **acest partid să îndrăznească să apară** astăzi în fața opiniei publice ca **moralizatoare** ?

Este o limită în toate.[!!!]

" Eu, în numele partidului, îmi iau angajamentul, ca **prima lege** pe care o vom vota noi , să fie **legea controlului averilor**.

Această lege le-a oferit-o **prietenul Ion Mihalache**.Nu au vrut s-o primească.

De ce, dacă aveau la îndemână pe hoții de național-țărăniști ? **De ce nu ?**

Pentru că **știau că nu au pe cine prinde**.Ei bine, eu știu că avem pe cine prinde. "

[.....]

Madgearu / 27 iun.'32

▣ Școala "țărănistă"

"În locul unei școli moarte, vom instala o **școală vie**.

Școala trebuie să pornească de la o **singură deviză**:

< Înapoi la ogor, agriculturizarea întregului învățământ .>

Ne trebuiesc **școli practice de toate categoriile**, școli **adaptate nevoilor regiunii** , iar **universitatea să rămână universitate** ;

acolo să nu se cuibărească nepoții și strănepoții nulițăților care din întâmplare au ajuns să ocupe locuri pe care nu le merită.

PNT îi revine , nu sarcina, ci în primul rând **îndatorirea** de a se gândi serios la

rezolvarea problemei școlare din această țară, nu din interese bugetare, ci **din interese naționale**.[.....] "

©Iuliu Maniu [oficial, fără nici o funcție !]

[LD: Madgearu , când îl invită la cuvânt, spune că este "șeful " **PNT**.

Nu știu să se fi produs rocada, dar era previzibilă.El , Maniu, îl numește șef tot pe Mihalache .

În ce privește conținutul de idei , atenție !

Maniu are alt bagaj de legitimare istorică, are o ură patologică față de liberali și, un dispreț ignorant față de de istoria regătenilor.

Aceasta a fost, de altfel, **limita, pectetea**, pe care el a imprimat-o liniei sale politice în tot interbelicul . O voi spune răspicat .]

" **Manifestarea dvs.de dragoste mă mișcă nespus** .Ea formează un **refren dulce** , al **luptelor victorioase** pe care le-am dus de 12 ani, și este o **dovadă că**

dvs.știți și simțiți că, faptul că **m-am despărțit de președinția partidului** ,

nu atinge întru nimic **simțul meu de disciplină și solidaritate** cu acțiunea acestui partid,

și **nu atinge** întru nimic **devotamentul meu neclintit și nestrămutat**

în ideologia partidului național-țărănesc, care cred că este **singur în stare**

să ducă această țară măreață pe care o are ,

mergînd veșnic pe linia ascendentă a evoluției naționale (**aplauze prelungite, ovații**)

" Cred din tot sufletul că **singura cale** [...] este **calea care urmează ideologia**,

principiile și metodelor acestui partid,

pentru că **PNT este propovăduitorul naționalismului integral** ,

consfințit prin jertfele de sînge ale celor **două revoluțiuni naționale**

[1848 și 1918] ,

pentru că **PNT este propovăduitorul democrației adevărate și înfăptuitorul ei** ,

care, **peste munți** , a **scos țărănul român** de sub jugul **vandalismului maghiar**,

iar **dincoace de munți** , a **scăpat țara** de **atotputernicia și neofeudalismul**

liberal, care a **secat** timp de atîta vreme **forțele adevărate ale acestui neam**,

pentru că acest partid **reprezintă ideea adevăratului monarhism** ,

și reprezintă **sentimentul adînc dinastic al națiunii române**,

și care,în consecință, a **scăpat această dinastie de pericolul care o amenința**,

de a fi **atăcate principiile fundamentale ale ideii dinastice** ,

principiul continuității, al stabilității și al autorității desăvîrșite [**Restaurația**]

pentru că **PNT este întemeitorul politicii de stat agrare** și

pentru că acest partid **a susținut și susține țărănul român**,

acest izvor nesecat al bogăției, al sănătății morale și trupesti,

și al primenirii tuturor claselor sociale din această țară,

pentru că **PNT** este este **slujitorul ideii de dreptate și a echilibrului social** ,
al justei distribuțiuni a sarcinilor statului,
pentru că **PNT** este **luptătorul ideii de drept și de dreptate**,
care încheagă un popor în **ființa etnică a națiunii** și care o pune alături
de celelalte popoare ale lumii civilizate,
pentru că, iubiți cetățeni, **PNT** a fost și este **luptătorul neînfricat** , în orice împrejurări,
al constituționalismului, acest mare așezământ al țării noastre ,
pentru care atâtea generații au dat șirul nesfârșit al martirilor , și , în fine,
pentru că **PNT** este acela care **a dat dovadă** în toate timpurile din urmă,
că este **singurul** care este **animat de altruismul perfect cetățenesc**,
care , prn activitatea sa publică, **nu țintește altceva decât binele țării**,
înălțarea națiunii , și , **cu lepădare de la sine**, este în stare oricând
să aducă cele mai mari **sacrificii pentru țară**." [.....]

Maniu / 27 iun.'32

▣ **Carol al II-lea.**

[LD :Pornind de la asemenea **premize principiale**, **sentimentele pro- sau anti- carliste ale lui Maniu** au fost excesiv de orgolioase , în funcție de **rolul care i se oferea pe scena politică**.Așa a fost și la restaurație, așa a fost și când a părăsit guvernul , apoi șefia partidului, așa este și acum... așa va fi și mai târziu...]

" De aceea , **suntem recunoscători** și trebuie **să fie recunoscătoare întreaga națiune M.S.Regelui Carol al II-lea**, că , în aplauzele întregii țări, **a alungat de la putere guvernul Iorga- Argetoianu**, care era **negațiunea tuturor acestor principii**.

" **Suntem nespun de recunoscători MSRegelui** , că **MSRegele** , în aplauzele întregii opinii publice , **a dizolvat corpurile legiuitoare** , compuse din membrii netrimși de voința națională, ci **invitați de cîțiva intruși la puterea țării** , [!!!] cărora **li s-a deschis poarta Parlamentului [...]** prin forță , prin baionete, prin teroare și prin furtul de urne .

"**Suntem recunoscători** că **MSRegele a tăiat firul acestei stări neconstituționale**, și că **MSRegele a însărcinat pe d.Alexandru Vaida -Voevod să formeze un guvern electoral** , dînd cetățenilor libertatea să-și spună cuvîntul și asigurînd ordinea și liniștea legală.

" **MSRegele nu a ajuns la această soluțiune în mod capricios. MSR a încercat toate soluțiile posibile.**

[trece în revistă, atîcînd PNL , încercarea lui Titulescu [.....]

" Eu cred că astăzi **cetățenii** trebuie să-și dea seama de **îndatorirea lor de a da MSRegelui in instrument politic conștient , puternic și capabil de a rezolva marile probleme de stat . "**

Maniu / 27 iun.'32

▣ **Guvernul Vaida -Voevod.**

[LD: greu de urmărit gîndul întortochiat al lui Maniu . Fiecare idee poate fi interpretabilă , ficare afirmație are în ea un sîmbure de îndoială, de suspiciune.

În orice caz, Vaida era , încă, omul partidului, dar i se arăta "bețișorul parlamentar " , în caz de ... nesupunere ...]

"**De ce s-a întîmplat această numire ?**

Întîi, pentru că d.**Alexandru Vaida-Voevod a dovedit** , ca ministru de interne în guvernul nostru [1928] că **este imparțial** și că **va asigura libertatea perfectă a alegerilor**, și pentru că d **Vaida**, ca membru al partidului nostru ,

chiar dacă ar putea avea un moment de îndoială, [!?!] nu are nevoie ,

nici ca membru al partidului, nici el personal, **să facă vreo ingerință**,

pentru că știe [!?!] , cum știe toată lumea, că **acest partid**

este singurul care poate să realizeze **o majoritate parlamentară zdrobitoare** ,

exclusiv pe cale legală și pe calea deplinei libertăți."

"Dar în afară de aceasta , ființa d-lui Vaida [.. .] **simpla ființă a d-lui Vaida**, [...]

înseamnă pentru noi și pentru străinătate , **un lucru imens de mare**,

înseamnă libertate, liniște și ordine [...] **Prezența d-lui Vaida** [...]

înseamnă **hotărîrea națiunii române de a susține pacea** și de a susține neatinse

acele contracte internaționale , care formează pentru noi **statutul teritorial**, înseamnă
adeziunea

și alipirea neschimbată a acestei națiuni pentru **tratatele de pace**, la care a conlucrat și el. "

[.....]

Dacă vreți ca țara aceasta să aibă o conducere care să fie, deopotrivă, făptuitoarea cinstită,
conștiințioasă, devotată și sinceră a MSR , și diriguitori capabili ai treburilor publice și de stat ,
votați cu partidul național-țărănesc .[...] eu vă spun alături de marele scriitor francez :

munciiți și nu disperați."

Întrunirea electorală / 27 iun.'32

50) Întrunirile PNȚ din județul Argeș, Pitești, 10 iul.'32

("Dimineața" , 12 iul.'32, reportaj)

[.....]

Mihail Paleologu : "Aici , în cetatea puternică a liberalilor, **nu mai găsim liberali**.

S-au ascuns în vizuini. **I-au gonit cetățenii Argeșului, duși la luptă și la izbîndă**

de omul harnic , priceput și cu mintea ageră, **Armand Călinescu**, subsecretarul de stat al
Intenelor.

Îi vom urmări și îi vom goni pe liberali și din vizuinile unde s-au retras.[.....]

☉Armand Călinescu : "**Vi s-au cerut voturile pentru 17 iulie**.

Să-mi dați voie mie să nu le cer.Căci am conștiința muncii mele împlinite pentru binele obștesc.

Cu conștiința împăcată , aștept deci ca cetățenii să aprecieze (evocă realizările guvernării trecute
, cu accent pe **preocupările agrar -țărănești** , conversiune, și pe **Restaurație**)

"Ne-a fost dat nouă să aclamăm pe cel ce s-a întors să-și ia în posesie

drepturile legitime la tronul României. "

Întrunire PNȚ/ 10 iul.'32

51.) Partidul Național-Țărănesc, față de celelalte patide.

Ce-a fost, Ce este , Ce-a făcut pentru țară."

Foto Iuliu Maniu , Vaida -Voevod, Mihai Popovici

Broșură electorală, semnul roata (cercul) , iul.'32

[**Manifest -electoral-** broșura , pentru **Ardeal**.

Propaganda vehiculată de ardelenii național-țărăniști , pe care s-a modelat
mentalitatea ardelenescă față de regăteni .

România Mare, privită de peste Carpați, prin **ochelarii negri și clișeele negativiste**
ai resentimentarului Maniu.]

▣ Căderea guvernului Iorga.

"După un an de **guvernare destrăbălată** , **tovărășia Iorga-Argetoianu** s-a prăbușit
într-un mod rușinos.[...] **măturată de la putere de MSRegele Carol al II-lea** [...]

nici un om de omenie n-a vărsat , după sicriul ei, o lacrimă de durere. [.....]

Propagandă retro' / 1932

▣ Trecutul Partidului Național

"Ramura lui ardelenă , numită pînă în 1926 PNR, își trage începuturile

din **răsmerița de la 1848**, cînd Românii din Ardeal , conduși de **Simion Bărnuțiu**

(**un unchi al d-lui Maniu**) , de episcopul Andrei Șaguna și de către viteazul prefect Avram
lancu ,

"Craiul Munților" , au dat **lupte crâncene împotriva ungarilor asupritori** , pentru a scăpa de jugul greu al iobăgiei.Ce s-a petrecut atunci în Ardeal , o știm din cărțile bătrânești [...] **Ungurii au vrut să ne maghiarizeze** , dar românii s-au împotrivit [.....] lupta a durat un an [...] **40 .000 de țărani și "domni" și-au jertfit viața** [...]

Temnițele grele le-am îndurat cu seninătate [.....]

Înainte de 1918, anul în care ne-am scuturat pentru totdeauna de robia străină,

Partidul Național Român era întreg neamul românesc de dincoace de Carpați,

și aceasta ne-a fost tăria nebiruită față de prigonitorii de alt neam.

Toți românii făceau parte din acest partid, de la vlădică pînă la opincă,

în afară , bine înțeles, **de cîțiva trădători urgisiți [L.D. !!!]**

a căror sămînță n-a pierit cu totul , se pare - nici azi. [LD !!!]

Ne nășteam în acest partid, vițuiam în el, șitot în **Partidul Național Român** închideam ochii pe eci, cînd Cel de Sus ne trimitea frigurile morții.De aceea partidul era ca o cetate neînvinsă [...]

aduceți-vă aminte de **luptele** pe care le-au dat în **parlamentul unguresc**, pe vremuri, domnii :

Iuliu Maniu, Alexandru Vaida -Voevod, Aurel Vlad și Ștefan Cicio-Pop,lupte în care , acești bărbați neînfrițați, aveau în spate întreaga suflare românească din Ardeal și Banat .

În cei 14 ani , cari s-au scurs de la Unire și pînă acum,

s-au aflat cîțiva neisprăviți [LD !!!] care au susținut și susțin însă că

P.N.R și-a împlinit chemarea , deodată cu înfăptuirea norocoasă a României Mari,

și că acest partid ar fi trebuit să se împrăștie , încă de atunci, ca făina .

Să fie oare adevărat ? "

Propagandă retro ' / 1932

▣ **Consiliul Dirigent**

PNR a organizat **Adunarea de la Alba Iulia**, 1 decembrie 1918 , de unire ;

Consiliul Dirigent, în frunte cu **d.Iuliu Maniu**, care , după ruperea legăturilor cu Ungaria,

a introdus stăpînirea românească pe aceste plaiuri , **a potolit revoluția**,

și a pus iarăși **ordinea** pașnică întru toate.

Consiliul Dirigent a înfăptuit și **reforma agrară în Ardeal**, împărțind moșiile baronilor

și conților unguri , pe seama sătenilor lipsiți , care de sute de ani le munciseră, [...]

Tot **de dragul adevărului [!!!]** , trebuie să mai amintim apoi că

întaierea trupelor românești în Ungaria , în vara anului 1919 ,

și biruințele ei strălucite contra bolșevicilor, nu erau cu puțință,[!!!]

dacă **Consiliul Dirigent** nu s-ar fi îngrijit din timp ca **armata noastră vitează**

să fie aprovizionată cu toate acele de lipsă.

Dacă am scăpat deci de primejdia bolșevică de la Apus,

și dacă **am putut cuceri pînă și capitala Ungariei, [...]** **aceasta se datorește ,**

într-o parte însemnată , **priceperii pe care a dovedit-o Consiliul Dirigent,**

care **a sprijinit de la spate armata** cu toate cele trebuincioase."

Propagandă retro' / 1932

▣ **Pacostea guvernărilor liberale și averescane**

"După dizolvarea Consiliului Dirigent , **asupra țării s-a abătut** , timp de 8 ani încheiați,

pacostea guvernărilor liberale și averescane,

a căror amintire **ne umple și acum mintea de groază. [!!!] [.....]**

Putea oare Partidul Național Român să stea cu mîinile încrucișate ,

în fața atîtor nelegiuiri ? Nu! De aceea, aduceți-vă iarăși aminte, iubiți cititori,

el a pornit o luptă din cele mai crâncene împotriva lor.

D.Iuliu Maniu ,vrednicul și iubitul președinte al acestui partid, a spus-o de

nenumărate ori , că **România Mare nu va fi fericită** și nu se va putea dezvolta

decît atunci cînd **temeliile ei vor fi așezate pe voința celor mulți și săraci , [!!!]**

cînd legile ei vor izvorî din **parlamentele** voite de cei ce poartă sarcinile multe,

iar **nu din trufia și bunul plac al cîtorva ciocoi , fără dragoste curată de țară !**

Propagandă retro'/ 1932

▣ Unirea cu țăraniștii din Vechiul Regat

"În anul 1926, **PNR s-a înfrățit** apoi cu **Partidul Țărănesc** din vechiul regat , care se născuse și el după război, din nevoia **de a face mai multă dreptate țăranilor și mai neprețuți [!!!]**

din România Veche, Basarabia și Bucovina.

Vechiul "Partid Național" și-a schimbat astfel numele în cel de **Partid Național Țărănesc**, avînd **organizații pe țara întreagă, și îmbrățișînd nevoile tuturor Românilor**, de la Nistru pînă la Tisa. După unirea celor două partide, **lupta dîrză împotriva guvernelor puse cu sila** , a mai durat încă doi ani." [.....]

Propagandă / 1932

▣ Relele făcute de partidul liberal

A guvernat **cel mai mult și cel mai prost** Vechiul Regat și România Mare ; **Brătienii l-au adus în țară pe regele Carol I** , unchiul actualului nostru rege, dar cînd regele a voit să-l înlocuiască cu conservatorii, **au vrut să-l alunge** ; Totul era în mîinile a 1-2 familii , în primul rînd Brătienii, s-au îmbogățit zi de zi, formînd o **"oligarhie bogată"** , conducînd "cu biciul în mînă" , pe săracii țărani , ca pe vremea turcilor.

☞ **Au pierdut războiul** - țara a zăcut sub ocupație doi ani - în timp ce patrioții din Ardeal - Maniu, Vaida, Aurel Vlad - luptau pentru dezrobire;

După unire ,cu vechile gînduri , de a jefui populația ;

au tratat cu dușmănie pe frații ardeleni, bucovineni, basarabeni;

Au dat pămînt țăranilor, dar nu și mijloace pentru a-l lucra ;

Au dat dreptul de vot poporului , dar au dat **o lege electorală reacționară, starea de asediu, cenzura** ;

Norma de guvernare : jaful (se dau exemple)

Au distrus țărănimea , prin așa -zisa **politică de industrializare** ;

A sprijinit guvernul neconstituțional Iorga -Argetoianu

Propaganda / 1932

▣ Partidul Averescan zis al poporului.

☞ Pe șleau și pe scurt , ca despre **un om neputincios, urît de tot satul.**

A fost odată foarte popular. Țăranii, lumea , s-a înșiruit sub steagul său,

☞ dar **generalul nu s-a ținut de cuvînt**, guvernînd ca și liberalii,

☞ **prin teroare și nepricepere.** Astăzi nici sămîntă de om nu-l mai sprijină.

Propaganda 1932

▣ Un om fără astîmpăr :dr.N.Lupu

☞ "Despre d.dr.Lupu poate ați auzit cîțiva dintre dvs., căci d-sa **s-a prezentat la stîna cu oi a fiecărui partid. A fost liberal, socialist, cuzist, național, țărănist și, acum în urmă ...lupist**, fără să-și găsească astîmpărul nicăeri.

☞ **Dr.Lupu** este întocmai ca un **staroste** de la sate, dulce la vorbă, gata să spună oricînd o vorbă de duh despre alții,

să țină cuvîntări la înmormîntări, cu aceeași convingere, **dar om slab la muncă.**

☞ De aceea, d-sa, ca **flecarul satului [...]** **fuge dintr-un partid în altul,**

să înșele oamenii cu făgădueli. Îi înșeală, pentru că d-sa nu va veni niciodată singur la putere, [...]**de altfel, fiind un partid slab**, s-a născut **furînd**. În loc de o roată, el afăcut două.

[semnele elctorale] **poporul a priceput viclenia lupului [...]**

Propaganda / 1932

▣ Socialiștii

☞ "**Socialiștii vor înstrăinarea averii și distrugerea Bisericii.**

Este **partidul social-democrat** , zis și țutulist. Ce vrea acest partid ?

☞ Acest partid, **compus aproape numai din streini, unguri și evrei,**

vrea ca **pământul și avutul nostru** să fie dat pe mâinile lor, ca el să-l administreze și tot ei să facă împărțirea recoltei, după cum le place lor.

☞ Afară de aceasta, **vrea să desființeze armata și jandarmeria**, lăsându-te **pradă armatelor streine și badișilor la drumul mare**.

☞ Nici chiar **biserica nu este scutită de gândurile lor rele**.[.....]

Socialiștii sunt egali cu comuniștii , doar numele lor diferă.[.....]

Propaganda / 1932

▣ Comuniștii ...

" Despre ei, numai câteva vorbe și anume:

1.Cine nu vrea să fie stăpîn pe casa lui , pe averea lui, pe vaca lui,

să voteze cu comuniștii ; [!!!]

2.Cine vrea să facă din Biserică , grajd sau cinematograf , să voteze cu comuniștii ;

3.Cine vrea să nu mai fie tată al copiilor lui și să nu dispună de soția lui,

să voteze cu comuniștii;

4. Cine vrea ca satul și orașul, statul și armata,

să fie conduse de bandiți și criminali, să voteze cu comuniștii; [!!!]

5.Cine vrea ca văile frumoase și mănoase ale țării noastre

să fie umplute cu sînge,

iar **dealurile, înlocuite cu morminte de oameni uciși,**

să voteze cu comuniștii . " [!!!]

Propaganda / 1932

▣ Un om mort: O.Goga

" [...] **Octavian Goga care a murit definitiv politicește**.[...]

Octavian Goga a fost cel mai interesant specimen de ardelean de la unire încoace ,

☞ **a luptat mereu contra poporului nostru**.

☞ Poporul i-a și plătit această nerușinare și

satul său, Rășinari, a votat totdeauna contra lui.

În ultima vreme , d-sa **l-a trădat pe d.mareșal Averescu** care l-a făcut ministru

de două ori. Dar Dumnezeu nu bate cu bota. **Toți prietenii lui din Ardeal și Banat ,**

l-au părăsit și s-au înscris în partidul ardelean [!?] național-țărănesc.

☞ **Astăzi, d.Goga a rămas singur singurel , de ocara lumii, ca orice trădător,**

ce a trădat prieteni, credință, idee și patria sa ardelenescă. "

Broșură-Manifest PN T / iul.'32

52.) Congresul **Partidului Liberal Democrat** , 20 iun.'32

("Dimineața", 21 iun.'32)

I.Th Florescu

▣ Liberalii

"Nu suntem liberalii mugurilor primăvărateci , [**Liberalii georgiști**]

nici liberalii florilor în drum spre vestejire [**Liberalii duciști**] :

suntem liberalii democrației sincere , suntem liberalii frunzelor de stejar,

emblema celor care **rezistă și durează**, emblema **frunzelor veșnic verzi,**

cu care se încunună frunțile celor ce **luptă, suferă și izbîndesc**.

"Înainte ca partidul tînăr al d-lui George Brătianu să se fi născut,

noi am cunoscut în vechiul partid liberal , suferința pentru o idee,

mîndria persecuțiilor injuste și dorul de a introduce în altarul partidului ,

mai multă libertate și o mai largă discuțiune. N-am izbutit.

"Astăzi, după 3 ani, **biserica noastră curată și modestă** ,s-a transformat

într-o spațioasă și mîndră **catedrală politică a democrației românești**.

I. Th.Florescu / Iul.'32

▣ **Cît mai multe partide.**

" Cei cu gura veşnic la robinetul tradiţiilor , şi cu ochii bandăţi în faţa noilor orizonturi , cei care confundă evoluţia cu revoluţia , cu spaimă sau dispreţ , se vor întreba :

Iarăşi un partid nou ? Asta ne mai trebuia acum ?

" Nimic pe lume nu se naşte fără o necesitate.

Partidul este organul pe care îl creiază funcţiunea socială.

El moare dacă nu are de îndeplinit **o misiune istorică** sau **o funcţiune socială.**

Cu cît vor fi mai multe partide, cu atît va fi mai bine.

"**Varietatea** ideilor, **stimulentul** întrecerii la fapte bune şi **atenţia** mai mare ce se va da cetăţeanului, **vor îmbunătăţi** viaţa noastră publică şi

vor desăvîrşi selecţiunea.

" **Conducătorii politici** , în sensul cinstit şi superior al cuvîntului, sunt **profesori de energie,propovăduitori şi luminători** ai mulţimei obidite şi deprimată, sunt **apărători şi sprijinitori** ai drepturilor poporului , în lupta pentru **progres şi libertate.** " (**aplauze**)

" Putem oare spune că **oamenii politici** din partidele actuale **sunt suficienţi** pentru a străbate bezna sufletelor şi **a sta de vorbă cu milioanele de ţărani** ,

☺ care uneori **nu ştiu în ce trăesc**, şi **nici cine ne guvernează ?**

"**Grupuri** să se formeze **cît de multe** , dar toate trebuie să aibe

cîteva **puncte cardinale programatice identice :**

iubirea necondiţionlă către Rege şi salvarea ţării , prin unire dezinteresată , atunci cînd ceasurile grele bat la cadranul destinului patriei .(**aplauze**) [.....]

" **Nepăsarea conducătorilor** faţă de dînşii [cetăţenii] , şi **greşelile de guvernare** , mîinate şi exagerate de **biciul de veleităţi**, a adus **discreditul partidelor şi ruperea lor în bucăţi.**

Trebuie o refacere pe baze noi. " **Partidul nostru** văzînd glia uscată , **va ara mai adînc** , pentru ca rodul să fie mai îmbelşugat."

[**Soluţia şi amănuntele** - spune el - se găsesc în **cărticica** votată de comitete, şi care formează **"actul de botez"**]

I.Th.Florescu / iun.'32

Căderea guvernului Iorga

Eşecul Titulescu

Guvern de "alegeri" Vaida

53.) Campania electorală , // **PNȚ / PNL-1 / PNL-2 / PP / PNA / PSD / LANC /**

Grup"CZCodreanu" / Un.Naț. / P.Conserv. / P.Maghiar / P.Evreesc / ș.a.

Vezi la fişierele partidelor respective , iun-iul'32

54.) Alegerile din 17 iul.'32 // **reprezentarea partidelor pe provincii şi judeţe** // '32

Validarea deputaţilor , pe provincii şi judeţe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

LD : Mi se pare **mai importantă preferința electoratului** decât **reprezentarea parlamentară** (care nu oglindește aritmetic această preferință)
De aceea, încerc o **diagnosticare politică după opțiunile electoratului**,
nu după combinații și calcule electorale, sprijinite pe "primă" ..
[LD: cuprinde liste, candidați, contestații, polemici despre desfășurarea alegerilor , validarea
Vezi fișier Alegeri.
În toate provinciile , **batalia electorală** s-a focalizat
în lupta dintre **PNȚ și PNL**,
ambele partide făcând parte, în fond, din categoria **partidelor democratice.**
Dar ravagiile crizei economice,
demonetizarea și demonizarea partidelor, (cultivată cu obstinență în regimul "Uniunii")
a împins **electoratul spre curențele cu accente radicale .**

MUNTENIA ȘI OLTENIA , 17 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

LD concluzii : provincie cu spectrul politic echilibrat,
cu evidentă **structură polarizată** , între **PNȚ** și **PNL** ,
care indică **virtualitatea rotativei.**

Scrutinul nu oglindește explicit această structură, datorită dizidențelor din aceste partide.

Locul III - de eventual "arbitraj" , ocupat de partidele "conservatoare " , fie **PP, PND, PNA .**

Celelalte curențe , slab reprezentate .

Nu se profilează nici o alunecare spre extreme (stînga sau dreapta)

1.Ifov- București -

(DAD, MO 4, 3 aug., p. 61)

Notă LD: PNL1+PNL-2 , au avut 43.664 voturi (față de PNȚ)

Dacă nu erau divizați, categoric cîștigau alegerile.

PNȚ, al doilea ca forță (38.212)

PP+PNA , au avut 8804 .Uniți sau divizați, tot aceea ar fi fost.

Urcau ,doar, de pe locul V , pe locul III , și ar fi fost, astfel, **al 3-lea partid, ca forță .**

Partidul	Voturile	Locul
PNȚ	38.212	1
PNL-ducist *	31.250	2
PNL-georgist	12.414	3
PȚ -Lupu	5.373	4
PP-Averescu **	4.382	5
PNA -Goga	4.422	6.
Sfatul Negustoresc	3.334	7
BMȚ (PCR)	2.877	8
PSD	2.716	9
P.Conserv.-Filipescu	1.981	10
LANC	1.351	11
P.Evreesc	1.273	12
PSI (pro-com.)	1.105	13
Gruparea "CZCodreanu"	895	14
Un.Naț. (Iorga-Arget.)	668	15

2.Argeș .Pitești

Județul alege **6 deputați** .S-au prezentat **10 liste .**

PNȚ cîștigă detașat.

PNL-1+ PNL-2 = 9.487 voturi .

PP+PNA nu și-ar fi modificat situația.

Partidul	Voturi	Locul
PNȚ	28.184	1

PNL-ducist	6.813	2
P.Ț-Lupu	3.183	3
PNL-georgist	2.674	4
PNA-Goga	2.010	5
LANC	636	6
P.Conservator	462	7
Uniun.Naț.	247	8
Gruparea "CZC"	205	9
Sfat negustoresc		10

3. Teleorman. Tg. Măgurele

Alege **6 deputați**, depuse **11 liste**

LD: PNL-1+ PNL-2 = 22.877. Unit, PNL ar fi fost câștigător.

PP+PNA = 13.927, ar fi urcat pe locul III.

PNȚ+ PȚ = 19.882, rezultat neafectant.

LD: Prin faptul că, de la opoziție, intră primii pe listă, de regulă intra candidatul de la "centru", încît nu prea pătrund reprezentanții locali.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	18.610	1
PNL-1 *	16.265	2
PNA	7.777	3
PNL-2	6.612	4
PP **	6.151	5
LANC	2.548	6
Un.Naț.	2.536	7
PȚ	1.272	8
SfatNgustoresc	543	9
P.C.	541	10
Liga Agr. -Garoflid	203	11

4. Buzău

14 liste depuse. Drept la **6 deputați**.

Validează listele ; aleg **6 deputați**, de pe primele **3 liste** ;

Alegerile câștigate detașat de PNȚ.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	20.281	1
PNL-1	6.672	2
PNL-2	3.682	3
Sfat Negustori	2.016	4
PNA	1.572	5
PP	745	6
PȚ	493	7
Bloc Cetățenesc(Forțu)	371	8
Un.Naț.	366	9
PC	231	10
P.Evreesc	128	11

5. Romanați, Caracal

Depun **11 liste**. Au drept la **6 deputați**.

PNȚ câștigă detașat ; unit cu PȚD și PȚ, ar fi fost inbatabil.

dar dacă PNL-1 și PNL-2 ar fi fost uniți, scorul ar fi fost ... "strîns"

PP + PNA, ar fi fost a treia forță

Partidul	Votanți	Locul
PNȚ	20.391	1
PNL-ducist	9.189	2
PNA	5.115	3
PNLgeorg.	4.381	4
PȚD-Stere	2.825	5
Un.Naț.	2.575	6
PȚ	2.489	7
PP	1.156	8
PSD	496	9
Bloc Cetățenesc-Forțu	157	10

6. Dolj , Craiova

Depun 15 liste. Dreptul la 10 deputați.

103.676 alegători ; 89.607 votanți ; 13.874absenteiști

Cîștigă detașat PNȚ.Rezultat bun și dr.Lupu , deci ... curent "țărănist" puternic.

Fieful și al lui C.Argetoianu.Deci județ cu profil agrarian.

PNL+PNL-2 , ar fi mărit șansa, dar nu ar fi cîștigat .

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	36.523	1
PNL-1	11.511	2
PȚ -Lupu	10.911	3
PNL-2	10.532	4
Un.Naț. -Argetoianu	7.944	5
PNA	3.127	6
PP	1.489	7
Sfat Negust.	1.401	8
BMȚ (PCR)	738	9

7. Dîmbovița , Tîrgoviște

11 liste. Drept la 6 deputați.

PNȚ cîștigă detașat.

Unit, PNL ar fi fost mai puternic, dar nu cîștiga.

PP + PNA , ar fi fost a treia forță.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	33.070	1
PNL-ducist	9.644	2
PNL-georg.	4.586	3
PȚ-lupist	2.277	4
PP	2.171	5
PSD	1.306	6
PNA-gogist	1.276	7
Sfat Negust.	1.146	8
Un.Naț.	461	9
P.Conserv.	289	10

8. Brăila

Drept la 6 deputați. 14 liste !

Județ cu spectrul politic "mozaicat" , care poate fi un etalon.

Rotativă previzibilă : PNȚ/ PNL

PNȚ cîștigă la limită, datorită dezbinării PNL.Aportul lui Lupu, l-ar fi săltat.

PNL, nedezbinaat, ar fi câștigat, dar nu net superior PNȚ.

PND și PP ar fi disputat locul III

LANC și Garda de Fier în dispută pentru locul IV

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	13.570	1
PNLducist	10.561	2
PNLgeorg.	3.230	3
PȚlupist	1.315	4
Un.Naț.	823	5
PP	637	6
Gruparea CZCodreanu	590	7
LANC	541	8
Sfat Negust.	548	9
PNA	478	10
P.Conserv.	454	11
P.Evreesc	346	12
PSD	345	13

9.Gorj ,Tg.Jiu

[LD Nu am toate datele.

După deputații aleși, a câștigat PNȚ , urmat de PNL-1

și PȚ-Lupu + Liga contra cametei- IDIsac .

Cum la Tg.Jiu era fieful radicalului Gr.Iunian,

se poate vorbi despre un puternic curent țărănist radical.

Dar tot acolo era și fieful lui Gh.Tătărescu]

Deputații validați :

PNȚ : Gr.Iunian, lt.col.P.Petrescu, preot Nic.Mischie

PNL-1 : Gh.Tătărescu

PȚ : IDIsac (Liga contra cametei)

10.Ialomița , Slobozia

[LD : Nu am datele toate .După deputații validați, aspect mozaicat.

PNȚ câștigă , dar nu copleșitor.

Județ în care PNL-2 trece înaintea PNL-1.

Deputați validați :

PNȚ : Dimitrie Mironescu, Gh.Vlădescu-Albești, IFBuricescu .

PNL-1 : Marius Roșca

PNL-2: C. Banu

PP-Averescu : V.Roșețeanu

11.) Mehedinți. Turnu Severin

8 liste, pentru 7 candidați. 68.961 alegători.

Singurul județ în care sunt anulate un nr.mare de voturi.

Contestație R.Franasovici (PNL) , care cere invalidarea.Se respinge.

PNL ar fi fost pe primul loc. Dacă PNL era unit , ar fi obținut majoritatea.

PNȚ ar fi fost pe locul pe locul IV (?) Polemici.Totuși, PNȚ învinge.

Unit cu PȚ, superioritate clară.

PP + PNA- ar fi fost a III- a forță.

Deci se poate vorbi de un județ cu forțe echilibrate

Partidele	Votanți	Loc	Observ.
PNȚ	20.057	1	
PȚ	13.295	2	

PNL-1	10.134	3	Contestă validarea și locul
PNA	4.024	4	
PNL-2	2.810	5	
PP	2.569	6	
Sfat Negust.	969	7	
BMȚ (PCR)	543	8	

12. Muscel , Cîmpulung-Muscel

9 liste, pentru 4 deputați.

PNȚ câștigă copleșitor. Fieful lui I. Mihalache. Adăugat și PT... puternic județ țărănist

PNL, singur sau unit, a II-a forță.

Locul III- în dispută , între grupările mici.

Partidul	Votanți	Loc
PNȚ	16.462	1
PNL-1	4.362	2
PT-lupist	1.932	3
PNL-2	1.671	4
PNA	479	5
Gruparea "CZCodreanu "	467	6
PP	385	7
Un.Naț.	380	8
Sfat Negust.	267	9

13. Olt, Slatina

10 liste, pentru 4 deputați.

37.709 alegători, 31.848 votanți, 5.427 absenți

Victorie copleșitoare PNȚ.

Deși pe locul II , PNL nu are deputat (probabil prin "redistribuire")

PP+ PNA ar fi fost pe locul III .

PT (loc III) primește un loc.

Partid	Voturi	Loc
PNȚ	18.910	1
PNL-1	4.040	2
PT	2.910	3
PNL-2	2.160	4
PNA	1.151	5
Un.Naț.	500	6
PP	1.182	7
Sfat Negust.	456	8
Liga Agrară-Garoflid	16	9

14. Prahova , Ploiești

16 liste, pentru 8 deputați

Forțe echilibrate, într-un județ politic "etalon" .

PNȚ câștigă (28.582voturi) .

Liberalii ar fi fost câștigători, dacă erau uniti (29.534)

PND+ P C , ar fi disputat locul III în dispută cu

PSD+ PSI+ PCR.

Partid	Votanți	Loc
PNȚ	28.582	1

PNL-1	19.301	2
PNL-2	10.233	3
PT	2.379	4
PSD	1.616	5
P.Conserv.	1.167	6
Un.Naț. (Iorga, Vălenii !)	729	7
BMT (PCR)	609	8
PSI (pro- com.)	583	9
Sfat Negust.	518	10
PP	572	11
Grup."CZCodreanu "	389	12
P.Evreesce	228	13

15.Vlașca , Giurgiu

10 liste , pentru 6 deputați.

PNȚ câștigă copleșitor. (27.235) Uniți cu **PT-Lupu , puternic județ țărănist.**

Printre deputați, **Nae Ionescu** ,ca ziarist

Liberalii, pe locul II .Uniți, ar fi fost mai puternici (aprox.14.500 voturi)

PP+ PNA , ar fi fost a III-a forță (aprox. 5. 000 voturi)

Partidul	Voturile	Locul
PNȚ	27.235	1
PNL-1	11.396	2
PP	3.356	3
PNL-2	3.033	4
PT	2.274	5
PNA	1.496	6
Sfat Negust.	1.428	7
Un.Naț.	1.164	8
PSD	523	9
P.Conserv.	366	10

16.Vâlcea, Râmnicu Vâlcea

13 liste, pentru 5 deputați.

540.350 alegători, 44.451 votanți, 9.547absentești.

PNȚ câștigă detașat.Unit cu lupiștii , scorul ar fi fost copleșitor.

Fief al lui Duca, PNL are scor modest .Chiar unit cu PNL-2, nu ar fi biruit.

Pe locul III, cu scor slab, P P dacă nu era divizat ...

Ca o chestiune ... ridicolă, "independenții" nu par a fi avut mai multe voturi, decât în familie... încît nu știu ce a fost în capul lor...]

Partidul	Voturi	Locul
PNȚ	23.532	1
PNL-1	8.613	2
PT	3.546	3
PNL-2	3.512	4
PNA	1.787	5
Sfatul Negust.	1.046	6
PP	266	7
LANC	271	8
Un.Naț.	290	9

MOLDOVA - 14 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

LD : Polarizarea și divizarea electoratului pe 3 curenți principale:

Țărănism - Antisemitism (LANC, Grup "CZC") - Liberalism

în majoritatea județelor .

Județ "etalon" : județul Iași (vezi mai jos)

Prin aplicarea " primei electorale" ,

PNȚ își adjudecă un nr. mai mare de deputați,

în detrimentul LANC și G de F ,

dar realitatea electorală este modificată.

PNL , unit, ar fi putut reprezenta forța a II-a .

LANC și Grup"CZC" , alternativ, își adjudecă locurile I și II .

Se profilează mari confruntări cu curențele extremiste de dreapta.

1.Baia , Fălticeni

12 liste, pentru 4 deputați.

34.696 alegători, 28.395 votanți, 5.987 absenteiști .

Învingător , LANC. (loc I, 7.841 voturi) .Realitate evidentă : curent antisemit.

PNȚ, pe locul II .Uniți cu PT, ar fi fost pe locul I

Dacă ar fi fost uniți, liberalii ar fi fost pe locul II .

Se profilează încheștarea cu curențele extremiste de dreapta.

Partid	Votanți	Loc
LANC	7.841	1
PNȚ	6.412	2
PNL-1	3.989	3 [De ce nu are deputat ?]
PNL-2	2.875	4
PT	2.298	5
PP	900	6
Sfat Negust.	768	7
PNA	704	8
Un.Naț.	581	9
PSI (pro.comuniști)	534	10
P.Evreesc	457	11
Grup."C.Z.Codreanu"	371	12

2.Tecuci

18 liste, pentru 4 locuri . 7 " independenți"

34.711 alegători, 26.133 votanți, 8.578 absenteiști .

PNȚ pe locul I .Aportul PT nesemnificativ.

PNL, divizat, pe locul II -III .

Gruparea CZCodreanu , pe locul III .Realitate evidentă: antisemitism.

PP+PNA , cu scor slab, ar fi putut ocupa locul III .

Se profilează ascensiunea extremei -dreapta.

Partid	Voturi	Locul
PNȚ	12.919	1
PNL-2	3.117	2
PNL-1	2.978	3
Grup."CZCodreanu"	2.552	4
PP	1.778	5
Sfat Negust.	629	6
PT	608	7
PNA	603	8
Un.Naț	249	9
P.Evreesc	192	10

3. Botoșani ,Săveni,

12 liste, pentru 5 deputați. 44.412 alegători, 37.633 votanți, 6.404 absenteiști .

După Fălticeni, al doilea mare succes LANC (11.301 voturi)

Succesul Grupării Codreanu (locul V, 2.169voturi) , relevă puternic curent antisemit.

PNȚ adjudecă 3 locuri ; cuziștii primesc doar 1

Chiar dacă nu erau divizați, liberalii ar fi fost egali cu ... PNȚ.

Se profilează ascensiunea curentelor extremiste de dreapta.

Partid	Voturi	Loc.
LANC	11.301 (25,44%)	1
PNȚ	7.870	2
PNL-1	5.330	3
PNL-2	2.857	4
Grup"CZCodreanu "	2.169	5
PȚ	2.067	6
P.Evreesc	1.514	7
PP	1.385	8
Sfat Negust.	813	9
Un.Naț. (lorga !)	509	10
PNA	419	11
"Blocul mîntuirii țării "	89	12

[LD:?!]

4.Fălcu , Huși

10 liste, pentru 4 deputați . 24.877 alegători, 20.326 votanți, 4.382 absenteiști

Nici o contestație.Deși pe locul I este PȚ , din nou PNȚ ia 3 locuri , iar PȚ doar 1 .

Probabil asta este "jocul " primei electorale.

Pe locul I , PȚ .Unit cu PNȚ ar fi constituit un pol PNȚ mai puternic.

LANC + Grup Codreanu, depășește PNȚ, dar sunt sub PȚ.

PNL slab, celelalte partide - nesemnificative.

Se poate vorbi despre confruntarea unui curent țărănist radicalizat ,
cu un curent extremist , antisemit, în ascensiune.

Partidul	Voturi	Locul
PȚ	7.021	1
PNȚ	4.700	2
LANC	2.830	3
PNL-1	2.428	4
PNL-2	1.165	5
Grup"CZCodreanu "	815	6
PNA	377	7
Un.Naț.	315	8
P.Evreesc	148	9
PP	124	10

5. Bacău

[LD nu am toată informația]

După deputații aleși, pare un județ mai echilibrat ,

cu profil pasibil de rotativă PNL / PNȚ ;

LANC ar și aici succes electoral .

Deputați validați :

PNȚ : M.Văgăunescu , George G.Buzdugan, N.Ionescu

PNL-1 : Mircea Cancicov

LANC : I.Vasiliu-Oituz

PNL-2 : C.A.Constantinescu

6. Putna , Focșani, Panciu, Pașcani

11 liste, pentru 5 candidați. 43.493 alegători, 35.113 votanți, 7.832 absenteiști

PNȚ - succes evident.

PNL , dacă s-ar fi prezentat unit, ar fi avut un scor puternic, recomandabil pentru rotativă.

Gruparea CZCodreanu, în evidentă ascensiune.

Partid	Voturi	Loc
PNȚ	16.219	1
PNL-2	5.820	2
PNL-1	5.365	3
Grup"CZCodreanu"	3.252	4
PNA	1.294	5
Un.Naț.	1.094	6
PP	721	7
P.Evrees	447	8

7. Tutova ,Bârlad

[LD : nu am toate datele .În Tutova a câștigat **I.Z.Codreanu -tatăl**

alegerile parțiale din timpul legislaturii lorga, ocazie cu care au fost scandaluri care vor duce la.... dizolvarea grupării (considerată ilegală de noul guvern)

Acum, **Ion Z.Codreanu** este reales.

Se poate vorbi despre **un curent antisemit** care începe să turbure atmosfera....]

Deputați aleși :

PNȚ : V.Georgescu-Birlad, C.Gongopol (ziarist pe lista PNȚ) ,**N.Alexandrache**

PNL-1 : N.Simionescu (supleanți: L.Balomei)

Grup."CZC" : Ion Zelea Codreanu -tatăl

8.Râmnicu Sărat

14 liste, pentru 4 deputați. 40.262 alegători, 33.448 votanți, 6.454 absenteiști .

PNȚ câștigă alegerile cu detașare.

Deși pe locul 5, **Uniunea Națională** primește un loc ,

în **detrimentul Grupării Codreanu** (loc 3) .

Dar asta este , probabil, în operațiile de "redistribuire", pentru că nu este contestație.

Așa ar fi,dacă... chestiunea nu s-ar repeta ,

caz în care se poate vorbi de **încercarea de anihilare a antisemitismului]**

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	16.270	1
PNL-1	6.630	2
Grup"CZC"	2.944	3 (?)
PNL-2	2.545	4 (?)
Un.Naț.	2.039	5 (?)
PNA	1.436	6
PȚ	1.014	7
Sfat Negust.	548	8
P.Conserv.	250	9
PP	196	10

9. Roman

16 liste pentru 4 deputați. 33.363 alegători, 27.462 votanți, 5.779 absenteiști

LANC este pe **primul loc** (15.256), în al treilea județ moldovean : **puternic curent antisemit.**

PNȚ pe locul II (11.832), aportul PT fiind nesemnificativ (559)

PNL, dacă nu ar fi fost divizat , ar fi avut ... aprox. 6.000)

Locurile sunt **redistribuite la PNL-1 și PNȚ,**

ceea ce poate fi considerat o **încercare de stăvilire a curentului extremist.**

Partidul	Voturi	Loc
LANC	15.256	1 (?)
PNȚ	11.832	2
PNL-1	4.896	3
PNL-2	1.733	4
Sfat Negust.	666	5
PNA	561	6
PT-Lupu	559	7
P.Evr.	522	8
Grup"CZCodr."	363	9
Un.Naț.	174	10
PP	141	11
P.Conserv.	77	12

10. IASI

13 liste, pentru **8 deputați**. 50.127 alegători, 39.220 votanți, 10.674 absenteiști .

Scor foarte strâns, într-un **spectru politic "etalon" pentru Moldova**,
deosebit de cel din Muntenia-Oltenia (din Vechiul Regat)

/ **PNȚ, câștigă alegerile (11.709 voturi)**

/ **Uniți, liberalii ar fi câștigat alegerile (peste 12 .000 voturi)**

Se poate vorbi de o **polarizare echilibrată PNL- PNȚ.**

/ **Creșterea curentului antisemit ,**

deocamdată cu dominarea **LANC (loc II, 7.255)**

însă cu tendință de creștere a **Gărzii de Fier (loc 7, 1.011)**

/ Este ,poate, momentul cel mai potrivit (avînd în vedere evoluțiile viitoare) ,

de a lua în discuție **problema antisemitismului** sub varii aspecte :

- Nu poate fi negat ; substratul realităților ; mentalități ;politici ;
- Politica evrească : minoritate sau nu ? Partid politic separat sau integrare ?

Curentele antisemite :specific românesc, contaminări, influențe externe.

/ Este de semnalat o **ascendență a PSI** (, radical, pro-comunist : 1.218voturi) ,
față de **PSD** (214 voturi)

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	11.709	1
LANC	7.255	2
PNL-1	6.313	3
PNL-2	6.249	4
PP	1.714	5
PSI (pro-com.)	1.218	6
Grup"CZC"	1.011	7
PNA	853	8
P.Evreesc	844	9
Sfat Negust.	439	10
PT-Lupu	332	11
PSD	214	12
P.Conserv.	146	13

11. Dorohoi , Darabani, Mihăileni , Rădăuți-Prut

12 liste, pentru **4 deputați** .

41.831 alegători, 36.915 votanți, 4.625 absenteiști. Nici o contestație.

Puternic curent antisemit . LANC pe primul loc (11.067) ,
 Cu Gruparea "CZC" ... în ascensiune (loc 5, 1.827)
 urmat la distanță de PNȚ (7.877) și PNL-1 (6.000)
 Dacă PNL nu era divizat, trecea înaintea PNȚ, dar nu depășea LANC.
 "Prima electorală... cosmetizează realitatea.

Partid	Voturi	Loc
LANC	11.067	1
PNȚ	7.877	2
PNL-1	6.000	3
PNL-2	2.572	4
Grup "CZCodreanu"	1.827	5
PP	1.706	6
P.Evreesc	1.260	7
PȚ	897	8
Un.Naț.	984	9
PNA	854	10
Sfat Negust.	596	11
"Bloc cetățenesc -Forțu	141	12

12. Covurlui , Galați

15 liste, pentru 7 deputați. 42.645 alegători, 31.092 votanți, 11.335 absenteiști.
 Nici o contestație.

PNȚ câștigă locul 1 , cu scor la limită (6.221) ;
 unit cu PȚ (1.177) , și-ar fi îmbunătățit scorul.

Gruparea "CZCodreanu" , locul II (6.077) , foarte aproape de PNȚ,
 devansează LANC (loc 13, 166 voturi) ;

Mic succes PNL-georgist (loc III) , insucces PNL-ducist (loc IV)

Dacă PNL nu ar fi fost divizat câștiga categoric județul (aprox. 9000 voturi)

PNA -Goga prinde 1 loc., deși era pe locul 5, după PNL-1]

Partide	Voturi	Loc
PNȚ	6.221	1
Grup "CZCodreanu"	6.077	2
PNL-2	4.702	3
PNL-1	4.365	4
PNA	1.933	5
Sfat Negust.	1.364	6
PȚ	1.177	7
PSD	1.120	8
PP	890	9
Un.Naț.	889	10
BMȚ (comunist)	473	11
P.Evreesc	410	12
LANC	250	13
P.Conserv.	166	14

13. Neamț , Piatra Neamț

13 liste, pentru 4 deputați. 44.440 alegători, 34.324 votanți, 10.002 absenteiști.

Nici o contestație.

PNȚ câștigă convingător. Poate fi considerat județ " țărănist"

Nici uniți, liberalii n-ar fi avut șanse, dar ... devansau Garda .

Puternic curent antisemit : Garda de fier în ascensiune , (loc II, 5.281)

încă din timpul guvernării Iorga, devansează net LANC.

Firavul curent socialist , divizat între PSD și PSI.

Partid	Voturi	Loc
PNȚ	17.759	1
Grup" C-Z-Codreanu "	5.281	2
PNL-1	5.081	3
PNL-2	1.946	4
Un.Naț.	821	5
Sfat Negust,	497	VI
PSI (pro.com,)	389	VII
PȚ	365	VIII
P.Evreesc	353	IX
PSD	237	X
LANC	266	XI
PP	177	XII

14.Vaslui

[LD: nu am toate datele.]

Deputați aleși :

PNȚ : 3

PNL-1 : 1

TRANSILVANIA, 20 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

LD : Există câteva județe etalon , cu situații specifice (vezi mai jos)

PNȚ-ul, ardelenii , își adjudecă majoritatea locurilor în Parlament .

Se poate demonstra statistic **particularismul și regionalismul ardelenilor** față de alte partide considerate " regătene" dar ... **nu pe criterii doctrinare.**

Mai degrabă **se cartelează cu germanii, cu ucrainenii, cu maghiarii chiar (cazul Odorhei) , pentru a stăvili accesul celorlalte partide românești.**

/ PNȚ , în Ardeal, are conduită asemănătoare cu a partidelor minorităților etnice .

Sau... cam la fel **cum era în Austro-Ungaria , cu ținta spre Viena,**

doar că acum , **ținta este îndreptată spre "adversarii" regățeni , spre București,** cu dorința de a **cuceri ... puterea centrală !**

/Liderii, în majoritate avocați, ușor de identificat pentru că au particola "dr."

/ PNȚ , în Ardeal, "respectă" , ca parteneri " opozanți" ,

doar PSD și partidele minoritare (la fel ca în 1918 !)

/ Liberalii , uniți, ar fi avut rezultate mai semnificative, dar și așa,

după partidele minoritare, în majoritatea județelor ardeleni,

cartelați cu germanii , puteau aspira la rotativă.

/ Ardealul pare slab atras de curentul liberal sau conservator.

În realitate , liberalismul, în Ardeal, are ca exponent PNȚ , ramura ardeleană.

În realitate, conservatorismul, în Ardeal, are ca exponent PNȚ, ramura conservatoare

/ Așa se explică succesul real al PȚ -Lupu, în Ardeal ;

/ Așa se explică "zestrea" grupului conservator fuzionat cu PNR , menținută la fuziune.

/ Curentul antisemit , nu se semnalează la partidele minoritare (maghiar și german) ,

și este încă nesemnificativ la partidele românești (LANC și Gardă)

După venirea la putere a lui Hitler în Germania, situația se va modifica.

/ Legenda cu o mai avansată educație politică, prin nimic demonstrată.

Dimpotrivă, singurul fenomen : un masiv absenteism .

1.Alba, Alba Iulia

10 liste , pentru 5 deputați. 55.314 alegători, 37.132votanți, 16.870 absenteiști .

PNȚ câștigă copleșitor (22.529 voturi) Se aleg numai ardelenii PNȚ.

Per-total, partidele "regătene", la un loc , au întrunit ... 8.899 voturi.

Pe locul II , cu 3.009, P.Maghiar.

Pe locul III, PNL (2.890voturi) , dar curentul liberal, masiv, este în PNȚ.

PSD, pe locul IV, scor modest.

Contestație dr.Lupu (susținută de Adam Popa) : nereguli, abuzuri.Polemică înverșunată.

Se rostesc cuvinte "neparlamentare" , care nu se trec în stenogramă;

"Țărănismul" este înfrînt.

PNA-Goga ... grupează pe ardelenii rupți din ex.PNR

Per-total, partidele "regățene", la un loc , au întrunit ... 8.899 voturi.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ -Maniu +germani	22.529	1
P.Maghiar	3.098	2
PNL-1 IGDuca	2.890	3
PSD	1.906	4
Un.Naț. Iorga-Argetoianu	1.743	5
PT-Lupu	1.589	6
PNA-Goga	1.226	7
PNL- 2, Gh.Brătianu	925	8
P.Evreesc	546	9
PP-Averescu	526	10

2.Arad

14 liste, pentru 9 deputați. 117.288 alegători , 88.375 votanți, 28.440 absenteiști .

Toate locurile adjudecate de PNȚ , eventual de un reprezentant al PGerman ,

cu care încheiase cartel. În pofida acestui masiv, dar aparent , succes electoral,

trebuie ținut seama că cifra reprezintă doar ?% din alegători și ?% din voturi

Toate celelalte partide se simțeau frustrate prin nereprezentare , făceau o dîrză opoziție.

Altfel, cred că totul era legal.Venise rîndul PNȚ să exploateze din plin prima electorală,

pe care o hulise atîta ! Nici o contestație.Dar rezultatul este șocant .

/ Dar peste 50% dintre ardeleni (43.234) votaseră pentru partidele adversare PNȚ- ului !

Nu mai era scorul din 1928. Și nu era vorba de "regățeni" , ci de ardeleni.

/ Liberalii ardeleni (PNL-1 și 2) , cu cca 14 000 voturi ,

nu mai puteau fi stigmatizați ca "venetici " !]

/ Ungurii,cu peste 10.000 voturi ,aveau motive de frustrare !

/ Lupiștii, georgiștii, legionarii, agrarienii, iorghiștii, social-democrații , etc etc...

pătrunseseră în viața politică ardelenască,

nu se mai poate vorbi de "monopolul" lui Maniu...

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ +germani	40.000	1
PNL-1	10.558	2
P.Maghiar	10.545	3
PT -Lupu	4.420	4
PNL-2	3.445	5
PNA	2.808	6
Grup"C.Z.Codreanu"	2.697	7
Liga Agrară-Garoflid	2.302	8
Sfat Negust.	2.192	9
PSD	1.573	10
P.Evreesc	1.387	11
PSI	811	12
Un.Naț.	768	13
PP	694	14

3.Bihor , Oradea, Beiuș

14 liste, pentru 9 deputați. 125.691 alegători , 74,720votanți, 50.130 absenteiști .

[LD: Aceleași observații ca la Arad .Absenteism masiv.]

PNȚ are inclus aportul masiv al germanilor ;
 Votul masiv pentru PT-Lupu, dovedește existența unui curent țărănist extraPNȚ;
 Liberalii (locul II) , cumulat, ar fi avut un scor care- i recomandau spre rotativă.
 Partidul evreesc -cu identitate distinctă .

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ +germani	32.215	1
P.Maghiar	10. 987	2
PNL-1	6.474	3
PT	5.736	4
Un.Naț.	3.709	5
PNA	2.350	6
Liga Agrară-Garof.	2.210	7
P.Evreesc	2.083	8
PNL-2	1.765	9
PSD	1.707	10
P.Consrv.	1.389	11
LANC	742	12
PP	499	13

4.Brașov.

14 liste pentru 3 locuri . 47.091 alegători, 29.253 votanți, 17.838 absenteiști
 PNȚ - aport masiv , votul germnailor ;
 PNL (loc III) , cu aportul germanilor ... indicat pentru rotativă ;
 PSD (loc IV) dispută voturile cu BMȚ (loc V)

Partidul	Voturi	Loc	Procentaj
PNȚ +germani	14.307	1	
P.Maghiar	4.041	2	
PNL-1	3.576	3	
PSD (soc.)	1.523	4	
BMȚ (com.)	909	5	
PT	904	6	
PP	686	7	
P.Conserv.	488	8	
PNA	411	9	
P.Evreesc	343	10	
Un.Naț.	157	11	
PSI (com.)	129	12	

5. Ciuc. Miercurea Ciuc, Gheorghieni

8 liste, pentru 3 locuri. 39.648 alegători, 21.681 votanți, 17.491 absenteiști.
 [LD: Statistica este interesantă pentru că ar putea da
 o oarecare indicație privind românii (bărbați, alegători) din Ciuc,
 pentru că este puțin posibil ca ungurii să fi votat cu partidele românești și viceversa]
 P.Maghiar pe primul loc ; P.Evreesc , scor mic, indică votul la P.maghiar ;
 PNȚ + PNG , scor modest ;
 Adunat , posibil votanți români - cca 7.000... aproape 50 % .
 Dar nr. mare de absenteiști ...face aprecierea imposibilă.
 Dar , oricum, atestă prezența tuturor partidelor românești în județ,
 cu posibilă rotativă a PP-Averescu, la centru.

Partidul	Vot	Loc	Procent
P.Maghiar	11.508	1	

PNȚ + PNG	4.015	2
PP	2.050	3
PȚ	1.202	4
PNL-1	882	5
P.Conserv.	630	6
PNL-2	365	7
P.Evreesc	343	8

-

6. Cluj

12 liste, pentru **6 deputați**. 78.358 alegători, 40.870 votanți, 37.870 absenteiști (aproape 50%!) Deci ... rezultatul are în spate această realitate
 Ca și în cazul Iașului (pentru Moldova) consider Clujul (exceptând județele compact-maghiare) ca un "etalon" pentru Ardeal :
 / **Dușmănia regăteni -ardeleni** a avut consecințe din cele mai nefaste pentru cimentarea unor relații firești (inclusiv politice) între români;
 / **PNȚ a câștigat alegerile**, dar **nu se poate spune că Clujul era un județ " național-țărănist"**; dimpotrivă, **succesul lupiștilor** demonstrează existența unor **"țărăniști radicali"**
 / Dacă pentru maniști, era de preferat un Adonis Popov sau Fritz Konert , decît un ...Al.Lapedatu, Goga, Iorga ș.a. ... declarați "dușmani" ... asta spune mai mult decît orice considerații privind mentalitatea "naționalilor " ardeleni.
 / **Dizidențele încurajate** (sau inspirate) de Carol al II-lea , care au dus la ruperea unor partide (acțiunea Gh.Brătianu,) ;
Dacă Liberalii nu erau divizați, erau pe locul 3, înaintea lui Lupu;
 / **P.Evreesc -identitate dinstinctă.**
 /Interesant : la Cluj, antisemitismul nu a prins teren notabil.

Partidul	Voturi	loc	Procent
PNȚ +germani	14.135	1	
P.Maghiar	7.379	2	
PȚ	3.482	3	
PNL-1	3.239	4	
Sfat Negust.	2.115	5	
PNL-2	1.828	6	
PSD	1.714	7	
P.Evreesc	1.514	8	
PNA-Goga	1.435	9	
Un.Naț.Iorga-Arget.	573	10	
P.Conserv.	436	11	
PP	385	12	

7.Făgăraș

10 liste, pentru **3 deputați**. 24.827 alegători, 18.139 votanți, 6649 absenți.
PNȚ - succes elocvent ;
PNL, pe locul II , "defecțiunea" giorgistă , nesemnificativă ;
Legionarii - prezență incipientă ;

Partide	Voturi	Loc
PNȚ	8.856	1
PNL-1	1.973	2
PȚ	1.562	3
PP	1.459	4
Un.Naț.	1.085	5
PNL-2	991	6
P.Maghiar	515	7

PSD	496	8
Grup "CZCodreanu"	494	9
PNA	237	10

8.Hunedoara , Deva,Petroșani (Valea Jiului)

13 liste pentru 9 deputați . 88.330 alegători, 63.500 votanți, 24.202 absenteiști

Județ mozaicat politic, social și etnic.

/ Toate locurile ... date PNȚ, evident câștigător în cifre,
dar avînd jumătate din votanți contra ,și peste 70 % din alegători nepartizani.

/ Divizați sau nu, liberalii pe locul II

/ Gruparea Codreanu (loc VI) și PNA-Goga (loc IX), vor cunoaște ascensiuni ulterioare ,

/ P.Evreesc - identitate distinctă , dar modestă ;

La alegerile următoare, județul va fi confruntat cu mari bătălii electorale.

Partidul	Voturi	Loc	Procent
PNȚ	34.358	1	
PNL-1	7.797	2	
PSD	4.025	3	
P.Maghiar	3.851	4	
PT	2.463	5	
Grup "CZCodreanu"	2.221	6	
PP	2.105	7	
PNL-2	1.403	8	
PNA	1.278	9	
P.Evreesc	726	10	
Un.Naț.	784	11	
Liga Agrară-Garoflid	746	12	
P.Conserv.	428	13	

9.Mureș .Tg.Mureș,Reghin

8 liste, pentru 6 deputați. 72.661 alegători, 44.457 votanți, 27.822 absenteiști.

[LD: remarc masiv corp electoral românesc (la un loc, peste 29.000 votanți),

tot spectrul politic, minoritățile etnice "clarificate " , pe linie specifică :

/ Germanii cu guvernul ; ungurii, masiv, împreună; mare parte din evrei, separat .

/ PNA -Goga (loc III) , PND- Iorga (loc IV) - aspiranți la loc de rotativă ;

/ Liberalii , uniți sau despărțiți, locuri modeste ;

Partid	Voturi	Loc
PNȚ + germ.	17.251	1
P.Maghiar	13.669	2
PNA	4.795	3
Un.Naț.	1.981	4
P.Evreesc	1.714	5
PNL-1	1.772	6
PNL-2	1.391	7
P.Conserv.	678	8

10.Maramureș, Sighet

13 liste, pentru 6 deputați . 40.836 alegători, 22.657 votanți, 18.104 absenteiști.

Interesantă configurația politică și etnică.Voturile pentru partidele românești dispersate.

PNȚ câștigător relativ (cartel cu germanii și ucrainenii)

PNL, eventual, preferat pentru rotativă;

P.Evreesc , cu identitate remarcabilă. . Din acest p.d.v., este un județ "etalon" ,
pentru exemplificarea angajării minoritarilor, mai ales a evreilor, în luptă specific minoritară.

Curentul antisemit (LANC + Garda) , pe locurile 4, respectiv 12, nu are aderenți mulți (dar fac o propagandă gălăgioasă ,iscind valuri în presă !)

Partidul	Voturile	Loc
PNȚ +PG+PUcr.	8.504	1
P.Evreesc	3.750	2
PNL-1	3.094	3
LANC	2.353	4
P.Maghiar	1.266	5
PT	1.089	6
PNA	598	7
PSD	582	8
Sfat Negust.	338	9
PNL-2	256	10
Un.Naț.	204	11
Grup "CZCodreanu"	175	12
PP	56	13

11.Năsăud ,Bistrița-Năsăud

13 liste, pentru **3 deputați**. 38.703 alegători, 25.916 votanți, **12.568 absenteiști**

PNȚ - victorie relativă, prin germani ;

PNL, dacă nu era divizat, ar fi fost pe locul II ;

PNA-Goga , pe locul II ;

P.Evreesc, separat,**devansează P.Maghiar** (de obicei votau cu ungurii)]

Partidul	Voturi	Locul
PNȚ + germ.	14.439	1
PNA	2.069	2
PNL-1	1.807	3
PT	1.361	4
P.Evreesc	859	5
P.Maghiar	854	6
Un.Naț.	768	7
LANC	752	8
PSD	712	9
PTD- Stere	681	10
Sfat Negust.	401	11
PNL-2	397	12
PP	43	13

12.Odorhei , Odorheiul Secuiesc

[LD : nu am toată informația. În orice caz, **PNȚ în cartel cu o fracțiune maghiară**]

Deputați validați :

PNȚ : **dr.Virgil Solomon** , **dr.Rety Imre**

PNMaghiar : **Iosif Willer, Francisc Laar**

13.Satu Mare, Baia Mare

11 liste, pentru **6 deputați**. 75.797 alegători, 51.787 votanți, **23.204 absenteiști**.

PNȚ câștigă, dar cu aportul **germanilor** ;

Minoritățile predomină (maghiari, germani, evrei) ;

PNL-1 (locul 5) , ar fi avansat pe locul 3, dacă nu era ruptura ... ;

PSD (locul 3) , cu **electorat semnificativ**.

Partidele românești , cu ramificație națională, **sunt dispersate, pulverizate** ;

Partid	Voturi	Loc
PNȚ +germani	21.748	1
P.Maghiar	9.124	2
PSD	4.524	3
P.Evreesc	3.243	4
PNL-1	3.136	5
Un.Naț.	2.026	6
PT	1.924	7
PNL-2	1.639	8
PNA	1.537	9
Sfat Negust.	1.453	10
LANC	324	11

14. Sibiu .

13 liste , pentru **5 candidați** . 57.040 alegători, 35.307 voturi, **21.624 absenteiști**.

Cîteva observații :

/ **PNȚ cîștigător relativ ;**

/ Cei care înclină balanța în județ, sunt **germanii** ;

politica "săsească" (cartel cu guvernul) , realizează această **"rotativă "** .

Așa se explică rolul **în guvern lorga**, iar pe viitor, succesul **liberalilor**, **ajunși la guvern**.

/ **Succesul evident al PNL-1 ;**

/ Ascensiunea **Gărzii de Fier** (loc III) ;

/ **PSI** (pro-comunist) devansează **PSD** ;

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ+ PGerman	19. 598	1
PNL-1	5.423	2
Grup "CZCodreanu"	1.992	3
PNA	1.898	4
PSI	1.093	5
P.Maghiar	1.058	6
PNL-2	832	7
Sfat Negust.	617	8
PT	484	9
PSD	415	10
PP	366	11
Un.Naț.	144	12
P.Evreesc	255	13

15.Someș , Dej

11 liste, pentru **5 deputați**. 58.064 alegători, 36.408 votanți, **20.918 absenteiști**

/ **PNȚ cîștigă cu aportul germanilor;**

/ **Puternic curent țărănist (succes lupist) , ceea ce va întări PNȚ la refuziune ;**

/ **P.Maghiar, P.Evreesc - identitate distinctă ;**

/ **Liberalii**, scor modest ;

Partid	Voturi	Loc
PNȚ +P.Germ.	15.752	1
PT	6.681	2
P.Maghiar	2.832	3
PNL-1	2.386	4
PSD	2.131	5
Sfat Negust.	1.793	6
P.Evreesc	1.602	7
PNA	828	8

PNL-2	782	9
Un.Naț.	625	10
P.Conserv.	280	11

16.Sălaj, Carei, Zalău, Bădăcin

12 liste , pentru 6 deputați . 86.187 alegători, 63.401 votanți, 22.123 absenteiști .

LD : Fieful lui Iuliu Maniu. 2/3 din alegători au votat, totuși, cu alte partide,
ceea ce confirmă zicala "Nimeni nu e profet în țara lui ! "

Puternic curent țărănist "radical" , dovedit prin succesul lui Lupu,
unul din cei mai virulenți adversari ai fuziunii PTJ cu PNR.

PSD - locul III ;

În rest, nota specifică pentru județele din Ardeal.

Partide	Voturi	Loc	Procent
PNȚ +PG + Ucr.	23.216	1	
P.Maghiar	13.821	2	
PSD	6.858	3	
PTJ	4.555	4	
Un.Naț.	3.251	5	
PNL-1	2.746	6	
P.Evreesc	2.302	7	
PNA	1.853	8	
LANC	1.446	9	
PNL-2	936	10	
P.Conserv.	734	11	
PP	272	12	

17.Turda

13 liste, pentru 4 deputați. 46.164 alegători, 29.215 votanți, 16.803 absenteiști .

PNȚ , cu aport german, câștigă substanțial;

Liberalii, dacă nu ar fi fost divizați, ar fi obținut loc III

Garda de Fier repurtează succes electoral (loc III) ,

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ + PGerman	10.065	1
P.Maghiar	4.795	2
Grup "CZCodreanu"	3.855	3
PNL-1	2.790	4
PTJ	2.140	5
PNA	1.071	6
PNL-2	943	7
Sfat Negust.	921	8
BMT (PCR)	888	9
P.Evreesc	427	10
PSD	325	11
Un.Naț.	69	12

18.Târnava Mare, Sighișoara ,

[LD: nu am toate datele.Este un **succes țărănist -lupist** semnificativ]

Deputați aleși :

PNȚ + P.Germ (loc I)

P.Ț (loc II) - **succes electoral semnificativ,**
care denotă existența unui electorat țărănist radical.

P.Maghiar .(loc III)

19.Târnava Mică , Blaj

[LD: nu am toate datele , dar din nou **succes țărănist -lupist**]

Deputați aleși :

PNȚ + P.German (loc I)

PȚ-Lupu (loc II) - succes care atestă **curent țărănist radical**;

20.Trei Scaune , Sf.Gheorghe, Covasna , Tg.Secuiesc

12 liste pentru 2 deputați. 35.763 alegători, 21.898 votanți, **13.776 absenteiști** .

/ Dominare masivă a **PMaghiar**.

/ Prin prima electorală, probabil, se alege și un **deputat PNȚ**.

/ **Unit, PNL -2 (loc 4) ar fi devansat PSI**

/ Este de remarcat **succesul socialist : PSI** (loc 3) **PSD** (loc 9) **BMȚ** (loc 11)

O pătrundere deloc semnificativă, și dispersată, a partidelor românești.

Partidul	Voturile	Loc
P. Maghiar	11.030	1
PNȚ +germani	2.942	2
PSI (pro-com)	1.565	3
PNL-2	1.521	4
PNL-1	959	5
PP	861	6
PȚ	702	7
Un.Naț.	678	8
PSD (soc)	626	9
PNA	552	10
BMȚ (PCR)	385	11
LANC	128	12

BANAT , 3 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

Județ etalon :Timișoara . Vezi mai jos.

1.Timiș -Torontal , Timișoara

13 liste pentru 10 deputați . 135.788 alegători, 105.799 votanți, **29.477 absenteiști**.

LD : Cel mai mare județ, cel mai mare nr. de alegători și de deputați.

/ Peste 60% din electorat , contra PNȚ ;

Dar, rezultat foarte interesant, echilibrat , privind **tot spectrul politic** al momentului , foarte **asemănător cu cel din Muntenia și Oltenia**

/ La PNȚ , electorat solid, dar și contribuție germană ;

Toate locurile ocupate de lista **PNȚ : 7 + 3** , probabil și datorită "primei .

/ **PȚ-Lupu, electorat semnificativ,dovedind puternic curent țărănist.**

/ Partidele minoritare cu politici specifice : **germani, maghiari, evrei**

/ **P.Maghiar** (loc 2, **10.534 voturi**)

/ **Liberalii** nedivizați (loc 3 și 4, **împreună , 16.700 voturi**)

ar fi fost pe locul 2, înaintea ungarilor ;

/ **PSD activ** , (loc 5, 6.360 voturi) ;

/ **LANC- cuziști** (loc 6) și **PNA -Goga** (loc 7)

/ **Conservatori - PND, PC, etc ...**

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ +PGerman	39.949	1
P.Maghiar	10.534	2

PNL-2	8.644	3
PNL-1	8.035	4
PSD	6.360	5
LANC	6.174	6
PNA	5.397	7
PT	4.515	8
Liga Agr.Garoflid	3.061	9
P.Evreesc	2.017	10
Un.Naț.	2.004	11
P.Conserv.	1.669	12
PP	786	13

2.Caraș , Reșița

13 liste, pentru 5 deputați. 60.813 alegători, 46.321 votanți, 14.023 absenteiști
/ PNȚ - victorios, și prin contribuția germanilor ;
/ PSD - scorul cel mai concludent socialist , din țară ;
/ Liberalii, -reprezentare modestă , prin divizare ;
/ Legionarii, cuziștii - în ascensiune ;

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ + PG	26.423	1
PSD	6.975	2
PNL-1	2.803	3
PNL-2	1.955	4
PNA	1.868	5
PT	1.209	6
Grup"CZCodreanu"	1.083	7
Liga Agrară-Garoflid	951	8
P.Maghiar	924	9
LANC	479	10
P.Conserv.	168	11
PP	161	12
P.Evreesc	90	13

3.Severin, Lugos

13 liste pentru 6 deputați. 64.365 alegători, 52.330 votanți, 12.035 absenteiști.
Aceleaș fenomene , ca în toate județele bănățene.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	29.563	1
PNL-1	6.369	2
PT	3.630	3
P.Maghiar	2.137	4
Liga Agr.Garof.	2.024	5
PNA	1.995	6
Un.Naț.	1.354	7
PSD	1.212	8
PNL-2	599	9
P.Evreesc	578	10
LANC	544	11
Bloc.cet. -Forțu	461	12
PP	19	13

BASARABIA , 9 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

LD : Din p.d.v politic, Basarabia are câteva **caracteristici comune județelor moldovenești** dar și ceva **specific, în plus.**

Deși , formal , cu aceleași partide și programe,

în Basarabia **totul este mai radical** , și ,uneori, pasional , subversiv, centrifug.

Este de discutat **cît și cum** , această **radicalitate** se datorează :

/ **stării economice precare**, accentuate în timpul **crizei economice**;

/ **greșelilor și neglijențelor administrației românești** ;

/ **resentimentelor minorităților**

despre rușii din Basarabia nu am aflat mai nimic ;

evreii basarabani, în majoritate rusofoni, nu urmează politica UER

/ **propagandei bolșevice** , deci contaminării de dincolo de Nistru, pe care Moscova,

Kominternul, a întreținut-o de pe teritoriul **RSSMoldovenești din Transnistria.**

Pentru că :

/Exista un puternic **curent țărănist** , cu mesaj mult **mai radical** decît în Vechiul Regat .

Așa se explică existența celor **3 partide frînturi** : **PNȚ, PT-Lupu, PȚD-Stere** ;

/ Există "**un caz** " - **STERE** - (care în Regat a avut o semnificație politică aparte, nu lipsit de resentimente și ranchiună),

iar în **Basarabia** a luat proporția unei **legende a frustrării , a nedreptății** ;

/ **Liberalii , cu priză mai mică la electorat** ;

/ **Evreii** sunt organizați în **partid propriu**, au scoruri importante în fiecare județ , și cîștigă în **Hotin , Soroca** (pe locul perdantului Stere !) ,

/ Există un puternic **curent social radical antisemit**, care aduce victoria sau poziții bune , în toate județele, fie a **LANC**, fie a **Gărzii de Fier** :

Cahul, Bălți, Ismail , Orhei , Tighina (pierdut prin redistribuire) ;

/ Există un **curent socialist** , mai **radical** decît în Vechiul Regat , care aduce victoria **PSD** chiar în județe fără industrie sau clasă muncitoare :

Ismail , Cetatea Albă ;

1.Lăpușna, Chișinău

14 liste, pentru **8 deputați**. 81.994 alegători, 49.999 votanți, 31.586 absenteiști

/ Întreg spectrul politic existent. Județ mare . Procent mare de absenteiști.

Nici o informație despre ruși .

Oraș "etalon" pentru Basarabia ? **Da și Nu .**

/ Județ cu un puternic **curent țărănist** : **PNȚ, PT-Lupu, PT D-Stere .**

(împreună , ar fi întrunit **26.027 voturi** , adică peste **50% din voturile exprimate**)

/ **PNL-1, pe locul 2, împreună cu PNL-2 , pe locul 3 , ar fi întrunit 11.760 deci... se infirmă acuza lipsei de aderență la liberalism ;**

/ **Destul de consistent scor , partidul evreesc (2.559) ,**

iar în **PNȚ (Rosenberg) și PNL (Stenberg) desemnați pentru parlament .**

/ **LANC (loc V, 2.765 voturi) , nu prea puternic față de ...**

/După modestul scor **PSD (331 voturi , loc 12) , curentul socialist apare firav.**

Nu știu dacă... în județ , **BMȚ** nu a fost împiedicat să depună listă

(cum am avut cîteva semnale) și atunci concluzia ar fi exact opusă !

/ Continuă să fie semn de întrebare (pentru mine) acel **Sfat Negustoresc** , care are un nr. de voturi , dar eu nu știu cine sunt...

Partidul	Voturi	Loc	Procent
PNȚ -Maniu	21.926	1	
PNL-Duca	7.520	2	
PNL- Gh.Brătianu	4.239	3	
PT -Lupu	3.017	4	
LANC -ACCuza	2.765	5	
P.Evreesc	2.559	6	
Sfat Negust.	1.479	7	
PȚD-Stere	1.086	8	
PP-Averescu	891	9	

PNA -Goga	836	10
P.Conserv.	654	11
PSD	331	12
Un.Naț. Iorga-Argetoianu	277	13
Bloc Cetățenesc Forțu	77	14

2. Cahul

12 liste, pentru **4 deputați**. 40.636 alegători , 23.805 votanți, **16.054 absenteiști**
Nu știu care erau procedurile la redistribuiri, dar se fac niște "mișcări" parcă,
, în detrimentul PNL (sau al Gărzii ?)

PNȚ- rezultat confortabil, dar cu peste 50% voturi opozante;

Gruparea "C.Z.Codreanu , locul 2 (4.362 voturi), în ascensiune ;

PSD , loc 3 (2.937 voturi)

Liberalii, uniți, ar fi devansat Garda de Fier și PSD ;

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	7.354	1
Grup. "CZCodr"	4.362	2
PSD	2.937	3
PNL-1	2.301	4
PNL-2	1.694	5
Un.Naț.	1.517	6 (?!)
Sfatul Negust.	916	7
PȚ-Lupu	696	8
P.Evreesc	546	9
PȚD-Stere	427	10
PP	222	11
Liga Agrară Garof.	121	12

3.Bălți .

14 liste, pentru **6 deputați**. 85.490 alegători, 56.545 votanți, **28. 431 absenteiști .**

LD:

/ LANC , pe locul 1 (21.417) , succes copleșitor ;

Cu toate acestea , LANC primește doar 1 loc.

Ca la Cahul, numai că locul Gărzii este luat de LANC !

/ PNȚ, pe locul 2 (7.111voturi) ;noroc cu prima electorală și redistribuirea !

/ Liberalii , dacă erau uniți, erau ei pe locul 2 ;

/ P.Evreesc, identitate pregnantă ;

Partidul	Voturi	Loc.
LANC	21.417	1
PNȚ	7.111	2
PNL-1	6.751	3
PȚD-Stere	4.854	4
PNL-2	3.778	5
P.Evreesc	3.571	6
Grup"CZCodreanu "	2.559	7
PSD	987	8
Sfat Negust.	846	9
PP	795	10
Un.Naț.	783	11
PȚLupu	691	12
PNA	423	13
Liga Agrară-Garof.	242	14

4. Ismail (Bolgrad)

12 liste, pentru 4 deputați. 49.765 alegători, 32.555 votanți, 16.492 absenteiști .

PSD , pe primul loc, cu scor masiv (10.669) ;

PNȚ, pe locul 2 (8.217) , dar cu rezultatul PT -Lupu (2.150) și PȚD-Stere (1.126) , atestă puternic curent țărănist (12.619) , devansând pe socialiști ;

PNL-1 , pe locul 4 (2.657) și PNL-2 , pe locul 6 (1.633) ,

Uniți, ar fi devansat Gruparea Codreanu ;

Gr."CZCodreanu" , locul 3 (2.822) , în ascensiune ; LANC (loc 11, 356 voturi)

Beneficiul " primei " : PNȚ, pe locul 2 în alegeri , primește 3 locuri ,

iar PSD, pe locul 1, doar un loc !

Partidul	Voturi	Loc
PSD	10.669	1
PNȚ	8.217	2
Gr." CZCodreanu"	2.822	3
PNL-1	2.657	4
PT	2.150	5
PNL-2	1.633	6
PȚD-Stere	1.126	7
P.Evreesc	829	8
Un.Naț.	499	9
PP	473	10
LANC	356	11
P.Conserv.	271	12

5. Hotin

13 liste, pentru 5 deputați. 88.538 alegători, 61.535 votanți, 25.510 absenteiști.

[LD: cam aceeași situație, ca și în celelalte județe.

PNȚ, succes electoral copleșitor (25.672 voturi) ; la el, dacă se adaugă și votul obținut de

PT-Lupu și PȚD-Stere ,se poate vorbi de un foarte puternic curent țărănist ;

LANC -Cuza , pe locul 2, cu un scrutin impresionant (13.434) ;

Liberalii , pe locurile 3 și 6 , uniți , (peste 7.000) tot nu ar fi devansat cuziștii ;

P-Evreesc, identitate definită, loc 4, scor semnificativ (4.364)

Prin calcularea voturilor , **P.Evreesc** (loc 4) capătă un loc în parlament ,

deși PNL era ... pe locul 3 .

La Hotin, **cuziștii** sunt destul de "tari " (față de Gardă) și mai primesc 1 loc.

Partide	Voturi	Loc
PNȚ	25.672	1
LANC	13.434	2
PNL-1	5.564	3 (?!)
P.Evreesc	4.364	4 (?!)
PSD	2.244	5
PNL-2	1.718	6
PT	1.637	7
Un.Naț.	1.242	8
PNA	1.074	9
Liga Agr.-Garof.	795	10
P.Conserv.	725	11
PȚD-Stere	507	12
PP	355	13

6.Cetatea Albă

12 liste, pentru 7 deputați . 84.053 alegători, 55.817 votanți, 27.117 absenteiști

PNȚ, succes electoral major (18.848) ; dacă se adaugă scorul **PȚ-Lupu (3.327)** și **PȚD-Stere (1.596)**, se vedește un **puternic curent țărănist (23.770, cca 42%)**.
PSD , locul 2 , (11.475 voturi) ;
LANC + PSN , locul 3, (5.197 voturi)
Liberalii, chiar uniți, (3.942) nu ar fi putut devansa LANC ;

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	18.848	1
PSD	11.475	2
LANC+PSN(Tătar.)	5.197	3
PȚ-Lupu	3.372	4
PNL-1	2.852	5
Un.Naț.	2.768	6
P.Evreesc	2.472	7
PP	1.028	11
PNA	2.226	8
PȚD-Stere	1.596	9
PNL-2	1.090	10

7.Soroca

12 liste, pentru 6 deputați. 68.621 alegători, 62.730 votanți, **15.205 absenteiști.**
PȚD -Stere iese câștigător absolut (21.667 voturi)
Cu toate acestea nu i se acordă loc în parlament deoarece nu a întrunit "pragul" pe țară .
PNȚ, locul 2 (5.803 voturi) ; PȚ-Lupu , loc 9 (1.973) .
La un loc, votul atestă un puternic curent țărănist (29.443, aproape 50 %) ;
LANC, pe locul 4 (4.219) ;
Liberalii, loc 6 , 7 (peste 6000 voturi) , uniți ar fi fost pe locul II,
devansând PNȚ, LANC, P.Evreesc ... Despărții, înregistrează înfrângere .
Prin "redistribuirii" , locurile sunt date PNȚ și PND, se sare și peste LANC (loc 4)
și se acordă 1 loc... P.Evreesc.

Partidul	Voturi	Loc
PȚD-Stere	21.667	1 (!)
PNȚ	5.803	2
Un.Naț.	4.649	3
LANC	4.219	4
P.Evreesc	4.203	5
PNL-1	3.014	6
PNL-2	2.096	7
Grup"CZCodreanu"	2.004	8
PȚ-Lupu	1.973	9
PNA	946	10
PP	477	11
Liga Agr.Garof.	195	12

8.Orhei

10 liste, pentru 6 locuri. 60.537 alegători, 44.194 votanți, **15.850 absenteiști**
PNȚ, locul I (12.207) , succes evident.
Împreună cu PȚ-Lupu (3.134) și PȚD-Stere (1.254)
atestă un puternic curent țărănist (16.595)
LANC cucerește locul II (8.296) , prin defecțiunea liberală ;
Liberalii , loc 3 (6.936) și 7 (1.739) , uniți , ar fi fost pe loc II (8.675) ;

Partidul	Votul	Loc
PNȚ	12.207	1

LANC	8.296	2
PNL-1	6.939	3
PNA	3.298	4
PȚ-Lupu	3.143	5
P.Evreesc	2.739	6
PNL-2	1.739	7
Un.Naț.	1.590	8
PȚD-Stere	1.245	9
PP	1.038	10

9.Tighina

12 liste, pentru 5 deputați. 66.181 alegători, 36.832 votanți, 29.120 absenteiști

PNȚ, loc I, (10.760 voturi) ; dacă se alătură votul acordat PȚ-Lupu (2.149) și PȚD-Stere,(585) ,se constată puternic curent țărănesc (13.494 voturi)
LANC , loc II (5.741) , la care se adaugă Gruparea " CZCodreanu" , loc III (4.419)
Se constată un semnificativ curent antisemit, în ascensiune (10.160)
Liberalii , loc 4 și 5, uniți... ar fi fost pe locul 3 (5.520) , în locul Gărzii de Fier.
BMȚ (PCR) ... loc 7, 2.010 locuri .

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	10.760	1
LANC	5.741	2
Grup"CZCodreanu"	4.419	3
PNL-1	3.005	4
PNL-2	2.519	5
PȚ-Lupu	2.149	6
BMȚ (PCR)	2.010	7
PNA	1.853	8
P.Evreesc	951	9
PP	799	10
PȚD-Stere	585	11
P.Conserv.	461	12

BUCOVINA , 5 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

Bucovina nu face excepție, avînd ca aspect specific, **mozaicul etnic**.

Situația este **similară cu Moldova și Basarabia**.

/ Mai ales, **problema evreească**.Ignorată și ocolită în epocă, complicată mult în ajunul și în timpul războiului, ea continuă și astăzi să fie **abordată partizan și afectiv**.

Aș dori să-i dau o deslegare, dar nu știu dacă voi putea.

Deocamdată este cert :

/A existat o asemenea problemă , și ea nu trebuie ocolită ;

/Adevăratul "naș" al Gărzii de fier, este electoratul , deci perceperea realității,
(nu Vaida ! , cum s-a perpetuat sintagma în istoriografia comunistă)

1.Cernăuți

12 liste, pentru 6 deputați . 74.969 alegători, 48.159 votanți, 26.416 absenteiști.

Prin calculele redistribuirii , deși pe locul 3 ,

PNL pierde un deputat , în favoarea P.Evreesc (loc 4) .

Prin alianțe și recalculări , **minoritarii cîștigă 4 din cele 6 locuri** .

Prin existența unui puternic **pol democratic, filosemit** și a unui **partid evreesc** cu susținere electorală, **curentul antisemit este izolat, stăpînit**.

PNȚ+PNG+PUcr , loc I (15.460 voturi) ; dacă **polul țărănist** ar fi fost unit ,

forța PNȚ ar fi fost, probabil , echivalentă (19.280 voturi) :

PT-Lupu, loc. V (3.194) , PȚD-Stere , loc XI (627) .

PSD, locul II (7.014) , prin "defecțiunea" din PNL .

PNL-1, loc III (5.338) și PNL-2, loc VI (2.061) , împreună, ar fi depășit PSD (7.339)

P.Evreesc , loc 4 (4.940) ; prin redistribuire, PNL pierde un deputat ,
în favoarea P.Evreesc (loc 4) .

Prin alianțe și recalculări , minoritarii cîștigă 4 din cele 6 locuri .

Prin existența unui puternic **pol democratic, filosemit** și

a unui **partid evreesc** cu susținere electorală, **curentul antisemit este izolat, stăpînit**.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ+ germ.+ucr.	15.460	1
PSD	7.014	2
PNL-1	5.338	3
P.Evreesc	4.940	4
PT-Lupu	3.194	5
PNL-2	2.061	6
PNA	1.980	7
Sfat Negust.	1.887	8
LANC	1.224	9
Un.Naț.	694	10
PȚD-Stere	627	11
P.Conserv.	268	12

2.Suceava

12 liste, pentru 3 deputați. 31.862 alegători, 22.114 votanți, 9.515 absenteiști .

/ Cel mai puternic curent antisemit din țară , în ascensiune :

Grup"CZCodreanu" , loc I (4.420 voturi)) ; LANC, loc III (3.573 voturi) ;

Împreună = 7.993 voturi ;

PNȚ + germ .+ ucr , loc II (4.348 voturi) , scor foarte slab ;

Dacă s-ar fi prezentat uniți, PT-Lupu , loc 5 (1.761) și PȚD-Stere, loc 10 (464) ,

ar fi obținut 6. 573 voturi , ar fi devansat Gruparea Codreanu, urcînd pe locul I .

PNL, loc 4 și 7 : uniți (3200) , tot nu ar fi devansat LANC, dar aproape l-ar fi egalat .

Partidele	Voturi	Loc
Grup"CZCodreanu"	4.420	1
PNȚ+germ.+ucr.	4.348	2
LANC	3.573	3
PNL-1	2.049	4
PT	1.761	5
P.Evreesc	1.275	6
PNL-2	1.167	7
PP	914	8
PSD	805	9
PȚD-Stere	464	10
Un.Naț.	370	11
Liga Agr.Garof.	324	12

3.Cîmpulung -Moldovenesc.

13 liste, pentru 2 deputați . 26.103 alegători, 17.634 votanți, 8.469 absenteiști

[Județ mic, considerat cu o tradiție și un nivel de educație cetățenească aparte,
de tip "austriac" , oameni pentru care votul însemna efectiv ceva.

Cîmpulungul a fost un caz etalon , pentru alegerile din vara '32 :

/ Au votat pentru **curente democratice majore** , peste 8.000 :

țărănism (cca 4.400) și **liberalism** (cca 3.800)

/ Au votat pentru **socialism** (**PSD, sau PSI**) , **peste 3.000.**

Dar în Bucovina acest mesaj era diferit
de cel din Basarabia sau din Vechiul Regat ;

/ Au votat pentru cele **două grupări naționaliste** : **LANC** și **Garda de Fier.**

De ce ? Trebuie de răspuns la această întrebare.

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ + germ+ucr .	4.093	1
PNL-1	3.117	2
PSD	2.833	3
Grup" CZCodreanu"	2.123	4
LANC	1.514	5
P.Evreesc	1.423	6
PNL-2	683	7
Sfat Negust.	393	8
PNA	340	9
PȚ	313	10
PSI	222	11
PP	134	12
Un.Naț.	128	13

4.Rădăuți - Bucovina

11 liste, pentru **4 deputați**. 44.042 alegători , 27.516 votanți, **15.969 absenteiști.**

LD : situație diferită de cea a Cîmpulungului , deși...

Un puternic curent antisemit : **LANC** pe primul loc (8.673) ;

Garda în ascensiune (1.099)

PNȚ **ciștigă locul II** (5.567) , dar cu **contribuția germanilor și ucrainenilor ;**

Liberalii uniți, locul III, VI (peste 5.400) , aproape ar fi egalat **PNȚ** ;

Partidul	Voturi	Loc
LANC	8.673	1
PNȚ + germ.+ucr.	5.567	2
PNL-1	4.067	3
P.Evreesc	1.821	4
PSD	1.523	5
PNL-2	1.418	6
Grup"CZCodreanu"	1.099	7
PNA	928	8
PȚ	906	9
Sfat Negust.	669	10
PP	203	11

5.Storoinet

11 liste, pentru **3 locuri**. 43.448 alegători , 30.000 votanți, **13.022 absenteiști .**

[LD: Este un județ " țărănist" și ...!?

PNȚ, loc I , cu aportul germanilor și ucrainenilor (9.393) ;

Unit cu PȚ-Lupu (2.511), **ar fi avut un scor mai mare** (peste 12.000) .

LANC, pe locul II (5.718) ;

PSD, loc 3 (3.399) , favorizat de sciziunea liberală ;

Liberalii, uniți, ar fi devansat PSD ;

Mi se pare **mai importantă preferința electoratului** decât

reprezentarea parlamentară (care nu oglindește această preferință)

Partidul	Voturi	Loc
----------	--------	-----

PNȚ +germ.+ucr.	9.398	1	(?!)
LANC	5.718	2	
PSD	3.399	3	
P.Evreesc	2.533	4	
PȚ-Lupu	2.511	5	
PNL-1	2.502	6	
Sfat Negustoresc	774	7	
PNL-2	672	8	
PNA	574	9	
Grup"CZCodreanu"	406	10	
PP	338	11	

DOBROGEA, 4 județe

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

Pentru 2 județe(Constanța, Tulcea) , raport de forțe echilibrat: **PNȚ/ liberali**

Probleme destul de grave s-u petrecut în **Durostor și Caliacra**, unde **noii coloniști** (macedoneni) erau **aliați cu liberalii**, iar **PNȚ s-a cartelat cu bulgarii** , care aveau tendințe centrifuge, și manifestări pe potrivă.De aici ... anomaliiile

1. Constanța

9 liste, pentru **5 deputați**. 49.822 alegători, 41.160 votanți, 8.420 absenteiști

Județ polarizat, cu scoruri aproape egale, care îi detașează pentru rotativă :

PNȚ ,locul I , cu 17 .660 . Diminuare curent țărănist, prin dizidența dr Lupu (1.593) .

Liberalii , loc 2 și 3, **-cu 16.407 .Din păcate, dizidența lui Gh.Brătianu,**

a făcut un imens deserviciu curentului liberal,cu consecințe agravante și pe viitor.

Apoi PNA , cu sau fără PP , pe poziția III , în curent nedefinit ...

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ	17.660	1
PNL-1	10.496	2
PNL-2	5.911	3
PNA	2.707	4
PȚ	1.593	5
Un.Naț.	867	6
PP	456	7
PSD	403	8
Bloc Cetăț.-Forțu	108	9

2.Tulcea

10 liste,pentru 4 deputați . 40.113 alegători, 29.616 votanți, **10.187 absenteiști .**

Victorie categorică PNȚ (18.143) ; puternic curent țărănist ;

Liberalii, pe locul II și III, la mare distanță de PNȚ ;

Partidul	Voturi	loc
PNȚ	18.143	1
PNL-1	3.883	2
PNL-2	2.370	3
PSD	1.757	4
PȚ	1.382	5
P.Conserv.	206	6
Sfat Negustori	587	7
PNA	308	8
PP	293	9
Un.Naț.	175	10

3.Durostor

7 liste, pentru 4 deputați . 47.101 alegători, 33.346 votanți, 13.526 absentești .

Județ pe care administrația românească

nu a știut să-l integreze în viața politică românească .

PNȚ + PBulgar, locul I (19.882) , lovitură și derută dată consolidării naționale românești în județ, prin încurajarea elementului centrifug și insubordonat bulgăresc .

PNL-1 (3.178) și PNL-2 (3178) ,

efecte dezastruoase prin deruta și inversunarea luptei dintre cele două brațe liberale.

PNA (loc IV) și PP (loc V) ,

efecte destrăbătoare , derutante , ca efect a luptei dintre cele două brațe ;

Partidul	Voturi	Loc
PNȚ + Pbulg.	19.882	1
PNL-1	3.178	2
PNL-2	3.178	3
PNA	1.924	4
PP	1.234	7
LigaAgr.Garof	1.712	5
Sfat Negust	1.446	6

4.Caliacra

8 liste, 4 deputați. 35.298 alegători, 25.844 votanți, 9.234 absentești

Aceeași situație ca la Durostor.

[LD: vezi evocarea alegerilor de către Gafencu, reală, lucidă, amară...]

Partid	Voturi	Loc
PNȚ + bulgari	17.483	1
PNL-2	2.560	2
PȚLupu	1.797	3
PNL-1	1.504	4
PNA	1.029	5
PP	536	6
Un.Naț.	266	7
P.Conserv.	61	8

Alegeri. 17 iul.1932

(DAD, validările, MO nr.4- 9 , 3-12 aug.1932)

55.) Disensiuni , pertractări, zvonuri, polemici , în PNȚ , privind formarea guvernului,

după alegeri .Vezi pe larg la fișier Guvern. 18 iul- 10 aug.'32

" Național-Țărăniștii cer lui Maniu să-și ia răspunderea situației "

Maniu , între Sinaia - București .Lovitura de teatru . Maniu la Palat .26- 27 iul.'32

("Dimineața", 29 iul.'32 . H.Soreanu, / Al.Gruia)

LD: iau citate lungi din aceste note pentru că nu am găsit des asemenea mărturii caracterizante.

H.Soreanu / :

" Sinaia, 27 . - A fost, fără îndoială, unul din momentele mari din viața PNȚ .

Închipuiți-vă ce amploare poate avea lupta - lupta tenace, îndârjită -

dintre d.Maniu și frunzașii partidului.Fiindcă asta s-a petrecut în lunga,

chinuitor de lunga dezbatere din cabinetul particular de la hotel Palace...

"De o parte, d.Maniu , așa cum îl știm : rigid, cu privirea fixă, hotărât, de o hotărâre care neliniștește și impune.

"De cealaltă parte, vechii săi tovarăși de luptă : d.**Mihalache** , a cărui dîrzenie cunoscută găsește suficiente resurse spre a se menține pe poziția sa ; d.**Vaida**, care pare de astă dată bine fixat.; d.**Madgearu** , care pune atîta tenacitate în toate acțiunile sale ; d.**Mihail Popovici** , folosind tot ce poate furniza o veche și constantă prietenie . Adăugați la aceasta dialectica subtilă a d-lui **Iunian** și dibăcia cunoscută a d-lui **Mirto**...

"Bătălia a durat îndelung, pînă în zori .

Au ostenit poate cu toții. Afară, binențeles, de d.Maniu . Se poate spune despre d-sa , ca și despre Napoleon, că învinge fiindcă nu-l copleșete niciodată osteneala.
[.....]

[...] Se apropia deschiderea parlamentului.

Național-tărăniștii trebuiau să aibă pregătită formula lor. S-a crezut că e bine ca această formulă să fie **fixată din vreme** , pentru a evita lungile și plicticoasele tratative, cu care ne-au familiarizat crizele politice în ultimii ani.[...]

" D.**Maniu** a fost pus în fața a **trei probleme** :

- 1) Partidul găsește că e absolut necesar ca d.**Iuliu Maniu** să revină la viața activă a partidului și la **președinția viitorului guvern** ;
- 2) **Compoziția** viitorului guvern ;
- 3) **Programul** viitorului guvern." [.....]

"Un complot al biroului partidului , împotriva șefului real al partidului.

Se pare că d.Maniu a înfrînit rezistență din toate părțile.

Pînă în zori **solitarul de la Bădăcin a repetat cu intransigență vechia sa decizie.**

D.Maniu a declarat că motivele care l-au făcut să părăsească viața politică subzistă încă; mai mult, chiar ; în unele privințe ele s-au agravat."

" Dar ceilalți au insistat pe lîngă d.Maniu arătîndu-i că **împrejurările excepționale** de azi impun **PNT** să aibă o **conducere unitară și solidară** și să dea un **guvern puternic** , sprijinit pe autoritatea tuturor frunțașilor săi.

D.Maniu însă a recomandat ca d.**Mihalache** să ia conducerea viitorului guvern.

D.Mihalache a refuzat și a cerut insistent revenirea lui Maniu și la conducerea partidului și la președinția consiliului." [.....]

"Informații din bună sursă ne îndreptățesc să afirmăm că **frunțașii partidului**

n-au dorit numai să cadă de acord asupra tuturor problemelor, dar **au mai voit** ca unul singur - și anume, **d.Maniu** - să **expuie suveranului punctul de vedere al partidului.**[.....]

" În tot cursul convorbirilor care au avut loc la Sinaia, d.**Iuliu Maniu** a ținut să accentueze că **d- sa nu ar putea reveni în fruntea guvernului și a partidului ,**

decît dacă s-ar da **posibilitatea să guverneze fără nici o influență , de nici un fel.**

D-sa a declarat că ține să-și păstreze integral , inițiativa și acțiunea viitorului guvern ."
[.....]

Al Gruia / : "D.Maniu la Palat "

[.....]

La ieșire , **d.Maniu** , într-o dispoziție excelentă, **ne-a declarat :**

" Am venit de la Sinaia special , fiind chemat în audiență de Majestatea Sa Regele.

Asupra celor discutate , mă veți ierta , nu vă pot spune nimic.

Rămîn , în orice caz, în București, pînă după deschiderea parlamentului.

- Ați discutat despre viitorul guvern ?

- **Nu vă pot declara nimic.** Deocamdată chestiunea nu se pune în mod formal, **întrucît guvernul Vaida va prezida deschiderea corpurilor legiuitoare.**

* * *

d.Maniu a avut la locuința d-sale din str.Clopotari ,

întrevederi cu aproape toți frunțașii PNT ;

La 8 și un sfert, **Mihalache, însoțit de Călinescu și Ghelmegeanu,**

au parcurs pe jos întregul bulevard , discutînd agitați ; în dreptul muzeului Simu, întîlnindu-i, l-a rugat pe **Mihalache** să-i spună ce s-a discutat la ședința biroului.

D-sa i-a declarat :

" Azi mi-am dat demisia din șefia interimară a partidului.

Demisia mea a fost adusă la cunoștința biroului.

S-a hotărît convocare comitetului central executiv.

Toți suntem de acord că d.Manu este dator să-și ia răspunderea situației ." [.....]

Seara, la ora 10, d.Iuliu Maniu a primit pe ziariști la locuința d-sale.

Comunicativ ca niciodată, fostul premier a făcut declarații .

Dar nu asupra șefiei partidului și a soartei viitorului guvern. Nu.

D.Manu ne-a vorbit despre alegeri și a ținut să mărturisească satisfacția pe care i-o inspira rezultatul acestor alegeri.D-sa ne spune :

" PNT a avut de luptat acum cu un impozant număr de adversari îndârjiți.

În același timp a suportat ponosul de a trebui să afișeze o atitudine de desăvârșită moderațiune în ton și în gesturi , dat fiind că un număr de prieteni, membrii ai partidului, alcătuiau guvernul chemat să prezideze alegerile.

[.....]

Ne-a venit însă în ajutor întâmplarea. Cineva aduce de afară un exemplar din ediția specială a "Dimineții" , cuprinzând declarațiile d-lui Mihalache.

Vădit surprins, d.Manu spune :

" Aceasta este atitudinea d-lui Mihalache .D-sa vrea ca eu să fiu șef

și să-mi iau răspunderea situației .Iar eu sunt de părere că

d.Mihalache trebuie să accepte aceste răspunderi.

Vedeți , domnilor, aceasta este deosebirea dintre noi și alții : în timp ce în unele locuri se bat doi inși pentru șefie, la noi unul îl invită pe celălalt să ia răspunderea."

[.....]

" Dacă declarațiile d-lui Mihalache făcute ziarului " Dimineața" corespund realității, eu vă pot adăuga că, în ședința biroului,la care eu nu voi lua parte întrucât nu sunt membru , se va insista pe lângă d.Mihalache să accepte a conduce și mai departe partidul .

- Nu veți reveni însă d-voastră ?

" - Eu , dragă domnule , nu joc teatru. Într-un an sunt 365 de zile. Și fiecare zi poate aduce cu sine , altce'va.Dar un fapt odată săvârșit de mine, rămîne fapt ."

56) Șefia PNT.Partidul îl vrea șef pe Ion Mihalache.

Consfătuirea de la Maniu. 30 iulie '32

(" Dimineața" , 31 iul.'32)

Este o certitudine : Maniu nu revenea la șefia partidului. PNT trebuia să clarifice urgent situația.

/ Un puternic curent în partid credea că Mihalache trebuie să facă sacrificiul și să primească a fi șef al partidului , și erau unii care afirmau că față de revolta ce a cuprins întregul partid , din cauza ezitărilor conducătorilor lui, și de nemulțumirile ce începuseră să se facă simțite,.Mihalache ar fi inclinat să accepte.
/ Erau însă alții care socoteau că ramura ardeleană n-ar fi fost de această părere, ceea ce-l făcea pe Mihalache precaut.

/ La aceasta se mai adăuga un fapt care accentua criza în PNT .

Un curent susținea ca Mihalache să fie șeful partidului, iar Vaida al guvernului ; alt curent (Iunian) , susținea ca Mihalache să preia și șefia guvernului.

/ Dar se punea întrebarea : ce va face Regele , care înclină spre Vaida ?!

[.....]

30 iul.'32

/ ora 11 dimineața.Membrii biroului PNT s-au întrunit la o consfătuire , la Maniu acasă.

Au participat : Mihalache, Vaida, Mironescu, Iunian, Madgearu, Mirto.

Mihalache a propus ca la ședința Comit.Executiv Central să fie ales șef ... Iuliu Maniu.

Alții însă au spus că deoarece Maniu a rămas neînduplecat ,

ar fi de dorit ca duminică, C.Ex.Central să pună capăt provizoratului și să aleagă un nou șef.

31 iul.'32.

Deschiderea solemnă a Parlamentului . (Vezi pe larg la fișier Guvern și Parlament)

57.) Ședința Comit.Execut. al PNȚ, 1 - 2 aug.'32

Discursuri : **Vaida - Mihalache - Maniu** . Maniu revine la șefia PNȚ

("Dimineața" , an 28, nr.9195, 2 aug.'32)

LD: Oficiul PNL- georgist ,**"Mișcarea "** vorbind de **ezitățile PNȚ** privind

viitorul președinte al partidului și al guvernului, conchidea :

" [...] **opinia publică** este îndreptățită să-și exprime **enervarea** că

[...] **partidul care a cerut și a căpătat puterea** , se pierde în **tratative** îndelungate și în **certuri de ambiții personale**. [...] se va pune capăt, cu un ceas mai devreme unui **provizorat dăunător** din toate punctele de vedere "

1 aug.ora 10

Comit.Executiv, din care fac parte și șefii de organizații, s-a întrunit la clubul partidului , după ședința biroului. Presa nu a fost admisă.

■ Mihalache

A făcut o scurtă examinare a situației politice ; a subliniat libertatea desăvârșită a alegerilor și rezultatele alegerilor . Examinând situația din partid, a declarat că situația țării și a partidului impun ca **Maniu să revie la conducerea partidului**.

"Ar fi o crimă ca d.Maniu să refuze această poruncă a vremii . [...]"

Maniu - care a fost totdeauna un slujitor devotat și strălucit al neamului său - nu poate să comită o asemenea crimă." [...]

■ Vaida / 1 aug.'32 :

" Hotărîrea pe care am supus-o înainte de masă **șefului nostru** , a avut ascultare.

D-sa a ascultat de glasul și hotărîrile dvs (**urale prelungite**) care este însuși glasul voinței acelei mulțimi pe care d-voastre , liberi aleși ai națiunii , o reprezentați.

" Dorind să pretindă disciplină de la membrii partidului , **d.Iuliu Maniu a dat astfel**

, și d-sa , **pildă de disciplină**, ascultînd voința alegătorilor , exprimată prin d.voastră.

"Eram ca vasul plutitor pe valuri , pe care mai mulți cîrmaci încearcă să-l aducă la liman.

DI.Ion Mihalache aici, eu dincolo, d-nii Sauciuc-Săveanu și Pan Halippa

în Bucovina și Basarabia, depuneam toate stăruințele pentru a dirija vasul, dar,

cu toate intențiile noastre bune, **nu am putut** face ca **să nu se simtă lipsa cîrmaciului** dibaciu,

fiindcă **lipsea o singură voință concentrată** pentru a face ca mecanismul întregului partid

să funcționeze la fel.Recunoaștem cu toții aceasta , mai ales că nu **era în joc**

numai **partidul** și soarta lui , ci **însăși soarta țării**.

"Acum , **vechiul șef**, încercatul conducător, acela care a îndrumat lupta noastră grea

de **opt ani de opoziție** și care **a organizat** munca plină de rezultate pentru țară

în timpul **guvernării noastre** , **se reîntoarce** , cum am spus-o ,

nu numai **pentru binele partidului nostru** , ci și al **țării**.

"Domnilor și fraților,

"Am dovedit toată dragostea noastră față de Iuliu Maniu.

Avem dovezi că suntem în plină evoluție a metodelor constituționale.[?!?]

Datoria aceluia ce a luptat toată viața pentru ele și pentru libertățile cetățenești ,

este de a fi în fruntea noastră pentru a ne conduce

și pentru a ține disciplina necesară realizărilor mari.[.....]

■ Ion Mihalache / 1 aug.'32

[.....]

"Am avut **convingerea certă a izbînzii** pe care o avem astăzi :

revenirea d-lui Iuliu Maniu , în fruntea partidului național-țărănesc.

Nu m-am îndoit de asemenea pentru că am știut că sentimentul datoriei al domnului Iuliu

Maniu

față de partid și față de țară , este prea puternic, ca să nu răspundă chemărilor noastre.

În urma voinții și dorinței dvs **domnia sa a primit astăzi să-și reia locul.**[.....]

(**Iuliu Maniu ocupă scaunul prezidențial**)

Iuliu Maniu / 1 aug.'32

▣ Motivația retragerii

▣ Meritele lui Mihalache

"Onorat comitet central Executiv, **vă mulțumesc** pentru sentimentele pe cari mi le arătați și în primul rînd **mulțumesc domnului Ion Mihalache** pentru **sentimentele de prietenie** dovedite **cît timp soarta [!?!]** a vrut să fiu departe de conducerea partidului.

"Împrejurări grele m-au silit [!?!] acum un an și două luni [LD : 20 iun.' 31 vezi !]

să-mi dau demisia din președinția partidului. Nu am făcut-o cu plăcere , ci cu **adîncă durere** în sufletul meu , pentrucă **mă despărteam de dvs**, cu cari împreună am dus lupte care au costat **multe sacrificii** , dar au fost și **pline de rezultate pentru țară**.

Nu m-am despărțit de dvs fiindcă ar fi fost vreo deosebire de vederi între mine și conducerea de partid,

ci pentru motive care azi am adîncă satisfacție de a constata că au dispărut [!?!]
și în consecință am posibilitatea de a relua locul ocupat și a mă înșirui în rîndurile luptătoare ale partidului nostru. Simțul de datorie față de patrie îmi impune să reviu la acest loc, care cere multe jertfe și o mare răspundere.

"Țara a reintrat într-un regim constituțional , în care guvernele vor putea exercita în mod liber și în toate privințele dreptule asigurate lor prin constituția țării.

În privința aceasta nu mai poate exista nici o dubietate.

"Realizîndu-se acest deziderat al nostru, țin să **vă mulțumesc pentru prietenia ce mi-ați arătat în timpul absenței mele , să vă mulțumesc din tot sufletul că, **fără să căutați argumente [!?!]** , ați dat înțelegere gîndului și atitudinii mele .**

Vă rog ca și de acum înainte să vă faceți datoria față de tron , țară și partid , cum v-ați îndeplinit-o și în răstimpul de cînd m-am depărtat din fruntea partidului.

"Țin să aduc recunoscătoare mulțumiri scumpului meu prieten Ion Mihalache

care , prin sufletul său mare și prin însușirile distinse pe care le are ,

a izbutit ca într-un an și două luni ,

atît de plin de necazuri și greutăți , să ducă cauza partidului la reușită.

Îi mulțumesc că a condus partidul pînă astăzi și , dacă am regretat ceva, este faptul că d-sa nu a primit conducerea partidului în mod definitiv,

mai ales după dovada strălucită făcută timp de 14 luni , despre înaltele sale însușiri , căci sunt sigur că ar fi știut să o facă mai mulțumitor decît mine.

[.....]

Maniu / 1 aug.'32

▣ Regimul Iorga

▣ Regele

"Să revenim o clipă la timpul de acum un an și două luni .Ce situație era ?

Partidul nostru defăimat și persecutat.Țara sub călcîiul unor oameni improvizați [!!!] , care nu aveau nimic comun cu sufletul și gîndirea politică a neamului.

Partidul nostru în opoziție iar țara lăcrimînd sub durerea opresiunii , urmată de un regim personal, și la grija zilei de mîine pe care nu o putea vedea decît dezastruoasă , dacă acel regim ar mai fi durat."

" Vă rog ca gîndurile d-voastre , forțele d-voastre , să le puneți în serviciul realizării

misiunii partidului nostru , în așa fel ca la despărțirea de peste patru ani , [!!! 1936 !]

să ne putem prezenta în fața alegătorilor cu **conștiința împăcată** că datoria noastră deplină ne-am împlinit-o. **În politică**, întocmai ca și în război, nu atît intențiunile cît

realizările și succesele sunt importante , de aceea să fim cu toții **soldați devotați ai partidului**

, care urmărește realizarea de lucruri de care **să se bucure neamul** și prin care **să se înalțe țara**.

"E pentru noi o supremă satisfacție ca în munca aceasta **să ne înșiruiem în jurul Tronului** ,

în jurul Regelui (**vii ovații**) , care **a binevoit a asculta glasul poporului**, (**Aplauze**) care **a înlăturat guernul Iorga** , și care **a dat prilej** ca națiunea însăși, prin **alegeri libere**, să-și croiască și să-și conducă destinele , și **să se bucure de drepturile sale constituționale**. (**Vii ovațiuni**) Îi suntem adînc recunoscători (**asistența face ocălduroasă manifestație pentru rege**)

Maniu / 1 aug.'32

▣ Regimul constituțional

▣ Rolul lui Mihalache și Vaida

" **Azi situația este complect schimbată** .Regimul de tristă amintire a apus, **viața constituțională e restabilită** , iar icoana tristă a unui viitor catastrofal , e prefăcută în **viziunea frumoasă a viitorului** , pe care-l va făuri **munca noastră, dragostea noastră de țară, și puterea de creație a partidului nostru**.

" Dacă este așa, **e mulțumită lui Ion Mihalache** , care a știut să conducă atît de bine partidul. Domnule Mihalache , **îți mulțumesc din toată inima**.Gratitudinea nu numai a **partidului** , ci a **întregului neam** se varsă asupra d-tale.Nu pot decît să **mulțumesc Providenței** că a **dăruit Neamului nostru marea d-tale personalitate** , care **întruchipează** atît de bine, **calitățile poporului românesc** . (**Vii aplauze**) După multele necazuri pe care le-ai avut în acest răstimp, **să-ți fie de mîngîiere** gîndul că **neamul și partidul îți vor fi veșnic recunoscători**.

"**Mulțumesc** din tot sufletul **prietenului nostru Alexandru Vaida -Voevod** , care în **calitate de vicepreședinte** al partidului și de **prieten devotat al lui Ion Mihalache**, i-a stat în ajutor la această grea muncă și îi mulțumesc că **în calitate de prim-ministru** și-a luat sarcina **de a ridica țara românească**, prin alegerile libere pe care le-a făcut , **în rîndul statelor apusene**, unde **puterea nu este un abuz** și unde **conștiința curată nu este întunecată prin măsura imensă a forții care îi stă la dispoziție**.

Mulțumesc și rog pe bunul Dumnezeu ca să reverse binecuvîntare asupra operei tale și **rezultatele ei să fie îmbelsugate pentru țară**. " (**Urale, strigăte : trăiască Vaida**)
.[.....]

Maniu / 1 aug.'32

▣ Propria conștiință

" Eu, onarat comitet, **sunt cu conștiința împăcată** că, atît atunci **cînd am părăsit acest loc** , cît și acum cînd revin , **mi-am împlinit și îmi împlinesc datoria față de țară și față de partidul nostru** ,fără nici o considerație lăaturalnică.

Adînc devotat binelui țării și gîndurilor de mîrire a ei, **ocup postul de președinte al partidului național-țărănesc** .

(**Urale și ovațiuni care nu mai sîrșesc**) [.....]

Maniu, președinte, 1 aug.'32

58.) Garda de Fier în alegeri , iul.'32

("Dimineața" , 8 iul.'32 , cf."Viitorul")

[LD: pe toată perioada, "**Dimineața**" a prezentat masiv activitatea partidelor politice

atitudin- programe- declarații - comunicate - alianțe -întruniri -

față de căderea guvernului Iorga ; față de tentativa lui Titulescu pentru guvern de concentrare ;

față de formarea guvernului "de alegeri " Vaida .

Cu două semnificative absențe : **LANC -AC.Cuza și Garda de Fier**.

Despre ele , cîteva preluări, cîteva referiri indirecte .

Cum și celelalte ziare au procedat la fel...am f. puține informații

[LD: nici o reacție, nici o admonestare, nici o protestare .Cred că nu exagerez cînd consider că

Petre Andrei, Iorga, Argetoianu , Armd.Călinescu ș.a , ...

figurau deja pe listele negre ale lui Codreanu]

Garda de Fier în alegeri (8 iul)

Am reprodus zilele trecute o **Notă** din "**Viitorul**" în care se vorbea de agitația pe care o desfășoară propagandiștii **Gărzii de Fier**.

Ni se semnalează acum , alte cazuri.

"În județul **Turda**, sunt câteva **centre** pe care **au pus mîna "gardiștii"** , și în care **nu poate intra nici un propagandist al partidelor de opoziție**.

Jandarmii asistă **nepăsători** la această gravă atingere adusă libertății de propagandă.

"La Râmnicul Sărat , unde Garda de Fier a depus **o listă** în ultimul moment, **autoritățile s-au sesizat de propaganda violentă** a acestei organizații și **au arestat cîțiva agitatori**.

Aceasta, mai cu seamă că **trecutul guvern** , **dizolvase Garda de Fier**.

Autoritățile au primit însă **ordin să elibereze pe agitatori**, **dizolvarea Gărzii fiind ilegală**.

" Din aceste fapte , **s-ar părea că guvernul înțelege să tolereze violențele unei organizații** care - prin metodele ce utilizează - **împiedică celelalte partide să-și facă propaganda lor pașnică**.

Dimineața / iul.'32

▣ **Cochetăria guvernului cu Garda**

"Guvernul a făgăduit să facă alegeri libere.

Alegeri libere înseamnă **libertate de propagandă**.

Iar **libertatea de propagandă** nu trebuie să fie **știrbită** nici de guvern , dar nici de vreunul din **grupările în luptă**.

Noi [!?] nu vom cere măsuri împotriva unei grupări oarecare.

Dar **Garda de Fier trebuie să înțeleagă** că , avînd libertatea de a-și face propaganda ei, **nu are și nu poate avea dreptul de-a împiedica prin violență , propaganda altora**.

Spiritele sunt agitate .Vremurile sunt tulburi.

Crede guvernul că e ceasul nimerit pentru a cocheta cu grupările anarhice ? "

G. de F. / iul.'32

▣ **CZCodreanu (Garda de Fier)**

(DAD, M.O. 3 , ședința din 2 august 1932, pag.14-15)

, "În numele grupării **Garda de Fier**, am onoarea de a comunica următoarele :

Deși s-au făcut afirmațiuni publice că alegerile vor fi libere, totuș în o parte de județe , **alegerile au fost pătate de mari violențe** exercitate în unele părți de **administrație** ,

iar în alte părți de **candidații sau șefii județeni** ai partidului de la putere , cari , prin **bande de bătauși plătite**, **au terorizat** , **au schingiuit** , **au vărsat sînge** , și **au silit conștiința** a zeci de mii de alegători ... (**proteste la PNȚ**)

- **D.Ionescu-Botoșani** : " D-le Codreanu, întrebați pe d.**Dragoș Protopopescu** care **a candidat la Botoșani în fruntea listei** .El a venit în biroul prefectului și i-a mulțumit pentru modul civilizat și demn , cum s-au făcut alegerile.

A spus : < Voi scrie la gazetă că, sub guvernul Vaida, chiar **și oamenii cari sunt considerați rătăciți**,**[Atenție L.D.] au dreptul să propage ideile lor** .>

[...] Nu generalizați. "

-**C.Z.Codreanu** : " [...] Nu este nici o contradicție .[...] de la început am afirmat că numai în unele județe , au fost violențe, iar în alte județe...

-**Voci** : Cari sunt ?

-**CZCodreanu** : Rămîne să le specific dar trebuie să ascuțați pînă la sfîrșit.

În unele județe, și eu am felicitat pentru libertatea care a fost acolo .

☞ Astfel, la Putna , d-nii **Cristache Solomon, inginer Blănaru și Nicolae Voinea** , candidați, **au fost schingiuiți cu o barbarie fără de seamăn de către banda de bătauși** , alcătuită de **actualul parlamentar Neagu** (**proteste la PNȚ**)

☞ **La Tecuci**, **d-nii Beldie** , unul prefect, altul actual parlamentar (**întreruperi la PNȚ**)

D-lor, eu vă spun lucruri precise , fac apel la cuvîntul de onoare al acelui domn , să spună dacă nu e adevărat (**zgomot, întreruperi la PNT**) La Tecuci, d-nii Beldie [...] **au organizat cete de bătauși**. Au fost **maltratați propagandiștii legionari** , și **sute de oameni au fost opriți de la vot**. **Avocatul Gheorghiu** , actual deputat, a bătut pînă la sînge în chiar localul poliției , pe **studentul Prutescu Teodor** și pe alți doi tineri , pentru că au placardat afișele noastre.

- **C.Turtureanu** (PNL-1 sau 2) : Exact , cu o singură deosebire:

Prutescu este partizan de-al meu(**Ilaritate**)

- **C.Z.Codreanu** : **La Tighina**, oamenii organizației noastre , au fost **atăcați mișelește și tăiați**

cu cuțitele de către bandele senatorului Zipștein.[...]

La Maramureș , candidații au fost **arestați și purtați pe jos** de către **căpitanul de jandarmi** ,

sute de kilometri , cu bagajele în spate , sub **amenințarea cu moartea**.

La Covurlui și Ismail, din ordinul **maiorului de jandarmi Niculescu**, **propagandiștii** noștri au fost **arestați și trimiși din post în post** , la legiunile respective.

La Iași, **bandele organizate ale doctorului Bulău**, actual parlamentar, au schingiuit pe **propagandiștii** organizației noastre.

Plutonierul de jandarmi **Hociung** și ajutorul **Doroftei**, în fruntea unei bande de **60 de bătauși**, au năvălit în locuința familiei **preotului Gheorghiu**, maltratînd pe **candidați și pe studenta Florica Gheorghiu** , în casa părinților ei. (**Întreruperi și protestări la PNT**)

La Vaslui , numeroase **bande de bătauși** au terorizat ntregul județ, maltratînd și rănind grav pe toți **propagandiștii noștri**.Bande au fost organizate de profesorul de universitate **Petre Andrei**,

actualul parlamentar , făgăduindu-li-se bătaușilor că vor fi numiți în diferite funcții publice, ca răsplată

(**Întreruperi, zgomote la PNT**)

În fine, **la Tutova**, sub comanda d-lui **Georgescu-Birlad**, s-au întîmplat lucruri de o gravitate fără pereche,

săvîrșite în complicitate cu căpitanul de jandarmi **Motora**, și a colonelului de jandarmi, **Ignat**, fapte pe care le vom dezvolta cînd va veni în discuție județul Tutova.

Ele au culminat cu **omorîrea**, chiar în fața secției de votare , a unui suflet bun, **moșierul Tudor Dunca**, deși nu face parte din organizația noastră, nu putem trece cu vederea , fără să spunem un cuvînt pentru înfierarea faptei.[...]

Codreanu / 2 aug.'32

Toți domnii de mai sus **și-au luat răspunderea** de a săvîrși aceste fapte , în **contra tuturor legilor țării** și în **contra indicațiilor date de primul ministru** și ministrul de Interne , publicate în toate ziarele."**Organizația noastră**, numită **< Organizație contra liniștii publice și a legilor, extremistă și periculoasă >** , a dat dovadă de cel mai **mare calm** și n-a răspuns decît cu **tăcere și cu stăpînirea revoltei inimilor**, acestor **atacuri brutale** săvîrșite de **partidele cumînți** , **foarte legaliste** și **întru nimic periculoase** **ordinei și liniștei publice** " (**Întreruperi , protestări la PNT**)

Codreanu / retro

▀ **Asasinarea lui Manciu / retro '**

-**C.Brezeanu** : "Te-ai spălat pe mîini de **sîngele lui Manciu** ?" (**zgomot , protestări la G.de F**) **Criminalule !** (**zgomot , protestări la G.de F**)

-**Codreanu** : " Să-ți fie rușine obrazului , dacă mă faci criminal .Criminal sunt numai pentru d-ta. Eu m-am apărat atunci "

-**Brezeanu** : " **La ocnă !** " (**zgomot întreruperi, vacarm**)

La pușcărie, nu la tribuna Parmentului !"

-**Codreanu** : "Am fost atăcat în **onoarea mea** și **vă rog să-mi luați apărarea** "

-**Brezeanu** : " **Ce onoare ? Onoare la pușcărișii ?** " (**zgomot întreruperi, vacarm**)

-Codreanu :" Eu m-am apărat împotriva unor bande criminale, ca acelea ale d-voastre de astăzi, (zgomot, întreruperi la PNȚ) care m-au terorizat și schingiuit atîta amar de vreme ."
(zgomot întreruperi, vacarm)
Codreanu /

▣ Invalidarea alegerilor ! Amenințări !

" Astăzi, însă sufletul nostru cere satisfacție în contra călăilor.
Alegerile pătate nu pot fi validate. **Dacă** așteptarea ne va fi zădarnică, atunci ultimul resort al răbdării va plesni și oamenii mei vor fi liberi să-și ia satisfacție pe orice cale vor găsi. (zgomot întreruperi, vacarm)
Țara chinuită este sătulă de aceste silnicii . **A sosit acum ceasul** ca ele să ia sfîrșit.
Dacă nu este nimeni, **ne facem noi un punct de program și de onoare** , ecou al desnădejdei populare și al revoltei , din a stîrpi bandele cari terorizează nestingherite , de la război și pînă astăzi.
Țara nu mai poate răbda nici un minut **teroarea bandelor de mercenari odioși**.
Aceste bande trebuie să știe că **dacă** vor mai face un singur pas, vor pieri împreună cu patronii lor " (zgomot întreruperi, vacarm)
Codreanu / '32

▣ Guvernul Vaida

" În ce privește **opera de guvernare** , **acela** care pleacă de la asemenea procedee să-și necinstească sufletul din ceasul dintîi,
☞ **acela nu poate ajunge la opera de mîntuire a unui neam.**"
Codreanu / retro'31

▣ Guvernul Iorga

" Cînd anul trecut , în iunie, ☞ **guvernul cu aer de mîntuitor al falsului profet Neculai Iorga** și al mai falsului bărbat de stat d.**C.Argetoianu** , a început prin **siluirea sufletului omenesc și prin furtul de urne** , opera de salvare a țării, am știut că peste un an de zile **va pleca de la guvern** , ☞ **izgonit cu scîrbă de întreaga suflare românească**.
Mîntuirea neamurilor vine numai de la Dumnezeu , iar **puterea dumnezească nu binecuvîntează** , **ci condamnă operele începute prin silnicie și nedreptate .**"
CZCodreanu / iul.'32

59.) **Al.Vaida Voevod** , discurs concludiv privind alegerile , 2 august 1932

(DAD, MO 3 , șed. din 2 aug.'32, p. 16-24)

[LD: discursul lui Vaida și polemicile ce s-au declanșat, sunt emblematice, din toate punctele de vedere : **mentalități, clivaje, prejudecăți, ranchiune, politicianism, demagogii, răzbunări, polițe, ignoranță, patimi** .
Nimeni nu va mai rămîne curat , bun , valoros, moral...

Din toate, o evidență : **fracturile grave ale clasei conducătoare** , ale **societății românești**]

"Trebuie să fac înaintea d-voastre **o mărturisire** ca **să lichidez multe acuzații și calomnii nedreptece s-au adus partidului** căruia am onoarea să-l aparțin , și **personal mie**.

Cea mai jignitoare din toate calomniile , a fost aceea că **sunt instigator pentru desmembrarea țării** , pentru **înstrăinarea Ardealului** de la Patria Mămă, **eu cu mîna sacrilegă** , **vreau să distrug unitatea națională**.
Onorată Cameră, **30 de ani ai vieții mele**, cei mai buni, **au fost ani de luptă**.

Cu resemnare în suflet, eu și generația mea în Ardeal, nu aveam **altă soartă** decît aceea **a frunzelor care cad** [LD, **atenție**] , pentru a îngrășa solul, pentru ca din pămînt să răsără **copaci mîndri** [...] trebuia să vină **acea generație fericită** ,

care **să poată înfăptui** , pe urma muncii noastre, **idealul național :România Întregită .**
[...] Ne-a fost dat nouă, cari în acea epocă **am luptat cu toată resemnarea** , [LD: **atenție**]
gîndind numai pentru viitor, fiindcă **nu credeam că ne va fi dat *** [LD **atenție!**]

*** Notă- Leonte Moldovan**

(ardelean, liberal, refugiat în Vechiul Regat) , jignit de Vaida, va spune a doua zi că ,
înainte de 1928, Vaida avea sentimente "austro-ungare " , că scria la " Reics Post "
că va împușca orice soldat român care va trece în Transilvania !] (DAD, MO. 4, 3 aug.'32, p. 32-33)

... **să vedem tărîmul fericirii - dat ne-a fost să vedem înfăptuită România Mare ."**

[...] **Atunci am găsit la București o mentalitate,alta decît sentimente frățești , pentru idealul care ne condusesese pe noi."** [!?!] (zgomot, întreruperi)

-Leonte Moldoveanu (PNL-1) : " Noi protestăm .Toți ați fost îmbrățișați cu această dragoste [...] **Nu ați cunoscut niciodată țara aceasta . Mă mir cum colegii d-voastre de pe banca ministerială , care sunt din Vechiul Regat, nu protestează "**

(zgomot, întreruperi)

-Vaida : "Noi am găsit la București două mentalități ...

-N.Simionescu : Una a "Patriei" , alta a "Dreptății " ...

-Vaida : ... una românească, slăbită, săracă, care oglindea adevăratul suflet de baștină românesc de peste munți , care era întrerupat în două extreme :

/ în reprezentanții **vechilor boieri** , **întemeietori de țară** ;

\ și în **țărănimea română** de dincoace de munți , **susținătoare de țară.**

Aceste două extreme , erau exprimate , să zic, prin **două tipuri reprezentative** :

Cea dintîi, prin regretatul **Mihai Cantacuzino** - fie-i memoria binecuvîntată -

iar cealaltă prin **expresiunea veritabilă a țaranului** de dincoace de munți,

prin d.**Ion Mihalache** .(Aplauze prelungite la PNL)

În fața acestor mentalități , cu care **noi [ardelenii]** , **veniți la sînul patriei mume,**

ne-am găsit din momentul prim al întîlnirii , **în deplină armonie sufletească ,**

în deplină congruență a concepțiunii ,

i se opunea o altă mentalitate , pe care aș putea să o caracterizez cu un cuvînt :

era mentalitatea românească **pseudo**, pentru că era **mentalitatea liberală și liberaloidă."**

(Aplauze la PNL, protestări la PNL)

- dr.N.Lupu (PT) : "Ca să nu fie **nici un echivoc**, mai bine spuneți cum spuneți și acasă :

mentalitatea regățeană. Avem pretenția că existăm și noi în țara aceasta.

Din moment ce **d-ta** , din toată România, **ai uitat pe toți bărbații de stat**

cari, în vremuri , au dat pe **Petre Carp, Ion Brătianu, și alții,**

și n-ați găsit decît două tipuri expresive : pe regretatul Mișu Cantacuzino și Ion Mihalache ,

avem dreptul, **noi, ceilalți, să cerem să fim trecuți în grupul "regățenilor.** [....]

Nu înțeleg rostul acestui discurs și al acestei discuții.

La ordinea zilei sunt **validările.** S-au citit **declarațiuni** . [.....]

De la 1919 pînă astăzi, vă declar, că nu există membru al aceste Adunări sau al multiplelor Adunări care au fost de atunci , care să fie mai **profund întristat** decît mine, ori de cîte ori , de o parte și de alta , **fie între d-voastră , ardelenii cu ardelenii, fie basarabenii cu regățenii, fie basarabenii cu basarabenii,** iscați asemenea discuții vătămătoare prestigiului național."

(Aplauze pe băncile opoziției)

/ Ori de cîte ori **bunul nostru prieten Goga a încercat să vă atace,** eu v-am apărut ,

și în forul conștiinței mele **nu am crezut nici o dată că este exact ceva**

din ceea ce spun ei despre d-voastră , sau d-voastră despre ei , în această chestiune.

in nenorocire, de rîndul acesta , umblînd mai mult prin Ardeal, **am constatat**

- și **nu cred că este inspirat de la d-ta sau de la d.Maniu,** că vă știu prea buni români

ca să faceți aceasta , ci de la acele cadre inferioare ale d-voastre -

am constatat la fața locului că **învățătorul institutor din Beiuș, Costea** , la o adunare pe care

am avut-o noi ,

ma trimis pur și simplu în Moldova , să fac politică ,
uitînd că 50.000 de moldoveni zac în pămîntul Ardealului , ca să vă elibereze pe d-voastre."

(aplauze la opoziție)

-Amos Borlan : "D-ta ai atăcat cu cuvinte foarte aspre pe d-nii Maniu și Vaida .

D-ta ai ațîțat lumea din Ardeal. "

-Lupu : "Eu vorbesc cu stăpînul , nu cu cîinele stăpînului " (proteste la PNT)

-Vaida : Atît guvernul cît și majoritatea , au ascultat în liniște acuzațiile aduse de dr.Lupu...
Să binevoiască și minoritatea să ne asculte...

-C.I.C.Brătianu : [...] Ați spus un lucru care nu este exact . Adevărul este că majoritatea
nu ne-a lăsat să citim declarațiile noastre.Nu erați aici, în acel moment,
dar eu vă afirm că nu ne-a lăsat "

- **Vaida :** "Dar d-lui dr.Lupu i-aș adresa o rugăminte : ca să se răfuiască cu mine
pe toate chestiunile, pe cari are să mi le reproșeze ,
dar să nu se erijeze în avocatul acestui onorabil partid liberal. " (aplauze la PNT, proteste la PNL)

-Dr.I.Costinescu : Nu d-voastră v-ați gîndit la eliberarea Ardealului ...(întreruperi, zgomot...)

- **I.Mihalache :**D-voastre l-ați eliberat ? ...(întreruperi, zgomot...)

-CICBrătianu : Pe front(întreruperi, zgomot...) [.....]

▪ **Polemică despre mentalitatea liberală .**

- **Vaida :** Face apel la majoritate să fie liniștită.Roagă să nu fie apărât, că se apără el singur...

"În ce constă această mentalitate liberală ? : mai întîi de toate [...] **că suntem tratați ca un fel**
de foști sclavi și ni se reproșează în fiecare moment că suntem eliberați

Din grația cui ? A partidului liberal !

Noi trebuie să ne recunoaștem inferioritatea noastră , și am fost recunoscuți de frați
deplini și de români adevărați numai în cazul cînd am făcut cauză comună cu partidul
Liberal !

Și fiindcă **n-am fost capabili de-a ne lăsa înduplecați** și a ne abate de la convingerile
noastre,ci din contră, **am dat mîna frățescă** și am creiat o alianță cu aceia care erau
alături de convingerile noastre , și de aceeași mentalitate ca și noi, **cu partidul țărănesc,**
aceasta este pata pentru care trebuie să plătim !" (aplauze la PNT)

D-lor, ce ușoară era soarta noastră : **în loc să stăm în opoziție 10 ani de zile,**
n-aveam decît să ne înscriem în partidul liberal,și puteam fi veșnic în fericita poziția a puterii !
"(întreruperi, protestări, schimb de replici ...)

-dr.Lupu : Numai de ei depindea această fericire a d-voastre .

Un loc de ministru și două locuri de senatori ; de atîta a fost vorba , ca să fie îndeplinită.

Și atunci **noi eram dușmanii țării , și ei cu voi , creatorii ei !"** [.....]

-Vaida : D-lor **această mentalitate** , manifestată și aici, **a împiedicat** ca țara noastră
să poată ajunge în albia normală **a evoluției ei democratice constituționale ."**

[.....] Sunt două partide liberale .

-CICBrătianu : Nu sunt două, este unul singur...

-I.Vasilescu-Nottara : Unul moare și unul se naște

-Vaida : Justiția a recunoscut **legitimitatea celor două partide ;**
votul țării a recunoscut două partide liberale.

Este o situație legală și definitivă. **Diferențele** se pot găsi în **declarațiile celor două partide :**

/ **PNL-1** , continuă **mentalitatea** care l-a împiedicat pe **Ion Brătianu** poată conduce PNL
în direcție evolutivă .(ilaritate, exclamări la PNL-1)

\ **PNL-2** , este un **partid liber de păcatele tradiționale ...** (aplauze la PNL-2)

-CICBrătianu (adresîndu-se georgiștilor) :

"Aplaudînd , dovediți că sunteți în contra politicii lui Ion Brătianu "

-C.Turtureanu (PNL-2) : " Dle Brătianu, d-voastre știți foarte bine că
suntem legați sufletește de politica lui Ion Brătianu ;
dar nu putem fi legați de moravurile d-voastre .(întreruperi la PNL-1)

D-voastre **nu vedeți că valul vremii trece peste d-voastre ? "** (sgomot)

-CICBrătianu : "I-ați compromis , d-le Vaida " (**sgomot**)

-**Vaida** : Dvs, după acel trecut ipotecat cu furt de urne, cu violențe de jandarmi, cu morți, cu bătauși, veniți și ne faceți nouă imputarea păcatelor pe care d-vs le-ați comis (apaluze la PNT) D-lor , mai tineri și liberi de păcatele celui trecut ipotecat, recunosc că s-au făcut alegeri cinstite, și , dacă s-au comis pe alocuri violențe, nu guvernul este vinovat.Vasăzică au franchețea de a mărturisi adevărul, pe cînd d-voastră cutezați să falsificați în mod abuziv adevărul.... [.....]

LD: un Vaida lingușitor și fitiligiu...

▣ Polemică despre guvernul Iorga

- **Vaida** : D-lor, onoratul PNL a ajutat ca guvernul Iorga -Argetoianu să poată obține 47 % din voturi ...

- **Voce PNL** : "Un glas de sus "...[**Carol**]

- **dr.Lupu** : "A făcut și el o greșală, dar acum o regretă " ...

- **I.Mihalache** : "Pardon,dle președinte, s-a spus de pe băncile PNL , că "au ascultat un glas de sus" .Din două una : **sau acel glas de sus** a fost potrivit cu interesul țării și cu demnitatea d-voastre, și atunci nu vă este permis să vă ascundeți fugind de responsabilitate și deplasînd-o tocmai acolo unde nu trebuie ;

sau nu a fost compatibil cu demnitatea d-voastră

și atunci, primind, **este rușinos pentru d-voastră "**

(**aplauze relungite la PNT ; protestări la PNL**)

Este penibil că ați avut conștiința mereu încărcată, ca să ascultați îndemnuri peste prestigiul și responsabilitățile propuse de d-voastre ."

- **dr. I.Costinescu** : "A greșit și glasul de sus, am greșit și noi.Putem să o spunem. Eu am curajul să o spun. Și acum **glasul de sus** a greșit din nou."

- **I.Mihalache** : "[...] Dar **cît a costat pe țară această greșală ?** "

- **Costinescu** : "[...] Dar o să o coste mai mult pe țară, acum ." [.....]

- **D.luca** : "**Cît a costat Boilă pe țară ?** "

LD : Un Vaida perfid , indiscret, viclean , care o întoarce ca la Ploești ...

▣ Răsturnarea guvernului Iorga.Rotativa

[LD : Nu era vorba de răsturnarea unui guvern oarecare .Acțiunea fusese îndreptată concertat mai mult ca o presiune asupra lui Carol, pentru a-l tăia apetitul spre guverne "personale " , pentru restaurarea guvernărilor de "partide " , pentru a menține regimul constituțional : parlamentar-partidist.

Ori , din acest p.d.v., Vaida (ca și Iorga , în 1931) , a mers pe cartea "carlistă " , cu consecințele ce au urmat.

Acceptînd oferta lui Carol , de a încerca guvern de " concentrare " atît Titulescu , cît și Vaida , au facilitat lui Carol ignorarea tradițională , constituțională , a chemării la guvern Mai mult, acceptînd ipocrizia guvernului "de alegeri " , PNT a făcut exact jocul lui Carol.]

- **Vaida** : ... Acum, PNL a cîștigat 13 % .Dar în alegerile sub guvernarea Iorga a avut un aport de 50 % din cei 47 % , deci a fost un guvern cu titulatura Iorga, dar, **în fond, a fost guvern liberal.**Și văzînd că se compromit... **s-au erijat în opoziție !**

La întrunirile de la Brăila, Galați Cluj,au avut un oarece "ton agresiv",dar nu prea tare ...

, nevrînd să se strice cu guvernul și Coroana, **care le dădeau firma și avantajele** ...

[.....] A avut onoarea să fie vizitat , la Cluj, de fruntaș liberal... "general de divizie" ...

-**Gh.Tătărescu** : "Am venit în nume personal și v-am vorbit personal ... "

-**Vaida** : după o tăcere de două luni... el trebuie să se apere , este un drept elementar...

I s-a ținut un limbaj , sub forma unui **apel la solidaritate**,

pentru răsturnarea guvernului Iorga...În numele patriotismului...

" Propoziția : **să exmită PNT , și să exmită PNL, o comisie** ,

care să construeze **baza de acțiune comună**

pentru înlăturarea guvernului Iorga -Argetoianu "

El a spus că este contra "comisiilor" , care discută mult și nu ajung la nimic ;

Și le-a spus : < **aranjăm** mai simplu : **d-voastră** , sunteți partid mai de dreapta ; noi , partid mai de stînga ; **începeți d-voastră lupta**, iar noi , în mod automat , se înțelege, **trebuie să căutăm să vă întrecem** . >

Iar după căderea guvernului, **șefii celor două partide se vor prezenta la Rege** , în audiență , și **fiecare va face aceeași propunere** : < **Majestate**, noi acceptăm , fie că chemați pe național-țărăniști , fie că ne chemi pe noi , - iar noi , fie că chemi pe liberali, fie pe noi - **să guverneze oricare partid** .>

-**R.Franasovici** : Ne autorizați și pe noi **să spunem pe față conversațiile avute, cu toți fruntașii d-voastră ?**"

-**Vaida** : "Eu cred că **este o onoare că Partidul Liberal** a ajuns la o **soluție constituțională** , adică **să guverneze cu partide**, și a fost **foarte frumoasă propunerea** că, întru cît MSRegele ar prefera PNȚ, **o să ne facă o opoziție patriotică, loială, cinstită**, ca organ de control al guvernării "

-**Lupu** (adresîndu-se lui Goga) : "Oftează, Tavi, oftează !" (**mare ilaritate**) [...]
"A l'eau de rose !" (**ilaritate**)

-**Vaida** : Eu însă , dlor, am învățat ceva în viață : să fiu precaut "

-**Lupu** : "Un lucru **nu ai învățat de la Maniu** : **să taci cînd trebuie** " (**ilaritate la opoziție**) [...]

-**Vaida** : < Eu , în numele partidului, se înțelege, **nu pot da nici un răspuns**, pentru că nu sunt în țară d-nii Mihalache, Popovici, Madgearu, Iunian, iar Maniu nu este la Cluj, însă de sine **se înțelege că orice partid** nu poate decît **să primească** ideea **înlăturării guvernului lorga-Argetoianu** , iar după aceea, automat, **nu poate fi altă soluție** decît **ca și d-voastre și noi** să aveți **această atitudine în audiența** pe care o vom solicita MSRegelui. >

[.....] a urmat criza; căderea guv.; eșecul lui Titulescu ; demersul liberal; demersul național-țărănesc (cu propunerea guv.de concentrare) ; refuzul PNL ; guvernul de "alegeri - Vaida"

-**Franasovici** : **de ce nu de "partid", ci de "alegeri" ?** ; ce spune **lorga în Memoriile sale** ?

-**Madgearu** : **Multe își închipuie lorga , care nu a u fost ...** [...]

LD : Un Vaida pătimaș și arogant ...

▣ Polemică despre ardeleni

-**M.Negură** : Ce avantaje ? **Aiurați !**

-**dr.Lupu** : Aveți talentul **povestitorului umorist !** [...]

-**Vaida** : " Onorată majoritate , un domn liberal zice că aiurez ; or că sunt vîndut unguirilor or că sunt Herr Alexander von Vaida .Ei, bine, orice insultă mi-ar adresa , eu vă rog să nu vă supărați; și așa le citiți în "Viitorul" de luni de zile ! Nu vi s-au îngroșat pielea și nervii ?! Ai mei sunt groși ! "

-**D.luca** : " Aceasta este sigur !" "

-**Vaida** : "Eu primesc cu seninătate orice insultă din partea liberalilor " [...]

dar este vorba și de **un fond serios**, [...] de lichidarea unei tragedii , **tragedia țării** acesteia , care pînă ieri **a suferit sub jugul mentalității d-lor .**" (**aplauze PNȚ**)

- **D.luca** : **Poți să-mi spui ce este " jug " ?**

-**Vaida** : "Pe mine nu m-a liberat nimeni ; eu am fost om liber totdeauna .

Eu n-am fost dezertor din Ardeal , ca să-mi vînd conștiința, angajîndu-mă să-mi trădez și să-mi atac frații , ca atîția de pe băncile acestea, care au fugit de la datoria lor "

-**dr.Lupu** : "Și **Gheorghe Lazăr** a venit aici . **Eu protestez** în contra acestei aprecieri făcută față de **ardeleni , cari, în decursul veacurilor, au trecut munții** și au jucat roluri importante aici"

-**Vaida** : "**Gheorghe Lazăr** nu s-a vîndut liberalilor ! "

-**dr Lupu** : "**Leonte Moldovan** a fost un **minunat profesor de limba română și de istorie !**

-**Mihalache** : **De ce îl aperi d-ta ? Se va apăra d-lui singur...**

-**Lupu** :Eu nu privesc lucrurile sub prisma **politicianismului îngust** .

Pe mine nu mă importă dacă **Leonte Moldovan** a fost liberal sau nu.

Dar, atunci cînd **un om de talia d-lui Vaida**, un om bun la suflet,

împins de **temperamentul lui pătimaș, califică de dezertori pe toți ardelenii de valoare**, cari au adus servicii patriei, **se cade să protestăm."**

-Mihalache : cere **să se citeze dintr-un discurs al lui Lupu** ,de pe vremea cînd era țărănist... **despre liberali**, să se vadă ce spunea despre ei...

-Lupu : **să se citeze și din discursurile lui Mihalache, despre Maniu** , dinaintea fuziunii...
[.....]

-Vaida : dr Lupu , înainte cu un sfert de ceas vă apăra, iar acum vă zeflemisește " ...

-Lupu : " Nu îi apăram pe ei , **apăram întreaga acea pleiadă de ardeleni** care, începînd cu **Gh.Lazăr**, în decurs de un veac, au dat cele mai valoroase elemente de cultură
Eu cunosc pe d.**Alexandru Vaida** , de cînd **a venit aici ca emisar și a stat de vorbă cu Ion Brătianu, cu < acest criminal mare >**

- **Vaida :** Nu am spus lucrul acesta niciodată.Din contră, **I-am scos din cauză , nu l-am identificat cu d-lor. "** [.....]

b) la Senat

("Dimineața", 4 aug.1932)

" Un proces istoric în dezbaterea Senatului "

"D.dr.Vaida fixează relațiile ante și postbelice dintre liberali și ardeleni "

[LD :Nu am xerox DS. Preluare reportaj din "Dimineața" .

Atenție ! Cu toată rezerva ! Nu cred că este obiectiv .

Vaida, ocupîndu-se de declarațiile partidelor, s-a oprit , în special, la PNL-1 .

În partea a doua, a preluat argumentele de la Cameră, în apărarea libertății alegerilor.

Parantezele îmi aparțin și reprezintă dezacord parțial sau total.

Nimic despre intențiile de guvernare !]

În prima parte a discursului, d.Vaida a desbătut **un mare proces politic și istoric :**

raporturile dintre ardeleni și partidul liberal.

"D.Vaida a arătat cu cîtă **căldură** au fost îmbrățișați fruntașii atdeleni ,

în clipa cînd au descins , **după Unire, la București** .

Li s-au rezervat toate atențiile și toate onorurile.

" Dar, încetul cu încetul, **această simpatie a început să se răcească**. De ce ?

D.Vaida a spus-o limpede : **fiindcă partidul național refuzase să se înregimenteze**

în rîndurile partidului liberal, pe acea vreme de o atopoternicie care-l făcea să conducă singur viața noastră de stat.

"Ardelenii și Ardealul au avut de suferit din această pricină **grele persecuții**.

Provincia a fost politicește nesocotită. Fruntașii, care se alegeau sub regimul unguresc,

n-au putut să obțină mandatele lor sub guvernul Ion Brătianu .

Însăși **provincia a fost împiedicată să participe la viața de stat**.

Aparatul administrativ și funcționăresc din Ardeal a fost alcătuit din elemete - a căror reputație

nu le îngăduia să ocupe o funcție publică în regat ."

< Eu însumi aveam simpatii pentru liberali pînă am văzut de ce sunt capabili ,
dacă nu te înfeudezi politicei lor . >

" Și atunci au început acele **lupte grele** care se cunosc și care au dus la fuziunea PNR

cu PȚ din Vechiul Regat. D.Vaida a arătat ce **afinități** au determinat cele două partide să se unească

spre a duce lupta împreună, împotriva unei **autocrații** , care nu voia să cedeze nimic din privilegiile sale .

< Noi n-am fost și nu suntem sclavi , ci **oameni liberi** , adînc **pătrunși** de necesitatea **libertăților cetățenești** și absolut nici o presiune nu poate să ne sustragă de la **datoria impusă de conștiința noastră . >**

"D.Vaida a făcut și o **declarație** care **aduce o notă nouă**, pentru **cercetătorul politic** care se va ocupa de **raporturile dintre ardeleni și paertidul liberal."**

<Ni s- a repetat : "Sclav mizerabil de ieri, noi, partidul liberal te- am liberat ;

**noi ți-am dat libertatea ,noi am făcut să moară [!!!] 800 de mii de români ,
ca să fii tu liber. " >**

"Acest permanent reproș **a trezit o revoltă, în sufletele ardelenilor,**
care nu puteau admite **să li se nesocotească nici jerfele,** pe care le-au făcut,
nici să li se spuie în fiecare zi : "nouă ne datorești libertatea și viața "
"Este adevărat că **ardelenii au fost legați de partidul liberal și de Ion Brătianu.**

D.Vaida declară că se simte obligat să facă o **spovedanie publică ,**
afirmînd că **partidul național a fost subvenționat de guvernul român.**

Pînă la Ion Brătianu , toate partidele românești - dinainte de război - vreau să aibă în mînă
Ardealul.

Ionel Brătianu a fost **cel dintîi care a ajuns în această privință la un punct de vedere**
sănătos și chibzuit. Nici un partid să nu caute a-și rezerva exclusiv pe ardeleni.

Însă, **toate la un loc , să-i sprijine în lupta lor națională .**

A intervenit atunci **un acord între Filipescu, Marghiloman, Take Ionescu și Brătianu ,**
hotărîndu-se ca **orice guvern ar fi,**

să sprijine lupta politică și presa românească din Ardeal."

" **D.Vaida a ținut să stabilească un adevăr istoric,** să fixeze rolul pe care l-a jucat
Ionel Brătianu în relațiile cu ardelenii , să găsească **cuvinte de recunoștință**
pentru fostul șef al Partidului liberal, **care a determinat un punct hotărîtor** în relațiile
dintre **lumea politică din Vechiul Regat și frunțașii partidului național din Ardeal."**

* * *

Dar **acest trecut , aceste relații antebelice , n-au putut fi baza unei înțelegeri postbelice.**

Partidul liberal avea ideologie și metode
pe care ardelenii nu puteau să le împărtășească.

Fatal, s-a făcut o **apropiere între țărăniști și ardeleni,**
care a dus la situațiile politice cunoscute."

Vaida / Senat, 4 august '32

Vaida , sufocat, enervat, șiret / în Cameră, 2 aug.

▣ Răfuiala cu Lupu

-Lupu : cere voie la o întrerupere ...

-Vaida : "Nu-ți dau voie : ți-am dat voie pînă acum , dar d-ta abuzezi , pentru că ,
așa cum ai creat d-ta situația , aveam tot dreptul , d-le doctor, **să nu fii așa de liber ,**
cum am **fost față de d-ta ,** și mai cu seamă față de **șleahța d-tale...**

-I.Hudiță : "**Ca deputat de extracție rurală ,** a cărei origină se pierde în negura clasei
țăărănești ,

resping calificativul de " șleahță " , care prin sensul ei peiorativ ,
se aplică numai clasei pe care o reprezintă d-ta."

-Lupu : Eu țineam să explic o împrejurare ...să fac o întrerupere avantajoasă d-sale ...

Măsurile nu le-ai luat d-ta, dar le-au luat agenții d-tale...

Iar împotriva cuvîntului rostit de d.Vaida, eu **protestez și rog pe "nobilul " Vaida**
să-și retragă acest cuvînt neparlamentar. Eu, cu toate că **nu port de 7 generații**
pinteni de aur, dar asemenea cuvinte nu le pot primi." [.....]

-Vaida : Vreau să știu **cu cine mă răfuiesc ,** cu **dr.Lupu, în calitate de șef,** ori individual,
cu fiecare , pentru că atunci trebuie **să-mi pregătesc și eu ceata ...**

-Lupu : **Eu nu am ceată, eu am partid .**Partidul meu ascultă; **cu ceata d-tale fă ce vrei...**

-Vaida : [...] **șleahță înseamnă protipendadă [...]**

-Iamandi : În Polonia, da ; la noi , **însă, a trecut în sens peiorativ...**

-Vaida : Eu am întrebuintat **cuvîntul șleahță** în sens de protipendadă ...

M-am referit la felul de **campanie demagogică, iresponsabilă,** pe care au făcut-o mulți
din marele stat major al partidului d-tale.Aceasta am înțeles prin șleahță , și am zis :

puteam să intervin cu drept cuvînt , **poate era datoria mea să intervin ,**

nu am făcut-o pentru că **am respectat libertatea alegerilor ,**

pentru care am fost desemnat de Maiestatea SaRegele, ca prim ministru. (**aplauze la PNTJ**)

Dacă însă ai sentimentul cîtuși de puțin că acest cuvînt de șleahță poate fi ofensator,

cer scuze , d-le dr.Lupu, și să trecem la ordinea de zi "

- **Lupu:** Îl retragi, **foarte bine ! [...]** dar nu **jugulați discuția**.Regulamentul îmi dă dreptul să vorbesc

Eram deprins de la ardeleni , cel puțin de la **cei trei ardeleni , care conduc:**

d-nii Maniu, Vaida -Voievod și Mihai Popovici, ca acest cuvînt: **sinceritate**

des repetat de dvs., **să fie și aplicat** . Dați-mi voie să **nu vă cred pe dvs,**

cu sensul de ne a înnobila pe noi aceștia, ne-ați calificat **cu cuvîntul de șleahță.**

Eu aș fi preferat altceva, acestei **întortochieri de limbă.**

Nu ne învățați pe noi limba românească, o știm foarte bine,
ne-au învățat Eminescu și Creangă , mai bine decît d-voastră "

-**Vaida :** Vreți să nu retrag ? Nu retrag.

-**Lupu :** "În loc de aceste cuvinte insinuante , să spuneți francamente că **v-a luat și pe dvs.**
gura pe dinainte , că ați greșit și să retractați.

În ce privește **programul anunțat de noi**, vom avea ocazia , aici, în fața Camerei,
să facem discuțiuni ample, și **să vă dovedim** că nu am spus în fața poporului, niciodată,
mai mult decît **am spus timp de trei ani , în fața Parlamentului.**

Vom arăta , însă, că **alte grupări politice** , chiar din sînul partidului d-voastră,
una spun aici în forul parlamentului , **și alta** au spus în fața poporului, în fața alegătorilor"

Vaida, "homo regius "

▣ **Regele Carol**

Și nu pot întrelăsa , onorată Cameră, să nu aduc **tributul meu de adîncă recunoștință ,**

că și **dorința d-voastră, a liberalilor**, de a intra în **normele constituționale**

și **de a chema partidele la putere, a fost îndeplinită,**

că această inițiativă **nu a rezultat pe urma unei luptrei violente ,**

date fie d-voastre , fie de noi, independent, fie, cum era propunerea d-voastră, în comun acord,

ci că **factorul suprem constituțional , în înalta Sa înțelepciune,**

a încercat mai întîi să facă guvern de concentrare ,

iar după ce n-a reușit, m-a onorat pe mine cu încrederea.

Pentru ce ? Pentru că eu am dat dovadă, în 1928, că știu să fac alegeri libere.

(**Aplauze la PNȚ)**

Pe cînd **d-voastră nu ați dat această dovadă "** (**aplauze la PNȚ)**

Și dați-mi voie , ca alături de **omagiul adînc** ce-l aduc față de **această înțelepciune a Maiestății Sale...**

-**Voci PNȚ :**Trăiască Regele !

-**dr.Lupu :** Trăiască Regele , pentru că e Rege, nu pentru că v-a adus la putere ! "

(**Membrii PNȚ și PT , în picioare, ovaționează)**

Vaida ... "țărănist "

▣ **Elogiul electorului țaran**

-**Vaida :** "Dați-mi voie d-lor, ca să aduc totdeodată **prinosul meu de recunoștință**

față de corpul electoral , **față de acei țărani...** care în alegerile din trecut

au fost reținuți cu jandarmii , au fost batjocoriți, li s-au furat voturile , și cari, acum, cu toate acestea,

au perseverat să meargă la urne și, în deplină libertate, să ne dea voturile, cîte ne-au dat "...

-**Voce PNL -1 :** Cam puține...

Vaida / 2 , 4 aug.'32

Vezi replicile lui Lupu și Tătărescu la fișier următor .

Guvernul Al.Vaida Voievod , 10 aug.- 11 oct.'32 Vezi fișierul următor
